

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum statenvergadering	:	4 juli 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5

mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Aniel (CDA), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), Statenlid J.W. Dulfer (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD)

10

15

20

Afwezig:

Mw. S. Abdi (PvdA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), Statenlid A. Er (GL), dhr. J. van Hooff (PVV), dhr. E.J. van der Maas (VVD), mw. A. Nanninga (JA21), mw. J. Vastenhouw (FvD), Statenlid R. Zaal (GL)

25 Agenda

Paginanummer:

1.	Opening en mededelingen.	(pagina 3)
2	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(pagina 3)
2.a	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	(pagina 9).
30 3.a	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.	(pagina 50)
3.b	Lijst geheimhouding PS.	(pagina 50)
4	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de extra Statenvergadering van 20 juni 2022.	(pagina 51)
5	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(pagina 51)
6	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(pagina 51)
35 7	Voortganglijst van moties.	(pagina 51)
8	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(pagina 51)
8.a	Benoeming 1 vicevoorzitter PS. Voordracht 44-2022	(pagina 51)
8.b	Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie EFB. Voordracht 45-2022	(pagina 51)
8.c	OD-NZKG: Zienswijze op de begrotingswijziging 2022, ontwerpbegroting 2023 en jaarstukken 2021 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Voordracht 33-2022	(pagina 51)
40 8.d	OD-IJmond: Zienswijze op de begrotingswijziging 2022, ontwerpbegroting 2023 en jaarstukken 2021 van de Omgevingsdienst IJmond. Voordracht 34-2022	(pagina 51)

Pagina 2

45	8.e	OD-OFGV: Zienswijze PS op de voorlopige jaarrekening 2021, 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerpbegroting 2023 van Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek. Voordracht 35-2022	(pagina 51)
50	8.f	OD-NHN: Zienswijze PS op de Begroting 2023 en Jaarstukken 2021 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Voordracht 36-2022	(pagina 51)
	8.g	Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht. Voordracht 37-2022	(pagina 51)
55	8.h	Provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding 150kV Beverwijk-Oterleek. Voordracht 38-2022	(pagina 51)
	8.i	Vergaderschema PS en Statencommissies 2023. Voordracht 46-2022	(pagina 51)
9		Jaarstukken 2021. Voordracht 41-2022	(pagina 51)
60	10	Kaderbrief 2023. Voordracht 40-2022	(pagina 55)
	11	Meerjarenbegroting MRA. Voordracht 43-2022	(pagina 96)
	12	Schorsing vergadering naar 11 juli 2022.	(pagina 106)

1. Opening en mededelingen

65 10.15

De **VOORZITTER**: Goedemorgen dames en heren. Ik constateer dat we een quorum hebben dus hiermee open ik de vergadering. Welkom aan u Statenleden natuurlijk, leden van Gedeputeerde Staten, vandaag weer in fysieke vorm aanwezig in de Statenzaal. En natuurlijk ook een hartelijk
70 welkom aan alle belangstellenden die de vergadering via de website, op de tribune of buiten volgen in de tent. Buiten hebben we, zoals u heeft kunnen zien, een groot aantal boeren bij ons op bezoek, die in ieder geval straks mee willen luisteren bij de actualiteit over stikstof.

Vanaf 1 juli is het dus niet meer mogelijk om digitaal te vergaderen en te besluiten. Dat betekent dat we vandaag weer fysiek hier vergaderen. We zullen vergaderen tot 13.00 uur, dan hebben we een
75 lunch. Tussen 18.00 en 19.00 uur zullen we het diner nuttigen. We eindigen om 22.00 uur en gaan verder op 11 juli. Dan zullen op 11 juli ook de stemmingen plaatsvinden van alle moties en voordrachten die we tot dan besproken hebben.

80 We hebben bericht van verhindering ontvangen van de Statenlid Zaal van GroenLinks, de heer Van Hooff van de PVV, mevrouw Vastenhouw van FvD, de heer Baljeu van Fractie Baljeu, mevrouw Nanninga van JA21, mevrouw Abdi van de PvdA en Statenlid Er van GroenLinks. Later zullen aansluiten bij deze vergadering de heer Kohler van JA21 en de heer Van der Maas van de VVD. Daarmee hebben wij, zoals ik u al aangaf, op dit moment het quorum.

85

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Dit is de regeling van de werkzaamheden. Dan stellen wij ook de primus vast bij hoofdelijke stemming, als dat aan de orde is. Zoals u weet doe ik dat met de bingo. Op grond van
90 artikel 18 van ons reglement is de primus voor de huidige vergadering nummer 21. Dat is mevrouw Jellema van de PvdA. Waarvan akte.

We gaan naar het vaststellen van de agenda. Op de agenda staan hamerstukken 8.a en 8.b. Dat zijn
95 voordrachten die betrekking hebben op Statenleden in een functie. Per mail is door de griffier aan u gevraagd of u met deze stemmingen per acclamatie kunt instemmen. Daarmee heeft u ingestemd. Dat is dus in ieder geval zo bij de hamerstukken 8.a en 8.b. Als u daarmee akkoord gaat zal besluitvorming plaatsvinden bij de hamerstukken.

100 Er zijn geen mondelinge vragen ingediend. Er kunnen voor de uitloopvergadering van 11 juli ook geen mondelinge vragen meer worden ingediend voor het vragenuur. Ik vraag u daarmee rekening te houden.

Er zijn twee actualiteiten ingediend tot houden van een actualiteit, conform ons Reglement van Orde. De eerste actualiteit is ingediend door de fracties van ChristenUnie, CDA en SP. Ze gaat over de
105 Noord-Hollandse aanpak van stikstof. De tweede actualiteit, ingediend door de fractie van SP, gaat over 'de herstructurering van campings en strandhuisjes door grootkapitaal'. In beide situaties heeft het Presidium positief geadviseerd over de actualiteit, ingediend door de zojuist aangegeven fracties. Dan is het nu aan de Staten om te beslissen of u met verzoek van het houden van de actualiteit kan instemmen. Verlangt iemand daar het woord over?

110

Dan gaan we nu over tot de stemming. U weet dat om een actualiteit te kunnen houden een vijfde
deel van de aanwezige Statenleden nodig zijn. We hebben als het goed is onze elektronische stemmogelijkheid. Op uw kastjes ziet u een 'min' en een 'plus'. Als u voor bent drukt u op de 'plus' en als u tegen bent drukt u op de 'min'. De stemming zal door de griffier in beeld worden gebracht.
115 We gaan eerst stemmen over de actualiteit over stikstof. Dan gaat nu de stemming open. Dat is stemming nummer 1. U drukt op de 'plus' als u voor bent en op de 'min' als u tegen bent. Er kunnen op dit moment 45 stemmen worden uitgebracht. Ik laat even checken, want de tekenlijst was nog niet door iedereen ingevuld. De lijst gaat maar tot 41, dus ik zou willen vragen of er mensen zijn die de presentielijst nog niet getekend hebben. Een vijfde deel is makkelijk gehaald, dus daarover
120 hoeven wij ons geen zorgen te maken. Mevrouw Van Geffen, ik zie dat u nog geen stem heeft uitgebracht, want dan zijn wij eruit. Ja, dan sluit ik de stemming. U ziet het, met 46 stemmen voor gaan wij de actualiteit houden. Daarmee is het verzoek om de actualiteit aangenomen. Die zal onder 2.a worden behandeld.

Pagina 4

- 125 Dan gaan we stemmen over de tweede actualiteit. Ook daarover heeft het Presidium positief geadviseerd. Dat is de actualiteit ingediend door de fractie van de SP over 'de herstructurering van campings en strandhuisjes door grootkapitaal'. Dan is aan u om daarover te beslissen. Verlangt iemand daarover het woord?
- 130 Zo niet, dan open ik stemming nummer 2 voor de actualiteit. U kunt nu stemmen. Er zijn 46 stemmen uitgebracht en u kunt het zien: met 33 stemmen voor en 13 tegen, dat is ruim een vijfde deel, zal ook deze actualiteit straks doorgaan. Die zal ook behandeld worden onder agendapunt 2.a.
- 135 Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie van GroenLinks heeft aangekondigd de motie Vreemd aan de Orde van de Dag te willen indienen met als onderwerp 'Verbreding belanghebbers'. Dan stel ik nu Statenlid Van Wijnen in de gelegenheid om deze motie toe te lichten.
- 140 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): bij de afgelopen commissie RWK hadden wij het over de Omgevingsverordening en een aantal wijzigingen die daar weer doorgevoerd moeten worden. Die besprekingen zijn altijd groots. We hebben een hele lijst wijzigingen in NNN, wijzigingen in Landelijk gebied, wijzigingen in BPL, plus wetgeving die daaraan toegevoegd moet worden. Het is dus belangrijk om dat goed en zorgvuldig te kunnen doen. Dan krijgen we altijd netjes een lijst met 'alle stakeholders die zijn betrokken bij dit proces'. Als we dan door gaan vragen blijkt bijvoorbeeld
- 145 namens Landbouw alleen LTO betrokken te zijn geweest. Wat ons betreft klemt dat een beetje, zeker omdat we bij het onderwerp Landbouw inmiddels ook een aantal andere organisaties is ontstaan die op een andere wijze hun werk doen. Wij zouden graag zien dat ook hun visie betrokken is als wij informeren naar de input van belanghebbenden, dan wel stakeholders. Daar gaat onze motie over. Het dictum is: 'Verzoeken het college om naast LTO ook andere ondernemingsorganisaties van boeren en tuinders te consulteren als de provincie input zoekt voor wijzigingen die doorgevoerd
- 150 gaan worden in de Omgevingsverordening. En gaat over tot de orde van de dag.'

Motie 126/4 juli 2022

- 155 *Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022*
Overwegende dat
- *de Omgevingsverordening een vertaling is van de Omgevingsvisie, die tot stand is gekomen vanuit betrokkenheid aan de voorkant van veel en diverse partijen.*
 - *die diverse betrokkenheid aan de voorkant ook teruggezien moet worden in nieuwe onderdelen die we nu aan de Omgevingsverordening toe gaan voegen.*
 - *bij de nu toe te voegen Waterverdringingsreeks die betrokkenheid vanuit de landbouw uitsluitend heeft bestaan uit LTO en dat ook bij besprekingen over waterkwaliteit het geval was. Terwijl juist vanuit de landbouw ook andere ondernemersorganisaties bestaan, zoals Caring Farmers of Biohuis/Bionext, waarin landbouwondernemers verenigd zijn die in hun praktijk al verregaand aansluiten bij nieuw beleid van de provincie.*
 - *bespreking van de Omgevingsverordening in commissies vaak over veel wijzigingen tegelijk gaat, waardoor het moeilijk is elke losse component voldoende aandacht te geven. Er moet dus voldoende comfort zijn dat echt Uivers is opgehaald.*
 - *input van meer diverse organisaties bij kan dragen aan meer integraal ruimtelijk provinciaal beleid, waarin beleid van verschillende sectoren op elkaar is afgestemd.*
- 170 *Verzoeken het college om*
- *naast LTO ook andere ondernemersorganisaties van boeren en tuinders te consulteren als de provincie input zoekt voor wijzigingen die doorgevoerd gaan worden in de Omgevingsverordening,*
- 175 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Tessa van Wijnen (GroenLinks), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Alphons Muurlink (PvdA)

- 180 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Even voor de luisteraars: de moties zullen aan het eind van de vergadering op 11 juli worden toegelicht door GS. Daarna zal erover worden gestemd.
- 185 De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag is ingediend door de PvdA, met als titel 'Naam vergaderzaal Paviljoen Welgelegen'. De indiener is mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Afgelopen vrijdag hebben we een heel mooie en bijzondere Keti Koti-viering of -herdenking gehad, hier in de tuin van het provinciegebouw. Toen ik daar was, dacht ik: hier moeten we misschien iets mee. Dat heeft mij op het idee gebracht –een klein beetje gepikt van het Tweede Kamer-initiatief, ik weet niet of dat nog wordt doorgezet bij GroenLinks bij 12 en D66- om ook daar een vergaderruimte te vernoemen naar Anton de Kom. Ik zal even de constateringen en overwegingen overslaan. Wij roepen het college op om de naam van een ruimte in het Noord-Hollands Provinciehuis, gezien alle zaken die wij zojuist hebben herdacht bij Keti Koti en over het slavernijverleden, dat ook toch wel een beetje aan dit huis kleeft, te veranderen in de ‘Anton de Komzaal’. Misschien is de bibliotheek daarvoor wel een heel passende ruimte, maar dat laat ik graag aan de gedeputeerde of het college over. Ik heb al van verschillende fracties gehoord dat ze deze motie gaan steunen. 50PLUS/PvdO heeft de motie mede ingediend. Hoewel zij er nu niet is, wil ik toch even tegen mevrouw Van Soest zeggen dat ik het heel bijzonder vind dat ik zo op het eind van mijn carrière in deze provincie toch nog samen met mevrouw Van Soest iets indien. Heel hartelijk dank daarvoor!

Motie 127/4 juli 2022

‘Motie Vreemd aan de Orde van de Dag Anton De Kom-zaal’

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022

Constaterende dat:

- *In 1769 bankier Henry Hope grond en allerlei bebouwde omgeving aan de (huidige) Dreef in Haarlem heeft aangekocht, afgebroken en er tussen 1770 en 1785 Paviljoen Welgelegen heeft laten optrekken;*

- *Paviljoen Welgelegen heden het gebouw is, waarin ons Provinciehuis - en allen die daarin werkzaam zijn - is gehuisvest;*

- *Onderzoek vanuit de Provincie Noord Holland f in augustus 2020) heeft aangetoond dat*

(citaat): “Gelet op de omvang van de betrokkenheid van Hope & Co bij de negotiaties,

waarvan er zes werden opgericht in de periode 1770-1773 en drie werden

overgenomen v66r 1783, het praktisch onmogelijk is dat Henry Hope aan Welgelegen geen geld heeft besteed dat was verdiend aan activiteiten die waren gerelateerd aan de slavernij”.

Overwegende dat:

- *Op 1 juli jl. Keti Koti is herdacht en gevierd;*

- *De Surinaamse schrijver en verzetsstrijder Anton de Kom één van de belangrijkste stemmen van de antikoloniale beweging aan het begin van de twintigste eeuw is geweest;*

- *Het Noord-Hollandse Provinciehuis en De Kom, in het kader van herdenken van het slavernijverleden, aan elkaar gelinkt kunnen worden.*

- *Het de Noord-Hollandse Provinciale politiek zou sieren om recht te doen aan de nagedachtenis van Anton de Kom*

Roept het college van GS op om:

- *Eén van de vergaderzalen in het Noord Hollandse Provinciehuis — en wellicht is de meest passende ruimte hiervoor de bibliotheek -de naam Anton De Kom-zaal te geven.*

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Aukelien Jellema (PvdA), Wil van Soest (50PLUS/PvdO)

De **VOORZITTER**: Ook deze motie Vreemd aan de Orde van de Dag maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag wordt ingediend door de SP, met als titel of onderwerp ‘Rijk blijft het ov steunen’. De heer Hoogervorst van de SP zal de motie nader toelichten. Het woord is aan de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dank u wel voorzitter. Het is vijf voor twaalf. Misschien is het wel een voor twaalf voor het openbaar vervoer in onze provincie. U kent allen de SP als voorvechter van goed functionerend en een liefst zo fijnmazig mogelijk ov. Het is u allen ook bekend, nemen wij aan, dat het ov ernstig te lijden heeft gehad van de hopelijk achter ons liggende coronaperiode. De reizigersaantallen daalden om begrijpelijke reden. Het Rijk besloot al vroeg in de coronacrisis het ov te steunen, omdat men natuurlijk al snel inzag dat de ov-bedrijven het financieel moeilijk zouden gaan krijgen. Niet ingrijpen zou kunnen betekenen dat er geschrapt zou moeten gaan worden in de dienstverlening, in het lijnennetwerk of in het aantal ritten. Het kabinet besloot onlangs om de

250 coronasteun voor het ov af te bouwen. Vanaf 1 januari a.s. moeten de concessiehouders het weer
alleen doen. Onbegrijpelijk, wat ons betreft. Deskundigen verwachten –en dat lezen wij op vele
fronten- dat in 2025 de reizigersaantallen in trein, bus en tram weer op het niveau komen van voor
de coronaperiode. Waarom dan niet de steun nog even doortrekken tot dat moment? Als de
staatssecretaris vasthoudt aan haar plannen, dus het stoppen van de coronasteun voor het ov aan
255 het einde van dit jaar, staat ons een ramp te wachten. Misschien wel 35% minder ov. Dat zou een nog
verdere aantasting betekenen van een vervoersysteem dat wat ons betreft toch al verbetering en
aanvulling zou verdienen. De gedeputeerde voert overleg met de staatssecretaris en wij constateren
dat ook hij zijn uiterste best doet om de steun voort te laten zetten. Daarvoor wil de fractie van de
SP waardering uitspreken. Wij ondersteunen hem in zijn streven de staatssecretaris op andere
gedachten te brengen. Middels een motie vragen wij u, als Statenleden van Noord-Holland, de
260 gedeputeerde steun te geven in diens streven het ov door deze moeilijke periode heen te slepen. Het
Rijk heeft blijkaar diepe zakken met geld. Daar zit vast wel een bijdrage voor het ov bij, dachten
wij. Steun het ov tot het niet meer nodig is!
De fractie van de SP dient samen met de fracties van JA21 en 50PLUS een motie Vreemd aan de Orde
van de Dag in met als titel ‘Oproep: Rijk blijf het ov steunen!’. Het dictum ervan luidt: ‘Besluit het
265 college van GS voluit te ondersteunen in het pleidooi voor voortzetting van de coronasteun voor het
ov vanuit het Rijk, met als doel het openbaar vervoer in onze provincie op peil te houden, en als
uitgangspunt voor overleg met de staatssecretaris mee te geven de coronasteun zo lang mogelijk
door te laten lopen als nodig is.’ Voorzitter, goed ov is essentieel om mensen de keuze te geven om
de auto eens te laten staan. Goed ov is essentieel als je geen auto bezit. Goed ov stelt ons met elkaar
270 in staat om alle delen van onze mooie provincie voor een ieder goed bereikbaar te houden. Goed ov
houdt onze provincie tot in alle uithoeken leefbaar. Kortom: goed ov is essentieel voor al onze
inwoners. Dank u wel.

Motie 128/4 juli 2022

275 ‘Rijk, blijf het OV steunen!’

*Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:*

- 280 - *de concessiehouder(s) van de ov-concessies in onze provincie financieel schade hebben
ondervonden van de verschillende perioden van (gedeeltelijke) lockdown en de daaruit
voortvloeiende ernstige terugloop reizigersaantallen;*
- *het Rijk het ov ruimschoots heeft gecompenseerd als het gaat om het verlies aan inkomsten,
voortvloeiend uit de teruggelopen aantallen reizigers;*
- 285 - *de staatssecretaris heeft aangekondigd dat het Rijk per 1-1-2023 zal stoppen met de zgn.
coronasteun aan het ov;*
- *het Rijk èn GS de reizigersaantallen in het ov zo spoedig mogelijk weer op het niveau van
‘vóór corona’ willen terugbrengen;*
- *GS op dit moment —samen met de bestuurders van de andere provincies- in overleg is met
de staatssecretaris om ervoor te pleiten de coronasteun voorlopig nog even voort te zetten.*

290 *Overwegende dat:*

- *de provincie moet zorgen voor een goed netwerk van ov in de gehele provincie;*
- *de concessiehouders in grote financiële problemen dreigen te komen als de coronasteun
vanuit het Rijk stopt;*
- 295 - *de concessiehouders zonder de voortzetting van de coronasteun grote aanpassingen zouden
kunnen doen aan het lijnen- en dienstennet;*
- *er—als er geschrapt gaat worden in het lijnen- en dienstenschema —grote hiaten kunnen
gaan ontstaan in de mate van bereikbaarheid in de provincie, in het bijzonder in het
landelijk gebied;*
- *de leefbaarheid in grote delen van de provincie voor veel inwoners zal worden aangetast.*

300 *Besluit het college van GS:*

- *voluit te ondersteunen in het pleidooi voor voortzetting van de coronasteun voor het ov
vanuit het Rijk, met als doel het openbaar vervoer in onze provincie op peil te houden;*
- *als uitgangspunt voor overleg met de staatssecretaris mee te geven de coronasteun zolang
mogelijk door te laten lopen als nodig is.*

305 *En gaat over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Wim Hoogervorst (SP), Eric Jensen (JA21), Wil van Soest (50PLUS/PvdO)

De **VOORZITTER**: Ik neem de motie in ontvangst. Ze maakt deel uit van de beraadslaging.

310 De volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag wordt ingediend door de SP en DENK.
Onderwerp is 'Polder Westzaan gezond verbrakken'. Mevrouw De Groot van de SP zal de motie nader toelichten.

315 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het water in het Noordzeekanaal is vies. Dat heeft te maken met de ontploffing in een autoclaaf van Philips-Duphar in 1963, waarbij veel dioxine in het Noordzeekanaal is gekomen. Dat werd nooit opgeruimd. De dioxine is er nog steeds. Die ligt in zogenaamde putten op de bodem van het Noordzeekanaal. Rijkswaterstaat vond het te duur om het op te ruimen. In 2013 werd er door de Universiteit van Wageningen onderzoek gedaan. Ook toen werd geconstateerd dat het water van het Noordzeekanaal vies en giftig is en dat hengelsporters er beter geen paling uit kunnen eten. Dat geldt trouwens ook voor de wolhandkrab. Nu is het de bedoeling dat we in de Polder Westzaan water gaan inlaten uit het Noordzeekanaal. Het kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn dat de Polder Westzaan daardoor vergiftigd wordt. Op dit moment wordt er gebiedsvreemd zoetwater ingelaten, waarbij sulfaat en sulfide ingelaten worden en ontstaan. Straks, als we overgaan tot verbrakking, wordt er water ingelaten uit het Noordzeekanaal, waarvan de kwaliteit niet goed en wellicht zelfs giftig is.

325 Wij moeten als Staten een keuze gaan maken over wat te doen. Sowieso moeten wij ervoor zorgen dat de waterkwaliteit verbeterd wordt en voldoet aan de KRW. De SP is erg voor het verbrakken van de Natura 2000-Polder Westzaan, maar past ervoor om vergiftigd water uit het Noordzeekanaal in te laten. Daarom moet een en ander goed onderzocht worden en moeten de Staten uitvoerig geïnformeerd worden. Daarom hebben wij de motie 'Polder Westzaan gezond verbrakken' die we nu samen met DENK indienen. Het dictum ervan luidt: 'Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven om vóór tot verbrakking van Polder Westzaan wordt overgegaan, een nieuw onderzoek te laten doen naar de waterkwaliteit van het Noordzeekanaal ter hoogte van de Polder Westzaan, de onderzoeksresultaten aan Provinciale Staten voor te leggen zodat Provinciale Staten in staat zijn een goed besluit te nemen over de verbrakking van de Polder Westzaan, en Provinciale Staten tevens in de gelegenheid te stellen om tot aanvullende maatregelen te besluiten indien de waterkwaliteit van het Noordzeekanaal te wensen overlaat, en gaat over tot de orde van de dag.' Dank u wel.

Motie 129/4 juli 2022

340 'Polder Westzaan gezond verbrakken'

*Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:*

- 345 - *Philips Duphar onder meer een halffabrikaat maakte bestemd voor het ontbladeringsmiddel Agent Orange;*
- *het productieproces van dit halffabrikaat veel dioxinen bevatte;*
- *in 1963 een autoclaaf van Philips-Duphar aan de Ankerweg in Amsterdam ontplofte;*
- *hierbij veel dioxine in het Noordzeekanaal terecht kwam;*
- 350 - *er in 2013, vooruitlopend op het project 'Brak is bijzonder', een onderzoek is gedaan naar de verspreidingsrisico's dioxines in putten Noordzeekanaal;*
- *men destijds veronderstelde dat het niet waarschijnlijk is dat de slibbergingsputten in het kanaal een significante invloed hebben op de zwevendestofgehalten van dioxines in het gebied ten westen van Amsterdam;*
- *desondanks de gehalten van dioxines in zwevend stof bij Westzaan en Amsterdam een factor twee tot drie hoger zijn dan de gehalten in zwevend stof bij IJmuiden en het zwevende stof dat bij Lobith vanuit Duitsland wordt aangevoerd;*
- 355 - *in het water van het Noordzeekanaal bovendien de normen voor sommige toxische stoffen als zware metalen en PAK's worden overschreden;*
- *uit de gebiedsvisie Polder Westzaan blijkt dat verbrakking van dit Natura 2000-gebied wenselijk en noodzakelijk is om bijzondere flora te behouden en bodemdaling te beperken;*
- 360 - *het zeer wel mogelijk is dat bij het inlaten van water uit het Noordzeekanaal verontreinigd water in de Polder Westzaan stroomt.*

Overwegende dat:

- 365 - *het Noordzeekanaal verontreinigd is met chemische stoffen, maar op dit moment gebiedsvreemd zoet water (sulfaat, sulfiden) wordt ingelaten;*
- *alleen uit gedegen onderzoek zal blijken of het inlaten van brak water uit het Noordzeekanaal voor Natura 2000-gebied Polder Westzaan een goede ontwikkeling is en zal leiden tot een betere instandhouding van Natura 2000;*
- *de afweging mede gemaakt dient te worden door het huidige inlaten van gebiedsvreemd zoetwater bij het onderzoek te betrekken;*
- 370 - *deze afweging gemaakt dient te worden door Provinciale Staten;*

- Provinciale Staten voor het maken van een goede afweging de beschikking dienen te krijgen over alle onderzoeksresultaten met betrekking tot het verbrakken van Natura 2000 Polder Westzaan;
- 375 - het uiteindelijke besluit om tot verbrakking van Polder Westzaan over te gaan bij Provinciale Staten ligt.

Besluit:

- Gedeputeerde Staten opdracht te geven om vóór tot verbrakking van Polder Westzaan wordt overgegaan een (nieuw) onderzoek te (laten) doen naar de waterkwaliteit van het Noordzeekanaal ter hoogte van de Polder Westzaan;
- 380 - de onderzoeksresultaten aan Provinciale Staten voor te leggen, zodat Provinciale Staten in staat zijn een goed besluit te nemen over de verbrakking van de Polder Westzaan;
- Provinciale Staten tevens in de gelegenheid te stellen om tot aanvullende maatregelen te besluiten, indien de waterkwaliteit van het Noordzeekanaal te wensen overlaat,

385 En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP), Süleyman Koyuncu (DENK)

390 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. De handtekeningen staan er keurig op.

Wij gaan naar de motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend door de PvdA, GroenLinks, PvdD en DENK, met als onderwerp 'Fiks de fixteams'. De indiener is mevrouw De Vries van de PvdA.

395 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voor iedereen een duurzame woning, dat is goed voor het klimaat, voorkomt een hoge energierekening voor onze inwoners, en het maakt Nederland minder afhankelijk van aardgas. Zowel de provincie als landelijk versnellen we de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Dan hebben we het over 2,5 miljoen woningen die we moeten isoleren tot en met 2030. De nood is hoog. Als wij willen dat onze inwoners er warm bijzitten deze winter zal er nu iets moeten gebeuren. Meerdere partijen in deze Staten hebben dat ook al uitgesproken. Laten we nu

400 dan ook duurzaam doorpakken. Veel mensen moeten op weg geholpen worden bij het isoleren van hun woning. Juist daar waar de meeste energiewinst te behalen valt: de huishoudens met de lagere- en middeninkomens. Gemeenten zijn nu allemaal het wiel voor zichzelf aan het uitvinden. Ze vallen soms terug op methodes die niet effectief zijn gebleken, en zeker niet bijdragen aan een versnelling van de verduurzaming van de woningen in Noord-Holland. De verduurzaming van woningen blijft

405 achter bij de landelijke en provinciale ambitie. Bij het Servicepunt Duurzame Energie Noord-Holland is gebleken dat gemeenten behoefte hebben aan meer coördinatie en informatie over fixteams. De urgentie is groot en de behoefte bij de gemeente is groot.

Ook andere provincies, de gemeenten Zaanstad en Amsterdam zijn bezig met plannen voor het faciliteren van lokale FIXbrigades die een integrale aanpak hebben en een bepaalde kwaliteit en

410 standaardwerkwijze behoeven. Het gaat hierbij om het verlenen van capaciteit, samenwerking en coördinatie à la de woonambassadeur. Ik kom aan het petium: 'Verzoekt GS om in samenwerking met het Servicepunt en de initiatiefnemers in de MRA te komen tot inzicht in de behoefte van gemeenten bij het opzetten van lokale FIXbrigades in Noord-Holland, zoals omschreven, op basis van

415 de uitkomsten de meest passende vorm en aanpak op te zetten voor het ondersteunen van belanghebbende gemeenten in Noord-Holland en hierbij te onderzoeken of het zinvol is om aan te sluiten bij het landelijk initiatief FIXbrigade Nederland, dat overigens nog opgezet moet gaan worden, PS te informeren hierover alsmede over de voortgang van de versnelde verduurzaming van de gebouwde omgeving in Noord-Holland. Deze motie wordt mede ingediend door GroenLinks, PvdD, DENK, 50PLUS/PvdO en ChristenUnie. Een enkele andere partij heeft haar steun al toegezegd.

420

Motie 130/4 juli 2022

'Motie Vreemd aan de Orde van de Dag Fiks de fixteams'

425 *Voor iedereen een duurzame woning. Dat is goed voor het klimaat, voorkomt een hoge energierekening en maakt ons minder afhankelijk van aardgas.*

Toelichting.

Zowel provinciaal als landelijk versnellen we de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Inmiddels is gebleken dat je maar één kans krijgt om het goed te doen achter de voordeur. Juist de mensen in huizen, waar de meeste energiewinst te halen valt, blijken moeilijk bereikbaar. Zij gaan

430 *niet naar de gemeentelijke energieloketten. Een aantal gemeenten zet energiecoaches in, maar ook die blijken onvoldoende zoden aan de dijk te zetten. Als ze al binnenkomen. Er zijn gemeenten die het aantal energiecoaches weer terugschroeven en terugvallen op vouchers en tegoedbonnen voor tochtstrips en radiatorfolie. Die veelal in een la blijven liggen omdat mensen de noodzaak niet zien of*

435 andere zorgen aan hun hoofd hebben. Dit draagt niet bij aan de verduurzaming van de gebouwde
omgeving en zeker niet aan de versnelling die zo hard nodig is om deze opgave in de energietransitie
te halen. In Weesp, Amsterdam en Zaanstad zijn nu enkele pilots met fixteams, waarin
energiecoaches samenwerken met sociale wijkteams en lokale ondernemingen/fiksers die gelijk de in
de woning nodige besparingsmogelijkheden uitvoeren. Een persoonlijke en integrale benadering. Nu
440 al is duidelijk dat deze aanpak het meest effectief is. Bovendien is hieraan een leer- werktraject
verbonden.

Overwegende dat

- 445 - de noodzaak om de verduurzaming van woningen te versnellen alleen maar groter
geworden is met de stijgende gasprijzen en de hogere energiebesparingsambitie van
provincie en kabinet;
- veel mensen op weg geholpen moeten worden hoe ze hun woning kunnen isoleren. Dit geldt
vooral voor de lagere en middeninkomens. Daar waar de meeste energiewinst te behalen
valt;
- 450 - gemeenten nu allemaal het wiel voor zich aan het uitvinden zijn en soms zelfs terugvallen op
methodes die niet effectief zijn en zeker niet bijdragen aan een versnelling van de
verduurzaming van de woningen in Noord-Holland.
- de verduurzaming van woningen achterblijft bij de landelijke en provinciale ambitie;

Constaterende dat

- 455 - bij het Servicepunt Duurzame Energie NH gebleken is dat gemeenten behoefte hebben aan
meer coördinatie en informatie over fixteams;
- ook andere provincies en de MRA bezig zijn met plannen voor het faciliteren van lokale
fixbrigades met een bepaalde kwaliteit en standaardwerkwijze. Het gaat hierbij om het
verlenen van capaciteit, samenwerking en coördinatie.

Verzoekt GS om

- 460 - in samenwerking met het SPDE en de initiatiefnemers in de MRA te komen tot inzicht in de
behoefte van gemeenten bij het opzetten van lokale fixbrigades in Noord-Holland zoals
omschreven;
- op basis van de uitkomsten de meest passende vorm en aanpak op te zetten voor het
465 ondersteunen van belanghebbende gemeenten in Noord-Holland en hierbij te onderzoeken of
het zinvol is om aan te sluiten bij het landelijk initiatief Fixbrigade NL;
- PS te informeren hierover, alsmede over de voortgang van de (versnelde) verduurzaming van
de gebouwde omgeving in Noord-Holland.

470 *Ondertekening: Annette de Vries (PvdA), Anouk Gielen (GroenLinks), Jaap Hollebeek (PvdD), Süleyman
Koyuncu (DENK)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Zijn er
nog andere fracties die een orde Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen? Ik wil er nog op
wijzen dat er na vaststelling van de agenda geen moties vreemd meer kunnen worden ingediend. Dat
475 geldt dus ook voor de uitloopvergadering van 11 juli. Ik zie verder geen reacties. Het advies van
Gedeputeerde Staten alsmede de stemming over de moties plaatsvinden aan het eind van de
vergadering op 11 juli. Wil nog iemand het woord voeren over de voorliggende agenda? Zo niet, dan
is dit de agenda voor vandaag zoals die door het Presidium is vastgesteld. Dan gaan we naar
480 agendapunt 2.a, actualiteiten.

2.a Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)

De **VOORZITTER**: De eerste actualiteit gaat over de Noord-Hollandse aanpak van stikstof. Normaal
gesproken hanteren wij een vergadertijd van 60 minuten. Wij hebben in het Presidium besloten om
485 bij wijze van uitzondering, maar ook gelet op het belang van het onderwerp, de spreektijd op te
rekken naar anderhalf uur. Dat betekent dat u anderhalve minuut meer spreektijd krijgt. Het wordt
4,5 minuut per partij. Dat betekent dat GS een spreektijd hebben van 22 minuten. Dat is inclusief
interruptions en de antwoorden daarop. Uiteraard wordt, zoals gebruikelijk, de spreektijd bij het
indienen van moties stilgezet. Dan is nu aan de orde de actualiteit ingediend door de fracties
490 ChristenUnie, CDA en SP, conform artikel 48 van ons Reglement van Orde, met als titel 'Noord-
Hollandse aanpak stikstof'. De sprekers die zich voor dit punt hebben aangemeld zijn volgens mijn
lijstje de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw De Groot van de
SP, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, de heer Leerink van de PvdA, mevrouw Van Geffen van
Liberaal N-H, de heer De Wit van de VVD, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Bezaan van de
495 PVV, Statenlid Zoon van de PvdD, de heer Mantel van JA21 en mevrouw Strens van D66. Mijnheer

Dekker van FvD, u wilt ook het woord? Dan zetten we u erbij. Dan verzoek ik nu eerst aan de heer Klein van de ChristenUnie om de actualiteit aan de orde te stellen. De overige indieners krijgen daarna ook het woord. Maar eerst de heer Klein.

500 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Excuus, ik weet niet of ik mijn naam hoorde.

De **VOORZITTER**: Ja, ik heb u opgenoemd, zeker. U staat op mijn lijstje.

505 **2.a.1 Aangevraagde actualiteit door fracties ChristenUnie, CDA en SP inzake Noord-Hollandse aanpak stikstof**

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter. Midden jaren tachtig van de vorige eeuw haalde ik regelmatig een paar liter melk bij de boer, net buiten ons dorp. De boer had zo'n 25 koeien in een groepstal en rond het dorp zat nog een tiental vergelijkbare boerderijen. Inmiddels zijn de meeste
510 van die boerderijen gesloten en zitten er rond het dorp nog vier grotere boeren met een veelvoud aan koeien. Maar er was meer anders in de jaren tachtig. In diezelfde jaren tachtig reden er 4,4 miljoen auto's rond in Nederland, en nu 8,9 miljoen, dus meer dan twee keer zoveel. In 1980 stegen er 186.000 vliegtuigen op van Schiphol en landden er. Nu, in 2019, zijn dat er 500.000. dat is 2,5
515 keer zoveel. Op allerlei vlakken in de samenleving is sprake geweest van schaalvergroting en verregaande groei. We moeten nu constateren dat we over onze ecologische grenzen heen zijn gegaan. De natuur staat al jaren onder druk. En hoewel we allerlei stappen hebben gezet om dingen te doen, die ook best wel succesvol zijn geweest, is het met elkaar niet voldoende. We zullen het echt over een andere boeg moeten gooien. Dat is een opdracht voor de hele samenleving. Vandaag staan wij hier, omdat de regering op 10 juni aan een stukje van de samenleving, de
520 agrarische sector, heeft laten weten wat van hen verwacht wordt. Dat is heel hard aangekomen. Honderden gezinnen in Noord-Holland zijn met grote onzekerheid geconfronteerd, want het is nog helemaal niet duidelijk wat die stikstofdoelen voor hen betekenen. Voor hún toekomst. En op welke manier er wél perspectief is. En dat leidt tot boosheid. De regering heeft daaraan bijgedragen door een veel te algemene kleurenkaart over de schutting te gooien, door nog niets te zeggen over de
525 stikstofreductie die verwacht wordt van andere sectoren en door ook nog geen oplossing te bieden voor de PAS-melders. Het bleek ook nog gebaseerd te zijn op cijfers over de veestapel uit 2018. Gelukkig is dat in de Tweede Kamer gerepareerd, dus die cijfers gaan aangepast worden, want juiste cijfers zijn van groot belang. De gedeputeerde heeft aangegeven de kaart niet leidend te laten zijn. Daar zijn we blij mee. Wij willen in dit debat aandacht vragen voor twee onderwerpen. Hoe kunnen
530 we samen met boeren werken aan perspectief voor de agrarische sector? En hoe zorgen we dat ook andere sectoren bijdragen?

Onze eerste oproep is om de expertise van boeren te betrekken bij de transitie waarvoor we staan. Naast uiteraard de expertise van ecologen, natuurbeheerders en modellers. Want de boerensector heeft al honderden jaren ervaring met het beheer van land, met de zorg voor bodem en vee, en die
535 expertise moeten wij erkennen en gebruiken. Beleid kan immers niet alleen van achter een bureau gemaakt worden. Ik hoor nu nog te vaak dat boeren het idee hebben dat hun kennis en ervaring niet voldoende wordt meegenomen. We dienen daarom een motie in. Ik ga het dictum voorlezen: 'Wij verzoeken GS de expertise van de agrarische sector te betrekken bij de landbouwtransitie door agrariërs een prominente rol te geven bij de ontwikkeling van plannen voor de stikstofreductie en de
540 omschakeling van de landbouw.' Wij denken dat wij hiermee vooral erkenning geven voor de expertise die er is.

Motie 131/4 juli 2022

545 'Betrekt expertise boeren bij landbouwtransitie'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 2.a.1 'Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof; constaterende dat:

- 550
- *de landbouw voor een enorme uitdaging staat om de transitie te maken naar kringlooplandbouw;*
 - *er nog veel onduidelijkheid is over de manier waarop die gerealiseerd kan worden;*
 - *boeren al eeuwen lang werken met en op het land;*

overwegende dat:

- 555
- *beleid niet alleen gemaakt kan worden van achter een bureau;*
 - *boeren beschikken over een enorme expertise rondom bodemkwaliteit, gras en omgang met vee;*

verzoeken GS:

- *de expertise van de agrarische sector te betrekken bij de landbouwtransitie door agrariërs een prominente rol te geven bij de ontwikkeling van plannen voor de stikstofreductie en omschakeling van de landbouw, en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

565 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Die motie is hiermee onderdeel gaan uitmaken van onze beraadslaging. Maar ik zie ook een interruptie. De heer De Wit, VVD.

570 De heer **DE WIT** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Kan de heer Klein wellicht iets schetsen over het landbouwperspectief waarover hij het heeft in relatie tot deze motie? En hoe zou dat volgens u moeten in het kader van het perspectief dat de minister van landbouw onlangs heeft geboden? Ik vraag daar een reflectie op.

575 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk dat we nog veel te weinig perspectief met elkaar hebben. Ik denk dat de minister in zijn brief een heel aantal modellen schetst, waarvan wij allemaal wel weten dat het modellen zijn waar we naartoe kunnen. Wij willen toe naar een landbouw die in evenwicht is met zijn omgeving. Of je dat kringlooplandbouw noemt of grondgebonden landbouw, maar we moeten toe naar een landbouw waarbij de negatieve effecten op de natuur niet groter zijn en in balans zijn met wat we eruit krijgen. Daar willen we naartoe, en voorlopig is dat nog te onduidelijk. Daarom wil ik heel graag samen met agrariërs gaan praten om helder te krijgen hoe we dat wél kunnen gaan doen.

580 De heer **DE WIT** (VVD): Stelt u daarbij vast dat dit tot op heden in de brief van de minister nog onvoldoende is gebeurd? En als dat het geval is, hoe zou het volgens u dan anders moeten in Noord-Holland?

585 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik heb daar weinig antwoord op. De brief is nog onvoldoende duidelijk. Er is nog onvoldoende duidelijk hoe individuele agrariërs de omslag kunnen maken naar de gewenste landbouw. Daar moeten wij ze bij helpen. Daar moet geld bij, maar er moet ook concreet handelingsperspectief komen.

590 Statenlid **ZOON** (PvdD): Om het even scherp te krijgen, voorzitter. In de bijdrage van de heer Klein heeft hij het erover dat de boeren het moeten gaan trekken. Die moeten aankomen met de veranderingen. Nou hebben wij gezien dat het helemaal misging toen wij als overheid het melkquotum lieten wegvallen. Vindt de ChristenUnie niet dat wij als overheid met een duidelijk signaal moeten komen waar wij heen moeten gaan? En dat wij dat juist niet bij de boeren moeten neerleggen?

600 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik roep ook niet op om de boeren hierin leidend te laten zijn. Volgens mij is het heel duidelijk waar wij naartoe willen. Daar heeft een minister ook een duidelijk brief over geschreven. We zullen iets moeten gaan doen om aan het natuurherstel te gaan werken, maar voor de manier waarop wil ik echt de expertise gebruiken die in de landbouwsector aanwezig is.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mijnheer Klein.

605 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): We zien ook dat deze transitie vraagt om nieuwe verdienmodellen voor boeren, want als wij willen dat boeren maatschappelijke taken uitvoeren, zoals bijvoorbeeld zorgen voor het landschap, voor goed water, voor biodiversiteit of voor CO₂-opslag, dan moeten ze daarmee geld mee kunnen verdienen. Tot nu toe zijn die mogelijkheden heel beperkt. De markt betaalt te weinig en staatssteunregels staan betalingen door de overheid in de weg. We dienen daarom twee moties in. De eerste heet 'Lobby aanpassing Europese staatssteunregeling'. Het dictum luidt: 'Wij verzoeken GS om samen met andere provincies binnen Europa te lobbyen voor snelle aanpassing van de staatssteunregeling, zodat het mogelijk wordt agrariërs te betalen voor maatschappelijke diensten, en gaan over tot de orde van de dag.' Dit sluit ook heel goed aan bij onze Europastrategie, waarin wij gezegd hebben dat lobby voor nieuwe verdienmodellen onderdeel is van onze strategie.

615 De tweede motie richt zich op de retail en de supermarkten. Ze heet 'Organiseren expertmeeting retailorganisaties'. Wij verzoeken GS een expertmeeting te organiseren met Noord-Hollandse supermarkten zoals Albert Heijn en DekaMarkt, en inkooporganisaties zoals Superunie, om te

620 verkennen hoe zij kunnen bijdragen aan betere verdienmodellen die nodig zijn om de landbouwtransitie te maken.

Motie 132/4 juli 2022

'Lobby aanpassing Europese staatssteunregeling'

625 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 2.a.1 'Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof'; constaterende dat:*

- *de landbouw voor een enorme uitdaging staat om de transitie te maken naar kringlooplandbouw;*
- 630 - *onderdeel hiervan is dat boeren ervoor kunnen kiezen om meer maatschappelijke diensten op zich te nemen, zoals natuurbeheer, biodiversiteitsherstel, waterbeheer, landschapsbeheer en CO₂-opslag;*
- *er strenge Europese staatssteunregels gelden voor ondersteuning door decentrale overheden;*

overwegende dat:

- 635 - *het vanwege Europese staatssteunregels momenteel niet mogelijk is om agrariërs te betalen voor maatschappelijke diensten (slechts het compenseren van gedeerde inkomsten is mogelijk);*
- *één van de doelen van de Noord-Hollandse Europastrategie is "aandacht te vragen voor een landbouwbeleid (...) dat gezonde verdienmodellen voor ondernemers mogelijk maakt".*

640 *Verzoeken GS:*

- *samen met andere provincies binnen Europa te lobbyen voor spoedige aanpassing van de staatssteunregeling zodat het mogelijk wordt agrariërs te betalen voor maatschappelijke diensten,*

en gaan over tot de orde van de dag.

645

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

Motie 133/4 juli 2022

'Organiseren expertmeeting retailorganisaties'

650

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 2.a.1 'Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof'; constaterende dat:

- 655 - *de landbouw voor een enorme uitdaging staat om de transitie te maken naar kringlooplandbouw;*
- *dit extra kosten met zich meebrengt en economisch vaak niet uit kan;*
- *de agrarische sector in grote mate afhankelijk is van de inkooporganisaties voor de prijs die zij krijgen voor hun producten;*
- *in Noord-Holland verschillende grote supermarktorganisaties zijn gevestigd;*

660 *overwegende dat:*

- *supermarkten en inkooporganisaties een bijdrage kunnen leveren aan een eerlijker prijs voor agrarische producten en nieuwe verdienmodellen;*

verzoeken GS:

- 665 - *een expertmeeting te organiseren met Noord-Hollandse supermarkten zoals Albert Heijn, DekaMarkt en inkooporganisaties zoals Superunie om te verkennen hoe zij kunnen bijdragen aan betere verdienmodellen die nodig zijn om de landbouwtransitie te maken,*

en gaan over tot de orde van de dag.

670

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Beide moties zijn keurig ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Wij denken dat daar een heel grote rol is voor de keten en dat die rol nog veel serieuzer genomen moet worden.

675 Dan de reductie van stikstofindustrie en luchtvaart. Uit antwoorden op onze schriftelijke vragen is gebleken dat het in Noord-Holland niet passend is vergund. De industrie mag nog 50% uitstoten dan zij nu doet volgens de vergunningen. Dat is 4 miljoen kg stikstofoxide per jaar. Wij maken ons zorgen dat dit het heel lastig maakt om bindende afspraken te maken. Daarom hebben wij een motie. Het dictum daarvan luidt: 'Wij verzoeken GS om zich maximaal in te spannen om de

680 vergunningen voor industriële stikstofuitstoters in te perken tot de huidige uitstoot, zodat er een

goede basis is om reductieafspraken te maken.' Anders hebben we alleen reductie op papier, en wij willen feitelijke reductie. Het zou heel mooi zijn als GS een klein deel van de juridische ruimte die dat geeft kan gebruiken voor het legaliseren van PAS-melders.

685 Dan ten slotte Schiphol. Daar stootte men volgens de emissieregistratie maar liefst 3,6 miljoen kg stikstofoxide uit in 2019. Wij zijn heel blij dat de provincie heeft aangegeven een evenredige bijdrage te verwachten van alle sectoren. Wij dienen daarom een motie in. De bijdrage voor Noord-Holland is volgens de minister van stikstof 41%. Wij spreken uit als Provinciale Staten dat Schiphol evenredig moet bijdragen aan het Noord-Hollandse reductiedoel van 41% minder stikstofuitstoot. Verder verzoeken wij GS met het Rijk in overleg te treden over de manier waarop deze reductie gerealiseerd gaat worden.

Motie 134/4 juli 2022
'Aanscherpen vergunningen industrie'

695 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 2.a.1 'Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof'; constaterende dat:*

- de Noord-Hollandse top 10 stikstofuitstoters volgens hun vergunning nog zo'n 50% meer stikstof mogen uitstoten dan zij op dit moment doen;
- 700 - de provincie het principe hanteert dat alle sectoren evenredig moeten bijdragen aan de reductie van de stikstofuitstoot;

overwegende dat:

- het afdwingen van stikstofreductie door bedrijven ingewikkeld is als de vergunning een enorme ruimte voor groei biedt;

705 *vragen GS:*

- om zich maximaal in te spannen de vergunning voor industriële stikstofuitstoters in te perken tot de huidige uitstoot, zodat er een goede basis is om reductieafspraken te maken, en gaan over tot de orde van de dag.

710 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)*

Motie 135/4 juli 2022
'Evenredige reductie Schiphol'

715 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 2.a.1 'Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof'; constaterende dat:*

- Schiphol in 2019 volgens de emissieregistratie een stikstofuitstoot had van 3.634.505 kg NOx;
- 720 - de provincie het principe hanteert dat alle sectoren evenredig moeten bijdragen aan de reductie van de stikstofuitstoot;
- de stikstofreductie-opdracht voor de provincie Noord-Holland volgens de 'Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)' 41% is;
- Schiphol in de provincie Noord-Holland ligt;
- 725 - het Rijk het bevoegd gezag voor Schiphol is;

spreken uit:

- dat Schiphol evenredig moet bijdragen aan het Noord-Hollandse reductiedoel van 41% minder stikstofuitstoot;

verzoeken GS:

- 730 - met het Rijk in overleg te treden over de manier waarop deze reductie gerealiseerd gaat worden, en gaan over tot de orde van de dag.

735 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)*

De **VOORZITTER**: Ook deze moties maken onderdeel uit van onze beraadslaging.

740 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik heb nog een enkel slotwoord, mijnheer de voorzitter. De enige manier om uit deze crisis te komen is om samen de weg vooruit te zoeken. We kunnen de tijd helaas niet terugdraaien. We kunnen keuzes uit het verleden niet ongedaan maken. Politici die dat roepen negeren de feiten. Laten we dus met elkaar naar nieuwe wegen en daarin allemaal onze

verantwoordelijkheid nemen, ook als burgers. Dat betekent een eerlijke prijs betalen, wat minder autorijden, wat minder vliegen. Want het is een probleem van ons allemaal.

745 De **VOORZITTER**: Dank u wel, u bent overigens -maar dat had u al gezien- door uw spreektijd heen. Maar u heeft het wel snel en knap gedaan. Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Op vrijdag 10 juni bracht de minister het stikstofbeleid naar buiten, inclusief een kleurenkaartje met stikstofreductiegetallen: 95%, 70%, 47%, 12%. We hebben
750 gelukkig al de toezegging van onze gedeputeerde dat zij de kaart van Noord-Holland gaat checken op juistheid, omdat er veel fouten in staan, waardoor de intekening van bijvoorbeeld Texel en Wieringen niet juist is. Dank daarvoor. Maar toch blijft het kaartje boven de markt hangen. Dat kaartje is ingeslagen als een bom en de effecten zijn groot. Ik sprak een jonge boerin die twee maanden geleden haar baan heeft opgezegd om het bedrijf van haar ouders over te nemen. Na de
755 presentatie van het kaartje liet de bank haar weten dat de financiering niet doorgaat. De bedrijfsovername gaat niet door. Terwijl zij natuurinclusief wil boeren en akkerrandenbeheer gaat toepassen, en allerlei van dat soort dingen. Maar de bank financiert niet meer. Begrijpt u het ontwrichtende gevolg van dit kaartje? En wat voor ontwrichtend gevolg dit heeft op het beleid in de agrarische sector? Dit kaartje en de onderliggende kritische depositiewaarden zijn als een bom die
760 het platteland ontwricht. En dat terwijl de gebiedsprocessen in de provincies, waaronder ook Noord-Holland, echt al goed in gang zijn gezet. Agrariërs zitten om tafel met de provincie en er wordt gewerkt aan het versterken van de natuur. En het gaat in goed overleg. En het gaat over transitie en het versterken van de natuur.

Diverse provincies hebben inmiddels bij het Rijk aangegeven dat het stikstofbeleid zoals nu
765 gepresenteerd niet uitvoerbaar is. Ik noem Limburg, Zeeland, Overijssel, Drenthe. Wij willen dat Noord-Holland zich daarbij aansluit. Laat duidelijk zijn dat het CDA wél voorstander is van het versterken van de natuur, maar niet op deze wijze. Dit kan echt niet. Het kaartje en de onderliggende KDW's moeten van tafel. Waarom? Omdat de kritische depositiewaarden in Nederland onredelijk streng en onrechtvaardig zijn. De KDW is een ondergrens waarbij door de wetenschap
770 gesteld wordt dat bij die grens elk risico op een negatieve impact van stikstofemissie uitgesloten zou zijn. Het is in veel gevallen echter zo dat ook bij veel hogere stikstofnormen de natuurgebieden nog prima beschermd worden. In Nederland zijn we zelfs voor de mensen niet zo streng dat we in ons beleid elk risico op gezondheidsschade, of een ongeval, uitsluiten. Als we dat zouden doen, kan een mens niets meer doen. Niet meer deelnemen aan het verkeer, niet meer roken, drinken, sporten,
775 werken. En zelfs als we dat allemaal niet meer doen, is gezondheidsschade niet uitgesloten. Ik hoop dat u de onredelijkheid van de KDW's gaat inzien.

Een andere reden is dat de KDW's alleen sturen op stikstof en daarmee ook niet waarborgen dat de natuur hersteld of beschermd wordt, omdat dat afhankelijk is van veel meer factoren. Vorige week
780 heeft de Tweede Kamer moties aangenomen om het beleid bij te stellen en realistischer te maken. Daar zijn wij als CDA blij mee, maar het is niet voldoende. De gevolgen van dit beleid voor het platteland en voor de agrarische sector, en alle bedrijven daaromheen in Noord-Holland, zijn te verstrekkend. De vitaliteit verdwijnt. Daarbij komt dat er steeds wordt gesproken over toekomstperspectief, maar dat wordt tot op heden niet geboden. Noch door de minister, noch door de provincie Noord-Holland.

785 Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Koning is zelf ervaringsdeskundige, omdat ze zelf een boerenbedrijf heeft dat in een gebied zit dat 12% reductie moet gaan krijgen volgens dat kaartje. Ik vraag mij af, als ik kijk naar haar eigen bedrijf, wat die 12% reductie dan voor gevolgen zou hebben.

790 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik spreek hier niet over mijn eigen bedrijf. Ik spreek over het algemeen beleid voor Noord-Holland en voor iedereen.

795 Statenlid **ZOON** (PvdD): Het is toch zo dat er een behoorlijke bak met geld ligt te wachten bij de minister, om die transitie in het landelijk gebied te gaan maken? Ook in die gebieden waar u een bedrijf heeft zitten. Dan vraag ik mij toch af hoe het eruit gaat zien in die gebieden met 12% reductie.

800 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik ga daar nu niet op in, want dat moet juist straks allemaal blijken in gebiedsprocessen. Ik heb het hier nu over het algemeen beleid.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Mevrouw Koning, ik vind dat u een prachtig verhaal houdt. Ik begrijp alleen iets niet helemaal, want in mijn optiek is uw partij op landelijk niveau verantwoordelijk voor dit

805 beleid. Dan begrijp ik niet zo goed dat u huilieuilie gaat doen in de provincie, terwijl in wezen uw partij landelijk medeondertekenaar is van dit beleid.

Mevrouw **KONING** (CDA): Landelijk gezien zijn wij binnen onze partij ook druk bezig om te kijken of er een alternatief voor de KDW's kan komen.

810 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dan hoop ik dat daar vaart achter wordt gezet. Dank u wel.

815 Mevrouw **KONING** (CDA): Een groot knelpunt is de totale onduidelijkheid van het verdienvermogen van bedrijven als ze doen wat de overheid vraagt. Dan nog is er onduidelijkheid. Ik heb boeren en boerinnen gesproken die dinsdag 10 juni samen met hun kinderen huilend aan tafel zaten. Elke dag met een knoop in hun maag rondlopen met angst voor de toekomst. Door de enorme reductieverplichting is het financiële plaatje op veel bedrijven niet meer rond te krijgen. Je zal maar boer zijn in een gebied dat voor 70% reductie staat ingetekend. Stel je voor dat in jouw woonwijk 70% van de bewoners moet verdwijnen en zijn baan moet opgeven. En dan wordt gezegd: jullie gaan in een gebiedsproces zelf maar uitvechten wie er gaat verhuizen en wie zijn baan opgeeft. Dan zakt de grond toch weg onder je voeten? Dit is toch geen goed beleid? Mijn collega Michel Klein is al ingegaan op de rol van de industrie, dus daar ga ik nu verder niet op in. Hij heeft ook aangegeven dat er een oplossing moet komen voor de PAS-melders. Dat ondersteunen wij.

825 De **VOORZITTER**: Interruptie door de heer De Wit. Ik wil erop wijzen dat u langzaam door uw spreektijd heengaat. Ik weet niet of u nog moties wilt indienen, maar dan zou ik u willen adviseren om dat snel te doen. Mijnheer De Wit.

830 De heer **DE WIT** (VVD): Dank u wel voorzitter. Het wordt toch een beetje een bijzondere vergelijking. Bij mij doet die de vraag opkomen waar het CDA staat. Ik weet het niet meer. Bent u voor of tegen de lijn die in Den Haag is uitgezet, en die uiteindelijk ook in Noord-Holland tot beleid moet leiden? U neemt namelijk enerzijds fors afstand, en anderzijds zegt u: we doen er alles aan om het beleid op een goede manier in de praktijk te brengen. Waar staat u?

835 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik probeer aan te geven dat er beleid moet komen dat werkbaar is en dat dat kaartje met die percentages niet werkbaar is. Dat illustreer ik met een voorbeeld. Dan ga ik afronden, want ik heb niet zoveel tijd meer. Mijn concrete vragen en opmerkingen. Op 28 juni zijn de moties aangenomen in de Kamer. Er was ook een motie die zegt dat de provincie maximale vrijheid krijg om het reductiebeleid in te vullen. De kleurenkaart is dus eigenlijk van tafel, maar de KDW's blijven. Daarmee zijn we het niet eens, zoals ik heb aangegeven. Ik dien daar zo een motie voor in. Het tweede punt is de sociaaleconomische impact die moet worden meegenomen bij de opstelling van gebiedsplannen. Daar is ook een motie over aangenomen in de Tweede Kamer. Wij willen dat dit ook meteen wordt meegenomen in alle gebiedsprocessen. Daar dien ik een motie voor in. Ten derde, is door de aangenomen moties in de Kamer is ook meer ruimte ontstaan voor innovatie als wezenlijk onderdeel. Er wordt gewerkt aan juridische zekerheid voor innovaties op de lijst van 'Regeling ammoniak en veehouderij'. Dat juichen wij toe. Wij willen graag dat in Noord-Holland ook goed wordt ingezet.

850 De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, ik wil u verzoeken om nu de moties in te dienen. Dat heb ik bij de vorige spreker ook gedaan, dat is u opgevallen. Ik dacht dat u naar een punt ging. Ik zou u nu willen verzoeken de moties in te dienen, want anders lopen wij echt uit de tijd.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ja, dat ga ik doen.
855 Mijn eerste motie heet 'Alternatief zoeken voor indicator kritische depositiewaarde'. Daarin wordt de het college van Gedeputeerde Staten opgeroepen om er bij het Rijk op aan te dringen dat de kritische depositiewaarden uit de wet worden gehaald. Daarnaast de kritische depositiewaarden zo spoedig mogelijk uit het beleid van de provincie Noord-Holland te halen en samen met het Rijk een alternatief te ontwikkelen waarmee gestuurd wordt op de algemene staat van instandhouding van de natuur in Natura 2000-gebieden.
860 In de motie 'Toekomstperspectief' worden Gedeputeerde Staten opgeroepen om afspraken uit gebiedsprocessen niet definitief te maken zolang er nog geen toekomstperspectief is voor de landbouw in gebiedsprocessen, en zolang er nog geen duidelijkheid is over grondgebondenheid en kringlooplandbouw. En met het Rijk te werken aan duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw.

865 De laatste motie 'Motie Sociaaleconomische impactanalyse' worden Gedeputeerde Staten opgeroepen om ervoor te zorgen dat de sociaaleconomische impactanalyse ook verplicht onderdeel uitmaakt van alle gebiedsprocessen die reeds gaande zijn in Noord-Holland.

Motie 136/4 juli 2022

870 'Motie alternatief zoeken voor Indicator Kritische Depositiewaarde'

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 4 juli 2022 ter bespreking van het agendapunt actualiteit Stikstof

Constaterende dat:

- 875
- *Noord-Holland de Kritische Depositie Waarden (KDW's) voor N2000-gebieden heeft opgenomen in haar beleid;*
 - *Noord-Holland de enige provincie is die dat op dit moment heeft gedaan.*

Overwegende dat:

- 880
- *het een opdracht is vanuit de Europese Unie om de Natuur in N2000-gebieden te beschermen;*
 - *de Europese Unie niet verplicht heeft om hierbij Kritische Depositie Waarden te formuleren;*
 - *de Kritische Depositie Waarden die Nederland heeft geformuleerd zeer sterk afwijken van normen uit andere EU landen;*
 - *de Kritische Depositie Waarden in Nederland onredelijk streng zijn omdat er gesteld wordt dat bij die grens elk risico op een negatieve impact van stikstofemissie op de natuur uitgesloten zou zijn. Het in veel gevallen echter zo is dat ook bij hogere stikstofnormen de natuurgebieden nog prima beschermd worden;*
 - *we zelfs voor de mensheid niet zo streng zijn dat we in ons beleid elk risico op gezondheidsschade of een ongeval uitsluiten omdat we dan als mensen ook helemaal niets meer kunnen doen;*
 - *de Kritische Depositie Waarden alleen sturen op stikstof en daarmee ook niet waarborgen dat de natuur herstelt of beschermd wordt omdat dat afhankelijk is van veel meer factoren;*
 - *de KDW's ontwikkelingen in Nederland waaronder woningbouw bijna volledig op slot zetten;*
 - *er om al deze redenen een andere indicator gezocht moet worden.*

885

890

895 *Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:*

- *Er bij het Rijk op aan te dringen dat de Kritische Depositie Waarden uit de wet worden gehaald;*
- *daarnaast de Kritische Depositie Waarden zo spoedig mogelijk uit het beleid van de provincie Noord-Holland te halen en samen met het Rijk een alternatief te ontwikkelen waarmee gestuurd wordt op algemene staat van instandhouding van de natuur in N2000-gebieden;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning (CDA)

905

Motie 137/4 juli 2022

'Motie toekomstperspectief'

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter bespreking van het agendapunt actualiteit Stikstof;

910

Constaterende dat:

- *er nog geen duidelijkheid is over toekomstperspectief voor de landbouw na de gevraagde transformatie in verband met stikstof;*
- *er nog geen duidelijkheid is over de definitie van kringlooplandbouw die het Rijk wil gaan hanteren in relatie tot het stikstofbeleid en de gebiedsprocessen;*
- *er nog geen duidelijkheid is over de definitie van grondgebondenheid die het Rijk wil gaan hanteren in relatie tot het stikstofbeleid en de gebiedsprocessen.*

Overwegende dat:

- 920
- *de agrarische bedrijven die onderdeel zijn van een gebiedsproces helderheid moeten hebben over de definitie van en regels betreffende grondgebondenheid, kringlooplandbouw en hun toekomstperspectief voordat zij stappen kunnen zetten in een gebiedsproces;*
 - *zolang deze helderheid er nog niet is, bedrijven geen goed zicht hebben op toekomstperspectief omdat zij niet weten welke regels gehanteerd worden;*
 - *het onacceptabel is dat een sector een transformatie moet ondergaan terwijl er geen zicht is op toekomstperspectief na de transformatie;*
- 925

- *de totale onduidelijkheid van het verdienvermogen van bedrijven als ze doen wat de overheid vraagt het grote knelpunt is.*

Roepen Gedeputeerde Staten op om:

- 930 - *afspraken uit gebiedsprocessen niet definitief te maken zolang er nog geen toekomstperspectief is voor de landbouw in gebiedsprocessen en zolang er nog geen duidelijkheid is over grondgebondenheid en kringlooplandbouw*
- *met het Rijk te werken aan duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw; en gaan over tot de orde van de dag.*

935 *Ondertekening: Willemien Koning (CDA)*

Motie 138/4 juli 2022

'Motie sociaaleconomische impactanalyse gebiedsprocessen'

940 *Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van het agendapunt actualiteit Stikstof*

Constaterende dat:

- 945 - *er in de Tweede Kamer op 28 juni 2022 een motie is aangenomen die stelt dat een sociaaleconomische impactanalyse verplicht onderdeel moet uitmaken van het gebiedsplan waarbij het doel is om voldoende zekerheid te bieden voor het verdienvermogen, de bedrijfseconomische continuïteit en financierbaarheid van investeringen voor de blijvende agrarische ondernemers.*

Overwegende dat:

- 950 - *in de huidige gebiedsprocessen deze sociaaleconomische impactanalyse niet mag ontbreken.*
- Roepen Gedeputeerde Staten op om:
- *ervoor te zorgen dat een sociaaleconomische impactanalyse ook verplicht onderdeel uitmaakt van alle gebiedsprocessen die reeds gaande zijn in Noord-Holland; en gaan over tot de orde van de dag.*

955 *Ondertekening: Willemien Koning (CDA)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel, dan bent u daarmee aan het eind gekomen van uw bijdrage. De drie moties maken nu onderdeel uit van de beraadslaging. De laatste indiener is mevrouw De Groot van de SP.

960

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De SP heeft zorgen over de gang van zaken. En ja, wij vinden dat er iets gedaan moet worden aan het stikstofprobleem. En niet zo'n beetje ook. In Nederland wordt al zo wat vijftig jaar veel en veel te veel stikstofoxide en ammoniak uitgestoten. Ammoniak is de grootste bedreiging voor onze natuur en biodiversiteit. Stikstofoxiden zijn overigens ook een bedreiging voor de natuur en biodiversiteit, maar die geven ook fijnstof, dat heel slecht is voor de luchtwegen van de mens, en waarschijnlijk ook van de dieren. Het gevolg is bijvoorbeeld astma. Het is dus echt zaak dat we de stikstofcrisis gaan bezweren. Daarvoor zullen wij allemaal offers moeten brengen. Wij weten dat er in de provincie Noord-Holland wordt gewerkt met een gebiedsgerichte aanpak, zodat voor elk gebied gekozen kan worden hoe de stikstofcrisis het beste bedwongen kan worden. Dan zou het buitengewoon slim zijn als we de klimaatcrisis en de komende watercrisis ook meenemen. Dat is heftig, maar wel drie vliegen in één klap. Hoewel dat geen diervriendelijke uitspraak is! We willen niet dat alleen boeren de crisis dragen.

970

Het is dan ook niet verstandig van het Rijk dat allereerst de boeren ter sprake kwamen voor de oplossing van de stikstofcrisis. Immers, ook de industrie, de scheepvaart, het verkeer en de energiesector zijn grote bronnen van ammoniak en stikstofoxide. Schiphol, Tata Steel, Olam en Cargill zijn grote bronnen van stikstof. En ze zijn allemaal in onze provincie gevestigd. Wij pleiten er dan ook voor om tegelijkertijd met de boeren ook deze bedrijven worden aangepakt. En andere bedrijven natuurlijk. In het kleine moeten we ook zelf aan de bak. De boeren hebben heel lang aan de leiband van banken en veevoederindustrie gelopen. Ze hebben om de productie op te voeren in hun steeds groter wordende bedrijven helaas de verkeerde keuzes moeten maken. Ze konden er niet onderuit. We vinden dan ook dat bij het afschalen van de bedrijven ook financieel geholpen moet worden door banken en de veevoederindustrie. Kortom, door al die instellingen die hen hebben gedwongen tot een intensieve en kapitaalintensieve bedrijfsvoering. We vinden ook dat de stikstofcrisis niet moet worden afgewenteld op de mensen die niets te makken hebben. Vind daar

985 *maar eens een oplossing voor!*

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter dank. Ik heb behoefte aan een stukje verheldering. Ik hoor een verhandeling over de landbouw van slachtoffers van het systeem. U wilt ook de industrie erbij betrekken. Is uw oplossing om straks alles maar op te kopen en af te schaffen in Noord-Holland om daarmee de stikstofuitstoot naar beneden te brengen? Wat is uw alternatief, niet alleen voor de boeren, maar ook voor de industrie?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): We gaan de industrie natuurlijk sowieso niet uitkopen. De industrie zal zelf ervoor moeten zorgen dat er heel snel oplossingen gevonden worden om de eigen uitstoot te beperken. En eigenlijk geldt dat ook voor de boeren. Alleen gaan we de boeren daarbij een beetje helpen. Schiphol hoeven wij daarbij niet te gaan helpen. Olam en Cargill evenmin. Die moeten gewoon aan de regels voldoen en ophouden met het uitstoten van veel te veel stikstof.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dus ook de mensen die niets te makken hebben, hoeven de stikstofcrisis niet te gaan betalen. Dat is de visie van de SP. In plaats van minder, veel méér boeren. Boeren met perspectief voor henzelf en voor de toekomst van alle mensen en de natuur in Nederland. Boeren met liefde voor de natuur als natuurbeheerders. Boeren die hun dierenliefde echt in de praktijk kunnen brengen bij een kleinere veestapel. Geef de boeren perspectief en pak ook al die andere bedrijven aan. En ga niet alleen bij de stikstofcrisis op deze manier te werk, maar ook bij de klimaat- en de watercrisis. Want we moeten met zijn allen, en onze kinderen en kleinkinderen, ook een toekomst hebben. Wij hebben de motie 'Ieder zijn deel in de stikstofcrisis' voorbereid. Die dienen we nu in. Het dictum luidt: Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven contact op te nemen met de rijksoverheid en deze te laten weten dat Noord-Holland van mening is dat iedere sector zich grote inspanningen moet getroosten om de stikstofcrisis te bezweren. De indruk weg te nemen dat het alleen de boeren zijn die moeten boeten voor de stikstofuitstoot.

Maar ook de industrie, de luchtvaart en de scheepvaart en het wegverkeer moeten hun stikstofuitstoot onmiddellijk terugdringen. De financiële lasten van de stikstofreductie in transitie in de landbouw en veehouderij eerlijk verdeeld moeten worden over de hele keten van agro-industrie, veevoederbedrijven, banken en supermarkten, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. En ondertussen een ambitieuze, integrale aanpak uit te werken voor de reductie van ammoniak en stikstofdioxide, waarbij alle sectoren: landbouw, industrie, luchtvaart, scheepvaart en wegverkeer voor een eerlijker deel bijdragen in de stikstofreductie. Ruimte te bieden voor regionaal maatwerk, waarbij het uitgangspunt is dat de grootste vervuilers het meest reduceren. En boeren te ondersteunen om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen voor duurzame, biologische en circulaire vormen van landbouw, en gaat over tot de orde van de dag.'

Motie 139/4 juli 2022
1025 'Ieder zijn deel in de stikstofcrisis'

Constaterende dat:

- de stikstofuitstoot (ammoniak en stikstofdioxide) in Nederland al bijna 50 jaar veel te hoog is;
- 1030 - door de kabinetten-Rutte, door het bewandelen van allerlei zijwegen en geitenpaadjes, het maken van keuzes in het verminderen van de uitstoot van stikstof steeds werd uitgesteld;
- ondertussen in alle sectoren, waaronder de landbouw, steeds werd geïnvesteerd in oplossingen die bij lange na niet voldoende waren om de uitstoot van stikstof afdoende te verminderen;
- 1035 - dit ertoe geleid heeft dat er, ook in Noord-Holland, grote problemen zijn ontstaan voor volksgezondheid, water-, bodem- en luchtkwaliteit;
- schaalvergroting en zogenaamde innovatie in landbouw en veehouderij een doodlopende weg is gebleken, waardoor marges van boeren afnemen en zij geen eerlijke prijs voor hun producten krijgen;
- 1040 - de agro-industrie, de veevoederbedrijven, de banken en de supermarktketens ondertussen grote winsten hebben gemaakt over de ruggen van de boerenbedrijven;
- de positie van de boer in de gehele keten versterkt moet worden ten opzichte van de agro-industrie, veevoederbedrijven, banken en supermarkten, zodat daadwerkelijk de omslag kan worden gemaakt naar kleinere circulaire boerenbedrijven;
- 1045 - vele boeren als natuurbeheerders vogels beschermen en de biodiversiteit trachten te vergroten;
- het uiteindelijk gaat om het redden van de Nederlandse natuur en biodiversiteit, zodat ook toekomstige generaties mensen, dieren en planten een toekomst hebben in Nederland;

- 1050 - daartoe een transitie moet komen in vele sectoren, waaronder de landbouw en veehouderij, om het stikstofprobleem te tackelen.
- Overwegende dat:
- vooralsnog € 25 miljard landelijk beschikbaar is voor het oplossen van het stikstofprobleem in Nederland;
 - met deze € 25 miljard boeren en fabrieken verleid moeten worden om te verduurzamen, (vrijwillig) uitgekocht te worden of zelfs te worden onteigend;
 - deze € 25 miljard moet worden opgebracht door de belastingbetaler, terwijl de stikstofcrisis direct en indirect werd veroorzaakt door banken en investeerders, die wel de opbrengsten incasseerden, maar verzuimden in de leefbare toekomst van Nederland te investeren;
 - er in Noord-Holland, net als in de rest van Nederland, allereerst wordt gekeken naar de landbouw en veehouderij, als eerstaangewezenen om de stikstofcrisis te bezweren;
 - pas later wordt gekeken naar andere sectoren, zoals de industrie, de luchtvaart, de scheepvaart en het wegverkeer, terwijl in Noord-Holland grote stikstofproducenten als Tata Steel, Schiphol, Olam en Cargill actief zijn.
- Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:
- contact op te nemen met de Rijksoverheid en deze te laten weten dat Noord-Holland van mening is dat iedere sector zich grote inspanningen moet getroosten om de stikstofcrisis te bezweren;
 - de indruk weg te nemen dat het alleen de boeren zijn die moeten boeten voor de stikstofuitstoot, maar ook de industrie, de luchtvaart, de scheepvaart en het wegverkeer hun stikstofuitstoot onmiddellijk moeten terugdringen;
 - de financiële lasten van de van de stikstofreductie en transitie in de landbouw en veehouderij eerlijk verdeeld moeten worden over de hele keten van agro-industrie, veevoederbedrijven, banken en supermarkten, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen;
 - ondertussen een ambitieuze integrale aanpak uit te werken voor de reductie van ammoniak en stikstofdioxide, waarbij in alle sectoren (landbouw, industrie, luchtvaart, scheepvaart en wegverkeer) voor hun eerlijke deel bijdragen in de stikstofreductie;
 - ruimte te bieden voor regionaal maatwerk waarbij uitgangspunt is dat de grootste vervuilers het meeste reduceren;
 - boeren te ondersteunen om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen voor duurzame, biologische en circulaire vormen van landbouw.
- En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP)

- 1085 De **VOORZITTER**: Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. De volgende spreker is Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

1090 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Voorzitter. Dank voor de partijen die deze actualiteit hebben aangevraagd. Er is inderdaad veel om over te praten. Volgens mij stond het ook zo aangekondigd. En zelfs als we niet gelijk ergens over hoeven te beslissen, is het goed om van gedachten te wisselen. Noord-Hollanders mogen ook gewoon weten wat onze positie is in dit debat en als provinciale afdelingen van partijen moeten we het ook van elkaar kunnen weten. Landelijk is er een stevige stap gezet in de richting van een oplossing voor de te grote stikstofdepositie waar de Nederlandse natuur al decennia last van heeft. Die komt niet te vroeg. GroenLinks heeft er nooit doekjes om gewonden dat het wat ons betreft best allemaal een tandje sneller had gemogen. Als GroenLinks Noord-Holland zijn wij dan ook blij dat deze stap nu gezet is en dat het allemaal een beetje concreter wordt. Maar we zien ook dat er nog steeds teveel vragen en oplossingsrichtingen niet bevredigend zijn ingevuld. Daar hebben andere partijen ook wel wat over gezegd.

1095 Maar eerst iets anders. Er lijkt namelijk ook een discussie te ontstaan over de sectoren die Noord-Holland bijdragen aan stikstofdepositie. Met die discussie willen we wel voorzichtig zijn. Het lijkt er inderdaad op dat bij ons industrie, scheepvaart een grotere rol spelen dan in andere provincies. Dat is ook niet zo gek met bedrijven als Schiphol, Tata Steel, Cargill en Olam. Maar ook in Noord-Holland is landbouw of eigenlijk veehouderij de hoofdrolspeler. Ook al is er een aantal grote industrieën die de top 100 of zelfs de top 10 halen, en ook al moeten we daar inderdaad wat mee, dan nog blijft

1100 landbouw met heel veel kleinere bedrijven ook hier nog steeds het belangrijkste. We moeten dus iets met handhaving en vergunning richting de Schiphol, Tata Steel en Olam, maar oog op de bal houden betekent dat we zeker ook iets moeten met onze landbouw. Ik kan de uitspraken van gedeputeerde Rommel dat we daar al goed mee bezig zijn redelijk volgen. We hebben inderdaad al een gebiedsgerichte aanpak staan. We hebben veel gesprekken gevoerd om dat integraal op te pakken.

1105 We zijn blij dat in Noord-Holland alle partijen nog om tafel zitten. Daarvoor oprecht een compliment,

1110

1115 maar ook wel een winstwaarschuwing. We zijn er nog niet. We maken ons ook zorgen. De komende maanden moet gaan blijken in hoeverre onze gebiedsgerichte aanpak overeenkomt met de aanpak zoals het Rijk die voor ogen heeft. Dat kan nog best ingewikkeld worden. In hoeverre zijn de doelen die wij hebben vastgesteld eigenlijk voldoende? GroenLinks heeft destijds aangegeven dat die doelen, als dat mogelijk is, best nog een stukje scherper kunnen. Zijn die mogelijkheden er? Hoe gaat de gedeputeerde ons daarin meenemen? Dat vragen we ons niet alleen af ten aanzien van de aanpak stikstofdepositie.

1120 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik hoor u zeggen dat u de doelen nog scherper wilt. Maar dan laat u toch de boeren in Noord-Holland, die al heel extensief boeren en veel aan natuurbeheer doen, echt in de kou staan?

1125 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik heb aangegeven dat ik nieuwsgierig ben om te kijken of we die scherper kunnen krijgen. Ik heb niet gezegd dat ik dat per se wil, maar ik ben wel nieuwsgierig of die mogelijkheden er zijn.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

1130 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het mag natuurlijk geen papieren exercitie worden waarin het alleen maar over getallen gaat. Het hangt namelijk ook heel erg samen met het perspectief dat we kunnen geven aan veehouderijen. En hoe gaan we daar elkaar in meenemen? GroenLinks zou het mooi vinden als Noord-Holland een schoolvoorbeeld kan worden voor het Nationaal Strategisch Plan voor de landbouw en we echt kunnen laten zien dat het mogelijk is om landbouw duurzaam en met perspectief neer te zetten. Wat hebben onze gedeputeerden daarvoor nodig? Als partijen zich
1135 afvragen hoe wij de provinciale rol zien in de aanpak stikstofdepositie, dan gaat het echt daarin zitten. Ja, de stikstofdepositie moet echt zo spoedig mogelijk omlaag. Maar ja, er moet ook net zo spoedig een realistische en haalbare route liggen naar toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw.

1140 De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Terecht dat we hier stilstaan bij het tumult dat ontstaan is rond alles wat met stikstof te maken heeft. Dank voor het aanvragen van deze actualiteit. Het is goed om daar nu met elkaar over te spreken. Het positieve nieuws van de stikstofplannen van het kabinet is dat we eindelijk een minister hebben die klip en klaar stelt dat we de natuur moeten gaan beschermen en dat de stikstofvervuiling in 2030 gehalveerd moet zijn. Dat is meer dan belangrijk.
1145 Het is de natuur die ons drinkwater zuivert, onze lucht schoonmaakt, ons voedsel bestuift, waar een mens tot rust kan komen. Ook als je geen natuurliefhebber bent, is het doorbreken van de impasse belangrijk. Onze provincie zit op slot. Woningbouwprojecten kunnen niet doorgaan en zelfs bedrijven die een duurzame economie met groene banen willen creëren, lopen aan tegen het feit dat ze geen vergunning krijgen.

1150 Voorzitter, het negatieve nieuws is dat de nadruk bij de presentatie te eenzijdig op de boeren is komen te liggen. Als je naar onze provincie kijkt, wordt terecht ook naar bedrijven zoals Tata Steel en Schiphol gekeken. Verwarrend is dat het beeld is ontstaan alsof de provincie nog met de aanpak van de stikstofproblematiek moet beginnen. Dat laatste klopt natuurlijk niet. We hebben in onze provincie per gebied al doelen vastgesteld. Er wordt al gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak om
1155 samen met betrokkenen tot een plan te komen over de wijze waarop die doelen gerealiseerd kunnen worden. Een belangrijke vraag, zoals net gememoreerd door GroenLinks, is natuurlijk of de doelen die wij in de provincie hebben vastgesteld overeenkomen met wat het Rijk dadelijk van ons gaat vragen.

1160 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Bent u met ons eens dat het heel erg ingewikkeld is om afspraken te gaan maken nu blijkt dat de vergunningsruimte van de industrie zo ontzettend groot is?

1165 De heer **LEERINK** (PvdA): Dat ben ik met u eens. Ik zou met name over dat deel van wat wij kunnen doen om de industrie aan te pakken dadelijk wat meer willen horen van het college.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mijnheer Leerink.

1170 De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Dat is inderdaad een punt: een te eenzijdige focus op de landbouw. Terecht hebben we afgesproken dat iedere sector in deze provincie zijn deel moet leveren. Wij begrijpen dat daar ook het nodige op gebeurt. Ik zou het college willen vragen dat hier nog eens duidelijk kenbaar te maken. Dat is belangrijk voor het gesprek dat wij met elkaar voeren. Voorzitter. Wat ons betreft is er nog een punt van zorg. Een beroemde partijgenoot van mij zei ooit:

1175 In geouwehoer kun je niet wonen. Dat is gemeengoed geworden. Het ging toen over huizen. Vrij
vertaald naar deze situatie zou ik willen zeggen: met oeverloos gepraat en polderen over
gebiedsplannen reduceer je nog geen stikstof. En doe je ook niets aan bodemdaling. En al die andere
zaken waarvoor het maken van gebiedsplannen nu als de heilige graal wordt gezien. Stil maar, wacht
1180 maar, laat ons nou maar gewoon rustig ons werk doen, dan komt alles goed. Dat zegt de
gedeputeerde keer op keer tegen ons, als we bezorgd vragen hoe het ermee staat. Of praten
inmiddels ook leidt tot resultaten. En voorzitter, dat vertrouwen geven we de gedeputeerde graag.
Maar daarmee legt zij de lat voor de gebiedsgerichte aanpak, en daarmee voor zichzelf, wel hoog.
Als je voor het realiseren van bijna al je doelen al je kaarten inzet op het samen maken van
gebiedsplannen, loop je het risico dat het hele beleid als een kaartenhuis in elkaar dondert op het
moment dat de plannen niet of onvoldoende van de grond komen. Daarom vraag ik de gedeputeerde
1185 ons goed en liefst via tussenrapportages mee te nemen, zodat we met elkaar de vinger aan de pols
kunnen houden. Niet omdat we de gebiedsgerichte aanpak niet ondersteunen, of dat we de
gedeputeerde niet vertrouwen, maar omdat we deze verantwoordelijkheid met elkaar moeten willen
dragen.

1190 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Geffen van Liberaal N-H.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Dank u wel voorzitter. Ik groeide op in de tijd van de
ruilverkaveling en ik heb mijn familie nog nooit zo boos gezien als in die tijd. Ik kom uit het
zuidelijkste puntje van het riviereengebied. Wij beschouwden onszelf als Brabanders, hoewel we nog
1195 net in Gelderland woonden. Het was ook altijd Brabantse gezelligheid. Elke verjaardag stond bol van
grappen en van klagen, waarbij je over elkaar heen bood. Maar dat was over bij de ruilverkaveling. Ik
weet nog dat ik boven op bed lag en dat het huis, in mijn herinnering, daverde van boze stemmen.
Wat was onder andere het probleem? Mijn vader was loonarbeider. Wij hadden maar heel weinig
land, maar hij werkte als loonarbeider in het hele gebied. En in het riviereengebied valt de regen
ongelijk. Niemand gelooft dat, maar het is echt zo. Mijn vader wist precies te vertellen welke stukken
1200 land goed en welke minder goed waren. Waar teveel regen viel, waar te weinig regen viel. Door die
rivieren valt de regen anders. Dat werd niet meegeteld in de ruilverkaveling. Dus voor een goed stuk
land kon je een waardeloos stuk land krijgen, en andersom. Er was niemand in Den Haag die dat
geloofde. Ik ben van de week gaan kijken bij de N247, toen de boeren het geblokkeerd hadden. Ik
heb met een heel aantal boeren daar gesproken. Mij bekreep echt datzelfde gevoel. Daar zit heel
1205 veel kennis bij mensen over hoe het land in elkaar zit, hoe dingen wel en niet werken. Men voelt zich
niet gehoord.

Er is wel iets veranderd met vroeger. Mijn vader heeft sinds de ruilverkaveling nooit meer gestemd.
Een deel van mijn familie ook niet. De toegang was anders: er was geen toegang. Nu viel mij op dat
sowieso iedereen de naam van gedeputeerde Rommel kende, waarvoor complimenten. Er is overleg.
1210 Mensen komen hier ook langs. En dan komt de commissaris van de Koning met mevrouw Zaal en
mevrouw Rommel naar buiten. We praten met mensen. Het bestuur is toegankelijker. Maar ook de
onderlinge actie kan makkelijker plaatsvinden door alle mogelijkheden die wij hebben met internet,
mobiele telefoons enz. Dat betekent voor een overheid iets. Je wel, zoals de heer Leerink, zeggen:
samen duurt misschien te lang. En wat komt er dan van terecht? Maar we zitten wel in een fase
1215 waarin het superbelangrijk is het samen te doen, omdat er geen andere weg is. Er is geen andere
weg dan dit samen te doen. Wat dat betreft denk in dat Noord-Holland er in principe niet slecht voor
staat. De uitdaging ligt er om dit ook vol te houden. Om dit op deze manier te blijven doen. Dat zal
dan ook als veel rechtvaardiger worden gevoeld door de mensen die er direct bij betrokken zijn en
voor wie generatieslange waarden op het spel staan. Dank u wel.

1220 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Midden in de grootste internationale oorlogscrisis in Europa
maken onze boeren en tuinders zich zorgen over hun toekomstperspectief in ons vrije land. De
1225 oorlog in Oekraïne zorgt niet alleen voor oplopende inflatie en daarmee grote druk op de
koopkracht, ook voor de politieagent, de schooljuf of de kleine MKB-ondernemer. Die oorlog laat ook
zien dat wij ons in Europa zo min mogelijk afhankelijk moeten maken van vreemde mogelijkheden
met dictatoriale trekken. Dan gaat het niet alleen over onze energievoorziening, maar ook over
grondstoffen of voedsel. De VVD Noord-Holland steunt dan ook de resolutie die in maart in het
1230 Europees Parlement is aangenomen om de voedselproductie in Europa te vergroten en ons daarvoor
maximaal in te zetten. Dat betekent voor ons dat de Nederlandse, en dus ook de Noord-Hollandse
agrarische sector, daar een vooruitstrevende rol in kan hebben. Dat brengt ons gelijk op de
belangrijkste voorwaarde voor het stikstofbeleid in Noord-Holland. Dat is dat alle bedrijven die willen
verduurzamen dit ook moeten gaan meemaken. Of het nu gaat over stikstof, water of klimaat:

- 1235 iedereen die wil moet er aan het eind van de rit ook kunnen staan. Anders zijn alle transitie voor niets geweest. Voorzitter. De VVD is niet blind voor problemen in onze natuurgebieden. Wij staan voor een goede balans tussen het leven dat wij leiden en de omgeving waarin we dat doen.
- 1240 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Vindt u gezien de toestand van onze natuurgebieden dat het niet alleen gaat om 'wil', maar zelfs om 'moet'? Dus dat we moeten verduurzamen, moeten zorgen dat er niet zoveel stikstofuitstoot meer is, dat er geen smerig water is enz.
- 1245 De heer **DE WIT**: Gezien de oorlog in Oekraïne moeten wij ons beseffen dat wij ons voedsel op peil moeten houden en onze mensen moeten kunnen blijven voeden voor een betaalbare prijs. Dat is een uitgangspunt dat bepalend is voor de manier waarop wij met de agrarische sector willen omgaan, dus om in natuurgebieden de natuurdoelen te kunnen halen.
- 1250 Mevrouw **DE GROOT**: Als wij in Nederland zomaar overgaan op een circulaire vorm van landbouw en dus ook van veeteelt, is er al heel veel gewonnen. Wij moeten zelf voldoende voedsel kunnen verbouwen om hier de voedselcrisis op te lossen, zo die crisis er zou zijn.
- 1255 De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk dat er in Nederland nog geen voedselcrisis is, maar dat we als Europa wel een verantwoordelijkheid hebben om na te denken hoe wij duurzaam onze mensen blijven voeden. Dat betekent dat wij niet onze agrarische sector in de uitverkoop gaan doen, maar ook het belang van voedselproductie meenemen in het beleid waarvoor we staan, om uiteindelijk in de natuurgebieden die verbetering te realiseren.
- 1260 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): U brengt mij een beetje in verwarring, omdat u begint over het internationale voedselvraagstuk. Ik vraag mij af hoe u onze relatie ziet met exportgerichte landbouw en kijkt naar het feit dat wij best wel veel importeren om onze landbouw in stand te houden. Moeten we daar dan ook wat aan doen? Bent u bereid daar ook stappen in te zetten?
- 1265 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Wat wij maximaal moeten doen, is ervoor zorgen dat de mensen in Europa goed en betaalbaar gevoed worden. Onze consumenten in Nederland -als ik mij daartoe beperk- consumeren natuurlijk ook thee, cacao en koffie, die van heinde en ver komen. Het gaat ons erom dat wij in onze brede consumptiebehoefte kunnen voldoen, wat betekent dat wij een plicht kunnen hebben voor teelt die bijvoorbeeld in Duitsland of Polen niet mogelijk is. Dus dat wij exporteren naar de consumenten daar, en omgekeerd. Op die manier moeten wij daarover denken.
- 1270 Op het punt van de import -wij weten bijvoorbeeld dat wij in Europa heel veel soja importeren om die voedselproductie mogelijk te maken- moet je iets gaan doen. Daarvan wil je ook de afhankelijkheid verminderen en kun je een verduurzamingslag maken.
- 1275 Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter. De VVD heeft in haar verkiezingsprogramma staan dat de landbouw en de natuur inclusief met elkaar moeten zijn. Ik hoor nu de VVD zeggen dat er meer productie moet komen in Nederland. Uiteindelijk gaat dat ten koste van de natuur. Is de VVD bezig met verkiezingsbedrog?
- 1280 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. U trekt een conclusie die ik niet deel. Wij ondersteunen het beleid dat het Europees Parlement ook heeft benoemd, dus dat de voedselproductie maximaal vergroot moet worden binnen de invloedsfeer die wij daarop hebben. Wij willen echter dat het voedsel met zo min mogelijk milieudruk geproduceerd wordt. Daar hebben wij ook prima beleid voor. Dat bedoelen wij met natuurinclusieve landbouw. Daar hebben wij een voedselvisie voor. In Den Haag is er ook een kringloopvisie. Dat zijn elementen die je daarbij betreft. Het een gaat niet zonder het ander.
- 1285 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik ben blij dat u komt met een toekomstperspectief. U zegt dat alle boeren die dat willen dat mee moeten kunnen maken. Maar ik heb een vraag. Uw minister is gekomen met dat kaartje. Gaat u dan ook steunen dat het kaartje en de KDW's van tafel moeten? Dat wij echt met elkaar, met de boeren, de transitie in moeten gaan op een realistische en haalbare manier? Gaat u dat steunen?
- 1290 De heer **DE WIT** (VVD): De VVD-fractie heeft ook kennis genomen van de kaart die in omloop is. Ik heb vastgesteld dat het grootste effect van die kaart is dat er heel veel onduidelijkheid en onrust is gekomen. Ik denk dat daarmee de kaart zijn doel voorbij is geschoten. Daarmee ben ik niet gelukkig. Aan de andere kant denk ik niet dat wij ons hier maximaal moeten focussen op wat er in die kaart staat, of dat die kaart van tafel moet. Het gaat erom dat de doelen helder zijn. Wij hebben Natura 2000-gebieden met natuurdoelen daarbinnen. Dat is waar het allemaal om gaat. Dan kom ik op het
- 1295

punt van die KDW. Daarover is in de Tweede Kamer ook een goede verhandeling gehouden. Ik steun die lijn, waarbij het gaat om de natuurdoelen. De KDW is een hulpmiddel om dat te kunnen beoordelen. Op die manier kijk ik daarnaar.

1300

Mevrouw **KONING** (CDA): Mooi. Maar dan hoor ik u dus ook zeggen dat die KDW een hulpmiddel is, maar eigenlijk uit de wet en uit het beleid moet. En dat we echt moeten kijken naar de doelen voor de natuur die we willen behalen. Klopt dat?

1305

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Dat laatste heb ik niet gezegd. Ik ga hier niet zeggen dat wij de KDW uit de wet halen. Misschien schop ik daarmee vandaag, dus als ik dat zou doen, de hele vergunningverlening onderuit. Dan zouden we nog verder weg zijn van huis. Daar moeten we niet aan beginnen. Ik denk wel dat we in Noord-Holland het goede doen, door bijvoorbeeld in de Eilandspolder, waar op dit moment al gesprekken lopen, te kijken naar de staat van de natuur en hoe wij daarin de staat van de Kritische Depositiewaarden beoordelen. Dat is wat mij betreft de weg die wij moeten gaan.

1310

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Ik wil de heer De Wit complimenten maken over het feit dat hij zoveel woorden kan gebruiken en eigenlijk weinig zegt. Mijn vraag aan de heer De Wit is of de provinciale fractie van de VVD in Noord-Holland achter het beleid staat dat geopperd wordt door de VVD op landelijk niveau.

1315

De heer **DE WIT** (VVD): De crux is dat wat mij en de VVD Noord-Holland betreft in de maand juni bij het kabinet te eenzijdig de focus heeft gelegen op sec de landbouw en te eenzijdig op het instrument van opkopen. Dat is een failliet van de overheid als dat ons beleid zou moeten zijn. Het gaat erom dat wij een natuurprobleem hebben op te lossen. Dat gaat over stikstof in relatie tot Natura 2000-doelen, over waterkwaliteit en klimaatvraagstukken. Daarvoor moeten we niet weglomen. De landbouw heeft daar ook een rol in. Mijn adagium is, en onze fractie zal het beleid aan de hand daarvan toetsen, dat iedereen die de verduurzamingsoperatie wil meemaken, dat ook moet kunnen meemaken. De overheid heeft tot plicht ervoor te zorgen dat dat ook gaat gebeuren. Daarom sta ik hier en dat is onze inzet voor de Noord-Hollandse aanpak.

1320

1325

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Nogmaals, veel woorden. Maar mijn vraag kan heel makkelijk beantwoord worden met 'ja' of 'nee'. Nogmaals mijn vraag. Staat de provinciale fractie van de VVD in de provincie Noord-Holland achter het beleid zoals geïntroduceerd door uw eigen minister?

1330

De heer **DE WIT** (VVD): Ja voorzitter, wij staan achter het beleid om in dit land problemen aan te pakken. Dat geldt ook voor de Natura 2000-gebieden. Het geldt ook voor andere aspecten. Ons punt is dat het breder gaat dan alleen dat. Vandaag mijn pleidooi om ook te kijken naar het belang van de voedselproductie. Op dat speelveld willen wij ook het probleem in Natura 2000 oplossen. Daarvoor ga ik niet weglomen.

1335

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens van D66. Mevrouw Bezaan, gaat u een andere vraag, of dezelfde vraag stellen? Anders ben ik bang dat wij hier een pingpong krijgen. Dan gaat het heel erg lang duren en wil ik doorgaan met mevrouw Strens.

1340

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel. Het enige wat ik wilde zeggen is dat ik concludeer dat het antwoord 'ja' is.

1345

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens, D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel voorzitter. Ik wilde nog even teruggrijpen naar wat de heer De Wit eerder zei. Hij had het over de Europese voedselproductie en het feit dat we hier moeten zorgen dat we met zo min mogelijk milieudruk voedsel produceren. Mijn vraag is of hij het niet met D66 eens is dat het juist gaat over de randvoorwaarden die de natuur stelt, en om te kijken hoe we daarbinnen op een juiste manier voedsel kunnen produceren.

1350

De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk dat wij uiteindelijk helemaal niet zover uit elkaar liggen. De natuur geeft ons allemaal waar wij van kunnen leven. Dat geldt in essentie natuurlijk ook voor de agrarische sector. Maar uiteindelijk weten wij ook allemaal waar we nu staan en dat er een bepaalde milieudruk is. Die willen wij tot het maximaal mogelijke verminderen om in balans te komen tussen wat wij nemen van en geven aan de natuur. Dat is volgens mij de opgave en dat is hoe ik kijk naar

1355

1360 bijvoorbeeld de kringlooplandbouwvisie die het kabinet een paar jaar geleden heeft geschreven. Dat is volgens mij de opgave waarvoor we staan en dat is ook de opgave die wij in Noord-Holland omarmen.

1365 Mevrouw **STRENS** (D66): Dan hoor ik u zeggen dat u het in ieder geval met ons eens bent dat de randvoorwaarden van de natuur leidend zijn en dat wat daarbinnen past volgend is.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel voorzitter. Wij zaten eigenlijk heel prettig te luisteren naar het betoog van de heer De Wit. Ik heb een tweetal vragen. De eerste werd net ook al benoemd. Binnen de industrie schijnt er nog ruimte te zijn binnen de vergunningen. Wat ziet de VVD erin om te kijken of die ruimte vergund kan worden aan de PAS-melders, zodat hun toekomst is veiliggesteld?

1370 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Wij hebben al diverse keren met elkaar vastgesteld dat de PAS-melders nog steeds geen oplossing hebben voor een juridisch probleem waar ze zelf niet verantwoordelijk voor zijn. We hebben ook gehoord van ons college dat het zich er maximaal voor gaat inspannen om daar een oplossing voor te vinden. Het gevaarlijke is echter om nu te zeggen dat we aan vergunningen gaan rommelen, want als we dat bij één bedrijf doen, gaan we dat dan straks ook niet voor het hele systeem doen? En hoever zijn we dan van huis? Ik ben er echt terughoudend in om te zeggen dat we dan maar onbenutte ruimte af gaan pakken. Ik zou ook niet weten welke grond we daarvoor hebben, want we hebben een vergunning verstrekt. Ik denk dat de oplossingsrichting voor de PAS-melders echt elders moeten vinden. Volgens mij is het college daarmee ook bezig.

1375 De heer **MANTEL** (JA21): Het punt is dat we niet hoeven te rommelen met de vergunningen, aangezien de uitstoot van de PAS-melders al meeberekend is. Je in uitstoot niet omhoog of omlaag, want het is al meegerekend. Dan zou je toch vrij gemakkelijk het ene naar het andere kunnen schuiven zonder door het plafonds heen te gaan?

1380 De heer **DE WIT** (VVD): Ja voorzitter, mijn collega van JA21 beredeneert het vanuit de natuurproblematiek en de stikstofdepositie. Daarin ga ik met hem mee. Maar een ander aspect van een vergunning is het juridisch aspect, het eigendomsrecht. Ik ben geen jurist, maar ik kan mij zo voorstellen dat wij daar een probleem mee hebben als we er nu aan gaan morrelen. Ik zou niet aan de essentie van het eigendomsrecht willen morrelen zonder de consequenties daarvan te overzien.

1385 De **VOORZITTER**: U had nog een tweede vraag, mijnheer Mantel.

1390 De heer **MANTEL**: Wellicht kunnen wij daarover in de commissie nog eens verder praten. Zijn voor de VVD de natuurdoelen in beton gegoten? Of kunnen wij er, zodra blijkt dat die natuurdoelen gehaald worden, nog iets aan doen?

1400 De heer **DE WIT** (VVD): Ja voorzitter, voor zover mijn tijd dat toestaat wil ik ook de rest van mijn bijdrage geven en zal ik op dit punt nog terugkomen.

1405 Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Als de VVD toch zo mooi bezig is om met veel woorden uit te leggen hoe de fractie erin staat, ben ik ook erg benieuwd hoe de fractie kijkt naar de heer Remkes, de oud-VVD-coryfee die nu aangesteld is om de minister te gaan helpen. En heeft dat eigenlijk wel nut? Wat is de visie van de VVD-fractie daarop?

1410 De heer **DE WIT** (VVD): Het wordt een dag waarop ik alle nieuwsfeiten mag gaan becommentariëren. Ik kan hier nog wel even blijven staan. Ik begrijp de achtergrond van deze vraag echter. Ik heb ook kennis genomen van, laten we zeggen, de zorgen vanuit de agrarische sector over de positie die de heer Remkes inneemt in dit debat. Ik stel vast dat de heer Remkes een gekwalificeerde bestuurder is die in het land al veel problemen tot een goed einde, of in ieder geval tot een doorbraak heeft gebracht. Wat dat betreft heeft hij een goed trackrecord. Ik denk dat het aan hem is om het vertrouwen te winnen van de mensen met wie hij in gesprek gaat. Ik stel vast dat hij met een achterstand begint. Hij zal daar flink aan moeten trekken. Als ik hem was, zou ik daar haast mee maken.

1415 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mijnheer De Wit.

1420 De heer **DE WIT** (VVD): Goed voorzitter, dan ga ik verder. Wij zien de natuurproblemen wel degelijk, ook in Noord-Holland. Wat ons betreft is het een zoeken naar een balans waarbij de Natura 2000-doelstellingen voor ons afspraken zijn waaraan wij ons hebben gecommitteerd. Maar je moet wel

realistisch zijn. Het moet voor iedereen op dezelfde manier worden beoordeeld. Wij staan voor een land waar economische ontwikkelingen mogelijk blijven en juist het vooruitgangdenken en -doen hebben ons land gebracht tot waar we nu staan, inclusief de mogelijkheid om miljarden te investeren in onze natuur. Als het op natuurproblemen aankomt, zien wij vier pijlers voor het provinciaal beleid om die op te kunnen lossen. Allereerst duidelijkheid over de staat van de natuur. Uit onafhankelijk onderzoek moet duidelijk blijken wat de staat van de natuur is en hoe die verbeterd kan worden. Bij twijfel niet inhalen, dus zijn wij geen voorstander van het maken van kosten bij maatregelen die een onbewezen effect hebben op de staat van de natuur. Wij verwachten in dezen veel van de ecologische autoriteit die het ministerie gaat opzetten. Wij zijn benieuwd hoe het college de samenwerking ziet met die straks nieuw op te richten ecologische autoriteit, bijvoorbeeld als het gaat om het meten van de effecten van onze Natura 2000-beheerplannen om de natuur te onderhouden. Graag daarop een reactie.

Voor onze fractie is de staat van de natuur het centrale ijkpunt voor de vergunningverlening. Dat betekent dus qua ecologisch beleid dat als de impact van nieuwe initiatieven niet de staat van instandhouding verslechteren, wij er voorstander van zijn om die vergunning te verlenen. Ons tweede punt is dat er een impactanalyse gemaakt moet worden van de sociaaleconomische effecten van de natuurmaatregelen. Als natuurdoelen niet realistisch zijn of een te hoge sociaaleconomische prijs hebben, willen wij dat deze worden bijgesteld. Wij hechten bijvoorbeeld aan de productie van goed en betrouwbaar voedsel. Maar als dat niet meer mogelijk is door de uitkoop van bedrijven, zonder dat daarmee het natuurprobleem wordt opgelost, gaat dat voor ons echt te ver. Ook het kabinet heeft gezegd met die sociaaleconomische effecten aan de haal te willen gaan in het beleid. Wij vragen het college om toe te zeggen dat een sociaaleconomische impactanalyse wordt gemaakt voor de stikstofaanpak in Noord-Holland. En hoe denkt het college die analyse uit te gaan voeren? Wij praten graag door in de commissievergadering over de factoren die belangrijk zijn voor die sociaaleconomische effecten.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik heb een vraag. Zoals ik zostraks ook al zei, beginnen we nu niet met ons stikstofbeleid. Dat hebben we al lang. We zijn al lang onderweg. We hebben doelen vastgesteld en weten waar we naartoe werken. Staat u onverkort achter die aanpak waar we mee bezig zijn? Of hoor ik u nu een soort nieuwe voorwaarden toevoegen? Dat de VVD alles nog eens tegen het licht wil houden en dat als natuurdoelen niet realistisch blijken te zijn, er misschien nog aan gemorreld moet worden? Hoe zit dat precies?

De heer **DE WIT** (VVD): Wij staan achter de Noord-Hollandse aanpak die wij met elkaar in mei vorig jaar hebben vastgesteld. Ik geef nu punten mee die van belang zijn voor het gebiedsplan wat wij volgend jaar zomer moeten overhandigen aan het kabinet. Daar hebben deze punten betrekking op, omdat bijvoorbeeld ook die sociaaleconomische impactanalyse daar onderdeel van is.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik haak erop aan omdat u zegt dat doelen realistisch moeten zijn. Maar de doelen in deze provincie hebben wij al vastgesteld. Daarom nogmaals mijn vraag: kan het moment komen dat de VVD zegt dat we met terugwerkende kracht toch aan die doelen gaan morrelen? Of liggen die doelen vast en gaan we verder op het pad dat wij met elkaar bewandelen?

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Ik hoop dat mijn collega van de PvdA mijn pleidooi goed heeft verstaan. Wat mij betreft is het Natura 2000-doel, en ik hoop dat dit ook voor de PvdA geldt, het centrale vertrekpunt voor deze aanpak. Wij hebben inderdaad doelen op de reductie van stikstof gezet, als middel om bij die doelen te komen. Maar als gaandeweg in dat proces gaat blijken dat we in een bepaald gebied, bijvoorbeeld Eilandspolder, hoewel ik niet wil vooruitlopen op die conclusie, met een reductie van minder dan 50% wel degelijk die Natura 2000-doelen kunnen halen, dan moeten we dat zeker doen. Aan de andere kant zeg ik ook dat als blijkt dat wij alleen onze doelen kunnen halen in Natura 2000-gebieden als we bijvoorbeeld alle omliggende bedrijven in een straal van 10 km gaan opkopen en beëindigen, we ons moeten afvragen op welke weg we zitten. Misschien moeten we dan de discussie gaan voeren over de vraag voor welk doel we dit ook al weer doen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Bent u dan ook bereid de andere kant op te kijken als doelen scherper gesteld kunnen worden en sociaaleconomisch allemaal ontzettend haalbaar zijn. Bent u dan ook bereid mee te denken over nog meer verbetering van de natuur?

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Als wij een versnellingsslag kunnen maken, moeten wij dat zeker niet nalaten. Daar ben ik helemaal niet op tegen. Het kan best zijn dat dit mogelijk is in een gebied, en in een ander gebied niet. Ik vind dat we ook met de diversiteit van gebieden daar ruimte voor moeten hebben. Wel blijft vooropstaan dat ik vind dat alle economische sectoren die willen

verduurzamen moeten kunnen meemaken dat wij die doelen daadwerkelijk gaan halen. Zonder hen zie ik het ook niet zitten.

1485

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik was bij die impactanalyse gebleven. Ik heb een vraag gesteld aan het college over hoe het dat ziet en of men kan toezeggen dat wij ook de sociaaleconomische effecten gaan meewegen in onze Noord-Hollandse stikstofaanpak. Dat brengt mij tot de derde pijler van het beleid. Ik ga afronden. Wij willen ook duidelijke prestatieafspraken met de natuurorganisaties. Het moet voor hen geen gratis lunch worden die door de rest van het land betaald wordt. Ook zij hebben de plicht om te leveren. Mijn vierde pijler is een evenredige bijdrage van alle sectoren. Ik denk dat we daarover al wat hebben gewisseld in het debat. Het gaat er wat ons betreft om dat alle sectoren gaan bijdragen. Dat betekent dus dat het geld zoveel mogelijk naar innovatie moet gaan, naar nieuwe technieken om bij te dragen aan het oplossen van dit probleem. Richting het Rijk moeten we lobbyen om zo min mogelijk geld voor opkoop in te zetten. Ik hoop dat het college kan toezeggen dat het ook op het spoor zit van innovatie als oplossing van deze problemen.

1490

1495

1500

De **VOORZITTER**: Dan gaan we verder met mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. 10 juni 2022 was een historische dag. Op die dag verklaarde het kabinet van Mark Rutte de oorlog aan de agrarische sector. Een sector die niet alleen onmisbaar is voor onze voedselzekerheid, maar ook historisch vervlochten is met de lokale samenleving en het Noord-Hollandse landschap. Een manier van leven waarbij boerderijen vaak generatieslang in de familie zijn. En dan heb ik het nog niet eens over de economische waarde van deze sector. Voorzitter, op school leerde ik dat boeren de primaire economie vormden. Wat is er in hemelsnaam veranderd dat de boeren nu de kop van Jut van het stikstofbeleid van de politiek zijn geworden? Hebben wij geen voedsel meer nodig van eigen bodem? Is het beter voor het milieu om al het voedsel in te vliegen? Waarom is het kabinet een kruistocht tegen de boeren begonnen?

1505

1510

Zogenaamd vanwege stikstof, nota bene een essentiële voedingsstof voor planten. Er zou namelijk in Nederland een heuse stikstofcrisis zijn.

Echter, uit cijfers van het RIVM en het CBS blijkt dat de emissies van stikstofoxiden en ammoniak al decennia fors dalen en dat onze boeren de laagste milieu-impact ter wereld hebben. In Duitsland bijvoorbeeld worden veel hogere uitstootwaarden gehanteerd. En verder dat het gebruikte Aerius-model aan alle kanten rammelt. Tegelijkertijd is algemeen bekend dat Tata Steel met afstand de grootste uitstoter is in de provincie Noord-Holland. Tata Steel heeft een Indiase aandeelhouder. De winst vloeit naar het buitenland zonder dat hier ook maar een cent vennootschapsbelasting wordt afgedragen. Ondertussen worden onze boeren de nek omgedraaid. Waarom TaTa Steel niet sluiten? Betaal de werknemers van Tata Steel tot aan hun pensioen vol door met de miljarden die kennelijk aan de bomen groeien. Dan is dat probleem ook meteen opgelost. De PVV ziet met lede ogen aan hoe de boeren het gevecht met de staat moeten aangaan omdat hun argumenten niet gehoord worden en hun belangen door de politiek worden verkwanseld.

1515

1520

1525

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik begrijp niet helemaal wat mevrouw zegt. Eigenlijk zegt zij dat de uitstoot van de boeren goed is, en die van Tata Steel slecht. Misschien produceren de boeren meer ammoniak en Tata Steel meer stikstofdioxide, maar volgens mij gaat het om de stikstofuitstoot van allebei. Ik begrijp het verhaal dus niet.

1530

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ik denk dat mevrouw De Groot het inderdaad niet zo goed begrijpt, want mijn insteek is een andere. Die heb ik net verwoord. Ik heb niet de behoefte dat nog een keer te zeggen.

1535

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dan hebt u dat niet zo goed ingestoken. U zegt eigenlijk dat de boeren moeten kunnen blijven uitstoten, want wij hebben het landbouwareaal nodig en de boeren zijn al genoeg gepakt. Tegelijkertijd zegt u dat wij ook Tata Steel hebben, en die moet dan maar niet meer uitstoten. Volgens mij gaat het om een prestatie van allebei.

1540

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ik denk dat mevrouw De Groot nog nooit van het woord 'sarcasme' heeft gehoord. Voorzitter, kan ik verder gaan?

De **VOORZITTER**: Ja, waarschijnlijk krijgt mevrouw De Groot geen antwoord op de vraag die zij gaat stellen. Ik kijk ook een beetje naar de tijd.

1545 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dat denk ik ook, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, gaat u verder.

1550 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. De agrarische sector is volledig terecht totaal van de leg. Als de boerderijen in Noord-Holland weggesaneerd gaan worden, gaan we dan ook minder groente en vlees eten? Gaan we dan minder melk drinken? Of wordt de productie verplaatst naar Oost-Europa, China, of Afrika? Zijn de boeren daar soms milieubewuster? Produceren zij minder stikstof? Zijn zij beter geëquipeerd dan onze eigen Nederlandse boeren? Voorzitter, ik denk het niet. De PVV is hierin glashelder. De provincie zou zich volmondig tegen het voorgenomen beleid moeten uitspreken en er niets mee te maken moeten willen hebben.

1555 Daarom dient onze fractie, samen met de fractie van FvD, een bondige motie in met het dictum: 'Verzoekt het college om het kabinet-Rutte IV onomwonden kenbaar te maken dat het stikstofbeleid volledig geschrapt moet worden.' Dus niet hier en daar wat aanpassen of schuiven, maar rechtstreeks verwijzen naar de prullenbak. Het is namelijk een papieren probleem waar tientallen miljarden euro's belastinggeld aan worden verspeeld. Dat wordt misbruikt om een andere agenda te dienen, namelijk die van het huisvesten van de aanhoudende stroom van asielzoekers. Voorzitter, ik ga afsluiten. De PVV staat vierkant achter onze boeren. Het leed dat deze mensen wordt aangedaan, is met geen pen te beschrijven. Wij hopen dan ook dat vandaag het gezonde verstand zal zegevieren. Vandaag zijn de boeren aan de beurt, en morgen... Dank u wel voorzitter.

1565 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, mijn collega van de PVV spreekt in ieder geval klare taal. Begrijp ik goed dat u zegt dat Tata Steel per heden moet worden gesloten, waarbij al die arbeidsplekken ook opgeheven worden? Die geven we dan wel een bijstandsuitkering voor de rest van hun leven. Als dat uw manier van problemen oplossen is, wat garandeert mij dan dat bij het volgende probleem dat bijvoorbeeld de landbouw ook zou kunnen raken, ik denk daarbij aan waterkwaliteit en klimaat, uw oplossing is om dan toch ook maar die boeren uit te kopen?

1570 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ook de heer De Wit heeft blijkbaar nog nooit van 'sarcasme' gehoord. Ik ga die vraag dus niet beantwoorden, want ik heb het duidelijk aangegeven. Dank u wel.

1575 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Mevrouw Bezaan zegt dat we het stikstofbeleid dan maar moeten schrappen, maar daarmee begrijp ik dus dat ze ook Tata Steel ongemoeid wil laten. Dus zowel de boeren als Tata Steel mogen stikstof blijven uitstoten. Anders snap ik echt helemaal niets van uw betoog! Het is zo onlogisch als wat.

1580 De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, het woord 'sarcasme' heeft u nu twee keer gebruikt. Als u niet wilt antwoorden, is het voldoende om te zeggen dat u niet wilt antwoorden.

1585 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel voorzitter. Dan sluit ik mij bij uw woorden aan.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik hoor u zeggen dat u vierkant achter alle boeren staat en dat dit beleid van tafel moet. Er zijn volgens mij ook ontzettend veel boeren die juist wél heel graag iets willen aan stikstofdepositie. Die voelen zich nu misschien overvallen, of willen eigenlijk nog veel verder gaan. Hoe steunt u deze boeren?

1590 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Op dezelfde manier. Dank u wel voorzitter.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Betekent dat dan dat deze boeren volgens u gewoon door moeten gaan met stikstofdepositie, terwijl zijzelf willen stoppen?

1595 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja voorzitter, wij leven gelukkig in een vrij land. Bij mijn weten mag een ieder zijn professie uitvoeren zoals hij dat zelf zou willen.

1600 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar het Statenlid Zoon van de PvdD. Maar u heeft uw motie nog niet ingediend! Gelukkig heb ik een goede griffier die mij wakker houdt.

Motie 140/4 juli 2022

'Oproep aan het kabinet-Rutte IV om stikstofbeleid volledig te schrappen'

1605 *De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 4 juli 2022, Constaterende dat:*

- *het stikstofbeleid van het kabinet-Rutte IV tot grote maatschappelijke onrust leidt en vele boeren in Nederland tot totale wanhoop drijft;*
- *ondanks dat er geen stikstofcrisis is, er alternatieven zijn i.p.v. onteigening om stikstofuitstoot nog verder te verminderen dan de twee derde reductie die reeds is bereikt.*

1610

Verzoeken GS om:

- *het kabinet-Rutte IV onomwonden kenbaar te maken dat het stikstofbeleid volledig geschrapt moet worden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

1615

Ondertekening: I.A. Bezaan (PVV), R.J. Dekker (Forum voor Democratie)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee maakt uw motie onderdeel uit van de beraadslaging. We gaan nu naar Statenlid Zoon van de PvdD.

1620

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel voorzitter. In februari heeft de gedeputeerde aan de minister gevraagd om duidelijkheid te geven voor Noord-Holland. Die hebben wij gekregen. Een generieke daling van 12% in de landbouw, een gemiddelde daling van 41% en in specifieke gebieden uitstoot naar nul. Dat is een opgave van de minister waar we iets mee kunnen. Eerlijk gezegd had ik liever gehad dat de minister niet een deel, maar het hele beleid naar zich toe had getrokken. Maar met de voedselvisie van de Staten is het doel duidelijk bij de reductie van het aantal dieren in de vee-industrie en de transitie van ons landelijk gebied. En mocht daar geld voor nodig zijn, dan heeft de minister dat. Mogelijk kan de minister deze kosten ook gaan verhalen bij de banken, zoals de Rabobank. Zij zijn degenen die de halvering van het aantal boerenbedrijven in Noord-Holland hebben veroorzaakt in de afgelopen twintig jaar.

1625

Maar ook de provincie treft blaam. In het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' uit 2015 door VVD, CDA, PvdA en D66 staat nog beleid voor schaalvergroting. Ik kan zeggen: gefeliciteerd, het is gelukt! De overheid heeft vervolgens onterecht vergunningen uitgegeven op milieuruimte die er ecologisch niet was. Er is gekozen voor schaalvergroting, waar vergroting van duurzaamheid en een gezonde toekomst voorop hadden moeten staan. Het enige toekomstbestendig boerenbedrijf is een biologisch en natuurinclusief boerenbedrijf. Het mag niet zo zijn dat de uitkomst van de transitie is dat een biologisch-dynamische boer straks wordt uitgekocht en dat grootschalige, intensieve vee-industrie blijft bestaan in Noord-Holland. Wij vragen dan ook de gedeputeerde om na de zomer met een concreet plan te komen om invulling te geven van die reductie die de minister ons heeft gevraagd, waarbij ze let op de volgende zaken. Zorg voor het afkomen van die latente ruimte. De ruimte is ecologisch niet aanwezig. Het gebruik van die ruimte is asociaal richting de andere bedrijven, die dan extra moeten gaan reduceren. De ChristenUnie heeft daar zojuist ook iets over gezegd. En ondersteun biologisch natuurinclusief boeren. Die boeren zijn degenen die zowel ecologisch als economisch een gezonde toekomst hebben.

1630

1635

1640

1645

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik hoor u zeggen dat biologische koeien wel allemaal mogen blijven. Wat is het verschil tussen de uitstoot van een biologische koe en een gangbare koe? Of die van een op een andere manier gevoerde koe?

1650

Statenlid **ZOON** (PvdD): Het grote verschil zit hem niet in één koe. Het zit hem in de schaalgrootte van een boerenbedrijf. Je zal zien dat bij een natuurinclusief biologisch-dynamisch boerenbedrijf het aantal koeien per hectare een stuk lager is. Daarmee geeft het een stuk minder belasting op het gebied zelf. Dat is helemaal zo als de boer dan ook nog grondgebonden is en het voer op zijn eigen grond heeft. Je zult zien dat het dan veel meer in balans is met de natuur. Dat zou ook het CDA als positief moeten ervaren.

1655

Mevrouw **KONING** (CDA): Dank voor deze uitleg. U vindt dus een extensief beleid met koeien die in de wei lopen een goed bedrijf. Zolang het extensief is en aan natuurbeheer doet is het voor u prima?

1660

Statenlid **ZOON** (PvdD): En daarbij toegevoegd dat het biologisch moet zijn en grondgebonden, waarbij het vooral van eigen grond komt en men doet aan natuurbeheer. Dan kom je inderdaad een heel eind. Het grootste gevaar is dat je allerlei goede boerenbedrijven in Natura 2000-gebieden straks misschien gaat uitkopen. Die boerenbedrijven zou je juist ruimte moeten gaan geven buiten die natuurgebieden om te kunnen groeien en een goede toekomst te hebben.

1665

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik denk dat u niet helemaal begrijpt wat een extensief bedrijf doet, en dat dat ook gewoon prima past in natuurbeheer en dat het emissieverschil er gewoon niet is. Maar goed, daarover verschillen wij van mening.

1670 De **VOORZITTER**: Statenlid Zoon, gaat u verder.

1675 Statenlid **ZOON** (PvdD): Om daar nog kort op te reageren: het gaat niet alleen om de natuurbelasting, maar ook om dierenwelzijn. Ook dierenwelzijn moet een stuk beter. Daar hebben wij ook een groot probleem mee. Ook wat dat betreft denk ik dat wij als provincie stappen moeten gaan maken. Daarvoor hebben wij ook een voedselvisie die erop toeziet. Dat kan wat ons betreft overigens nog wel een stuk beter. Het belangrijkste punt waarmee de gedeputeerde rekening zou moeten houden is dat er geen ruis veroorzaakt moet worden. Ga niet schuiven in de aanpak tussen landbouw, industrie en transport. Maar ga ook geen schijnoplossingen gebruiken van technische lapmiddelen. Of dat het op te lossen zou zijn met een natuurherstel. Als de minister iets heeft aangegeven, dan is het dat stikstofreductie noodzakelijk is. Ik sluit af met een motie met als dictum: 'Verzoeken GS voor oktober 2022 een conceptreductiedoel per gebied te hebben en hierin uitwerking te geven aan de aanpak stikstofreductie landbouw per regio, met focus op verduurzaming, verplaatsing en beëindiging, en als uitgangspunt de voedselvisie van Noord-Holland te nemen, en gaan over tot de orde van de dag.' Dank u wel, voorzitter.

1685

Motie 141/4 juli 2022

'Motie spoed met stikstofreductie'

1690 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling bij de actualiteit aanpak stikstof;*

gehoord de discussie, verzoeken GS;

- *voor oktober 2022 een 'concept reductiedoelen per gebied' te hebben en hierin uitwerking te geven aan de 'aanpak stikstofreductie landbouw per regio', met focus op verduurzaming, verplaatsing en beëindiging;*

1695

- *daarbij de voedselvisie van Noord-Holland als uitgangspunt te nemen; en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

1700 De **VOORZITTER**: Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. U krijgt ook nog een interruptie van de heer Klein van de ChristenUnie.

1705 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben wat verbaasd, want ik hoorde u aan het begin zeggen dat u het belangrijk vindt dat iedereen evenredig bijdraagt. En nu doet u zelf een voorstel dat zich alleen richt op de agrarische sector. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

1710 Statenlid **ZOON** (PvdD): Op dit moment is door de minister heel duidelijk aangegeven dat eerst gekeken moet worden naar de agrarische sector. Je ziet ook dat vanuit de agrarische sector dat dat juist de grootste vervuilers zijn. Het is dus logisch dat daar het grootste knelpunt ligt en dat daar gekeken moet worden. Ook als je kijkt naar de latente ruimte, zie je dat bij heel veel bedrijven nog latente ruimte aanwezig is. Ook daar moeten we een oplossing voor gaan vinden. Wat ons betreft innemen, en volgens mij bent u het daarmee eens.

1715 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Inderdaad is de agrarische sector de grootste factor, maar de andere sectoren zijn ook significant. Daarom lijkt het mij veel verstandiger om tegelijkertijd een plan te maken waarmee integraal gezorgd wordt dat onze natuur weer in de veilige zone komt, en dat daarbij alle opties meegenomen worden. Door je nu alleen te richten op de agrarische sector geef je ten eerste een verkeerd signaal af, en ten tweede weet je nooit wat het uiteindelijke effect gaat worden.

1720

1725 Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik ben bang dat we nu een schuifspelletje gaan krijgen. Dat we gaan zeggen: met de agrarische sector is het heel erg lastig, we gaan het proberen te halen met reductiedoelen bij de industrie. En vervolgens zeggen we dan dat de industrie met de reductiedoelen al heel veel gedaan heeft en dat we het weer bij de landbouw gaan doen. Volgens mij is het doel duidelijk. We moeten de natuurdoelen zien te halen. Daar hebben we reductie voor nodig. En laten we vooral proberen per sector een plan te maken. De oplossingen die we moeten vinden bij de landbouw en de boeren zijn heel anders dan die nodig zijn voor de industrie. Het zijn ook heel andere plannen. Laten we die plannen separaat van elkaar uitwerken tot het gezamenlijke doel.

1730 De **VOORZITTER**: Een andere vraag? Als het hetzelfde onderwerp is, verzoek ik u het kort te houden.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De argumenten die u nu geeft zijn juist argumenten om het integraal aan te pakken.

1735 De **VOORZITTER**: Dat is geen vraag meer. We gaan naar de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel voorzitter. Natuurlijk moet de stikstofuitstoot naar beneden, maar een belangrijk deel van het probleem zit ook in de Nederlandse aanpak van natuurbeheer en natuurbescherming. Het streven naar onhaalbare of onrealistische instandhoudingsdoelen en het voortdurend op de schop nemen van natuurgebieden om tot iets gewensts te komen. Heel vaak gaat dit mis en krijgen we geen top-, maar flop natuur. Voorzitter, toen de fractieleden van JA21 bovenstaand citaat lazen, dachten we hardop: maar dat zegt Gerard Kohler toch altijd? Dat klopt, maar we missen alleen zijn gebruikelijke wens natuur en dergelijke. Flop natuur is een nieuwe; die kenden we nog niet. Voorzitter, het is dan ook niet de tekst van fractiegenoot Kohler. Het is trouwens ook niet mijn eigen tekst. Het is een citaat uit het advies van de focusgroep stikstof van D66, op verzoek geschreven door D66-professoren en stikstofspecialisten. Het ligt inmiddels in een diepe lade te verstoffen en te verstikken. Wel een goed rapport trouwens. Gelukkig zijn we op een paar dingen kritisch, want je zou toch anders bijna van je geloof vallen! Dat we in ons duingebied veel stikstof meten, komt door de meetpunten die in respectievelijk een aalscholverkolonie en een meeuwenkolonie zijn geplaatst. Het RIVM erkent dit inmiddels allemaal en er gaan ook nieuwe modellen op gezet worden. Dan zakt je toch weer de moed in de schoenen, want eigenlijk hoef je helemaal niet te rekenen. Stikstof in onze provincie komt van Tata Steel, Schiphol, en voornamelijk Amsterdam. En ja, natuurlijk ook van de agrarische sector. Die moeten we niet vergeten. Die laatste is trouwens de enige sector die ook stikstof opneemt in plaats van uitstoot. De westenwinden van Noord-Holland blazen die stikstof de duinen in. Vijf van de acht keer staat de wind in Noord-Holland zuidwestelijk. U kunt het nalezen bij het KNMI. Deze bronnen zitten nog lang niet aan hun vergunde limiet, begrepen wij. Een vraag aan de gedeputeerde: kan deze beschikbare ruimte aan de PAS-melders ten goede komen? Afgelopen weken zijn we bij zestien melkveehouders in de regio Bergen langs geweest. Ze staan op de rol van het ministerie om nog weer eens tussen de 45 en 90% stikstofuitstoot te moeten reduceren. Zonder uitzondering en in tegenstelling tot Tata Steel, Schiphol en Amsterdam hebben zij hun uitstoot drastisch verlaagd. Uitstoot die bovendien hoofdzakelijk West-Friesland en het IJsselmeer in waait. Zelfs daar, waar onze opposenten erkennen dat er geen stikstofprobleem is. En toch moet er ook in West-Friesland gereduceerd worden. Rondom het NNN-gebied De Nek, nabij Schellinkhout, staat een jonge dame in haar laarzen te trappelen om de veehouderij van haar ouders over te nemen. Helaas, weg toekomst voor deze jonge boerin. Omscholen tot IT'er dan maar? Wellicht hebben ze nog een baantje voor haar in een hyperscale van Microsoft. Voorzitter, terug naar Bergen. De eerder genoemde zestien melkveehouders willen best nog weer een flinke steen bijdragen, maar daar staan dan opnieuw fikse investeringen tegenover. En dan maar weer fingers crossed dat die weilanden niet volgescheten en kaalgevreten worden door de ganzen. Weg is hij weer, die eerste snede sappig gras. Zoals in het eerder aangehaalde D66-rapport ook wordt aangegeven, is halvering van de veestapel geen oplossing. Niet voor Nederland, maar helemaal niet voor onze provincie, waar de boeren dus niet verantwoordelijk zijn voor het alarmisme van de huidige VVD-minister Van der Wal. Dat zijn andere bronnen. Wij vragen de gedeputeerde of ze bereid is om deze bronnen aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen. Daarnaast hebben wij een paar moties die de druk op onze Noord-Hollandse boeren een klein beetje zullen verlichten en waarmee we ze een hart onder de riem steken. De moties worden ingediend samen met mevrouw Van Soest van 50PLUS/PvdO. Die was net weg vanwege privéomstandigheden en moet zo meteen nog even tekenen. Ik zal de moties in tweede termijn indienen.

1780 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Goed dat wij vandaag dit debat met elkaar over onze stikstofaanpak kunnen voeren. Het zal niemand namelijk ontgaan zijn dat de brief en het kaartje die de minister op 10 juni heeft verstuurd, heftige en emotionele reacties teweeg heeft gebracht. Ook D66 heeft vragen over deze kaart en de 41% reductie die voor Noord-Holland is ingetekend. Hoe verhoudt dat zich tot onze eerder vastgestelde Noord-Hollandse doelen? En ook wij vinden het ongelukkig dat deze brief enkel op de agrarische sector focust, en dat de andere sectoren nog niet aan bod komen. Over onder andere de uitwerking van het kaartje hebben wij eerder al schriftelijke vragen gesteld. Tegelijkertijd maakt de minister heel duidelijk dat dit geen keuze is. De natuur en biodiversiteit staan onder druk. Ons land zit op slot en de woningbouw hapert door het niet kunnen verlenen van de nodige vergunningen. De enige oplossing is dan ook het stevig terugbrengen van de

1795 stikstofuitstoot. De heldere lijn die de minister hierover uit is het eerlijke verhaal. Wij steunen die dan ook van harte. Natuurlijk is dit voor velen een pijnlijke waarheid. Jarenlang is de rekening voor de natuur niet betaald. Nu we eindelijk echt in actie komen, zijn de implicaties groot. Met alle
1800 onzekerheid en de gevolgen voor ondernemers en hun gezinnen van dien. Het is de taak van ons, van de politiek, om die onzekerheid weg te nemen en een perspectief te bieden. Wat D66 betreft is het perspectief voor de natuur en de boeren. Voorzitter. Laat ik heel helder zijn. Het doel om de natuur te redden en onze Europese verplichtingen na te komen en te zorgen dat onze Noord-
1805 Hollandse Natura 2000-gebieden weer voldoen staat wat D66 betreft niet ter discussie. De wijze waarop we dit, met een bijdrage van alle sectoren, kunnen doen is wat ons betreft wél waarover het gesprek moet gaan. In Noord-Holland hebben we hiervoor vorig jaar al doelen vastgesteld en zijn we van start gegaan met de gebiedsgerichte aanpak. Juist het feit dat alle sectoren moeten bijdragen aan het reduceren van de stikstofuitstoot is een belangrijke pijler van ons beleid. Dus ook Tata Steel, Schiphol en andere grote industriële uitstoters moeten hun bijdrage leveren. Kan de gedeputeerde aangeven hoe het staat met de gebiedsgerichte aanpak en hoe zij ervoor zorgt dat wij in juli 2023 ook het Noord-Hollandse plan aan de minister zullen aanbieden?

1810 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Hoe groot moet de bijdrage zijn van de industriële uitstoters?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij hebben daarvoor vorig jaar met elkaar doelen vastgesteld. Dat zijn de doelen zoals wij die hanteren.

1815 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dus dat betekent evenredig: wat wij vragen van de agrarische sector vragen we ook van de industrie en vragen wij ook van Schiphol.

1820 Mevrouw **STRENS** (D66): Dit debat hebben wij volgens mij in mei vorig jaar met elkaar gevoerd. Er zijn doelen vastgelegd en daar zit een evenredige verdeling in. Ik zie geen reden om daar op dit moment van af te wijken. Tenzij er wellicht andere ideeën voor zijn vanuit de gedeputeerde, maar dat hoor ik dan graag.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja dus.

1825 Mevrouw **STRENS** (D66): Ja. Dat hebben wij al vastgelegd, mijnheer Klein. Ik vind dat u af en toe zaken aanhaalt, alsof daarover nog niet gesproken is en alsof het nog niet is vastgelegd. Maar dat hebben wij hier in Noord-Holland gelukkig al met elkaar bepaald.

1830 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nog een aanvullende vraag. Bent u dan bereid om onze motie te steunen waarin we dat expliciet uitspreken, ook over Schiphol?

Mevrouw **STRENS** (D66): Daar zullen we naar kijken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning van het CDA.

1835 Mevrouw **KONING** (CDA): Ik hoor u zeggen dat het beleid van de minister gewoon uitgevoerd moet worden, maar bent u het met mij eens dat die KDW's waarop het gebaseerd is en waarop ook het kaartje is gebaseerd, onredelijk streng zijn en dat Duitsland bijvoorbeeld veel hogere normen hanteert, en dat Brussel ook niet van ons vraagt om de KDW's te hebben, maar wel om de natuur goed in stand te houden en te versterken.

1840 Mevrouw **STRENS** (D66): Nee, dat ben ik niet met u eens.

Mevrouw **KONING** (CDA): Waarom dan niet?

1845 Mevrouw **STRENS** (D66): We hebben met elkaar Europees afgesproken dat we de natuur moeten beschermen. Daar zijn richtlijnen en randvoorwaarden voor gegeven, over wat dat betekent. Daaraan houden wij ons.

1850 Mevrouw **KONING** (CDA): Maar dat is toch ook wat ik zeg? Brussel vraagt niet om KDW's, maar om bescherming van de natuur. Dus wij kunnen die KDW's, die onrechtvaardig streng zijn, aanpassen. Bent u het daarmee eens?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij vinden dat het noodzakelijk is om de natuur te beschermen. Ik ga mij er niet over uitlaten of daar wel of niet een aanpassing van KDW's voor nodig is.

1855

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

1860

Mevrouw **STRENS** (D66): Ook zien wij in onze provincie al hard wordt gewerkt aan de noodzakelijke transitie op het gebied van water, natuur en stikstof. In onze voedselvisie hebben wij tot doel gesteld dat in 2030 natuurinclusieve landbouw de standaard is. Wij hebben hier in Noord-Holland al veel mooie voorbeelden van bedrijven die in balans met de natuur voedsel produceren. D66 wil dat wij juist die ondernemers perspectief bieden in een gebiedsgerichte aanpak. Wij dienen daarom samen met GroenLinks een motie in waarvan het dictum als volgt luidt: 'Verzoeken het college om de natuurinclusieve boeren en de boeren die in transitie zijn binnen de gebiedsgerichte aanpak perspectief te bieden.

1865

Motie 142/4 juli 2022

'Perspectief voor natuurinclusieve landbouw'

1870

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli, ter bespreking van de Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof; constaterende dat:

1875

- *de opgaven in het landelijk gebied van Noord-Holland niet nieuw zijn en er al vele veelbelovende transitieën gaande zijn in landbouw en natuur;*
- *de werkwijze van natuurinclusieve boeren al een positieve bijdrage leveren aan gebiedsdoelen voor stikstof, natuur en water;*

overwegende dat:

1880

- *de boeren in de transitie naar natuurinclusieve landbouw nodig zijn om op een verantwoorde wijze voedsel te produceren in balans met de omgeving, zoals dit ook is vastgelegd in de provinciale voedselvisie;*
- *we in de voedselvisie het doel hebben gesteld dat in 2030 natuurinclusieve landbouw (minimaal niveau 2) de standaard is;*
- *juist de natuurinclusieve boeren zich meestal bevinden in of nabij de gebieden met hoge opgaven voor stikstofreductie;*

1885

verzoeken het college om:

- *om de natuurinclusieve boeren en de boeren die in transitie zijn binnen de gebiedsgerichte aanpak perspectief te bieden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

1890

Ondertekening: Amélie Strens (D66), Tessa van Wijnen (GroenLinks)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Hiermee maakt uw motie onderdeel uit van de beraadslaging.

1895

Mevrouw **KONING** (CDA): Dit vind ik echt heel vreemd. U wilt dus alleen agrariërs helpen die nu al bezig zijn met transitie? En als agrariërs in het gebiedsproces zeggen dat ze ook meegaan, gaat u die dan niet meer helpen? Alleen degenen die nu al begonnen zijn?

1900

Mevrouw **STRENS** (D66): Het eerlijke verhaal is dat enkel agrariërs mee kunnen die bereid zijn om in transitie te gaan. Wij weten dat er randvoorwaarden zijn binnen de ecologische grenzen van natuur. Het geldt niet alleen voor natuur. U weet ook wat eraan komt ten aanzien van de KRW, of van bodemdaling en CO₂-uitstoot. Wij vinden het belangrijk dat de ondernemers die bereid zijn om in transitie te gaan mee kunnen in de gebiedsgerichte aanpak.

1905

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Dan begrijp ik dus dat alle agrariërs die gaan praten en bereid zijn om stappen te nemen mee mogen doen.

1910

Mevrouw **STRENS** (D66): Uiteindelijk zal in de gebiedsgerichte aanpak moeten blijken wat er nog mogelijk is. Wij hebben die doelen ten aanzien van de uitstoot. Maar wij vinden het wel belangrijk om te laten zien dat agrariërs die op de goede weg zijn -Statenlid Zoon refereerde er net ook aan in zijn betoog- en in balans met de natuur bezig zijn, niet gestopt worden.

1915

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag? Anders gaat u herhalen wat mevrouw Strens zei. Gaat uw gang.

Mevrouw **KONING** (CDA): Sorry voorzitter, de laatste aanvullende vraag. Dan verzoek ik u die motie aan te passen, zoals u het nu uitlegt. Want dan kunnen dus alle boeren die in het gebiedsproces nu meegaan en die kant op willen ook meedoen. Dan vind ik dat u uw motie wel in die zin moet aanpassen.

1920

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben ook erg verbaasd over deze voorrangregeling die mevrouw Strens voorstelt. Ik denk juist dat het verhaal moet zijn dat we alle boeren vragen om in transitie te gaan naar een evenwichtige landbouw. Met deze motie bent u een soort scheidslijn aan het creëren die er volgens mij in de praktijk helemaal niet is. Want iedere boer ziet dat we zo niet verder kunnen en dat er oplossingen moeten komen voor de problemen. Ik wil u dus heel erg vragen om de motie aan te passen, zoals nu gesuggereerd wordt door mevrouw Koning. Onze uitdaging is om iedereen mee te krijgen in deze transitie en niet om een aantal mensen op het schild te heffen en anderen te laten zakken.

1925

1930

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik zal kijken wat ik met de motie doe.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

1935

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Ik kom tot een afronding. Er moet me toch nog iets van het hart.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Kohler, heeft u een ordevoorstel?

1940

De heer **KOHLER** (JA21): Ik heb inderdaad een ordevoorstel. Er was hier even discussie onderling. Wij hebben een vraag, maar mijn collega heeft moeite om deze vraag goed te stellen omdat hij de achtergrond niet kent. Mevrouw Strens gaat de vraag echter heel goed begrijpen, omdat die voortkomt uit een notitie van D66 zelf.

1945

De **VOORZITTER**: Heeft u een ordevoorstel? Anders moet ik u toch het woord ontnemen. U heeft een woordvoerder en die zal hier de vragen moeten stellen. Niet u, mijnheer Kohler. Wij gaan dat niet op deze manier doen, want anders gaan we straks met 55 Statenleden de discussie voeren. Zo hebben we dat ook niet met elkaar in het reglement afgesproken. Dan moet u uw woordvoerder influisteren wat hij eventueel voor vraag kan stellen. Maar u gaat hem nu niet stellen en volgens mij is er ook niet iets aan de hand waardoor de noodzaak er is om dat op deze wijze te doen. Ik verzoek mevrouw Strens om verder te gaan.

1950

Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel voorzitter. Ik kom tot een afronding, want er moet mij toch nog iets van het hart. Ik schrik van de reacties en acties van sommige mensen de afgelopen dagen. Intimidatie en bedreigingen van politici zijn wat D66 betreft echt onacceptabel. Ik hoop oprecht dat wij, zoals wij hier in Noord-Holland met elkaar ook vandaag het debat voeren, respectvol naar elkaar zullen blijven en de emoties niet opruien, maar juist laten bedaren. Samen tot oplossingen komen is de enige route naar een duurzame toekomst.

1955

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

1960

De heer **DEKKER** (FvD): Dank u wel voorzitter. De stikstofproblematiek heeft zoveel aspecten dat je niet goed weet waar je moet beginnen. Om te beginnen: het stikstofverhaal is natuurlijk een Europees en nationaal beleidsverhaal, en niet een beleidsverhaal primair voor de provincie. Dus alles wat in algemene zin over stikstof wordt gezegd hoort strikt genomen misschien helemaal niet thuis in deze arena. Toch wil ik er een paar dingen over zeggen, want je staat al raar te kijken op het moment dat stikstof een probleem zou zijn. Stikstof is namelijk een primaire voedingsbron voor planten, voor de natuur, en zou dus helemaal geen probleem moeten zijn.

1965

Om stikstof als een 'crisis' te zien is al merkwaardig. Het beperken van de stikstofuitstoot heeft te maken met het in stand houden van arme grond die we indertijd zelf gecreëerd hebben, zoals heide. Dat zijn gronden die zijn afgeplagd. Dan ontstaat een arme bodem. Om die arm te houden moet je voorkomen dat er stikstof in terechtkomt, maar het heeft iets gekunstelds om dat als een natuurprobleem te zien. Ten tweede varen wij bij het beoordelen van de situatie rondom stikstof geweldig op modellen. We hebben het Aeriusmodel. We modelleren alle depositiewaarden. Daardoor heeft het maar een heel beperkte relatie met de werkelijkheid.

1970

1975

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik vraag mij af of deze heer niet vindt dat een veestapel van 300 koeien op een klein stukje grond of in een heel grote of juist kleine stal een slechte versie van de werkelijkheid is.

1980 De heer **DEKKER**: Nee, dat denk ik niet. Wij hebben een veestapel in Nederland die gegroeid is in een steeds verder professionaliserende landbouw. Onze landbouwsector is, zoals mevrouw Bezaan al aanhaalde, de meest duurzame ter wereld. Echt om trots op te zijn! Die hebben wij de laatste decennia laten groeien. Er zijn schaalvergrotingen toegepast, met allerlei technologieën om uitstoot en milieubelasting te minimaliseren. Daar zijn we ook in geslaagd. Wij zijn daarmee eigenlijk wereldwijd voorlopers. De situatie is dus veranderd, maar zeker niet verslechterd in mijn ogen.

1985

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Vindt u dan niet dat de natuur er heel slecht voor staat? En dat dat mede haar oorzaak vindt in de landbouw? Natuurlijk ook in al die andere vervuilers.

1990 De heer **DEKKER** (FvD): Dat is een interessante vraag. Ik hoor ook de heer Klein en anderen heel bezield praten over de natuurramp in Nederland. Alsof het heel slecht gaat met de Nederlandse natuur. Om te beginnen is Nederland natuurlijk een cultuurlandschap. Nederland is een van de meest dichtbevolkte landen ter wereld. En toch zijn de natuur en het milieu er in de afgelopen tientallen jaren alleen maar op vooruit gegaan. Ik begrijp dus niet goed over welke probleem u het precies heeft. Ook daar gaat het in de meeste gevallen om modelmatige exercities. Biodiversiteit is bijna niet te meten; dat moet je modelmatig benaderen. Dat geldt ook voor de depositiewaarde, de KDW's. Het geldt voor de hele Natura 2000-problematiek. Dat zijn allemaal modelmatige exercities die op papier een probleem lijken op te leveren, maar in de praktijk is het probleem helemaal niet zichtbaar. Het zijn imaginaire problemen.

1995

2000

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Groot, heeft u nog een andere aanvullende vraag?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ja, ik heb een andere aanvullende vraag. U zegt dat Nederland een van de meest dichtbevolkte landen ter wereld is. Dat is blijkbaar qua mensen. Maar bent u het niet met mij eens dat Nederland ook qua rundvee, varkens en mogelijk geiten een van de meest dichtbevolkte landen ter wereld is? En dat dat dus niet houdbaar is?

2005

De heer **DEKKER** (FvD): Het eerste deel van uw vraag kan ik bevestigend beantwoorden. We zijn inderdaad een van de dichtstbevolkte landen, ook op dat gebied. Maar ik zou niet weten waarom het niet houdbaar is. Daar is niets van gebleken. Er blijkt niets van. Wij zijn een grote landbouwproducent. Daar zijn we trots op. Op een klein stukje grond, maar wel na honderden jaren van ervaring en traditie die we moeten koesteren.

2010

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik zou de heer Dekker niet zozeer een vraag willen stellen, maar vooral een tip willen geven. Gaat u eens mee met een boswachter in een Natura 2000-gebied. En gaat u dan samen eens even kijken en bespreken wat er daadwerkelijk gebeurt.

2015

De **VOORZITTER**: De heer Dekker, gaat u verder.

2020 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, Natura 2000 is een aardig aanknopingspunt, want wij hebben in Europees verband keuzes gemaakt in Nederland om Natura 2000-gebieden te definiëren. Je kunt nu zien dat dat uiteindelijk een situatie oplevert die ons op allerlei gebieden in de problemen brengt om daar 100% aan te blijven voldoen. Het kan natuurlijk niet waar zijn dat boeren die een gedeelte van hun land tot natuur omvormen vervolgens om de oren krijgen omdat ze te dicht bij een natuurgebied zitten. Dat is de gekkigheid ten top.

2025

Er is al gesproken over de Kritische Depositiewaarden. Dat zijn imaginaire getallen. Als je overigens kijkt naar de cijfers van Eurostat dan blijkt dat Nederland 3% van de uitstoot van de EU heeft, die in de laatste 25 jaar 68% is afgenomen. Zo dramatisch gaat het dus niet. Ik vind dat we, als je op nationale schaal kijkt, zouden moeten zeggen: laten we ons eens vergelijken met Frankrijk. Stel dat Frankrijk iets zou overkomen zoals ons nu. Wij worden door allerlei afspraken waar we ons zelf in de laatste tientallen jaren ingewerkt hebben, gedwongen om onze boerenbedrijven, die al generaties en decennia lang bestaan, uit te kopen of op te heffen. De Fransen zouden zeggen: sorry, maar we voldoen even niet aan die regels die we ten onrechte hebben afgesproken. Die zouden daar uitkomen. Wij zijn in de uitvoeringsmodus en gaan maar door met nu draconische maatregelen nemen op basis van, wat mij betreft, administratieve problemen. Zo kijken wij ernaar. We zitten hier in de provincie, dus kunnen het niet eventjes allemaal oplossen. Wel kunnen we ons afvragen of de modellen op basis waarvan wij onze provinciale actie nemen wel eerlijk tot stand zijn gekomen.

2035

Kloppen die wel? Het blijkt nu zonneklaar, zeker als je naar het Waddengebied kijkt, dat de modeluitkomsten daar helemaal geen verband houden met de metingen.

2040 Je nu dus echt vaststellen dat de modellen op basis waarvan wij nu onze eigen plannen maken, fundamenteel onjuist zijn. Dat is eigenlijk de reden dat wij deze motie samen met de PVV willen indienen. Als je zo'n aantoonbaar onjuist model gebruikt als basis voor je handelen, wat we toch uiteindelijk aan het doen zijn, ben je in onze ogen onbehoorlijk bestuur aan het plegen richting onze boeren. Onze motie heet 'Vermijd onbehoorlijk bestuur richting onze boeren'. Het dictum luidt:

2045 'Roept Gedeputeerde Staten op geen enkele actie voortvloeiend uit onderhavige stikstofkaart te ondernemen richting boeren en gaan over tot de orde van de dag.'

Motie 143/4 juli 2022

'Vermijd onbehoorlijk bestuur richting boeren'

2050

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 4 juli ter bespreking van agendapunt 2.a.1 Actualiteit 'Noord-Hollandse aanpak stikstof';

2055 *Onze regering wil dat de provincies een actieve rol spelen bij het uitkopen van boeren op basis van een stikstofkaart.*

Constaterende dat:

- *er stikstofdepositie op de waddeneilanden gemeten is;*
- *de hoeveelheid stikstofdepositie onmogelijk van de landbouwactiviteiten op de waddeneilanden kan komen gezien de grootte ervan;*
- 2060 - *er zelfs op Vlieland aanzienlijke stikstofdepositie op de kaart te zien is terwijl op Vlieland geen enkele landbouwactiviteit plaatsvindt;*

overwegende dat:

- *wanneer er substantiële stikstofdepositie op een eiland plaatsvindt waar er geen landbouwactiviteiten zijn deze van een andere bron afkomstig moet zijn;*
- 2065 - *de zee aantoonbaar een veroorzaker is van stikstofdepositie op land;*
- *naar verhouding in Noord-Holland de meest voorkomende windrichting die vanuit zee is; van mening zijnde dat:*
- *de stikstofkaart onvolledig is omdat het aandeel vanuit zee niet is meegewogen;*
- *wanneer boeren op basis van een incomplete stikstofkaart tot actie worden gedwongen, zij onbillijk worden behandeld in die zin dat ze naar verhouding meer stikstof moeten reduceren dan het aandeel waarvoor ze verantwoordelijk zijn;*
- 2070 - *besluiten genomen op basis van ondeugdelijke modellen van onbehoorlijk bestuur getuigt en dit te allen tijde voorkomen moet worden.*

2075 *Roept Gedeputeerde Staten op geen enkele actie voortvloeiend uit de onderhavige stikstofkaart te ondernemen richting boeren, en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie), Ilse Bezaan (PVV)

2080 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Dan zijn we door alle sprekers vanuit de Staten in eerste termijn heen. Er is een groot aantal moties ingediend. Ik wilde voorstellen om in ieder geval vijftien minuten te schorsen, zodat het college zich kan voorbereiden. Er moet nog een motie worden ingediend in tweede termijn.

2085 *Schorsing 12.20-12.43 uur.*

2090 De **VOORZITTER**: Als het goed is hebben de fractievoorzitters de resterende spreektijden nog doorgekregen. Een aantal partijen is er doorheen. Dat betekent dat voor hen ook geen tweede termijn is. U heeft gemerkt dat de interrupties niet langs de klok hebben gelopen. Dat betekent dat u wat dat betreft veel extra tijd heeft gehad voor dit debat. De partijen die nu door hun spreektijd heen zijn hebben dus geen tweede termijn. We gaan nu luisteren naar de reactie van het college in eerste termijn. Gedeputeerde Rommel zal als eerste het woord voeren.

2095 *Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in eerste termijn*

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u voorzitter. Laat ik op voorhand zeggen dat ik het fijn vind dat dit debat nu kan plaatsvinden, omdat we daarmee ook juist onze Hollandse beleid goed uit kunnen leggen en nog eens bevestigen. We weten al drie jaar dat niet alles kan en dat de natuur een slechte staat heeft qua instandhouding. Maar wij werken al heel lang aan die stikstofuitstoten en de reductie

- 2100 daarvan. U heeft als Staten -ik kan het niet vaak genoeg benadrukken- al de doelen vastgesteld, verdeeld in evenredigheid over alle sectoren. Toen was er ook nog geen startnotitie van de minister, maar Staten heeft dat toen wel gedaan. Nu zijn we aan het kijken hoe de richtinggevende doelen van de minister eruitzien. De komende tijd gaan we dat ook naast de doelen leggen die de PS hebben neergelegd. D66 vroeg wat de gevolgen zijn voor de doelen die wij vastgesteld hebben. Dat gaan we
- 2105 de komende tijd dus bekijken. Als er iets aan moet veranderen zal ik bij u terugkomen om dat te overleggen.
Het gaat natuurlijk ook over haalbaarheid en financiën. Het is hier vandaag ook al een paar keer genoemd. Het toekomstperspectief voor de boer zal voor een heel stuk vanuit Den Haag moeten komen. Het is goed te zien dat ook de Tweede Kamer de minister Staghouwer heeft opgeroepen om
- 2110 daar nog wat specifiek in te zijn. Zoals gezegd, werken wij al aan 24 deelgebieden. Ik ben ook in overleg met de industrie en de haven om te kijken wat zij kunnen doen. Dan gaan we ook met een roadmap komen. En toch zijn er wel verschillende zaken die onze eigen aanpak af en toe best bemoeilijken. Wij hebben daarvoor vragen gesteld met onze brief aan het Rijk van 8 februari. Dat komt ook omdat er gerechtelijke uitspraken zijn die we niet altijd helemaal verwacht hadden.
- 2115 Daardoor komt de woningbouw op slot te zitten. Maar er wordt ook gezegd: je kunt dit niet gebruiken, want je moet het eigenlijk aan de natuur geven. Significante negatieve effecten op de natuur die ertoe geleid hebben dat wij van de snelheidsverlaging voor de auto ook bepaalde vergunningen niet gestand konden houden. Dat zijn wel dingen waar wij tegenaan lopen.
Maar ook voor de industrie en de landbouw zelf is stikstofruimte nodig om te verduurzamen. Zo
- 2120 hebben wij allemaal van die puzzeltjes die we tegenkomen. Die puzzel moeten wij wel leggen. Gevraagd werd wanneer wij wat kunnen zien. Wij zijn heel hard bezig in die verschillende deelgebieden. We moeten die puzzel in een keer leggen, voor je echt kan zeggen dat we iets hebben wat elkaar kunnen laten zien. Dat is een proces en ik begrijp heel goed dat het wat lastig lijkt. Dat hele plaatje moet je in een keer rond maken.
- 2125 Om aan te geven waar we nog naar op zoek zijn: er komen nog onderzoeken voor de ammoniak uit zee. We hebben aan de minister gevraagd om daar onderzoek naar te doen. Daar is nog geen uitslag op gekomen. Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland zeggen daarom dat ze er zelf maar naar gaan kijken. Nogmaals, het is geen doel voor Noord-Holland om boeren weg te halen. Mevrouw Zaal zei vandaag al tegen de boeren dat wij er echt voor staan om degenen die willen blijven te helpen. Dat
- 2130 doen we samen, met iedereen, en daar is maatwerk voor nodig.
Ik kom nog op een paar vragen voordat ik naar de moties ga. Wij sturen op de instandhoudingsdoelstellingen. Dat heeft de minister ook gezegd. Het CDA vroeg daarnaar. De minister heeft het ook gezegd, alleen op dit moment heeft de rechter niets anders dan de KDW's. Die staat ook in de wet, maar het is een indicator.
- 2135 Dan de tussenrapportages van de heer Leerink. Ik wil eigenlijk eerst voorstellen om de briefingen af te wachten, als u dat nog steeds omarmt. Dat is na deze zomer, waarin we ook kunnen duiden hoe de richtinggevende doelen van de minister aansluiten bij onze doelen. In januari komt er een tussenrapportage voor het Rijk, die wij moeten maken. Er komen in oktober en januari nog brieven voor water en voor industrie. Wij willen dat integraal met NPLG in het gebiedsprogramma aan u
- 2140 voorleggen. Dus die staan nog op de agenda.
JA21 vraagt of we door vergunningen af te romen de PAS-melders kunnen helpen. Het is aan het Rijk om de uitdaging voor de PAS-melders op te lossen, maar waar wij kunnen helpen doen we dat. Er is alleen wel een grondslag voor het afpakken. Er ligt een uitspraak die zegt dat als het voor de natuur nodig is, je dat voor de natuur moet gebruiken. Dat wil niet zeggen dat wij onze ogen sluiten voor
- 2145 die ruimtes in vergunningen, maar wij moeten het juridisch goed bekijken. We nemen ook alle bronnen mee.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben blij dat u ook naar die PAS-melders kijkt. Maar kunt u iets van een tijdslijn aangeven? We wachten hier al zo ontzettend lang op en ik zie dat wij een stikstofbank hebben in Noord-Holland, voor verschillende doelen. Het is eerder aangegeven: met het legaliseren van de PAS-melders neemt de uitstoot niet toe. Dat is alleen het oplossen van een juridisch probleem dat er al heel lang is. Ik zou zo graag willen dat wij dat op korte termijn achter ons kunnen laten.
- 2150
- Gedeputeerde **ROMMEL**: Het Rijk staat aan de lat. We wachten er inderdaad al drie jaar op. We kennen deze uitdaging al. We zijn het nu aan het bekijken. Er zijn 230 PAS-melders in onze provincie. Er moet dan bekeken worden in hoeverre we het al kunnen oplossen. We zijn er dus al mee bezig, bijvoorbeeld via intern sonderen. We zijn ook bezig in overleg met de industrie. We kijken ook als boeren weggaan of we daar iets mee kunnen. Het spijt mij heel erg, want ik zou het heel graag doen, maar ik kan er geen datum op zetten.
- 2155
- 2160

- 2165 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): U zegt dat het Rijk aan de lat staat. Ik heb het gevoel dat wij onszelf daarmee ook een beetje klemzetten. Zouden we als provincie Noord-Holland niet gewoon moeten zeggen: wij gaan dit probleem nu oplossen en we gaan de rekening qua stikstofreductie of qua geld uiteindelijk bij het Rijk neerleggen. Want het is inderdaad onder verantwoordelijkheid van het Rijk dat het probleem is veroorzaakt. Maar zelf die oplossing realiseren lijkt mij zoveel waard.
- 2170 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat begrijp ik. Het heel makkelijk gezegd dat we de rekening bij het Rijk leggen. Want dat is precies wat het is: wij hebben geld nodig van het Rijk als we er iets mee willen doen. Het is echt onder onze aandacht. Ik hoop erop terug te komen, maar wij hebben geld van het Rijk nodig.
- De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel. De heer Klein nog, een aanvullende vraag.
- 2175 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, we hebben geld van het Rijk nodig. Maar we hebben als provincie ook een vrij grote buffer. Moeten we niet gewoon een stap vooruitzetten? We zeggen: dit probleem moet sowieso opgelost worden, wij gaan het nu oplossen, en het Rijk kan de rekening verwachten. Er zijn andere provincies die daarmee gestart zijn.
- 2180 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik neem uw opmerking mee, maar wij het Rijk staat aan de lat. Binnen onze mogelijkheden doen we wat we kunnen. Verder kan ik niets toezeggen.
- 2185 De VVD zei dat de staat van instandhouding niet wordt verslechterd, of wij bereid zijn om op die manier naar de Natura-problemen te kijken. Dat doen wij al. Wij kijken naar de instandhoudingsdoelstelling van de natuur. Het antwoord is dus 'ja'. Hoe doen we het met de ecologische autoriteit? Die is er nog niet, dus ik kan niet zeggen wat we daarmee gaan doen. U vraagt ook of het college kan toezeggen dat sociaaleconomische effecten meegewogen worden in de stikstofaanpak. Ja, dat is onderdeel van het gebiedsplan. Wij nemen dat zeker mee. Net zoals u ook al aangaf: het zit in 2023.
- 2190 De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil het toch even hebben over die sociaaleconomische impact. Dat is natuurlijk een breed begrip. Ik kan er een voorstelling bij hebben en u ook. Ik vraag mij af hoe wij dat concreter gaan maken en hoe wij daarin als Staten betrokken kunnen worden.
- 2195 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is wat in de komende tijd uitgewerkt wordt. Er is ook iemand die naar het gebiedsplan gaat kijken en hoe dat concreet gemaakt moet worden. Dat staat ook voor mij nog niet helemaal op het netvlies. Dat zal ook in overleg met de boeren gaan.
- 2200 De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, dan misschien ook aan u de vraag, als het gaat om die sociaaleconomische factoren: blijven daarbij de doelen die wij gesteld hebben in ieder geval wel overeind? Ik hoorde de heer De Wit daarstraks zeggen dat het ertoe zou kunnen leiden dat de doelen wellicht moeten worden aangepast, omdat ze niet realistisch zijn. Daarom ook bij u de checkvraag: blijven de doelen overeind, ook als we de sociaaleconomische factoren meenemen?
- 2205 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zie die doelen niet verbonden aan sociaaleconomische factoren. Die doelen heeft u vastgesteld. Dat was een opdracht aan mij. Bij die sociaaleconomische effecten moet je kijken wat het betekent voor die boeren. Dat past ook binnen het toekomstperspectief dat ze geboden moet worden.
- 2210 De heer **LEERINK** (PvdA): Dan concludeer ik inderdaad dat de reality check die ik bij de heer De Wit hoorde als het gaat over de doelen, wat u betreft niet aan de orde is. Die doelen staan, en daar gaan we voor.
- 2215 Gedeputeerde **ROMMEL**: U heeft de doelen vastgesteld. Dus daar heb ik het mee te doen. Als dat niet uitkomt, zal ik bij u moeten terugkomen om wat anders te vragen.
- 2220 Mevrouw **KONING** (CDA): Dank u voorzitter. U zegt dat die ecologische autoriteit er nog niet is. Daar komt nog bij dat de definitie van grondgebondenheid nog niet duidelijk is. En het is nog niet duidelijk wat kringlooplandbouw is. Hoe ziet u dan die tijdslijn om aan het gebiedsplan te komen? Dat is toch haast onmogelijk?
- 2220 Gedeputeerde **ROMMEL**: Er zijn zaken die onzeker zijn, maar dat kunnen we ook benoemen in een gebiedsplan. Wij kunnen wel tot een gebiedsplan komen en de minister heeft gezegd dat ze zo snel

mogelijk met de uitwerking ervan zal komen. De autoriteit wordt al opgezet. Ik verwacht dus gewoon dat het op tijd gebeurt.

2225 Mevrouw **KONING** (CDA): Wanneer verwacht u die helderheid? Gaat u daarom vragen bij de minister?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb de minister niet aan het lijntje. Misschien u uw eigen minister wel. Die vraag stellen wij regelmatig. Zij heeft toegezegd dat ze ermee zal komen. Het is nu al bijna zomer, dus ik hoop dat het voor de zomer is. Anders zal het vlak daarna zijn.

2230

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, gedeputeerde Rommel.

2235 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan nog de vraag over de natuurorganisaties van de heer De Wit. Wij houden iedereen aan alle afspraken; daar zijn we scherp op. De natuurorganisaties doen ook heel erg hun best om met de herstelmaatregelen de goede instandhouding van de natuur te halen. Zij werken zoals u weet ook heel veel samen met de boeren. Wij hebben daar iedere keer overleg over. Hoe kunnen wij elkaar helpen en versterken, dat de natuur zo snel mogelijk een goede staat van instandhouding heeft.

2240 Als laatste de innovatie als oplossing. Daarover hebben wij heel veel overleg, ook met de sectoren. Ik had daarover net ook een gesprek. Het is heel belangrijk daar ook naar te kijken. De minister heeft gezegd dat daarop ingezet moet worden. Het lastige is wel -en dat is bij u natuurlijk ook bekend- dat het juridisch houdbaar moet zijn. Dat is waar we goed met elkaar naar moeten kijken.

2245 De heer **DE WIT** (VVD): Precies dit punt is essentieel. Het gaat bij innovatie niet alleen om geld, maar juist ook om de juridische borging. Daarvoor staan wij als overheid ook aan de lat. Voor mijn begripsvorming: waar staan wij in dat proces van juridische borging? Ik heb twee weken geleden op de NOS gelezen dat daarover grote onzekerheid bestaat. Dat voedt ook weer het wantrouwen in de sector. Men wil vooruit, de stal aanpassen, maar als het uiteindelijk niet gaat werken en tot niets leidt, waar doet men het dan voor? Hoe krijgen wij dat wantrouwen, of dat cynisme, weg?

2250

2255 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb een afspraak gemaakt dat ik binnenkort met de sector en juristen in overleg zal gaan over waar de innovaties zijn die zij uit willen voeren. En waar zijn dan de knelpunten? Dat is zowel juridisch als financieel. Het kan ook regelgeving zijn. Maar ook daar heb ik de rechter niet in de hand. We moeten zorgen dat de innovaties zo goed mogelijk kunnen plaatsvinden. Ik kan ook vertellen dat mensen van de industrie gezegd heeft dat ze echt technuten zijn, en de boeren uitnodigen hen te vertellen waar wij hun kunnen helpen. Daar heb ik ook hoop op. Dan de moties. De ChristenUnie vroeg in motie 131 de expertise van de boeren te betrekken bij de landbouwtransitie. Ik vind het heel fijn dat de heer Klein ons daarin steunt. Wij doen dat ook zeker. De motie is overbodig, maar ik vind het goed dat u nog eens benoemt dat dat heel belangrijk is. Je ziet in deze gebieden dat dat zo is. Ik ben daar blij om en hoop echt dat de boeren daarvoor aan tafel blijven zitten.

2260

2265 Motie 134 is een heel lastige. Feitelijk is ze overbodig, mijnheer Klein. Het gaat over een vergunningstelsel onder de wet natuurbescherming. Dat is gewoon de wet waaraan wij moeten voldoen. Maar in de gesprekken met de piekbelasters zijn wij in de industrie in overleg om te kijken welke ruimte daar in zit. Je moet dan ook kijken of wat je weghaalt gebruikt kan worden voor de verduurzaming van de industrie. Dat hebben we namelijk ook nodig. Als je nu ziet dat bedrijven niet kunnen verduurzamen of zich niet kunnen verplaatsen, juist door de stikstofruimte, dan ben je aan twee kanten niet zo lekker bezig. De motie is overbodig.

2270 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik had het nummer niet paraat, maar dit ging over de motie waarin wij vroegen om de vergunning voor industriële uitstoters in lijn te brengen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Klopt, ik zal zo even benoemen welk onderwerp het betreft.

2275 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Maar ik begrijp niet waarom de motie overbodig is. Het is feitelijk waar dat ze minder uitstoten dan waar ze vergunning voor hebben. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we teruggaan naar die daadwerkelijke uitstoot om dan bindende afspraken te kunnen maken. Want als we starten waar we nu staan, kunnen we nooit bindende afspraken maken. Ziet u dat met mij? En hoe denkt u dat probleem op te lossen? Waarom denkt u dat de motie overbodig is?

2280

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zie dat met u. Dat is ook waarom we in gesprek zijn met de industrie. Maar de Wet natuurbescherming maakt het nu voor ons nog onmogelijk om die ruimte af te nemen.

Wij zijn daar dus over in overleg. We kijken en zijn zelfs in overleg met de industrieën waar dat zou kunnen, of ze het misschien vrijwillig zouden willen doen. Vandaar dat de motie overbodig is.

2285

De **VOORZITTER**: U heeft nog een vraag?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zou dan heel graag willen weten of ook daar misschien een tijdslijn aan gekoppeld kan worden, want ik denk dat de vrijwillige aanpak... Dat zou een heel mooie kunnen zijn, maar het zou zo goed zijn als wij dat kunnen aftoppen op reële waarden en vanaf daar kunnen gaan werken. Het is eigenlijk precies hetzelfde wat we bij de tijdslijn vroegen.

2290

De **VOORZITTER**: Ik wil u verzoeken om de vraag kort te stellen, anders komen we hier niet doorheen. Gedeputeerde Rommel.

2295

Gedeputeerde **ROMMEL**: Pin me er niet aan vast, maar mijn verwachting is dat wij een Road Map gaan maken voor de industrie. Dat is voor het einde van dit jaar. Daarin wil ik dit ook meenemen. Ik geeft wel duidelijk mee dat we een afweging moeten maken. We willen de industrie ook verduurzamen en de boeren helpen. Als dat daarvoor nodig is, moet er wel een goede afweging gemaakt worden.

2300

Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Die latente ruimte is ook aanwezig bij de landbouwsector, niet alleen bij de industrie. Bent u ook aan het kijken hoe de latente ruimte in de vee-industrie teruggebracht kan worden naar de feitelijke uitstoot?

2305

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is de ruimte die een boer wel kan gebruiken, omdat het vergund is en de stal daarop gebouwd is. In de gebiedsprocessen zijn we in overleg met alle boeren. We kijken natuurlijk wat kan, maar boeren kunnen het ook zelf gebruiken door intens salderen voor als ze dat nodig hebben voor de verduurzaming van hun eigen stallen.

2310

Dan de evenredige reductie Schiphol, motie 135. Die is ook overbodig, omdat het een uitgangspunt is van nieuw stikstofbeleid. Dat is ook door u vastgesteld in de stikstofstrategie. Dat zit daarin. Dan de kritische depositiewaarde.

De heer **KLEIN**: Excuses dat ik weer moet interrumpen, maar een deel van het dictum is dat wij vragen of u bij het Rijk in gesprek wilt gaan om dat te gaan realiseren. Voor mij hangt het nu zo boven de markt: het kabinet zegt dat we 60.000 teruggaan, en dan lijkt het wel of we het probleem hebben opgelost. Maar dat is het niet. Ik zou daarom heel graag willen weten of u over dat dictum een positief advies kunt geven.

2315

Gedeputeerde **ROMMEL**: U heeft zelf die reductiedoelen vastgesteld. Daarmee is de motie overbodig. Wij gaan met het Rijk in overleg in onze gebiedsplannen, van wat wij gaan doen. Het is dus overbodig.

2320

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): In het dictum wordt GS opgeroepen in gesprek te gaan met het Rijk over hoe de reductie van 41% stikstofuitstoot van Schiphol gerealiseerd kan worden.

2325

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar dat maakt onderdeel uit van onze gebiedsaanpak, die u zelf heeft vastgesteld. En het Rijk staat aan de lat voor Schiphol. Wij zullen dus in overleg gaan met het Rijk als wij getoetst hebben wat hun richtinggevende maatregelen zijn en de doelen die u gesteld heeft.

2330

De **VOORZITTER**: Volgens mij is het voldoende op dit punt. Als u het goed vindt, gaan we nu verder. Anders vervallen we in herhalingen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het CDA vroeg in haar motie 136 een alternatief te zoeken voor de indicator voor de kritische depositiewaarde. Die kritische depositiewaarde maakt onderdeel uit van de wet. Wij hebben al gezegd dat we zelf kijken naar de instandhoudingsdoelstellingen van de natuur. Dat is ook wat we doen en dit is een indicator. De rechter gebruikt dit als een leidend iets, omdat dit het enige is wat men ziet. Ik zal deze motie dus ontraden. Het is misschien goed als u bij uw fractie in de Tweede Kamer vraagt om ernaar te kijken, omdat het in de wet staat van het Rijk.

2335

2340

Mevrouw **KONING** (CDA): Dank u wel voorzitter. Wij vragen in die motie ook juist of u bij het Rijk erop wilt aandringen om die KDW's uit de wet te halen. U zegt ook dat het een indicatie is. Die moet dan eigenlijk ook uit het beleid, want u stuurt op de natuur. Bent u het daarmee eens? Als dat vanuit het Rijk kan, haalt u het dan ook uit het beleid om echt te gaan sturen op de natuurwaarden?

2345

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij sturen op die natuurwaarden, maar ik bepaal de wet niet die het Rijk vaststelt. Dat kunt u vragen bij uw Kamerleden, of misschien bij uw eigen minister, maar ik kan het niet doen.

2350

Mevrouw **KONING** (CDA): Binnen het CDA doen we het zeker bij onze eigen Kamerleden en ministers. Maar ik vraag u in deze motie dat ook te doen vanuit de provincie Noord-Holland. Misschien dat u daarop dan wel een positief advies kan geven.

2355

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, ik ontraad de motie. Wij kijken zelf naar onze instandhoudingsdoelstellingen. We gaan wel naar de minister als we een goed voorbeeld hebben waar de instandhoudingsdoelstelling van de natuur gehaald is, om dat aan te geven. Dan motie 137, het toekomstperspectief. Ook deze moet ik helaas ontraden. Ik snap wel welke kant u op wilt, maar wij gaan echt door met die gebiedsprocessen. Wij willen dat ook heel zorgvuldig doen, in overleg met de boeren. Het is ook in het belang van de boeren. Die vragen ons steeds ook duidelijk te zijn welke kant wij op willen gaan. Ik moet haar dus ontraden.

2360

Dan motie 138 over de sociaaleconomische impactanalyse van gebiedsprocessen. Ik kan haar overnemen of van een positief advies voorzien, mevrouw Koning, als ik de motie zo mag lezen dat het onderdeel is van ons gebiedsprogramma.

2365

Mevrouw **KONING** (CDA): Als u zegt dat u het zo gaat uitvoeren, is de motie overbodig. Wij accepteren het dan.

2370

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan motie 139 van de SP: 'Ieder zijn deel in de stikstofcrisis'. Om een aantal redenen moet ik deze motie ontraden. Het gaat over ambities en acties die wij in Noord-Holland al doen. Bij een aantal interventies is het belangrijk dat wij zelf onze weg erin kunnen gaan. Ook het LNV is nu aan zet voor wat betreft het toekomstperspectief. De integrale aanpak doen wij al en wij leveren maatwerk. Die evenredigheid heeft u ook al vastgesteld. Ik ontraad de motie dus.

2375

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik volg de gedachtelijn van de gedeputeerde niet zo. Bij de ene motie zegt zij 'ontraden' terwijl ze zegt dat het zo al gedaan wordt, en bij de andere zegt ze 'overbodig' terwijl het zo al gedaan wordt. Dan denk ik: als u het dan toch al doet. Misschien doet u het niet duidelijk genoeg. Dan kunt u ook zeggen dat u de motie overneemt.

2380

Gedeputeerde **ROMMEL**: U hebt gelijk. De motie is overbodig. We doen het al.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, want de tijd gaat door.

2385

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan motie 141. De PvdD vraagt om met spoed een concept reductiedoelen per gebied te doen. Ik wil dat ontraden, omdat het gewoon sneller is dan ons gebiedsprogramma, dat uitgaat van juli 2023. Er komen in oktober en januari nog brieven die wij nog moeten verwerken, met name over water en industrie.

2390

Statenlid **ZOON** (PvdD): Het komt natuurlijk niet helemaal uit de lucht vallen, want de aanleiding is eigenlijk een NRC-artikel waar de gedeputeerde in staat. Zij zegt daarin dat zij een jaar heeft om de plannen landelijk doel vast te leggen. Ik hoop dat we het eerder kunnen aftikken, want in maart zijn de provinciale verkiezingen. Ik zou heel graag niet eind februari het complete plan zien, maar een soort wazig tussenplan. We kunnen dan al een beetje bijsturen. Dus welke datum zouden we in de motie kunnen zetten dat het toch haalbaar is voor GS om met een plan te komen?

2395

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het was wensdenken van mij dat ik graag nog voor de verkiezingen iets zou willen laten zien. Ik kan alleen nog niets met zekerheid zeggen, omdat wij, zoals ik net al zei, nog in afwachting zijn van een aantal brieven. Ik weet daarvan niet wat erin staat. Vandaar dat ik het ook niet aan u mee kan geven.

2400

Dan motie 143: 'Vermijd onbehoorlijk bestuur richting onze boeren' van FvD. Die motie ontraad ik, want geen enkele actie bij een natuur die er echt slecht voor staat en echt een probleem heeft, moet ik ontraden.

2405

De **VOORZITTER**: Dank u wel. We gaan naar gedeputeerde Zaal voor de overgebleven vragen en moties.

- Gedeputeerde **ZAAL**: Dank u voorzitter. Een korte reflectie ook vanuit de portefeuille Landbouw. Gedeputeerde Rommel zei het al: we verdelen het terugdringen van de stikstofdepositie evenredig over alle sectoren. Maar het is wel duidelijk dat de landbouwsector voor een heel grote opgave staat. Net als het Rijk wil de provincie Noord-Holland de land- en tuinbouwsector gericht ondersteunen om de noodzakelijke verandering door te maken. Ook hiermee is Noord-Holland natuurlijk al bezig. We streven naar kringlooplandbouw, hebben een ambitie om in 2030 alle grondgebonden landbouw natuurinclusief te maken, en hebben een voedselvisie die uitgaat van de hele keten. Uiteindelijk willen we de kosten ook eerlijk verdelen in de gehele voedselketen, en niet alleen neerleggen bij de primaire productie van de boeren.
- 2410
- 2415 Mijn perspectief dat ik de boeren zou willen bieden is dat we naar een voedselsysteem gaan dat goed is voor de natuur, de bodem, het milieu en het klimaat. Maar ook vooral voor de economische positie van de sector als geheel. Daar wil ik heel hard, gezamenlijk met de sector, naar streven. Daarvoor hebben we verschillende instrumenten nodig. Ook financiële instrumenten. Die zitten voor een groot deel bij het Rijk. Die zitten ook in onze eigen voedselvisie waar we ook 6 miljoen euro voor hebben. Daar refereerde Statenlid Van Wijnen ook al aan: we hebben ook het GLB om dat duurzaam toekomstperspectief te gaan bieden. Als we dat allemaal bij elkaar optellen zou dat ook financieel een aantrekkelijke positie moeten zijn. Dus dat is wat wij doen. Innovatie is daarvan een onderdeel, maar wel ook als hulpmiddel bij die transitie en niet als oplossing an sich. Het moet gaan om die transitie naar natuurinclusief.
- 2420
- 2425 Een aantal moties sluit daar denk ik goed bij aan. Ik begin met motie 132, die gaat over de lobby voor de aanpassing van de staatssteunregeling. Dat is primair natuurlijk iets wat bij het ministerie ligt, maar wij zijn vorige week met GS naar Brussel geweest. Toen werd er ook door de permanente Nederlandse vertegenwoordiging gevraagd om ook met Noord-Hollandse voorbeelden te komen waar die staatssteunregeling een belemmering voor vormt. Dus dat wil ik doen, gezamenlijk met andere provincies. Als ik de motie zo mag lezen dat het vooral gaat om onze eigen belemmering waartegen wij aanlopen, dan geef ik een positief advies. Dat geldt ook voor motie 133 van de ChristenUnie. Het verdienmodel met supermarkten is een landelijke aangelegenheid, maar wij waren al van plan om dit najaar een expertmeeting te organiseren met de supermarktorganisaties en de retailorganisatie. De cvdK van deze provincie heeft daarover ook al goede gesprekken gehad met de sector. Dat wil ik voortzetten. Ook die motie geef ik dus een positief advies.
- 2430
- 2435 Dan heb ik nog motie 142, het perspectief voor natuurinclusieve landbouw van D66 en GroenLinks. Daar zei ik net al iets over en dit sluit er mooi bij aan. Wel wil ik, zoals ook mevrouw Koning en de heer Klein deden, de opmerking maken dat wij natuurlijk alle boeren in transitie willen helpen. De koplopers zijn dus heel belangrijk. Die kunnen ook een mooi voorbeeld geven en behulpzaam zijn om alle boeren mee te krijgen. Maar ik zou het niet in die tweedeling willen zetten. Zoals ik ook buiten tegen de boeren heb gezegd: alle boeren die in Noord-Holland verder willen gaan en de noodzakelijke veranderingen willen meemaken, kunnen op mijn steun rekenen. Als ik de motie zo mag uitleggen, gaat ze met een positief advies in stemming.
- 2440
- 2445 Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel voorzitter. Mevrouw Wijnen en ik hebben, om geen verkeerde intenties te wekken in de sector, ook de tekst van de motie even aangepast in de schorsing. Ik lees die aanpassing even voor om te toetsen of het zo goed aansluit. 'Om de natuurinclusieve boeren en de boeren die in transitie zijn, of daarvoor aantoonbare stappen zetten.' Dus binnen de gebiedsgerichte aanpak perspectief te bieden. Daarmee willen we dus heel nadrukkelijk maken dat het om iedereen gaat die aantoonbaar de goede kant op gaat.
- 2450
- Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat wij er hetzelfde inzitten.
- De **VOORZITTER**: Kunt u nog een keer het nummer van de motie noemen?
- 2455
- Gedeputeerde **ZAAL**: Dat was nummer 142, en die wordt dus aangepast. Ik weet niet of de motie dan een nieuw nummer krijgt. Maar 142, met de aanpassing van mevrouw Strens.
- De **VOORZITTER**: Ik begrijp dat er een nieuw nummer wordt uitgegeven. Motie 142 wordt ingetrokken. Daarvoor in de plaats komt motie 146.
- 2460
- Gedeputeerde **ZAAL**: Dan moeten we even opletten. Maar als de motie zo wordt aangepast, kan GS positief adviseren.
- 2465 **Motie 146/4 juli 2022**
'Perspectief voor natuurinclusieve landbouw'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli, ter bespreking van de Actualiteit Noord-Hollandse aanpak stikstof;

2470 *constaterende dat:*

- *de opgaven in het landelijk gebied van Noord-Holland niet nieuw zijn en er al vele veelbelovende transitieën gaande zijn in landbouw en natuur;*
- *de werkwijze van natuurinclusieve boeren al een positieve bijdrage leveren aan gebiedsdoelen voor stikstof, natuur en water;*

2475 *overwegende dat:*

- *de boeren in de transitie naar natuurinclusieve landbouw nodig zijn om op een verantwoorde wijze voedsel te produceren in balans met de omgeving, zoals dit ook is vastgelegd in de provinciale voedselvisie;*

2480 *we in de voedselvisie het doel hebben gesteld dat in 2030 natuurinclusieve landbouw (minimaal niveau 2) de standaard is;*
juist de natuurinclusieve boeren zich meestal bevinden in of nabij de gebieden met hoge opgaven voor stikstofreductie;

verzoeken het college om:

2485 *de natuurinclusieve boeren en de boeren die in transitie zijn of daarvoor aantoonbaar stappen zetten, binnen de gebiedsgerichte aanpak perspectief te bieden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Amélie Strens (D66), Tessa van Wijnen (GroenLinks)

2490 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie van het college in eerste termijn. Ik ga even kijken naar de partijen die nog spreektijd hebben voor een tweede termijn. De PvdA heeft nog een minuut. De heer Leerink.

Tweede termijn

2495

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja voorzitter. Ik zou alleen nog wat willen vragen over de tussenrapportage. Zoals ik het nu begrepen heb komt er in ieder geval in januari een tussenrapportage. Wij zouden willen voorkomen dat we straks als Staten een halfjaar niets horen en dat er dan in januari een tussenrapportage ligt met als conclusie: ja, nou lukt het toch allemaal niet. Kortom, het is prima dat de gedeputeerde aan het werk gaat en gaat puzzelen. Maar mocht er op enig moment aanleiding zijn te veronderstellen dat we de doelstellingen niet gaan halen, dus dat wij niet op koers liggen, ga ik ervan uit dat we dat vóór januari horen. En dat wij daarmee niet in de tussenrapportage in januari mee worden geconfronteerd. Dat wilde ik nog even checken.

2500

2505 De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, u heeft nog 1 minuut 31.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja voorzitter, dank u wel. Ik zal het kort houden. Ik zou graag nog een advies willen op de door FvD en PVV samen ingediende motie 140. Dank u.

2510 De **VOORZITTER**: Dank u, dat geven wij door. De PvdD heeft nog 1 min 13.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel voorzitter. Ik zou willen aansluiten bij wat de heer Leerink zojuist zei. Ik vind het heel erg belangrijk dat wij worden meegenomen in het plan dat wij hebben om de transitie van de landbouw en agrarische sector te volbrengen. Dat we dus inderdaad niet halverwege, of eigenlijk richting het einde van het proces, verrast worden. Als ik de gedeputeerde hoor, maakt zij zich eigenlijk zorgen of zij nog wel voor de komende verkiezingen met een goed plan komt. Mijn motie, nummer 141 was juist bedoeld als een ondersteuning van het beleid. Het blijkt dat het heel lastig is. Op dat punt zouden we dan de motie willen intrekken, maar we ondersteunen nog steeds de oproep van PvdA om ons toch mee te nemen in het geheel.

2515

2520

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Motie 141 is dus ingetrokken. De heer Mantel van JA21 heeft nog twee motie, die hij zo mag indienen. Dan heeft u zelfs nog 33 seconde over. Dus als u begint met het indienen van de moties, gaat de tijd nog niet lopen.

2525

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel voorzitter, dat ga ik zeker doen. Motie 1 heeft als titel 'Zorgvuldig stikstofbeleid'. Daarin worden Gedeputeerde Staten verzocht om bij het kabinet te bepleiten het stikstofbeleid aan te passen, waarbij uitgegaan wordt van metingen en feiten in plaats van modellen en berekeningen, de feitelijke staat van de natuur wordt beoordeeld en ook wordt onderzocht welke andere bepalende en te beïnvloeden factoren er zijn, wordt nagegaan welk

- 2530 natuurbeheer nodig is voor de instandhouding van de aangewezen soorten en in hoeverre daaraan wordt/werd voldaan, wordt vastgesteld dat er sprake is van feitelijk onhaalbare natuurdoelen, waarna ondersteund door onderzoek en metingen ingezet wordt op aanpassing, technologie en innovatie de basis vormen voor oplossingen waarbij juridische houdbaarheid een voorwaarde is, perspectief wordt geboden aan boeren, mede vanuit het willen zijn van een betrouwbare overheid,
- 2535 ook voor de zogenoemde PAS-melders, en de sociale cohesie op het platteland behouden blijft.

Motie 144/4 juli 2022
'Zorgvuldig stikstofbeleid'

- 2540 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli, te Haarlem, te Haarlem, ter behandeling 'Actualiteit Noord Hollandse aanpak stikstof.'*
Verzoekt Gedeputeerde Staten
- *bij het kabinet te bepleiten het stikstofbeleid aan te passen, waarbij uitgegaan wordt van metingen en feiten in plaats van modellen en berekeningen;*
 - 2545 - *de feitelijke staat van de natuur wordt beoordeeld en ook wordt onderzocht welke (naast stikstof) andere bepalende en te beïnvloeden factoren er zijn;*
 - *dat wordt nagegaan welk natuurbeheer nodig is voor de instandhouding van de aangewezen soorten en in hoeverre daaraan wordt/werd voldaan;*
 - 2550 - *wordt vastgesteld waar sprake is van feitelijk onhaalbare natuurdoelen, waarna, ondersteund door onderzoek en metingen, ingezet wordt op aanpassing;*
 - *technologie en innovatie de basis vormen voor oplossingen waarbij juridische houdbaarheid een voorwaarde is;*
 - *perspectief wordt geboden aan boeren, mede vanuit het willen zijn van een betrouwbare overheid, ook voor zogenaamde PAS-melders;*
 - 2555 - *de sociale cohesie op het platteland behouden blijft.*

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21 Noord-Holland)

- 2560 De **VOORZITTER**: Dank u wel, ondertekend en wel. De motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

De heer **MANTEL** (JA21): De volgende motie heet 'Pilot mestscheiding'. Daarin worden Gedeputeerde Staten verzocht om bij de verder uitwerking van het stikstofbeleid ook een pilot mestscheiding voor melkveehouders mee te nemen.

2565

Motie 145/4 juli 2022
'Pilot mestscheiding'

2570 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, te Haarlem, ter behandeling Actualiteit Noord Hollandse aanpak stikstof.*

Constaterende dat:

- *mest geen afval is, maar een waardevolle voeding voor planten, bodem en een bron van energie en andere stoffen;*
- *mest al eeuwenlang een essentiële bron is voor de voedselvoorziening;*
- 2575 - *mestbewerking mogelijkheden biedt om al dan niet gesignaleerde lokale mestoverschotten aan te pakken;*
- *de bewerking van mest resulteert in een afname van het mestvolume of in een meststof die eenvoudiger te transporteren en af te zetten is.*
- *er voor mest een herwaardering is waardoor kunstmest toediening de laatste jaren flink is afgenomen;*
- 2580 - *het wetenschappelijk onderzoek naar mestscheiding Nederland nog steeds internationaal leidend is, maar die positie wel wordt bedreigd door China.*
- *er tenminste acht mest- en digestaat scheidingstechnieken zijn, waarbij vooral strippen en scrubben veel perspectief biedt;*
- 2585 - *uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat vooral jonge boeren voor deze modernisering openstaan.*

Overwegende dat:

- *het uitkopen van melkveehouders nauwelijks uitkomst biedt;*
 - *de stikstofdepositie uit veel grotere bronnen als Noordzee, Tata, Schiphol en de stad Amsterdam alsmede het buitenland in Noord-Holland al vier keer groter is dan de depositie van de melkveehouders;*
- 2590

Pagina 44

- de effecten van het uitkopen van melkveehouders op het achterblijvend gebied op lange termijn ongewis zijn;
- de vermoerassing en verbiezing van het landschap nu al onvoorziene gevolgen heeft;
- 2595 - er een traditie is van onverwachte en ongewenste gevolgen van ingrepen in met name het duinlandschap;
- gedeputeerde Rommel in mei 2021 positief gereageerd heeft op een motie met deze strekking van JA21 en CDA.

- Verzoekt Gedeputeerde Staten,
- 2600 - bij de verdere uitwerking van het stikstofbeleid ook een pilot mestscheiding voor (melk)veehouders mee te nemen.

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21 Noord-Holland)

- 2605 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Een interruptie van de heer De Wit van de VVD.

- 2610 De heer **DE WIT** (VVD): Ja voorzitter, waarvoor dank. Nog even over de voorgaande motie, die veel elementen bevat waar ik in mijn betoog ook heb opgeroepen. Maar waarom maakt u het zo ingewikkeld door al die punten in een motie op te nemen? En punten aan te halen waarover de provincie uiteindelijk niet gaat?

- 2615 De heer **MANTEL** (JA21): U kunt het ook zien als een wat bredere oproep richting de landelijke politiek en andere provincies.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mijnheer Mantel.

- 2620 De heer **MANTEL** (JA21): Goed voorzitter, ik zal de tweede termijn kort houden. In de eerste termijn verwees ik al naar het rapport. Op basis van de conclusies uit het D66-rapport krijgen we geen top- maar flopnaam. Ik bied de fractievoorzitter van D66 dan ook graag het eigen rapport aan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar D66. U heeft nog een kleine minuut over. Mevrouw Strens.

- 2625 Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel voorzitter. In ieder geval dank aan de gedeputeerde voor de reactie. Ik zou in ieder geval de gewijzigde motie in willen dienen, zoals ik net ook al aangaf. Daarvan luidt het dictum: "om de natuurinclusieve boeren en de boeren die in transitie zijn of daarvoor aantoonbaar stappen zetten, binnen de gebiedsgerichte aanpak perspectief te bieden."

- 2630 De **VOORZITTER** Deze motie maakt nu ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

- 2635 Mevrouw **STRENS** (D66): Ik wil daarnaast nog even reageren op het punt dat de heer Leerink terecht maakte. Ik denk dat het voor alle partijen die in een gebiedsgerichte aanpak betrokken zijn zinvol is om in januari te weten waar we staan. Niet alleen voor de agrarische sector, maar juist ook voor al die andere sectoren. Ik ondersteun dus van harte de oproep om ons daarin mee te nemen, zodat we niet dadelijk de verkiezingen als een punt in het verschiep hebben waardoor we daarvoor al weinig doen, daarna de hele tijd niets doen en dreigen een halfjaar stil te liggen. De oproep is dus om voortvarend door te gaan om ons daarin mee te nemen.

- 2640 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik denk dat het college kan reageren in tweede termijn. En wellicht ook op de in tweede termijn ingediende moties.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

- 2645 Gedeputeerde **ROMMEL**: Excuses mevrouw Bezaan. Fijn dat u ook goed oplet. Blijkbaar ben ik uw motie 140 in alle snelheid vergeten. Het college ontraadt deze motie, want ze doet geen recht aan het probleem dat we hebben.

- 2650 Ook de motie 144 van JA21 over een zorgvuldig stikstofbeleid moet ik ontraden. Veel daarvan doen we al. Meten en berekenen zijn beide belangrijk. Dus modellen zijn ook belangrijk. De natuur beoordelen doen we al bij de natuurdoelenanalyses die in de maak zijn. Dit krijgt ook aandacht in onze gebiedsprocessen. Er zijn heel uitgebreide natuurherstelprogramma's, dus feitelijk doen we het ook al. Het punt van de innovaties is heel belangrijk, maar het gaat wel om heel onzekere effecten. Ik heb in de vorige ronde al aangegeven dat wij daar in overleg zijn met de boeren over wat wij kunnen

2655 gaan doen. Dan het punt over het perspectief. In het debat met minister Staghouver werd opgeroepen om op korte termijn daarmee te komen. Het punt over sociale cohesie, zoals u heeft gehoord, past er ook bij. Daar hebben wij ook echt aandacht voor. Motie 145 over mestscheiding lees ik als een ondersteuning van het beleid. Het maakt ook onderdeel uit van het overleg met de boeren. Bestscheiding is inderdaad een kansrijke maatregel te zijn. Er is onderzoek voor nodig en de boeren vragen er aandacht voor.

2660 De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het eind gekomen van deze actualiteit. Over de moties zal op 11 juli worden gestemd. Dat betekent dat wij nu gaan lunchen tot 14.15 uur. Dan vervolgen wij de vergadering.

2665 *Schorsing 13.25 tot 14.15 uur.*

2670 De **VOORZITTER**: Beste Statenleden, ik heropen de vergadering. Ik begrijp dat het buiten aangenaam was. We gaan hier binnen verder. Wij zijn aangeland bij agendapunt 2.a, en dan de actualiteit met als onderwerp 'Herstructurering van campings en strandhuisjes door grootkapitaal'. Wij hebben in het Presidium afgesproken hier iets minder tijd voor te nemen, gelet op het feit dat we ruim de tijd hebben genomen om over het onderwerp 'Noord-Hollandse aanpak stikstof' te spreken.

2.a.2 Aangevraagde actualiteit door fractie SP inzake herstructurering van campings en strandhuisjes door grootkapitaal

2675 De **VOORZITTER**: De volgende sprekers hebben zich aangemeld: de indiener mevrouw Alberts, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, de heer Hollebeek van de PvdD, de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Jellema van de PvdA, de heer Mulder van D66, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Van Andel van het CDA en de heer Kohler van JA21. U krijgt weer anderhalve minuut spreektijd, wat ik voor de indiener zal afronden naar twee minuten, omdat zij natuurlijk ook voor de inleiding wilde zorgen. Ik verzoek u zich daaraan zo veel mogelijk te houden. Dan ga ik nu beginnen door het woord in eerste termijn te geven aan de indiener van deze actualiteit mevrouw Alberts van de SP.

2685 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dank u wel. Voorzitter. Na de kinderopvang, de jeugdzorginstellingen en woningen hebben de rooфинvesteerders nu ook hun oog laten vallen op campings. Dat heeft de SP al eerder aangekaart, maar het gaat hard. Heel hard. Daags na de vorige bespreking in deze staten werd de verkoop van De Donkere Duinen bij Den Helder bekend. Dat was pal naast een Natura 2000-gebied. Om even aan te geven hoe snel alles gaat: op 11 juni is er een landelijk meldpunt gestart en sindsdien is het aantal meldingen al de honderd gepasseerd. Het gaat in heel Nederland echt heel hard. Tijdens een Benen op Tafel-overleg (BOT-overleg) werd gezegd dat er nog genoeg kampeermogelijkheden overblijven. Toen hebben wij schriftelijke vragen gesteld. En wat denk je? We houden het helemaal niet bij! Hoe valt dat te rijmen? Je zegt aan de ene kant wel, en aan de andere kant niet.

2695 Ik heb nog een andere vraag. Een vergunning voor een verhard pad op De Donkere Duinen werd geweigerd. Maar hoe zit het dan met 35 villa's, plus de infrastructuur? Is dat dan geen verharding? En hoe valt dat te rijmen? Dat zijn wat technische zaken, maar wij vinden dat wij zuinig moeten zijn op onze natuur en vooral op Natura 2000. Dat is wat ons betreft glashelder. Maar waarom dan de bouw van resorts in de buurt of in Natura 2000-gebieden toestaan? En hoe valt dat te rijmen?

2700 Wij hebben een motie. Daarin staat een flink aantal overwegingen waarvan ik er nu net al een aantal genoemd heb. Het dictum luidt: 'Met de gemeente in gesprek te gaan en aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering van een park zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee.' Een tweede opdracht is om op de kortst mogelijke termijn na het verschijnen van het onderzoeksrapport dat in de Tweede Kamer wordt aangeboden van de Erasmus Universiteit met een terugkoppeling naar PS te komen. Dat is de motie. Heb ik het gehaald in twee minuten?

De **VOORZITTER**: U heeft zelfs nog een paar seconde over.

2710 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dit is de motie in ongewijzigde vorm. De gewijzigde komt er nu heel snel aan.

Motie 147/4 juli 2022

'Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee'

2715

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
constaterende dat:

- er steeds meer campings verkocht en geherstructureerd worden door buitenlandse durfkapitalisten;
- 2720 - er steeds meer vaste stapplaatsen ruimte moeten maken voor lodges en/of vakantievilla's die dan het jaar rond verhuurd worden;
- ook losse standplaatsen voor camper en tent steeds meer verdwijnen;
- recreanten met een vaste standplaats door opheffing op hoge kosten worden gejaagd wat in veel gevallen tot schulden leidt;
- 2725 - zelfs strandhuisjes nu verkocht worden aan grote buitenlandse investeerders als Roompot;
- de technische briefing van 24 januari 2022 vooral marktwerking liet zien;
- er de afgelopen 4 weken wederom een camping in Noord-Holland verkocht is (Donkere Duinen).

Overwegende dat:

- 2730 - er genoeg recreatiemogelijkheden behouden moeten blijven voor recreanten met een kleine portemonnee.

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- 2735 - met gemeenten in gesprek te gaan en aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering van een park zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee;
- op de kortst mogelijke termijn na het verschijnen van het onderzoeksrapport (naar aanleiding van de aangenomen moties in de Tweede kamer) van de Erasmus universiteit met een terugkoppeling naar PS te komen.

En gaat over tot de orde van de dag.

2740

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

De **VOORZITTER**: Er is met pen iets aangepast in deze motie, maar in IBABS is de gewijzigde motie getypt opgenomen. Daarom maakt deze motie nu onderdeel uit van de beraadslaging. Er is een interruptie van mevrouw Van Anandel.

2745

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel voorzitter. Dan hoef ik misschien ook geen eerste termijn, want mijn vraag is eigenlijk voor de SP. Hoe zou u willen dat de gemeenten dit regelen? Ziet u daar ook mogelijkheden voor die u aan de gedeputeerde voor dat gesprek kan meegeven?

2750

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik denk dat de gedeputeerde in ieder geval de noodzaak moet aandragen. Het moet dan aan de gemeenten zijn om te kijken hoe ze dat gaan doen. Misschien hebben ze wel gemeentelijke beleidsregels of iets dergelijks waarmee ze uit de voeten kunnen. Misschien maken ze met andere gemeenten een visie waarin dat soort zaken staan. Ik wel dat de noodzaak gezien wordt, want als die er niet is, gebeurt er zeker niets.

2755

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar het Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): De actualiteit en de vragen van de SP gaan eigenlijk over twee dingen. Het gaat over de betaalbaarheid van de vakanties en het gaat over de ligging van vakantieparken. GroenLinks vindt dat er voldoende diverse en kwalitatieve mogelijkheden moeten zijn voor betaalbare vakanties in onze provincies. Wij zien wel dat die mogelijkheden onder druk staan, maar we hebben ook al eerder geconstateerd dat de mogelijkheden van de provincie om daar echt iets mee te doen uitermate beperkt zijn. Dat vinden we dus ingewikkeld.

2760

De vragen over de ligging zijn misschien wel van een iets andere aard, dus die delen wij wel. Wij vragen ons ook af in hoeverre veranderend gebruik wordt bekeken als we dingen wel of niet toestaan. Een luxepark met meer verharding en meer auto's heeft een andere impact op landschapskwaliteit dan een fietscamping, om maar eens twee uitersten te noemen. Hoe wordt dat gewogen? En hoe zit ook een gezonde leefomgeving daarbij? Veel campings zijn semiopenbaar en dragen dus ook nog wat bij voor de omgeving. Luxevakantieparken zijn potdicht voor iedereen. Die dragen dus minder bij. Dat is wel iets waar wij nieuwsgierig naar zijn. Wij wachten het gewoon even af.

2765

2770

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): We hebben het allemaal wel meegemaakt vroeger, een vriendje die op de camping stond in Ermelo. Lekker op de racefiets ernaartoe als jonge pubers. Later vrienden met een huisje op Texel. Kort geleden heeft mijn vriendin een stacaravan aangeschaft in Markelo. Al die verschillende fases in mijn leven hebben mij geleerd dat op soort plekken mensen zich met hun hele

2775

- 2780 ziel en zaligheid inzetten voor een groene en gezellige omgeving. Daardoor heb je op campings en vakantieparken vaak een heel biodiverse omgeving, door de hagen en bomen die er zijn. Maar het is ook een stukje van de naoorlogse Nederlandse cultuur dat je daar aantreft. Ik zou zelfs willen zeggen: wellicht het erfgoed van de toekomst. Nou ga ik niet direct mee in kwalificaties over 'durfkapitalisme'. Die laat ik geheel voor rekening van de SP. Ik ben wel van mening dat de functie van dit soort gebieden best wel belangrijk is, met name ook in Noord-Holland, waar het ook al zo hard gaat. Ondanks dat in niet alle constateringingen geheel zal onderschrijven, ondersteun ik de motie
- 2785 wel. Het dictum spreekt iets uit waar ik enorm voorstander van ben. Ik had ook eigenlijk een vraag aan GS. Aan de ene kant wordt er gezegd dat wij willen zorgen dat er voldoende beschikbaar blijft, maar aan de andere kant: als er niet gemonitord wordt, waar ga je dan op handelen? Ik had verder een vraag aan de SP, maar die is al door mevrouw Van Andel gesteld. Dank u wel.
- 2790 De **VOORZITTER**: Precies binnen uw spreektijd, dank u wel. We gaan naar de heer Roosendaal van de VVD.
- 2795 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel voorzitter. Dank ook aan de SP voor het agenderen van dit onderwerp. Volgens mij toont het vooral aan dat er in Noord-Holland heel veel behoefte is aan meer mogelijkheden om te recreëren, met campings en vakantiehuisjes. Alleen de ruimte is begrensd. De vraag die we vandaag hadden moeten stellen is, of die door u gesteld had kunnen worden, is het verzoek om in kaart te brengen waar er nog mogelijkheden zijn voor meer recreatie. Dat is wat het aantoont.
- 2800 Mevrouw Alberts had het over campings, maar vaak gaat het ook over mensen die stacaravans hebben of andere huisjes, die nu worden vervangen door luxehuisjes. Het verschil tussen de twee is dat is dat de ene semipermanent bewoond worden en de andere om de week een andere recreant kunnen aantrekken. Wel is helder dat er aan beide behoefte is. Ik verzoek het college om te kijken hoe we kunnen zorgen dat er voldoende ruimte blijft voor recreatie in deze gemeente, in welke vorm dan ook en op een gediversificeerde manier. Die vraag zou ik in eerste instantie beantwoord willen
- 2805 zien. Dank u wel.
- 2810 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Een paar weken geleden is er van de hand van de PvdA Noord-Holland een kritisch stuk in de Helderse Courant verschenen over de verkoop van camping De Donkere Duinen, waarover ook de SP het had. Het gaat over de transitie van die camping van een laagdrempelige familiecamping die alleen in het seizoen open is, naar een park met 35 luxevilla's die het jaar rond open is, met meer druk van recreatie, verkeer en stikstof zorg. Het is een van de casussen die Nederlandbreed spelen. Betaalbare campings worden getransformeerd naar parken waarvoor je 1250 of misschien wel 1500 euro per week per huisje betaalt. Wij vinden dat een onwenselijke ontwikkeling. Wij hebben het onderwerp van deze actualiteit van de SP al een keer
- 2815 besproken, in de commissie van twee weken geleden. De gedeputeerde heeft toen aangegeven dat zij met de gemeenten in gesprek zal gaan, maar dat zij niet in de bevoegdheden van de gemeenten wil en kan treden. Dat snappen wij, maar wij willen toch wat meer inzicht en uitzicht hebben op deze materie.
- 2820 In de Helderse Donkere Duinen, de SP had het er net ook over, werd door de plaatselijke GroenLinks-fractie bedacht dat er een verhard voetpad zou moeten worden aangelegd door het bos, voor mensen met een beperking. Die zouden dan ook meer van het bos kunnen genieten. Dat kon niet, want het was Natura 2000-gebied. Dat snappen we. Maar deze ontwikkeling direct naast en in de duinen en het bos, ook nog eens het jaar rond, zou dan wel kunnen? Dat vinden wij een bijzondere ontwikkeling. Wij vragen dan ook aan de gedeputeerde -die heeft het al gezegd in de commissie- hoe
- 2825 zij dan in gesprek gaat met de gemeenten. Doet de gedeputeerde dat proactief, of wordt afgewacht tot zich een keer een gelegenheid voordoet?
- De **VOORZITTER**: Rond u af, alstublieft.
- 2830 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Gaan wij nog iets daarvan terug horen? En hoe brengt u bij de gemeenten onder de aandacht dat ze niet voor het snelle gewin moeten gaan, maar wellicht voor een meer duurzame oplossing?
- 2835 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Ik ben een beetje verbaasd dat dit onderwerp nu op deze manier is teruggekomen. Inmiddels hebben wij een rapport, opgesteld door de SP, gezien en besproken. We hebben een technische briefing gehad over de stand van zaken. En in maart hebben we nog een motie van de SP verworpen. Ik heb niet gezien dat er in de tussentijd veel veranderd is. Hoe schrijnend het soms ook voor individuele gevallen kan zijn dat een plekje waar je al jaren met plezier vakantie hebt gevierd, helaas een andere bestemming krijgt. In de technische

2840 briefing was slechts een kleine verandering te zien in de vraag. Vooral jonge mensen willen een vakantie in eigen land met wat meer voorzieningen, en liever geen vaste plek.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): U zegt 'helaas een andere bestemming'. Dat is toch allemaal geredigeerd? Dat is beleid! Ik had net niet voldoende tijd voor mijn betoog, dus ik maak het nu maar even af. You don't know what you got till it's gone, zeggen ze weleens. Dat is nu typisch het geval bij dit soort ontwikkelingen. Wilt u alstublieft niet zeggen dat het je overkomt! Dit is beleid en daartegen kun je iets doen, of mee doen. Bent u dat met mij eens?

2850 De heer **MÜLDER** (D66): Nee, dat ben ik niet met u eens. D66 is van mening dat een provincie waar de ruimte beperkt is, een vakantiehuisje dat door meerdere mensen kan worden gehuurd, net zo inclusief of misschien soms wel inclusiever kan zijn dan een vaste staplek die recreanten al jaren vasthouden.

2855 Voorzitter. Ik vind de framing van 'grootkapitaal' en 'roofoinvesteringen' die deze markt kapot zou maken daarom ook echt onterecht van de SP. Omdat nu een recreant die bijvoorbeeld een week verblijft in een gehuurd huisje, in de door de SP zo gehate parken, nu gezien wordt als een mindere recreant dan een recreant die al jaren een staplek heeft voor een stacaravan. D66 is van mening dat er voor de hele provincie een goede verdeling moet zijn tussen verschillende categorieën vakantie woningen, maar die wel meebeweegt met de vraag die er is in de samenleving. Ik heb er vertrouwen in dat dat de gedeputeerde, zoals die al bij de eerdere bespreking van dit onderwerp heeft aangegeven, er zorg voor zal dragen dat die goede verdeling blijft bestaan.

2860 De **VOORZITTER**: Dank u wel, net binnen uw spreektijd. We gaan naar de heer Klein van de ChristenUnie.

2865 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, we hebben hier meerdere keren aandacht voor gehad. We hebben samen met de SP gewerkt aan een discussienota. Er is een technische briefing geweest. De provincie heeft daarin uitgelegd wat haar beperkte rol is, en ook wat zij doet in het contact met de gemeenten. Maar dit voorbeeld geeft toch wel weer aan dat wij er nog niet zijn. Ten eerste is niet te begrijpen hoe het kan dat hiervoor een vergunning verleend wordt, terwijl het voor een wandelpad niet kan. Wij denken dat het echt goed is om nog een tandje bij te zetten. Wij ondersteunen dus de oproep in de motie van de SP om met gemeenten in gesprek te gaan. Wij willen niet dat de herstructurering er niet toe leidt dat mensen met een beperkt budget niet meer kunnen recreëren.

2875 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van Andel van het CDA? U was klaar? Dan heb ik nog de heer Kohler van JA21.

2880 De heer **KOHLER** (JA21): Dank u voorzitter. Aanvankelijk was ik niet van plan om hier op het spreekgestoelte te gaan staan, omdat wij ons in de commissie nauwelijks hiermee bemoeid hebben. Ook hebben wij ons er niet over uitgesproken. Maar vanochtend fietste ik hierheen en kwam langs camping Bakkum. Die is u allen welbekend; er zijn televisieseries over geweest. Camping Bakkum is volledig gegentrificeerd. Mensen die daar vroeger kwamen -ik ken daar mensen van- zijn er weggedrukt. Vaak zijn het Amsterdammers, die nu in de tuinhuisjes van Amsterdam zitten. Wat betreft campings ben ik zelf ervaringsdeskundige. Toen ik van Bergen naar Schoorl verhuisde, wat heel ongebruikelijk is, en ik ben ook weer teruggedaan naar twintig jaar, waren er in Schoorl 28 campings. Toen ik 15 jaar later vertrok waren er nog 27 over. Inmiddels kende ik veel mensen, de uitbaters ervan. Die zeiden: als je een grote zak met geld aangeboden krijgt, doe je dat. Dan laat je er huisjes op bouwen. Ik heb ook gemeenteraadsleden gesproken die zeiden dat ze die veranderingen niet wilden. Ze hadden alleen niet de deskundigheid om zich ertegen teweer te kunnen stellen. Mijn oproep aan de gedeputeerde is om die gemeenten te helpen. Ze moeten met veel meer dingen geholpen worden, ook met de volkshuisvesting. Maar dit is echt iets waar de gemeenten daadwerkelijk mee geholpen kunnen worden. Als de gedeputeerde deskundigheid bij de gemeenten in kan brengen, is dat wat ons betreft welkom. Dank u wel.

2895 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan gedeputeerde Zaal om een reactie te geven in eerste termijn, met een reactie op de motie.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

2900 Gedeputeerde **ZAAL**: Dat ga ik allemaal in een keer doen. De eerste vraag van mevrouw Alberts gaat over het BOT-overleg versus de schriftelijke vragen. In het BOT-overleg hebben wij op basis van onderzoeken van externe partijen zoals ANWB en RECRON geschetst hoeveel campings en

recreatieparken er in Noord-Holland zijn. Daaruit blijkt dat het best een divers aanbod is. In de schriftelijke vraag werd eigenlijk nog een verdiepingsslag gemaakt. Er werd gevraagd naar de prijsklasse, maar wij houden niet bij per camping of per recreatiepark wat er per nacht wordt
2905 gevraagd. Wij hebben die cijfers op dit moment niet.
Dan de vragen over het harde pad. Ik denk dat er sprake is van een verwarring over de naam. Het verharde pad ging door het Natura 2000-gebied dat De Donkere Duinen heet, terwijl de camping 'De Donkere Duinen' met dezelfde naam ligt net buiten Natura 2000. Het is dus een andere situatie. Wij hebben nu echter getoetst of de huidige activiteiten binnen het natuurbeheerplan passen. In het
2910 natuurbeheerplan is opgenomen dat op het moment dat activiteiten veranderen, er weer een nieuwe ecologische voortoets moet worden gedaan. Als dat significante effecten heeft op de natuur is een natuurvergunning nodig en zal het moeten worden getoetst. Op dit moment is er nog geen vergunning aangevraagd, maar de provincie zal er wel op letten dat een eventuele wijziging van de activiteiten geen significante nadelige effecten heeft op de natuur. Ik kan op dit moment nog niet
2915 vooruitlopen op de mogelijke uitkomst van een dergelijke toets.
U vraagt mij of ik vind dat wij zuinig moeten zijn op onze natuur. Ja!

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Een vraag aan de gedeputeerde: heeft u al vernomen dat de ARO in Den Helder het wél een goed idee vond? En hoe staat u daar tegenover?
2920

Gedeputeerde **ZAAL**: Er is inderdaad een ARO-advies geweest. Dat gaat dan over de omgevingsverordening en de landschappelijke inpassing. Dat is ook iets waar de provincie over gaat, maar dat gaat niet over het natuurbeheerplan. Dat is een aparte toets. Zoals ook naar voren kwam in de vragen van de SP, is er nog geen ambtelijk dan wel bestuurlijk overleg geweest binnen de
2925 provincie over eventuele vergunningen voor deze activiteiten. Maar ik ben zeker bekend met het ARO-rapport.

Nogmaals: ja, mevrouw Alberts, ik ben het met u eens dat wij heel zuinig moeten zijn op onze natuur. Ik denk dat het debat van vanmorgen dat ook wel laat zien. Ik verwijs nog eens naar het antwoord op de vorige vraag: dat zal een zorgvuldige toets zijn bij wijziging van activiteiten.
2930 Dan kom ik op de laatste vraag, of ik het ermee eens ben dat er voldoende kampeermogelijkheden zouden moeten zijn, ook voor mensen met een smalle portemonnee. Ook daarop is het antwoord: ja. Wij streven in Noord-Holland naar een heel gezonde mix van verschillende vormen van recreatie. Daar hoort zeker ook kamperen bij. Het zou voor iedereen in deze provincie mogelijk moeten zijn om te kunnen recreëren. Ik heb het volgende keer beloofd, wij dragen ook richting gemeenten uit
2935 dat er voldoende ruimte moet zijn en voldoende diversiteit voor verschillende portemonnees en verschillende soorten recreanten.

Hoe zie ik dat voor mij? Een aantal van u heeft dat aan mevrouw Alberts gevraagd, maar ik heb daar wel een beeld bij. Naar aanleiding van de commissiebehandeling heb ik vorige week een brief gestuurd naar de gemeenten in Noord-Holland Noord. Officieel was het een e-mail. In Noord-Holland Noord loopt de provincie eigenlijk al voorop, omdat we daar een regionale visie hebben, een ontwikkelkader. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen en naar aanleiding van het debat in de Staten kan ik mij voorstellen dat wij dat ontwikkelkader gaan evalueren, om te kijken of het nog wel aansluit bij wat nu in de markt gebeurt. Daarin zou ik ook de gemeenten willen stimuleren, zoals ik in die brief al heb gedaan, om vooral ook de diversiteit en de ruimte voor mensen met een kleinere
2940 beurs mee te nemen.

Mijn voorstel is om dat gesprek met de gemeenten aan te gaan, te evalueren of het ontwikkelkader aanpassing nodig heeft, specifiek op dit punt. Een aantal van u vroeg hoe wij weten of het goed gaat. Dat punt zal worden meegenomen in die evaluatie en in het nieuwe ontwikkelkader. Als ik het zo kan uitleggen kan ik uit de voeten met de motie. Ik laat het verder aan de Staten of die wil voorstemmen of niet. Er staan ook wel wat overwegingen in die niet helemaal de bewoordingen zijn van GS. Met het dictum kan ik op zichzelf uit de voeten. Dat is ondersteuning van bestaand beleid.
2945

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat lijkt mij heel fijn, ook voor de SP. Maar ik zie dan toch niet helemaal voor mij wat de gedeputeerde eerder in de commissie zei, namelijk dat ze absoluut niet ging treden in de bevoegdheden van een gemeente. Dat kan ik mij op zichzelf voorstellen.
2955

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik was ook nog niet helemaal klaar. Volgens mij luidt het dictum ook dat ik in gesprek ga met gemeenten. Dat ga ik ook doen. Die visie is van de regio zelf. Wij zijn als provincie wel bij het ontwikkelkader betrokken, maar uiteindelijk zijn het de gemeenten die moeten bepalen wat zij in hun gemeenten toestaan in bestemmingsplannen. Ik wilde ook eindigen dat ik met het in gesprek gaan met de gemeenten uit de voeten kan, als inspanningsverbintenis en ook om daar zoveel mogelijk aandacht te hebben voor diversiteit. Het tweede punt uit het dictum was het rapport van het Rijk bespreken. Volgens mij moeten wij dat ook doen. Ik sluit mij ook wel aan bij de heer
2960

2965 Roosendaal. Wij hadden er het maandag in de commissie over om eens een wat breder debat te voeren over het creëren van zoveel mogelijk nieuwe vormen van recreatie, ook naar aanleiding van dat rapport. Naar aanleiding van de motie noem ik wel twee randvoorwaarde die ik stel. Uiteindelijk is het aan de eigenaar van een camping of hij die wil verkopen of niet, of aan wie hij wil verkopen. Daar kunnen wij niet in treden. Het is de gemeente die de bestemmingsplannen maakt. Ik kan in het kader van die evaluatie van de regionale visie het gesprek aangaan met de gemeenten en daarbij
2970 benadrukken dat de provincie Noord-Holland het belangrijk vindt dat er in de provincie zoveel mogelijk diversiteit is, met ook ruimte voor mensen met een kleine portemonnee.

Mevrouw **JELLEMA**: Met dat laatste ben ik heel blij. Mijn slotvraag is of de gedeputeerde vindt dat de provincie daarvoor richting de gemeenten het 'superego' mag spelen.
2975

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik wil nooit een 'superego' spelen. Ik denk dat dit een gezamenlijke opgave is en dat wij zeker ook vanuit de visie recreatie en toerisme, en ook vanuit het rapport dat we net hebben laten opstellen, een bepaalde verantwoordelijkheid en een bepaalde rol hebben. Daarbij moeten we echter ook altijd de bevoegdheden van de gemeenten en de markt respecteren.
2980

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even in tweede termijn of er bij mevrouw Alberts nog behoefte is. U heeft nog 20 seconde.

Tweede termijn

2985 Mevrouw **ALBERTS**: Dank allemaal, ook voor de bijdrage. Sommigen struikelden over het woord 'roofookcapitalisten', maar het is de realiteit. Groot geld dringt mensen van hun plekje. En daarvoor moeten wij oppassen. Ik ben blij dat de gedeputeerde nu zegt het geheel te overzien, en de gemeenten bij elkaar te willen brengen in een eigen visie, zodat ze ook het besef hebben en zich
2990 niet in de luren laten leggen door grote, dikke portemonnees. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel dat u afrondt. Ik constateer dat er geen behoefte is bij GroenLinks en de PvdD heeft geen spreektijd meer. De heer Roosendaal heeft nog 35 seconde. Dat gaat u vast lukken.
2995

De heer **ROOSEDAAL**: Ik kom nog even terug op het 'grootkapitaal' van mevrouw Alberts. In dit geval maken die investeerders het mogelijk om bij een bevolking die nu 30% groter is dan toen mijnheer Kohler jong was, meer mensen gelegenheid te geven om een weekje een vakantiehuisje te huren. Het alternatief is namelijk dat mensen massaal het vliegtuig nemen naar Spanje. Volgens mij is dat ook niet helemaal de bedoeling. U bent niet ingegaan op mijn verzoek samen te kijken hoe
3000 meer recreatiemogelijkheden in deze provincie mogelijk gemaakt kunnen worden. U stelt altijd dat het alleen om natuur gaat, maar het gaat ook over recreatie. Ik hoop dat dat bij u inzinkt.

De **VOORZITTER**: We hebben iedereen gehad. Ik heb geen vragen meer gehoord voor het college. Daarmee ronden wij ook deze actualiteit af. Stemming over de ingediende motie zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering op 11 juli. Dan gaan we nu de beraadslaging over de actualiteiten afronden. Er kunnen ook geen aangepaste of nieuwe moties meer worden ingediend. Wil nog iemand iets veranderen. Nee. Dan zijn hiermee de beraadslagingen onder agenda 2.a afgerond. We gaan verder met de agenda; ik ben bij agendapunt 3.a, namelijk de Bekrachtiging besluit Gedeputeerde Staten inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding, besluit VD-47.
3005
3010

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding, besluit VD-47-2022.

3015 De **VOORZITTER**: Er is een stuk binnengekomen. GS hebben op 21 juni geheimhouding opgelegd op het overzicht van potentiële locaties. Dat is de memo van de taskforce en de brief gericht aan Provinciale Staten, die onder geheimhouding naar u verzonden zijn. Afgelopen maandag zijn ze in de besloten commissievergadering RWK besproken. De geheimhouding zal duren tot het moment dat de gemeenten over deze locaties hebben besloten. Dat zult u begrijpen. Als u daarover nog wil spreken, moet dat in beslotenheid gebeuren aan het eind van deze vergadering. Zo niet, dan bekrachtigt u het besluit van GS om deze stukken als 'geheim' vast te stellen. Ik constateer dat u daarmee instemt. Daarmee is de opgelegde geheimhouding van besluit nr. 47-2022 bekrachtigd.
3020

3.b Lijst geheimhouding PS

3025

De **VOORZITTER**: Hierbij gaat het over de lijst geheimhouding PS. Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

3030 **4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de extra Statenvergadering van 20 juni 2022**

De **VOORZITTER**: Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand over de notulen of de besluitenlijst nog het woord? Zo niet, dan zijn de notulen en de besluitenlijst ongewijzigd vastgesteld.

3035 **5. Vaststelling Strategische Statenagenda**

De **VOORZITTER**: Wenst iemand van de Staten daarover het woord? Zo niet, dan is de Strategische Statenagenda hierbij vastgesteld.

3040 **6. Vaststelling lijst ingekomen stukken**

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand er het woord over? Zo niet, dan is wat betreft de afdoening conform het voorstel van het Presidium besloten.

7. Voortganglijst van moties

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen van u ontvangen. Verlangt iemand over de moties het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ook vast te stellen.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

De **VOORZITTER**: Op het advies van het Presidium wordt geadviseerd in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en als hamerstuk te behandelen.

3055 **8.a Aanwijzen eerste vicevoorzitter PS (VD-44)**

8.b Aanwijzen plaatsvervangend voorzitter commissie EFB (VD-45)

3060 **8.c OD-NZKG: Zienswijze op de begrotingswijziging 2022, ontwerpbegroting 2023 en jaarstukken 2021 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (VD-33)**

8.d OD-IJmond: Zienswijze op de begrotingswijziging 2022, ontwerpbegroting 2023 en jaarstukken 2021 van de Omgevingsdienst IJmond (VD-34)

3065 **8.e OD-OFGV: Zienswijze PS op de voorlopige jaarrekening 2021, 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerpbegroting 2023 van Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek (VD-35)**

8.f OD-NHN: Zienswijze PS op de Begroting 2023 en Jaarstukken 2021 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD-36)

8.g Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht (VD-37)

3070 **8.h Provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding 150kV Beverwijk-Oterleek (VD-38)**

8.i Vergaderschema PS en Statencommissies 2023 (VD-46)

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Heeft iemand een stemverklaring? Heeft iemand aantekening? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de punten 8.a t/m 8.i aangenomen.

3075 **9. Jaarstukken 2021 (VD-41)**

De **VOORZITTER**: Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het afgelopen kalenderjaar. Ter uitvoering van uw controlerende rol als PS stelt u uiteindelijk deze jaarstukken vast. De jaarstukken zijn over 2021 in de rekeningcommissie behandeld. De vier Statencommissies hebben deze stukken vanuit hun eigen vakinhoudelijke invalshoek besproken. De verslagen zijn daarom ook als advies aan dit agendapunt toegevoegd om tot een goede besluitvorming te komen.

3085 De sprekers die zich hebben aangemeld voor dit punt zijn mevrouw Kapitein van D66, de heer Carton van de PvdA, de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Van Geffen van Liberaal N-H, de heer Deen van de PVV, Statenlid Dulfer van GroenLinks, Statenlid Zoon van de PvdD, de heer Heijnen van het CDA.

Ik geef in eerste termijn het woord aan mevrouw Kapitein van D66.

- 3090 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dank u wel voorzitter. Wij hebben een korte bijdrage. Wat D66 betreft is deze jaarrekening helder en willen wij hierbij nogmaals de complimenten geven aan de organisatie voor de kwaliteit waarmee men aan ons via GS rapporteert. Dank hiervoor, ook aan het college. Wij zijn akkoord met het toevoegen van het rekeningresultaat aan de algemene reserves. Inhoudelijk zien wij dat in 2021 vooral veel in werking is gezet vanuit ons coalitieakkoord. Dit loopt nu gelukkig
- 3095 op volle snelheid.
Ik wil ook alvast even reageren op de motie van Liberaal N-H. Dan heb ik, afhankelijk van de discussie, misschien geen tweede termijn nodig. Met betrekking tot de motie over het voldoen aan de Participatiewet kunnen wij kort zijn. Deze motie is wat ons betreft niet nodig. Het is niet nodig om GS te vragen zich aan de wet te houden. Dit is echt reeds bestaand beleid. Dank u wel voorzitter.
- 3100 De heer **CARTON** (PvdA): Dank voorzitter. De financiële verantwoording van de provincie Noord-Holland heeft de laatste jaren veel doorgemaakt. Ik herinner mij nog de waslijst aan acties om de financiële processen en beheersing op orde te brengen aan het begin van deze periode. En een brede wens vanuit de Staten om goed grip te houden op de provinciale doelen. Daarom zijn we ook
- 3105 extra blij dat de accountant aangeeft dat het controleproces van de jaarrekening op hoog niveau en soepel is verlopen. En dat de organisatie vooroploopt in de voorbereiding op de rechtmatigheidsverklaring die straks door GS gegeven moet worden. Onze complimenten daarom voor de organisatie, niet alleen voor dit jaar, maar ook voor de inzet en de voortgang van de afgelopen jaren.
- 3110 Aandachtspunten zien we ook, zoals de onderbesteding van 42%. Weliswaar heeft de organisatie daarop steeds meer grip, maar 8-10% van de totale begroting is nog wel aan de forse kant. Daarnaast zorgen om grip te hebben over de volledigheid van baten en de borging van de interne naleving van de EU-aanbestedingsregels. Hierover hebben wij in verschillende commissies al
- 3115 gesproken. Mijn fractie ziet dat GS dat ook serieus oppakken. De PvdA moedigt dan ook aan om deze lijn van verbeteren met elkaar voort te zetten. Zo werkt de ambtelijke organisatie aan de verbeteringen binnen de gehele P&C-cyclus en beschikken we als Staten nu ook over de brede welvaartsmonitor. Ook zijn er in de Staten nog steeds wensen om meer grip te krijgen op de doelen, de voortgang van bepaald beleid, de verantwoordingsinformatie. Daar ziet mijn fractie nog steeds wel een verbeteringslag. Mijn fractie kijkt er dan ook naar de gesprekken zoals in de
- 3120 rekeningcommissie om hierover met elkaar verder te praten. Zo houden we samen steeds meer grip op onze uitgaven. Dank u voorzitter.
- De heer **ROSENDAAL** (VVD): Voorzitter. De jaarstukken van 2021. De VVD gaat akkoord met de laatste jaarstukken van dit college. Op het moment dat ik dat zeg, word ik er bijna weemoedig van.
- 3125 Over negen maanden is het alweer voorbij.
Vanwege de onzekerheid in verband met de hoge inflatie is het verstandig om het rekenresultaat toe te voegen aan de algemene reserves en incidentele of structurele meevallers nu niet te bestemmen voor nieuw beleid, maar in te zetten op maximale realisatie van zaken die wél gepland waren in
- 3130 2021, maar nog niet zijn uitgevoerd. Want ook dat is helaas de verklaring voor het positieve resultaat. Er zijn soms te weinig gekwalificeerde mensen bij ons of in andere sectoren, waardoor we niet alles op tijd kunnen uitvoeren. Daaraan zullen wij moeten blijven werken.
Wij vertrouwen erop dat het voorzichtige financiële beleid, waarin kostenstijgingen niet een-op-een op de burgers worden afgewenteld in de vorm van hogere belastingen en bijdragen, wordt voortgezet. Juist in deze tijden wil de VVD de belastingbetaler niet onnodig extra op kosten jagen. Er
- 3135 moet eerst gekeken worden naar nut en noodzaak van gevoerd beleid, door politiek en bedrijfsmatige keuzes te maken die passen bij de huidige realiteit. Het uitvoeren van verdere efficiëntiemaatregelen maakt daar onderdeel van uit. Wij wensen de nieuwe gedeputeerde veel succes met de voortzetting van het gevoerde financieel beleid in de resterende bestuursperiode van dit college en vertrouwen erop dat ook 2022 financieel een gezond jaar blijft.
- 3140 Zoals in de commissie EFB aangegeven, vinden wij het een goede ontwikkeling dat GS bereid zijn om in opvolging van de opmerkingen van de accountant ons twee maal per jaar in PS te informeren over de voortgang ICT, continuïteit en veiligheid. Toenemende pogingen tot digitale fraude en cyberaanvallen op kritieke infrastructuur, waaronder overheid en bedrijfsleven, baren ons zorgen. Ze hebben een negatieve impact op onze welvaart en kunnen de privacy en veiligheid van onze burgers
- 3145 in gevaar brengen. En dat moet worden voorkomen. In ons geval door ervoor te zorgen dat onze provinciale organisatie weerbaar is en blijft, altijd beschikbaar, en dat onze data veilig zijn. We zien een mondelinge update over de opzet en werking van adequate interne beheersmaatregelen en eventuele noodzakelijke aanvullende maatregelen, inclusief extra kosten en inpassing daarvan in de begroting zo spoedig mogelijk tegemoet. Dank u wel.

3150

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Heel kort. De overheid haalt de doelen van de Participatiewet in het algemeen niet, waar het bedrijfsleven die wél haalt. Die doelen gelden ook voor de provincie Noord-Holland. Het staat in de cijfers van de jaarrekening. Daarom een motie met de oproep aan GS om zorg te dragen dat in 2022 het quotum voor participatiebanen wordt gehaald. Dank u wel.

3155

Motie 148/4 juli 2022
'Motie Voldoen aan Participatiewet'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 en 11 juli 2022, constaterende dat:

3160

- *overheid en bedrijfsleven zich gecommitteerd hebben aan uitvoering van de Participatiewet;*
- *het bedrijfsleven de doelen van de Participatiewet ruim haalt;*
- *de overheid deze doelen vaak niet haalt, waaronder de provincie Noord-Holland (vereist quotum in 2021 was 39,1 fte, gerealiseerd 32,7 fte).*

3165

Overwegende dat:

- *De provincie twee redenen aangeeft voor het niet halen van de doelen namelijk corona en de verambtelijking van het personeelsbestand in 2021 waardoor het te halen quotum snel steeg;*
- *bij het bedrijfsleven vergelijkbare argumenten gelden;*
- *het bedrijfsleven nu een voorbeeldfunctie heeft voor de overheid terwijl dit eigenlijk andersom zou moeten zijn voor participatiebanen;*
- *op de arbeidsmarkt zoveel krapte is dat sommigen al spreken over de wenselijkheid van het meer binnenhalen van migranten naar Nederland;*
- *nog steeds 1 miljoen inwoners in Nederland aan de kant staan.*

3170

Verzoeken GS:

3175

- *zorg te dragen dat in 2022 het quotum voor participatiebanen wordt gehaald, en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Grethe van Geffen (Liberaal Noord-Holland)

3180

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van onze beraadslaging. Ik geef het woord aan de heer Deen van de PVV.

3185

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ook de PVV kan het relatief kort houden over de jaarstukken 2021. We hebben een paar opmerkingen. Als we naar de jaarstukken kijken, blijkt het college helaas toch weer goed zijn best gedaan te hebben inzake het uitgeven van miljoenen euro's belastinggeld aan een aantal zinloze zaken. Zo is er 250 ha NNN gerealiseerd en in totaal circa 66 ha aan gekocht ten behoeve van het Natuurnetwerk Nederland. Het beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura 2000-gebieden heeft meer dan 28 miljoen euro gekost. En dat alles voor 'made in China'-natuur en het stikstofsprookje.

3190

Daar blijft het niet bij, voorzitter. Een kleine selectie. Meer dan 10,4 miljoen euro om bij te dragen aan de samenlevingontwrichtende energietransitie, bijna drie ton om de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad te stimuleren. En daarnaast meer dan 1,3 miljoen euro voor het behouden en versterken van een duurzame agro-sector. Wat de PVV betreft laten we de boeren gewoon lekker met rust en geven we zo min mogelijk geld uit aan dit soort fratsen. Ook vond onze fractie het spijtig te lezen dat de provincie in 2021 heeft gediscrimineerd. Gediscrimineerd met haar personeelsbeleid, want ook positieve discriminatie is gewoon discriminatie. Het zou puur moeten gaan om de kunde en het arbeidsethos van mensen, en niet om achtergrond.

3195

Voorzitter, hoewel de bevindingen van de accountant positief zijn, en GS werk maakt van de aanbevelingen, moet onze fractie toch tegen de voordracht stemmen vanwege het gevoerde beleid en de gemaakte politieke keuzes. Dank u wel.

3200

3205

Statenlid **DULFER** (GL): Voorzitter. De VVD memoreerde al in een emotionele terugblik dat dit de laatste jaarstukken zijn van het huidige college. Wij kunnen niet anders dan constateren dat we er financieel goed voorstaan. Al in een eerdere bijdrage hebben we gewezen op de complimenten die de provincie heeft gekregen van de accountant voor de manier waarop wij onze controlecyclus op poten hebben gezet, de wijze van samenwerken met de accountant en de manier waarop de provincie haar gegevens aanlevert. De accountant heeft ook aangegeven dat de provincie Noord-Holland van ver kwam. Vier jaar geleden zaten we op dat gebied met een berg aan problemen, zoals aanbevelingen die we moesten uitvoeren. Daar hebben we het hygiënisch financieel beleid op losgelaten. Inmiddels staan we als provincie Noord-Holland bovenaan de lijst, als je dat als

3210

interprovinciale benchmark kijkt, voor de manier waarop wij de P&C-cyclus voor elkaar hebben. Dat is voor de organisatie en het college absoluut een compliment waard.

3215 Wij zijn akkoord met de bestemmingen van het rekeningresultaat en gaan ook akkoord met de resultaten van de jaarrekening. Dankzij de manier waarop wij in de afgelopen vier jaar in dit college aan een evenwichtige, reële en duurzame begroting hebben gewerkt -dat stond ook in het collegeakkoord- hebben wij langzaam maar zeker in die jaren een steeds gezondere financiële huishouding gekregen, met een gestaag groeiend volume in de algemene reserve. Dat betekent meer veiligheid en meer financiële stabiliteit. Wij zijn ook blij dat die financiële reserve groter wordt. Niet omdat wij voor het oppotten van geld zijn, maar omdat wij dankzij die algemene reserve meer kunnen inzetten voor het oplossen van belangrijke maatschappelijke opgaven, waar we de komende tijd voor staan. Dank u wel voorzitter.

3225 Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Bij de Jaarrekening kijken we altijd terug. Niet alleen naar het jaar 2021, maar ook naar de behandeling van de begroting. Toen, eind 2020 heb ik het verhaal verteld over de aarde, die van levensbelang is. De oceanen produceren de zuurstof die we ademen, het zoetwater lest onze dorst, en zakt in de grond waar de zaden ons voedsel worden en waar de bomen groeien, waar we vervolgens onze meubelen en onze huizen van maken. We maken van de wind en de zon onze energie.

3230 Eind 2020 was onze Nederlandse Earth Overshoot Day op 3 mei. De dag waarop als iedereen in de wereld zó zou leven als wij, de koek op is. Vanaf dat moment zouden we op de pof leven wat betreft de grondstoffen van de aarde. Dit jaar was onze Overshoot Day weer eerder, namelijk op 12 april. 2021 was dus een dikke onvoldoende voor de mensheid. Voor Nederland, en voor de provincie.

3235 Dat geldt ook als we kijken naar de IPCC-rapporten. De 1,5 graad opwarming is uit onze horizon verdwenen. We varen letterlijk achteruit, met als gevolg een hele stapel met crisis. Zoetwater, waterkwaliteit, klimaat, biodiversiteit. Het gevolg is dat veel meer mensen en dieren daardoor in de problemen komen. Het IPCC geeft nu aan dat het richting 3,2 graden stijging gaat, wat onze kinderen nog mee gaan maken. We riepen vorig jaar ook op tot een ecologische begroting, maar de aanpassing van 49% naar de 'Fit for 55' kwam niet van de Staten. Die moest ons opgelegd worden.

3240 De KRW-aanpak resulteerde vorig jaar niet in bindende afspraken. Dat wordt alweer gezien als de volgende stikstofcrisis. We zijn de eersten die erkennen dat er op details op sommige onderdelen positief beleid is gevoerd. Ecologie en Mobiliteit bijvoorbeeld. Of het plan van de NNN-afronding.

3245 Maar klein positief is niet opgewassen tegen groot negatief. De groene kleur van het college van Gedeputeerde Staten wordt overstemd door de poepkleur van de intensieve vee-industrie. Giftgebruik in bollenteelt, maar ook in de achteruitgang van de biodiversiteit. Dat waar we bij de begroting voor waarschuwden, is waarheid geworden in 2021. De jaarstukken noemen dan ook dat de zeespiegelstijging sneller zal gaan, de opwarming van de aarde extremer zal worden. En er is urgentie voor klimaatbeleid. Daarop moet meer focus komen. Maar hoe dan? Daarop zullen wij terugkomen bij de behandeling van de Kaderbrief. Dank u wel voorzitter.

3250 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, in sommige van de commissies werd geopperd om de jaarstukken als hamerstuk te behandelen in deze PS-vergadering. Natuurlijk kan dat niet, want de jaarstukken zijn hét instrument waarmee GS verantwoording aflegt over het gevoerde beleid. Maar het simpele feit dat het werd geopperd, kan gezien worden als een groot compliment. Dat is ook een compliment waar de CDA-fractie zich bij kan aansluiten. Het is een compliment voor de hele organisatie, voor welke het opstellen van deze stukken ieder jaar een hele kluit is. De jaarstukken zijn overzichtelijk en de accountant is meer dan tevreden. Er zijn op verschillende momenten technische en politieke vragen gesteld die naar onze mening naar tevredenheid zijn beantwoord. Voorzitter, het CDA zou natuurlijk inhoudelijk op onderdelen andere keuzes maken dan deze coalitie. Maar de verantwoording klopt. Wij stemmen daarom in met deze jaarstukken. Ik dank u.

3260 De **VOORZITTER**: Het is terugkijken. Vandaar dat gedeputeerde Olthof zal reageren namens het college in eerste termijn. Ik heb verder geen andere vraag gehoord voor een andere gedeputeerde.

3265 Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter. Ik heb mijn aantekeningen nagekeken, maar ik heb ook geen vragen gehoord. Je moet oppassen niet sarcastisch te reageren! Ik begrijp wel van de heer Deen dat wat hij zei over wat wij het afgelopen jaar gedaan hebben, een sarcastische opmerking was. Ik ga er dus vanuit dat ook de PVV gewoon akkoord is! *[Hilariteit]*

3270 Namens de organisatie wil wel alle complimenten in ontvangst nemen. We zullen die graag overbrengen. Ik geloof dat gedeputeerde Kocken nog een korte opmerking maken over participatie.

De **VOORZITTER**: Heel goed. Gedeputeerde Kocken.

3275 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel voorzitter. Ik heb de gelegenheid nu even te reageren op de motie van mevrouw Van Geffen. Eigenlijk zijn mij de woorden door mevrouw Kapitein uit de mond gehaald. Het komt er inderdaad op neer dat de motie niet nodig is. Wij zijn ons zeker bewust van die verplichting. Het is ook in de commissie besproken. Dat het nog niet helemaal op orde was, heeft aanwijsbare oorzaken. Het college heeft de ambitie om dat voor volgend jaar weer op orde te hebben. Wij hebben alleszins de ambitie om de Participatiewet netjes uit te voeren. Ik ga ervan uit dat wij dat volgend jaar met mooiere cijfers aan u kunnen laten zien.

3280 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Wie van de Statenleden heeft daar behoefte aan? Niemand? Dank. Dan kunnen we nu de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Er kunnen dus geen nieuwe moties meer worden ingediend. Is er nog behoefte? Nee? Dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 9 nu afgerond. De stemming zal plaatsvinden aan het eind van de agenda op 11 juli.

10. Kaderbrief 2023 (VD-40)

3290 De **VOORZITTER**: De Kaderbrief is het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus van onze Staten. Het college schetst in deze brief de relevante maatschappelijke en economische ontwikkelingen, aar doet ook voorstellen voor kaders waaraan de begroting moet voldoen. En uiteraard stellen PS de Kaderbrief vast. Ook deze Kaderbrief 2023 is in de vier Statencommissies besproken. Dat is ook de reden waarom de verslagen aan het advies van dit agendapunt zijn toegevoegd. Maar het is ook een bijzonder jaar, waarin het tempo van de ontwikkelingen bijzonder hoog is. De behandeling van de Kaderbrief in uw commissies is daardoor deels achterhaald. Daarom hebben PS afgelopen donderdag nog een aanvullende brief ontvangen met een procesbeschrijving van het college. Die treft u ook bij de stukken aan.

3295 Door deze ontwikkelingen zullen PS voor het opstellen van de Begroting 2023 een nieuwe integrale afweging gaan maken. In de Begroting 2023 worden dan naast de uitwerking van de kaders die u als Staten vandaag meegeeft, ook andere voorstellen gedaan dan in de bijgaande Kaderbrief zijn opgenomen. De begroting 2023 stelt u, uiteraard geheel volgens het vergaderschema van uw Staten, in november vast. Wij hanteren altijd een vaste sprekersvolgorde van alle fracties. Dat is dat de oppositie eerst in volgorde van grootte aan het woord zal zijn. Ik heb als sprekers de heer Kohler van JA21, de heer Heijnen van het CDA, de heer Dessing van FvD, Statenlid Kostić van de PvdD, de heer Deen van de PVV, mevrouw Alberts van de SP, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Van Soest van 50PLUS/PvdO, de heer Konyuncu van DENK, mevrouw Van Geffen van Liberaal N-H.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Ben ik oppositie of coalitie?

3310 De **VOORZITTER**: U maakt onderdeel uit van de oppositie.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Want?

3315 De **VOORZITTER**: U bent geen onderdeel van de coalitie. U bent volgens mij Fractie Liberaal Noord-Holland en die maakt geen onderdeel uit van de coalitie in Noord-Holland. Die wordt gevormd door D66, PvdA, VVD en GroenLinks.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Bijzonder. Dank u wel.

3320 De **VOORZITTER**: Ik was gebleven bij Statenlid Dulfer namens GroenLinks, de heer Roosendaal namens de VVD, mevrouw Kapitein namens D66 en de heer Carton namens de PvdA. Ik geloof niet dat ik iemand vergeten ben. Dan geef ik in eerste termijn het woord aan de heer Kohler van JA21.

3325 De heer **KOHLER** (JA21): Dank u wel voorzitter. Ik had net, bij het vorige agendapunt over recreatie, even het gevoel wat mijn collega's Van Geffen en Baljeu regelmatig moeten doorstaan. Een minuut spreektijd is niet heel erg veel. En nu heb ik achttien minuten. Dat geeft een heel ander gevoel.

3330 De **VOORZITTER**: Mag ik voor de kijkers en luisteraars melden dat dit een actualiteit betrof. Het maakte geen onderdeel uit van onze normale agenda. Daarvoor gelden andere spreektijden. Voor de helderheid: het is dus niet zo dat er bewust minder tijd wordt gegeven. In het Presidium is ervoor gekozen om meer tijd voor stikstof vrij te maken dan voor het stuk over de vakantiehuisjes.

De heer **KOHLER**: Ik bedoel ook niet de actualiteit, maar dat ze in het algemeen weinig spreektijd hebben.

- 3335 Ik moet beginnen met een excuus aan collega Cardol. Hier heb ik namelijk wel een bijdrage over geleverd in de commissie, alleen de uitgebreide vraag die hij stelde heb ik niet meegekregen. Ik heb het even teruggekeken. Het kwam neer op: waar gaat dit over? Ik zal proberen wat duidelijkheid te verschaffen over waar mijn bijdrage in de commissie over ging. Het ging inderdaad over heel veel stikstof en het gaat nu helaas toch echt, mijnheer Cardol, weer terugkeren.
- 3340 In de commissies van NLG en EFB hebben wij al stilgestaan bij de Kaderbrief en aangegeven zorgen te hebben bij de indexatie, met het oog op de fors gestegen kosten. Ook bij het vooruitschuiven van projecten, waarvoor dus ook meer subsidie nodig zal zijn dan eerder geprognosticeerd. Wij hebben daarom een extra comptabele vastlegging van projecten vanaf een bepaalde financiële omvang, waarbij een aantal essentiële gegeven wordt aangeleverd, voorgesteld. Graag daarop een reactie van
- 3345 gedeputeerde.
- Uitvoerder zijn wij ingegaan op de actualisatie van de Natura 2000-beheerplannen, waarvoor ruim drie ton extra budget is begroot. In de commissie hebben we enkele voorbeelden gegeven dat dit inderdaad een majeure opdracht lijkt. De natuur gedraagt zich anders dan op 10 juni 1992, toen de aftrap van Natura 2000 werd verordonneerd. Niet voor niets zijn er dan nog recent, in 2016 en 2020
- 3350 updates gekomen voor allerlei strategieën. Toch vinden wij het extra bedrag dat geraamd wordt in de Kadernota voor de actualisatie van de veertien Natura 2000-plannen niet nodig. Er zijn miljoenen actuele waarnemingen en monitoringsgegevens beschikbaar in de NDFF-database. Er hoeft nergens opnieuw gemeten of waargenomen te worden. Wel nodig zijn realisme en erkenning dat de natuur niet te sturen valt. En al helemaal niet in onze provincie, waar we zo ontzettend veel,
- 3355 en in een aantal gevallen nauwelijks beheersbare actoren invloed uitoefenen op de natuur. Bijvoorbeeld de Noordzee. Dit is een oud, inmiddels achterhaald stuk. Dat kunt u in het rapport van D66 lezen. En Tata, dat niet achterhaald is. Ik fietste vanochtend door de duinen hierheen. Toen ik Wijk aan Zee naderde, werd de omgeving steeds groener en bloeiden er veel bloemen. Ik ben ook gestopt om dat te fotograferen en te kijken wat het precies was. Maar het viel echt op. Ook zag ik
- 3360 trouwens ontzettend veel ganzen, waar ik zo op terugkom. Er hoeft dus nergens opnieuw gemeten te worden.
- De twee grootste stikstofbronnen voor het duingebied zijn dus Tata en wat mijn collega Ivo vanochtend al meldde: de stad Amsterdam. Daarom willen wij in de update vooral een terugblik naar de basis, vooral vanwege de in onze ogen onmogelijke stikstofopdracht van VVD-minister Van der
- 3365 Wal voor onze provincie. Stel de vraag waarom natuurgebieden indertijd aangewezen zijn door het ministerie. Op basis van welke SDF, Standaard Data Form? En hoe staat het met die soorten? En zijn er misschien nieuwe soorten die de aandacht verdienen? Nu is weer de vogelgriep, meegenomen uit Afrika. Volgens deskundigen zullen grote stern, die massaal sterven, nooit meer terugkeren naar Nederland. Is dat erg? Nee! Niet volgens Natura 2000. Die grote stern zijn namelijk nooit
- 3370 aangewezen. Ze zijn in geen SDF te vinden. In de Abtskolk broeden ze ook nog maar pas recent. De Abtskolk is een kleiput achter de Hondsbossche Zeewering, en in 2013 tot Natura 2000-gebied aangewezen. Dat aanwijzingsbesluit betrof toen andere soorten. Ganzen waren in 2013 nog zeldzaam. En dat is dan nog maar de veranderlijke fauna. Dan de habitat, ofwel de stikstof. U zult allemaal de situatie in Vlieland uit de pers vernomen hebben, ook uit het rapport van D66. Dat komt
- 3375 dus niet door de Noordzee, maar door het droogvallende wad. Je kunt het inpolderen! Dan ben je van de stikstof in Vlieland af, maar het lijkt me toch niet erg slim om dat te gaan doen. De doelen voor Vlieland zijn dus iets moeilijks. Goed, de Friezen zoeken het zelf maar uit. Maar Texel dan? Op de manchet uitgerekend zou op Texel al het vee, koeien en Texelse schapen, weg moeten. En dan zijn we er nog lang niet. Dus gaat ook de veerboot Texelstroom eraan en de bron van de Texelse economie, de vakantievoorzieningen. Graag een reactie op de gevolgen van de onmogelijke update van de Texelse situatie door de gedeputeerde.
- 3380 Eerder behandelde ik in de commissie al de dramatische ontwikkelingen in Zeevang, De Putten en Abtskolk. Laat ik toch nog even kort stilstaan bij een ander gebied, het Zwanenwater. In mijn ogen is dat het mooiste natuurgebied van Noord-Holland. Door Natuurmonumenten omgevormd van een
- 3385 illegale stortplaats naar een prachtig, zij het nogal groen, duingebied waarin echte, dus niet uitgegraven, zoals overal elders, duinmeertjes en vennetjes te vinden zijn. Dwerggans, lepelaar, tapuit, roerdomp, vormden ooit de basis voor het Natura 2000-aanwijzingsbesluit. Maar dat hele gebied wordt inmiddels met stikstof besmeurd door de grauwe ganzen! Venetjes lijken wel op
- 3390 erwtensop! Geen nieuwe illegale stortplaats, maar een open riool. De aangewezen fauna wordt door deze nieuwe kolonisten weggeconcurrerd. En ook de habitat heeft hier absoluut last van. Ik herhaal nog maar weer eens: ondoordacht, onverwacht en ongewenst. Wij hebben een paar moties. Ik begin met het schadefonds voor de ganzen in de duingebieden. Ik noemde dat net al, PWN-gebied Noord-Hollands duinreservaat bij Wijk aan Zee. Daar stikt het van de ganzen. Het zijn veel hybride ganzen, viel me op. Die zijn helemaal niet nodig. Maar goed, die ganzen koloniseren dus onze provincie. Wij
- 3395 verzoeken Gedeputeerde Staten de 325.000 euro beschikbaar te stellen voor een ganzenschadefonds specifiek voor de beheerders van de duingebieden, en hiervoor het extra bedrag

dat gereserveerd is voor de updating van de Natura 2000-beheerplannen in te zetten. Dat is motie 149.

3400

Motie 149/4 juli 2022
'Schadefonds ganzen duingebieden'

3405

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, te Haarlem, ter behandeling van de Kaderbrief 2023.

Constateernde dat:

3410

- ganzen kolonisatie van de provincie een erkend probleem voor zowel akkerbouwers als veehouders is;
- er niet voor niets een Faunaschadefonds in het leven geroepen is;
- de uitgaven voor dit Faunaschadefonds ondanks de verhoging eigen risico, fors toenemen;
- steeds meer boeren genoodzaakt zijn een beroep te doen op dit fonds.

Overwegende dat:

3415

- inmiddels ook een flink aantal N2000 gebieden die niet voor deze faunaschade in aanmerking komen overlast van de exploderende ganzenpopulatie hebben;
- dat met name de duingebieden nauwelijks mogelijkheden hebben de ganzenschade te voorkomen en te verhelpen.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

3420

- K325 beschikbaar te stellen voor een ganzenschadefonds voor de duingebieden;
- hiervoor het extra bedrag dat gereserveerd is voor de updating van de N2000-beheerplannen in te zetten.

Ondertekening: G. Kohler (JA21 Noord-Holland)

3425

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

3430

De heer **KOHLER**: De volgende motie is de Uitbreiding taakstelling updating Natura 2000-beheerplannen. Daarbij verzoeken wij het college de deskresearch uit te breiden met een evaluatie van de in de aanwijzingsbesluiten gehanteerde SDF's, daarbij vast te stellen wat gelukt is en welke ingrepen daarvoor nodig waren, en wellicht blijvend nodig zijn, dan wel intensief gemonitord moeten worden, eveneens vast te stellen wat niet is gelukt om bepaalde SDF-types te behouden, dan wel te herintroduceren of te introduceren, en welke ingrepen niet gewerkt hebben, en tot slot vast te stellen welke SDF-doelen per aanwijzingsbesluit inmiddels onhaalbaar blijken. Dank u wel.

3435

Motie 150/4 juli 2022
'Uitbreiding taakstelling updating Natura 2000-beheerplannen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022 te Haarlem, ter behandeling van de Kaderbrief 2023.

Constateernde dat:

3440

- er een verplichting voor updating N2000-beheerplannen is;
- deze updating naar eigen ervaring van JA21 N-H eenvoudig uit te voeren is met de langjarig beschikbare gegevens in bijvoorbeeld de NDFF.

Overwegende dat:

3445

- dit vooral deskresearch is;
- een aantal beheerdoelen gewoonweg onmogelijk zijn, waarbij te denken aan het duinengat.

Verzoekt het college:

3450

- de deskresearch uit te breiden met een evaluatie van de in de aanwijzingsbesluiten gehanteerde SDF's
- daarbij vast te stellen wat gelukt is en welke ingrepen daarvoor nodig waren en wellicht blijvend nodig zijn dan wel intensief gemonitord moeten worden
- eveneens vast te stellen wat niet is gelukt om bepaalde SDF types te behouden, dan wel te (her)introduceren en welke ingrepen niet gewerkt hebben.
- vast te stellen welke SDF doelen per aanwijzingsbesluit inmiddels onhaalbaar blijken.

3455

Ondertekening: G. Kohler (JA21 Noord-Holland)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie is keurig ondertekend. Ze maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. U bent aan het eind van uw bijdrage gekomen. Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

3460

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. De behandeling van de Kaderbrief verloopt dit jaar wat rommelig. De aanvankelijke berichten waren positief. Er waren vele miljoenen beschikbaar uit het rekeningresultaat 2021 en GS gingen samen met PS op zoek naar een zinvolle besteding daarvan. De commissie EFB stelde daarvoor een format vast waarmee partijen ideeën konden

3465

aandragen. Toen kwamen er pessimistische berichten. Er waren stijgende kosten en onverwachte uitgaven die maken dat er nu nog weinig geld beschikbaar is. Daarvoor heeft het CDA overigens begrip. GS kwamen zelfs met overwegingen bij de Kaderbrief, met daarin een overzicht van niet-opgenomen Kaderbriefvoorstellen.

3470

Voorzitter, ik ga drie dingen doen. Allereerst ga ik in op de huidige economische situatie. Daarna wil ik reageren op de voorliggende Kaderbrief en tot slot geef ik aan wat voor het CDA belangrijk is bij het vaststellen richting de begroting. Daarvoor zijn het ook immers de kaders. De economische situatie eerst. Die is nijpend. Vooral de sterk stijgende inflatie, nu al enkele maanden rondom de 10%, krijgt haar weerslag in de uitgaven van de provincie. Het CDA maakt zich samen met andere partijen al langer zorgen over de gevolgen van onze uitgaven, met name in de

3475

portefeuille Mobiliteit. Wij kijken met spanning uit naar de eerder toegezegde analyse rondom toekomstige Mobiliteituitgaven. Maar heeft GS ook zicht op de overige uitgaven? En met welke scenario's rekt GS? Wat zijn de verwachtingen van GS voor de Noord-Hollandse economie, ook als we mogelijk in een recessie komen? Voorzitter, ik ga daar niet dieper op in, maar onze gedachten zijn natuurlijk ook bij al diegenen die persoonlijk in financiële problemen komen door deze

3480

dreigende donkere wolk van de economische situatie. Als tweede de voorliggende Kaderbrief zelf. Deze bevat vooral technische aanpassingen, of een uitbreiding van bestaand beleid. De veelal noodzakelijke maatregelen die daarin opgenomen staan, hebben onze steun. Wel merken we op dat er opnieuw een stijging is van de faunaschade. Het CDA blijft van mening dat de verhoging van het eigen risico onterecht is, zeker zolang de provincie dwarsligt in maatregelen om de faunaschade te beperken.

3485

Ten derde wil het CDA een aantal zaken meegeven richting het opstellen van de begroting. In het nieuwe format, zoals wij dat hebben vastgesteld, heeft het CDA in de commissie RWK een voorstel gedaan voor onderzoek naar buurtbatterijen. Een aanjager van duurzame energie en een oplossing voor het overvolle elektriciteitsnetwerk. En dat samen met bewoners. Niet alleen wij waren dolenthousiast, maar ook de rest van de commissie en de gedeputeerde waren dat. Wij danken voor de toezegging om dit sowieso mee te nemen en ons daar ook bij te betrekken. Voorzitter, na zo'n heldere toezegging hoef ik hier daarvoor natuurlijk geen motie in te dienen. Voorzitter, het tweede voorstel dat wij hebben gedaan was in de commissie NLG en gaat over erfcoaches. Naar voorbeeld van onder andere de provincies Overijssel en Gelderland willen we in Noord-Holland onafhankelijk opererende erfcoaches. Veel agrarische ondernemers worstelen met vragen op het gebied van hun toekomst. Ik verwijs daarbij naar de boeren die hier vanochtend waren en naar de bijdrage van mijn collega Willemien Koning, die recht uit het hart sprak over wat de boeren op dit moment meemaken. Een bijdrage die ik volledig ondersteun. Kunnen boeren wel of niet investeren in duurzaamheid en natuurinclusieve landbouw? Er zijn vragen over opvolging en financiële zorgen, en zo nog meer. Die zorgen blijven niet altijd beperkt tot de bedrijfsvoerder, maar hebben ook regelmatig betrekking op het hele gezin. De erfcoaches kunnen het gesprek aangaan en helpen bij deze soms uitdagende veranderingen. Met alles waar de agrarische sector nu inzit is dat van grote toegevoegde waarde. Ook op dit voortel waren de commissie en de gedeputeerde enthousiast. De gedeputeerde gaf nog mee dat er ook financiering kan worden gevonden in reeds bestaande programma's, zoals het NNN of de Voedselvisie, en nog een aantal andere. Voorzitter, wij hebben ons voorstel daar ook op aangepast. Maar er kwam deze keer geen superheldere toezegging, en daarom hierover wél een motie, met het volgende dictum. 'Verzoeken GS het voorstel Erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied, bijgevoegd als bijlage van deze motie, mee te nemen bij het opstellen van de begroting en gaan over tot de orde van de dag.'

3490

3495

3500

3505

3510

Motie 151/4 juli 2022

'Motie erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied'

3515

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter bespreking van de kaderbrief 2023. Constaterende dat:

- veel agrarische ondernemers worstelen met vragen op het gebied van hun toekomst;
- in andere provincies onafhankelijke erfcoaches in gesprek gaan met agrarische ondernemers;

- 3520 - *de ervaringen van deze provincies met erfcoaches tot op heden succesvol zijn.*
Overwegende dat:
- *erfcoaches onafhankelijk zijn en hierdoor een eerlijk en open gesprek over toekomstige uitdagingen beter op gang komt;*
 - *de uitgangspunten van het bijgevoegde voorstel 'erfcoaches voor toekomstig landelijk gebied' aansluiten op de besluitvorming van provincie Noord-Holland rond gebiedsprocessen, de*
- 3525 *omgevingsvisie, het masterplan biodiversiteit en de voedselvisie.*
- Verzoeken GS:
- *het voorstel 'erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied', bijgevoegd als bijlage van deze motie, mee te nemen bij het opstellen van de begroting.*
- En gaan over tot de orde van de dag.
- 3530 *Ondertekening: Willemien Koning (CDA Noord-Holland)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslaging.

- 3535 De heer **HEIJNEN**: Ja voorzitter, dank. Dan tot slot nog even terug naar de brief met overwegingen van GS over wat wel en niet meegenomen kan worden. Het CDA wil daarbij extra aandacht vragen voor de volgende voorstellen. Cofinanciering Europese projecten 2023-2027. Voorzitter, het is echt zonde als we geld laten liggen om onze economie verder voor te bereiden op de toekomst. Ten
- 3540 tweede een indexering van de bibliotheken. Voor de provincie gaat het om relatief weinig geld, maar de impact op de organisaties en de samenleving is enorm. Ten derde het toepassen van de indexatie op de uitgave decentralisatie middelen erfgoed. Voorzitter, zoals bekend hecht het CDA aan behoud van ons erfgoed. Ten vierde het behoud van het scholierenprogramma. Wij zijn blij dat we eindelijk weer op stoom zijn en laten we dit dus niet afzakken.
- 3545 Voorzitter, dat waren de vier dingen die ik wilde meegeven. In dezelfde brief staat ook het masterplan wonen als PM-post. Zoals bekend zijn wij wisselend enthousiast over de onderdelen en de conceptversies die we hebben gezien. Voor sommige van die onderdelen is ook echt veel geld nodig. Het is de vraag hoeveel dat oplevert in aantallen nieuwgebouwde woningen. Het masterplan is 1,5 jaar geleden aangekondigd als dé oplossing voor de woningnood in Noord-Holland. En de
- 3550 woningnood is inmiddels nog veel verder opgelopen. We wachten nu dus al anderhalf jaar en hebben eigenlijk nog steeds geen idee van de budgettaire gevolgen. Voorzitter, ik maak heel graag complimenten, maar ik vraag mij af wat wij met een voorstel moeten waarvoor nog geen dekking is voor 2023. Wanneer gaat dit gebeuren? Graag een vooruitblik van de gedeputeerde. Dank u wel voorzitter.

- 3555 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Vandaag behandelen wij de Kaderbrief 2023 en om met een positieve noot te beginnen wil ik namens onze fractie uitspreken dat wij blij zijn met het doel om op korte en lange termijn een sluitende begroting te presenteren, en dat de provincie de inkomsten en uitgaven in balans weet te houden. Het is namelijk verstandig om in deze onzekere tijden een
- 3560 behoudend financieel beleid uit te voeren. Immers, er zijn in de komende jaren met name op de post Mobiliteit en Bereikbaarheid grote uitgaven te verwachten waarop de provincie zal moeten voorsorteren. Het storten van het overschot in de algemene reserve is daar een goed signaal voor. Verder zijn we ook verheugd met het feit dat de belastingdruk vanuit de provincie niet verder omhoog zal gaan en dat Noord-Holland wederom het laagste opcenttarief heeft van de twaalf
- 3565 provincies die Nederland telt. Dat houden we graag zo, temeer daar de inkomsten uit deze bron in absolute waarde gegroeid is vanwege het toegenomen wagenpark in Noord-Holland. Als wij dan verder kijken naar de posten waaraan ons belastinggeld wordt en zal worden besteed, kiest FvD toch fundamenteel voor een andere koers dan waar dit bestuur deze coalitieperiode voor heeft gekozen en zal kiezen. Wij zien namelijk dat er grote posten zijn gereserveerd voor de aanpak van CO₂-
- 3570 reductie, de stikstofopgave, actualisatie Natura 2000-beheerplannen, de uitvoering van de Agenda Stikstofreductie, de elektrificatie met de bijbehorende netwerkverzwaring en de plannen voor de transitie naar groen staal.
- Al deze uitvoeringsagenda's zijn stuk voor stuk zeer ingrijpend, waarbij met namen de Noord-Hollandse boeren, die al zo hard worden getroffen door het beleid uit Den Haag, nu met de diverse
- 3575 uitvoeringsagenda's van de provincie worden geconfronteerd. Het zou de provincie sieren als zij empathisch omgaat met het lot dat vele boerenfamilies op dit moment treft. Deze provincie kan er immers voor kiezen om een signaal naar Den Haag af te geven, dat deze combinatie van maatregelen onuitvoerbaar is, omdat het totale pakket, het uitoefenen van het boerenbedrijf, in groot gevaar komt. Onze boeren dreigen te verdwijnen in Noord-Holland op deze manier, en dat
- 3580 vindt de fractie van FvD onaanvaardbaar. Zijn GS bereid om dit signaal af te geven aan de landelijke

politiek? vraag ik de gedeputeerde. En noopt de enorme nood en de druk op de boeren niet tot een pas op de plaats? is de tweede vraag. Graag een empathische reactie.

3585 FvD staat voor de toekomst van de boeren in onze provincie en doorziet het grote idee achter de uitvoeringsagenda's, om boeren eigenlijk -ik kan het niet anders zeggen- hun land te ontnemen. Al deze plannen hebben als doel om ruimte te creëren voor woningbouw, windturbines en andere grootschalige projecten waaraan geen noodzaak en behoefte is wat ons betreft. Begrijp ons goed: er is een woningtekort dat opgelost moet worden. Maar zolang asielzoekers voorrang krijgen, de grenzen wagenwijd openstaan en AZC's overstroomd moeten wij eerst het probleem bij de kern aanpakken. Stop de massale immigratie en laat gemeenten vrij in het wel of niet opvangen van
3590 asielzoekers. Bouw huizen voor onze kinderen! De druk van dit beleid op de samenleving is enorm en gaat ten koste van de boeren vandaag, en morgen misschien van een andere groep hard werkende Noord-Hollanders die in hun belangen ook door het huidige provinciebestuur behartigd zouden moeten worden.

3595 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja mijnheer Dessing, ik twijfelde nog even. Maar ik wil u toch vragen of u niet vindt dat wij een morele en menselijke plicht hebben, voor iedereen die hier in Nederland legaal is, of die hier is omdat hij gevlucht is omdat huis en haard verlaten moesten worden vanwege het gevaar, om die hier op te vangen.

3600 De **VOORZITTER**: Graag via de voorzitter. De heer Dessing.

3605 De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel voorzitter. En richting de heer Klein: natuurlijk is dat uiteindelijk wat moet gebeuren. Maar het signaal dat ik hier wil geven en het punt dat ik wil maken is dat we eigenlijk ook naar de kern van het probleem zouden moeten kijken. En dat de druk die het met name legt op de hele Noord-Hollandse samenleving een signaal zou moeten zijn richting Den Haag. Dan bedoel ik dus met name de onuitvoerbaarheid van die uitvoeringsagenda's. Dat zou het signaal moeten zijn dat we moeten afgeven. We zouden er niet zo klakkeloos in mee moeten gaan. Dat is het punt dat ik wil maken.

3610 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben altijd met u eens dat we op zoek moeten gaan naar de kern van het probleem en geen symptomen moeten bestrijden. Ik wil u er toch op wijzen dat de kern van het probleem niet zo simpel is dat het alleen maar komt door de immigratie. Het komt ook doordat de huishoudens veel en veel kleiner zijn geworden en dat we nu met veel minder mensen op veel meer vierkante meters willen wonen. Dat is een maatschappelijke ontwikkeling. Daar moeten we misschien
3615 iets doen, maar het is niet zo simpel als u nu suggereert.

De heer **DESSING**: Ik hoor geen vraag voorzitter.

3620 De **VOORZITTER**: Dat zijn de woorden van de heer Klein, dank u wel.

3625 De heer **DESSING** (FvD): Ik ga door. Volgens FvD moet de provincie zich focussen op haar kerntaken en belastinggeld uitgeven aan posten die een service bieden aan onze Noord-Hollanders. Denk hierbij aan onderhoud van infrastructuur en het aanleggen van nieuwe verbindingen over land en water, om zo de toegankelijkheid en het comfort van onze inwoners te verhogen. Voorzitter. Naast de onzinnige stikstofplannen zie we ook een enorm grote post gereserveerd voor de uitvoeringsagenda Transitie naar groen staal. Ook dit is een doorn in het oog voor FvD. De bedoelingen lijken vaak goed. Een schonere omgeving bijvoorbeeld, waar FvD zeker een voorstander van is. In dit geval gaat het over Tata Steel en ruimtelijke omgeving. Het fijnstof dat nu vrijkomt in de productie van staal is al lang en terecht onderwerp van gesprek in politiek Nederland. Enorm veel
3630 onderzoek, verbetering in de vorm van speciale filters om de uitstoot van fijnstof te doen verminderen worden continu gedaan. FvD staat achter het schoner produceren van staal en maatregelen voor een betere natuur. Echter, het provinciebestuur kiest ervoor om klimaatmaatregelen en natuurmaatregelen samen te voegen om zich daarmee te veroordelen groen staal te produceren. Voor mensen die niet weten of
3635 het hoe en wat bij de productie van groen staal, klinkt het waarschijnlijk als een verbetering. Maar de realiteit is anders. Groen staal betekent eigenlijk dat de huidige verbrandingsovens volledig moeten verdwijnen en hiervoor in de plaats nieuwe productiemechanismen, aangedreven met groene waterstof, dienen te komen. Die elektriciteit wordt geproduceerd door honderden windturbines op zee die het leven in de zee zeer zullen aantasten, en de daardoor wederom de visserij zullen raken.
3640 FvD ziet graag dat klimaat en natuur gescheiden worden in de beleidskeuzes. Het verlagen of uitbannen van CO₂ zou geen doel moeten zijn. Juist alle focus zou moeten liggen op het verlagen van de overlast voor omwonenden door de uitstoot van fijnstof terug te brengen. Het geld dat nu

3645 verspild wordt aan het opzetten van een totaal nieuwe energie-infrastructuur en het opnieuw uitvinden van groene, CO₂-vrije productiemethodes, kan wat ons betreft veel beter ingezet worden door de omwonenden echt te helpen met focus op de natuur in plaats van klimaatmaatregelen. Ik rond af. Begrijpt u hoe FvD aankijkt tegen deze Kaderbrief? Wij geven u mee: schoenmaker, blijf bij uw leest, focust u zich op de kerntaken zoals het beheer van infrastructuur, het stimuleren van infrastructuur voor de binnenvaart, zoals bijvoorbeeld het upgraden van de sluis in Den Helder en het op peil houden van overige infrastructuur. Want daar komt de komende tijd nog heel veel op de provincie af. En laten we ons niet laten meezuigen in de donkere stikstofweg die Noord-Holland en haar landschap langdurig zal verminken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Kostić van de PvdD.

3655 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Twijfel er nooit aan dat een kleine groep toegewijde burgers de wereld kan veranderen. Het is namelijk nooit anders geweest. Voorzitter. Die woorden van antropoloog Margaret Mead bieden hoop in een tijd waarin de omvang van de opgestapelde crises ons lam dreigt te leggen. Als een kleine minderheid samen de schouders eronder zet en de rest aanjaagt voor een mooiere samenleving, dan volgt de rest vanzelf. Afgelopen maand liep ik samen met duizenden anderen veertig kilometer om geld in te zamelen voor vluchtelingen. 43% van de vluchtelingen is kind. Ooit was ik een van die kids. Ik ken het gevoel van angst en verdriet, omdat je alles wat je dierbaar is moet achterlaten. Geen enkel wezen zou dat moeten meemaken.

3660 Het is een morele plicht om dat voor de jongere generaties te voorkomen. Maar als we de uitputting van de aarde niet snel weten te stoppen, ontstaan er honderden miljoenen extra

3665 klimaatvluchtelingen. Mensen die moeten vluchten omdat hun woonplek door extreem weer en droogte letterlijk onleefbaar is geworden. Dan gaat het niet meer alleen om kids uit verre landen, maar ook om kids hier. Jullie kinderen, die straks geen veilig thuis meer hebben. En waar kan je dan eigenlijk nog naartoe vluchten, op een onleefbare aarde? Dat besef is voor mij mijn motivatie om elke maand hier te staan en te pleiten voor meer actie. Voorzitter. We zien dat de provincie

3670 belangrijke groene stappen zet. En ja, politiek is een kwestie van de lange adem. Maar we zitten in een situatie waarin geen tijd is voor die lange adem. Wij zijn de laatste generatie politici die het tij kan keren. Dat is de hoofdboodschap die een belangrijk stuk als de voorliggende Kaderbrief zou moeten uitstralen. In de Kaderbrief blikken we immers vooruit en geven we richting voor de besteding van maatschappelijk geld.

3675 Maar deze Kaderbrief straalt die urgentie helaas niet uit. Waar blijft het verhaal dat mensen tot actie beweegt? Ons vriendelijk verzoek aan GS is om dat in de toekomst in ieder geval mee te nemen in deze belangrijke stukken. Om mensen mee te krijgen is een duidelijk verhaal namelijk belangrijk. Dat begint bij communiceren dat we in een klimaat- en biodiversiteitscrisis zitten. Dat is echt wel meer dan symboliek. Of zoals ex-PvdA-leider Cohen zei: woorden doen ertoe. Bewust van een crisis

3680 zetten mensen er eerder de schouders eronder. Daarom de motie samen met GroenLinks en DENK: 'Noord-Holland roept klimaat- en biodiversiteitscrisis uit'. Provinciale Staten besluiten om de klimaatcrisis uit te roepen en de biodiversiteitscrisis uit te roepen en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, daarmee sluiten we ons uit aan bij wereldwijd meer dan 2000 overheden.

3685 Voorzitter, de coronacrisis heeft ons geleerd dat als we niet goed omgaan met onze planeet en alles wat daarop bloeit en groeit, we dat als een boemerang terugkrijgen. Daarom waarschuwt de PvdD, en dat weten jullie ongetwijfeld allemaal al meer dan vijftien jaar, dat we vast gaan lopen. We wijzen op de fundamentele verandering die nodig is. Een rechtvaardige economie binnen ecologische grenzen. Afbouw van de vee-industrie en de transitie naar plantaardig. Meer ruimte voor natuur, binnen en buiten de stad. Gezondheid boven de economische belangen van de vervuilers. Als vijftien

3690 jaar geleden was geluisterd, hadden we de miljarden dieren bevrijd uit een systeem waarin ze niet meer dan als een product worden gezien. Dan hadden we de boeren kunnen helpen bij die transities voordat we 130 km/u tegen de muren aan waren gereden. Dan hoefden omwonenden van Tata Steel en Schiphol niet voor hun gezondheid te vrezen. Dan hadden we ook wel miljarden euro's bespaard. Maar we zijn vijftien jaar verder en gelukkig hebben GS wat lijnen in de goede richting uitgezet. Bij

3695 de begroting kijken we, hopelijk samen met andere partijen, hoe we GS kunnen helpen om de transities te versnellen. Het moet even heel kort worden gezegd: we waarderen heel erg de houding van dit college. Men heeft heel erg gewerkt aan die nieuwe bestuurscultuur, voordat het überhaupt landelijk een onderwerp werd. Waarin het gesprek met de oppositie ook wordt aangegaan en met een open blik eerlijk wordt gekeken naar alle voorstellen. Daarvoor alle complimenten.

3700 Voor nu hebben we nog slechts twee kleine verzoeken. Decennialang lijden dieren in de wei aan extreem weer, in de vorm van bijvoorbeeld hittestress. Het Rijk praat veel, maar beschermt de dieren nog steeds niet, terwijl er tal van prachtige oplossingen zijn. De provincie kan in haar netwerken hier aandacht voor vragen. Een kleine stap voor de provincie, een wereld van verschil voor de dieren. Daarom de motie 'Aandacht voor bescherming van dieren tegen extreem weer', samen met

- 3705 GroenLinks, DENK en JA21. Verzoeken GS om binnen provinciale mogelijkheden aandacht te vragen voor oplossingen voor dit probleem, bijvoorbeeld via bestaande gebiedsprocessen, media en communicatiekanalen, en gaat over tot de orde van de dag.
- De provincie doet gelukkig steeds meer om dieren te helpen Verstandig, want een betere wereld voor de dieren is een betere wereld voor de mens. Maar om als PS dat beleid te kunnen volgen, is het
- 3710 belangrijk om het wat SMART'er en overzichtelijker te maken. Daarom de motie, samen met GroenLinks, PvdA, DENK en JA21, 'Provinciale ambities dierenwelzijn concreet te maken'. Verzoeken GS om zo snel mogelijk aan PS te rapporteren over wat er in de afgelopen collegeperiode gedaan is om dierenwelzijn te bevorderen, welke doelen en vorderingen er zijn, en om met PS in gesprek te gaan over waar kansen liggen voor het SMART maken van het beleid, en waar nog aan gewerkt kan worden voor de komende jaren. En gaat over tot de orde van de dag.
- 3715 Voorzitter, beste collega's. Ik sluit af. Grote veranderingen beginnen klein. Collega Jansen zei afgelopen week tegen mij: ik ga jullie dierenwelzijnsvoorstellen steunen, want dan krijg ik straat credits van mijn dochter. Er is maar een kleine groep moedige en toegewijde mensen nodig om positieve veranderingen teweeg te brengen. Laten wij vandaag onderdeel van die groep zijn, zodat we straks allemaal die straat credits van onze kinderen krijgen, zodat ze trots op ons kunnen zijn. Dank u wel.
- 3720

Motie 152/4 juli 2022

'Noord-Holland roept klimaat- en biodiversiteitscrisis uit'

- 3725 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling van de voordracht Kaderbrief 2023;*
constaterende dat;
- *we volgens wetenschap met een levensbedreigende biodiversiteits- en klimaatcrisis te maken hebben;*
 - *internationale wetenschappers van IPBES en IPCC aangeven dat er nu te weinig gebeurt om het tij te keren en er geen tijd meer te verliezen is om de twee crises in samenhang aan te pakken;*
 - *de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) onlangs aangaf dat de*
- 3735 *biodiversiteitscrisis even erg is als de klimaatcrisis en dat we de aanpak van beide moeten versnellen;*
- *deze crises en de urgentie om meer te doen niet terug te lezen zijn in een van de belangrijkste stukken van de provincie, de Kaderbrief 2023, terwijl er uitgebreid aandacht is voor economie en economische groei;*
- 3740 *overwegende dat:*
- *provincie Noord-Holland haar best doet om voldoende maatregelen te nemen en de urgentie groot is;*
 - *de ernst van de situatie een stevige plek verdient in belangrijke provinciale stukken zoals de Kaderbrief;*
 - *er al wereldwijd meer dan 2000 overheden op verschillende niveaus zijn die reeds de klimaat- en biodiversiteitscrisis hebben erkend en de noodtoestand hebben uitgeroepen (onlangs nog gemeente Haarlem);*
- 3745 *gehoord de discussie, besluiten:*
- *de klimaatcrisis uit te roepen;*
 - *de biodiversiteitscrisis uit te roepen;*
- 3750 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostić (PvdD), Anouk Gielen (GroenLinks), Süleyman Koyuncu (DENK)

3755 **Motie 153/4 juli 2022**

'Aandacht voor bescherming dieren tegen extreem weer'

- Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling van de voordracht Kaderbrief 2023;*
- 3760 *constaterende dat:*
- *veel weidedieren (schapen, koeien, paarden) bij extreme weersomstandigheden zoals hitte, onvoldoende bescherming hebben en daar onder lijden;*
 - *alleen al in Noord-Holland ongeveer driekwart van de schapen geen schaduw heeft en duizenden dieren hittestress ervaren;*
- 3765 - *het probleem al decennia speelt, maar landelijk weinig concrete stappen worden gezet;*

- de Omgevingsverordening is aangepast om meer mogelijkheden aan grondgebruikers en gemeenten te geven om dieren te beschermen;
 - daarnaast vanuit ruimtelijk perspectief ook verschillende landschapselementen en mobiele schuilelementen een oplossing kunnen bieden;
 - 3770 - er in de praktijk vaak bewustwording en kennis ontbreekt over de mogelijkheden voor schuilgelegenheden voor dieren;
- overwegende dat:
- de provincie vanuit haar ruimtelijke beleid, als verbinder, als regisseur en trekker van gebiedsgerichte processen in de landbouw, als geen ander het Noord-Hollandse landschap en ondernemers kent en daarmee in staat is aandacht te vragen voor de kansen om versneld met oplossingen te komen;
 - 3775 - de provincie volgens de Voedselvisie als beleid heeft om ook dierenwelzijn mee te nemen in de transitie naar natuurinclusieve- en kringlooplandbouw;
 - de urgentie groot is om bewustwording te creëren ten behoeve van dieren en om het plaatsen van geschikte schuilgelegenheden zoveel mogelijk aan te moedigen;
 - 3780 *gehoord de discussie, verzoeken GS;*
 - om binnen provinciale mogelijkheden aandacht te vragen voor oplossingen voor dit probleem, bijvoorbeeld via bestaande gebiedsprocessen, media en communicatiekanalen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

3785

Ondertekening: Ines Kostić (PvdD), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Süleyman Koyuncu (DENK), Eric Jensen (JA21)

Motie 154/4 juli 2022

3790 'Provinciale ambities dierenwelzijn concreter maken'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling van de voordracht Kaderbrief 2023;
constaterende dat:

- 3795 - de provincie de intrinsieke waarde van dieren erkent en zegt zich binnen de provinciale mogelijkheden in te willen zetten voor dierenwelzijn;
- steeds meer mensen ook verwachten dat verschillende overheden explicieter rekening houden met de belangen van dieren;
- de provincie daarom een gedeputeerde Dierenwelzijn heeft, en beleid heeft opgesteld voor dierenwelzijn op verschillende gebieden, zoals bij de Voedselvisie, bij mobiliteit waarbij de ambitie is ook het aantal dierlijke verkeersslachtoffers naar nul te brengen, bij inkoopbeleid, sponsorbeleid, etc.; overwegende dat;
- 3800 - de provincie dus haar best doet, maar het nu voor PS moeilijk te volgen is wat er daadwerkelijk gebeurt, wat de doelen zijn en wat de vorderingen per jaar zijn;
- 3805 - om als P5 beleid op dierenwelzijn goed te kunnen volgen het daarom nodig is om de provinciale inzet overzichtelijk, concreet en waar kan SMART te maken, zodat we er bij de jaarlijkse behandeling van de jaarstukken op kunnen reflecteren en vooruit kunnen blikken richting het nieuwe jaar;
- dit PS helpt in haar controlerende en kaderstellende taak;
- 3810 *gehoord de discussie, verzoeken GS:*
- om zo snel mogelijk aan P5 te rapporteren over wat er afgelopen collegeperiode gedaan is om dierenwelzijn te bevorderen, welke doelen en vorderingen er zijn, en om met PS in gesprek te gaan over waar kansen liggen voor het SMART maken van het beleid en waar nog aan gewerkt kan worden voor de komende jaren;
- 3815 en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (PvdD), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Jorrit Carton (PvdA), Süleyman Koyuncu (DENK), Eric Jensen (JA21)

3820 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee maken de ingediende moties onderdeel uit van onze beraadslagingen. We gaan verder met de heer Deen van de PVV.

3825 De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. We hebben het over de Kaderbrief 2023 die als basis moet gaan dienen voor de programmabegroting 2023, die later dit jaar wordt besproken. Voorzitter, en ik zeg dit zonder enig sarcasme: we houden ons hart vast! De druk op onze samenleving neemt op veel vlakken steeds verder toe en de spanningen in het land stijgen. Er is een groeiende onvrede bij de Nederlandse bevolking, en dat is zeer terecht. Torenhoge lasten, onbetaalbare

energierekeningen, een samenleving ontwrichtende woningnood, en een snel dalende koopkracht. Allemaal problemen die voor een groot deel kunnen worden toegeschreven aan rampzalig
3830 rijksbeleid. Neem bijvoorbeeld het klimaat- en stikstofbeleid. Beleid waar wagonladingen
belastinggeld aan wordt uitgegeven en steeds meer aspecten van het leven gaat domineren en
ondermijnen. Terwijl wij het in feite hebben over niet-bestaande problemen. Mijn collega Van
Tiggelen heeft daar al vaak zijn licht over laten schijnen in de commissie NLG. Maar deze sprookjes
3835 hebben wel ons land piepend en krakend tot stilstand gebracht en er dreigt een essentiële factor,
een sector zonder blikken of blozen te worden afgeslacht. Ik heb het natuurlijk over de onmisbare
agrarische sector. Op dit moment lijkt de visserij het volgende slachtoffer.
GS geven in de Kadernota aan dat door onzekerheden op macro-economisch gebied de keuze is
gemaakt om terughoudend te zijn met het opnemen van nieuw beleid en nieuwe projecten en/of
3840 activiteiten. Op zichzelf is dat geen verkeerde insteek. Maar dan mag wat de PVV betreft ook flink
gesneden worden in het reeds ingezette beleid inzake klimaat, circulaire economie en energie. Wat
de PVV ook zorgen baart zijn de snel stijgende kosten van bouwmaterialen. Onze fractie is van
mening dat onderhoud en vervanging van infrastructuur, alsmede broodnodige nieuwe projecten
zoveel mogelijk ontzien moeten worden. Wij zijn dan ook benieuwd naar het financieel
3845 meerjarenperspectief dat na de zomer komt. Wij vinden het positief dat het college welwillend
antwoord op onze technische vraag om de Staten periodiek op de hoogte te houden van de
onderhandelingen die worden gevoerd moet het Rijk inzake financiering, normering en wet- en
regelgeving.
Maar voorzitter, omdat ons land te maken heeft met samenlevingondermijnende problemen,
veroorzaakt door een landelijke overheid die geen enkel oog meer schijnt te hebben voor haar
3850 burgers, moeten naar de mening van onze fractie GS een veel kritischer houding aannemen. De PVV
zou daarom graag zien dat het college in het belang van de toekomst van zijn burgers hard aan het
jasje van het Rijk trekt en waar mogelijk een forse pas op de plaats maakt ten aanzien van allerlei
beleidsdossiers. Bijvoorbeeld inzake stikstof; dat onderwerp werd uitgebreid in deze Kaderbrief
3855 besproken. Helaas viel te lezen dat de komende jaren miljoenen euro's worden uitgegeven aan het
bestrijden van deze onmisbare voedingsstof voor planten, die binnen onze landsgrenzen ineens een
groot probleem is. Hierover is natuurlijk zojuist al veel gezegd tijdens de behandeling van de
ingediende actualiteit.
Voorzitter, een hard kritisch geluid is ook broodnodig inzake de eindeloze stroom aan asielzoekers,
met alle gevolgen van dien. Het kabinet heeft, mede op initiatief van de PVV, aangekondigd om te
3860 onderzoeken of een tijdelijke opvangstop nodig en mogelijk is. Dat ging niet bepaald van harte. En
de ervaring met toezeggingen, zeker op dit gebied, is dat deze natuurlijk niet altijd worden
nagekomen. Daarom kan het naar de mening van de PVV gaan kwaad om vanuit de provincie ook
een duidelijk signaal af te geven. Daarom dienen wij de volgende motie in met als dictum: het Rijk te
3865 verzoeken om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders stop te zetten en het COA geen
statushouders meer te laten koppelen aan Noord-Hollandse gemeenten. Dank u wel, voorzitter.

Motie 155/4 juli 2022

'Verzoek aan het Rijk om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders stop te zetten'

3870 *De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 4 juli 2022, hebben kennisgenomen van de
Statenvoordracht Kaderbrief 2023 (VD-40),
constaterende dat:*

- *gemeenten een jaarlijkse taakstelling hebben om statushouders te huisvesten en de provincie
een toezichthoudende rol vervult;*

3875 *overwegende dat:*

- *er in Noord-Holland een maatschappij ontwrichtend woningtekort is;*
- *veel Noord-Hollanders jaren op een wachtlijst moeten staan om in aanmerking te komen voor
een sociale huurwoning en deze wachttijd waarschijnlijk de komende jaren verder stijgt;*

verzoeken GS om:

- 3880 - *het Rijk te verzoeken om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders stop te zetten
en het COA geen statushouders meer te laten koppelen aan Noord-Hollandse gemeenten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: M. Deen (PVV Noord-Holland)

3885

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Een
interruptie van de heer Klein van de ChristenUnie.

3890 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik vind het een heel vreemde motie. Wat moet er dan gebeuren met mensen die we erkennen als vluchteling? Moeten die in het asielzoekerscentrum blijven wonen?

3895 De heer **DEEN** (PVV): We zouden bijvoorbeeld eens kunnen zeggen dat we vol zitten. Dat het misschien genoeg is. Is er ergens een grens, mijnheer Klein? Dat vraag ik mij af. Moeten alle cruiseschepen vol zijn, moeten alle sporthallen vol zijn? Waar stopt het een keer? Wij zijn een klein land en kunnen niet de hele wereld redden. Onze insteek is dat opvang plaatsvindt in de regio waar men vandaan komt. Nederland is een keer vol.

3900 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Gelukkig vindt die opvang ook grotendeels plaats in de regio en ik verzet mij echt tegen dat beeld dat wij vol zouden zijn. Ik erken de problemen; daaraan moeten wij ook met man en macht werken om te zorgen dat we voor zoveel mogelijk mensen in Nederland woningen vinden. Maar mensen die hun land verlaten omdat ze in gevaar zijn, omdat ze gevaar lopen vanwege politieke of andere redenen, moeten wij altijd een veilige plek kunnen bieden.

3905 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik zie nog een interruptie aankomen. De heer Koyuncu van DENK.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja voorzitter, mijnheer Deen geeft aan dat opvang in de regio moet gaan plaatsvinden. In welke regio moeten Oekraïners opgevangen worden?

3910 De heer **DEEN** (PVV): In de regio van Oekraïne.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Valt Nederland daaronder?

3915 De heer **DEEN** (PVV): Voor zover dat geplaatst kan worden, prima. Maar mijn vraag aan u is: is er überhaupt een grens? Zeggen we een keer 'nee', of kan dat niet? Kunnen we dat hier niet ter sprake brengen? Mag dat niet, is dat niet sociaal genoeg? Zijn we niet een keer vol? Houdt het niet een keer op? Dat is mijn vraag aan u.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik wist niet dat ik mocht antwoorden via een interruptie, voorzitter.

3920 De **VOORZITTER**: U kunt altijd met een vraag eindigen.

3925 De heer **KOYUNCU** (DENK): Dank u wel, voorzitter. Op het moment dat hier een oorlog uitbreekt en wij naar een ander land moeten, dan vinden wij ook dat wij daar opgevangen zouden moeten worden. Dat is menselijk. Wat DENK betreft is dat vanzelfsprekend. Ik heb nog geen antwoord van u gekregen op de vraag of Nederland wel of niet de regio is van Oekraïne. Dank u wel.

De heer **DEEN** (PVV): Nederland lijkt mij niet de directie omgeving of regio van Oekraïne. Nee, dat lijkt mij niet.

3930 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mijnheer Deen. U bent klaar? Dank u wel. Mijnheer Deen, u krijgt nog een interruptie van mevrouw Alberts van de SP.

3935 Mevrouw **ALBERTS** (SP): U zegt dat wij niet eindeloos kunnen doorgaan, maar hoe denkt u erover als we gaan werken aan de oorzaken van het gegeven dat mensen gaan lopen omdat ze honger hebben, omdat er gevaar is. Hoe heeft u daarover nagedacht? Ofwel: gaat u door met wapenverkoop waardoor er voortdurend oorlog is in verschillende landen. Gaat u iets doen aan de klimaatverandering waardoor mensen in hongersnood komen? Wat gaat u daaraan doen? Ook verder de uitbuiting door Europa van de rest van de wereld, want het oude kolonialisme heeft gewoon een nieuwe verschijningsvorm. Gaat u dat aanpassen? Dat zou ik wel interessant vinden.

3940 De heer **DEEN** (PVV): Ik ook. Hartstikke interessant, alleen niet voor deze provincie. Dit zijn overschrijdende vragen die wereldwijd gesteld kunnen worden. Daar hebben we het hier in de Kaderbrief in ieder geval niet over.

3945 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dat is natuurlijk wel een heel makkelijk antwoord, maar u gaat over de provincie heen richting het Rijk om te zeggen: doe er nou eens wat aan, zeg eens 'nee' tegen die mensen.

3950 De heer **DEEN** (PVV): Dat klopt, maar wij verkopen volgens mij vanuit het college geen wapens. Het woord is aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw ALBERTS (SP): Dank u wel, voorzitter. Bij de algemene beschouwingen eind vorig jaar heb ik uitgebreid stilgestaan bij de staat van het land, waarin het verkeerde. Crises alom. Misschien kunt u zich nog herinneren dat ik daarbij een plaatje in beeld bracht. Dat was de armoedecrisis, de coronacrisis, de energiecrisis, de klimaatcrisis, de stikstofcrisis, de wooncrisis, noem maar op. Crises alom. Ik ga dat niet herhalen. Maar ze zijn nog lang niet weg. De SP twijfelt, gezien de Kaderbrief, of GS die crises wel echt en snel willen aanpakken. Natuurlijk ligt er veel op het bord van het Rijk, maar de provincie kan dan in ieder geval pleitbezorger zijn van mensen, dieren, natuur, om te zeggen: laten we dat nou eens met zijn allen aanpakken. Ik heb net de PvdD een soortgelijk verhaal horen vertellen.

Maar een ding moet ik zeggen. Ere wie ere toekomt. Gedeputeerde Olthof heeft precies gedaan waarvan ik zeg: zo zou je het vaker moeten doen. Die heeft zich aangesloten bij alle andere provincies, alle gedeputeerden openbaar vervoer, om tegen het Rijk uit te spreken dat we het op deze manier niet redden. Hou ermee op, zorg dat het openbaar vervoer in stand blijft. Zo zou je het vaker moeten doen. Een goed voorbeeld doet goed volgen, chapeau. Volgens mij slaapt u heel fijn vanavond door dit compliment. Maar niettemin wil de SP natuurlijk ook nog dat er op andere terreinen vaart wordt gemaakt. Het is vandaag al gedeeltelijk aan de orde geweest. Wij willen namelijk dat er een bijdrage wordt geleverd, en wel snel, aan een schone en gezonde omgeving, en dan vooral in de IJmond. Daar heb ik twee moties voor. De eerste motie heet 'Sneller naar een gezond IJmond'. Het dictum luidt: PS besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven maatregelen te nemen die ertoe leiden dat de leefomgeving in de IJmond veel eerder schoon, gezond en veilig is dan gepland in, zoals het nu staat, 2050, Tata Steel te stimuleren, en desnoods met regelgeving te dwingen, de emissies van CO₂, stikstofdioxide, fijnstof, lood, PAKs en zware metalen onmiddellijk te verminderen naar het niveau van een gezonde leefomgeving voor natuur en mens, en hiervoor desnoods over te gaan tot -het is even schrikken- sluiting van de meest verouderde en vervuilende installaties van Tata Steel. Dat is het eerste bommetje.

Dan heb ik er nog een. Die hebben we ook vandaag min of meer besproken, maar herhaling is soms heel goed. Die motie heet 'Niet alleen de boeren'. PS besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven met spoed over te gaan tot het verder en vooruitstrevend aanpakken van de vier grootste stikstofuitstotende industriële bedrijven in Noord-Holland, en samen met gemeenten, het Rijk en de waterschappen elke mogelijkheid aan te grijpen om hun te ruime vergunningenpakket tot proporties te reduceren die gezond zijn voor mens en natuur. Dank u wel voorzitter.

Motie 156/4 juli 2022

3985 "Sneller naar een gezond IJmond"

Constateerende dat:

- de provincie Noord-Holland met het programma Tata Steel 2020-2050 voornemens is te komen tot een brede aanpak voor een gezonde en veilige leefomgeving in de IJmond;
- 3990 - dit programma de onderdelen meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden omvat;
- de bedoeling is om met dit programma op de langere termijn een transitie naar een innovatieve en duurzame staalproductie te komen;
- 3995 - reeds diverse maatregelen uit dit programma zijn en worden genomen;
- dit geleid heeft tot een enigszins gezonder Tata Steel;
- de einddatum van dit programma ver weg in 2050 is;
- voor wat betreft de gezondheid van mens, natuur en milieu veel eerder dan 2050 te komen tot schone, duurzame en gezonde staalproductie.

4000 *Overwegende dat:*

- Tata Steel nog steeds het grootste aandeel heeft in de uitstoot van CO₂, stikstofoxiden, fijnstof, lood, PAK's en zware metalen;
- gedurende de looptijd van de Roadmap Plus van Tata Steel zelf een route is uitgezet om al deze emissies te gaan verminderen;
- 4005 - dat een aantal van de maatregelen ook al werden gerealiseerd, hetgeen tot een verminderde uitstoot heeft geleid;
- uit het GGD/RIVM-onderzoek blijkt dat de urgentie hoog is om verregaande acties te ondernemen om de kwaliteit van leven in de IJmond te verbeteren;
- het voor de gezondheid van de inwoners van de IJmond en de werknemers van Tata Steel gunstig is om verouderde installaties van Tata Steel, zoals de cokesfabrieken, versneld te sluiten.
- 4010

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

Pagina 67

- maatregelen te nemen die ertoe leiden dat de leefomgeving in de IJmond (veel) eerder schoon, gezond en veilig is dan gepland in 2050;
- 4015 - Tata Steel te stimuleren en desnoods met regelgeving te dwingen de emissies van CO₂, stikstofdioxiden, fijnstof, lood, PAK's en zware metalen onmiddellijk te verminderen naar het niveau van een gezonde leefomgeving voor natuur en mens;
- hiervoor desnoods over te gaan tot sluiting van de meest verouderde en vervuilende installaties van Tata Steel.

4020 En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP)

Motie 157/4 juli 2022

4025 'Niet alleen de boeren'

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen, constaterende dat:

- 4030 - de uitstoot van te grote hoeveelheden ammoniak en stikstofoxiden een bedreiging vormen voor de gezondheid van de natuur en de mens;
- de veehoudende boerenbedrijven gezamenlijk, ook in Noord-Holland, de grootste bron van ammoniakuitstoot zijn;
- Olam Cocoa BV, gevestigd in Noord-Holland, in 2019 een jaarvracht van 23.089 kg ammoniak uitstootte;
- 4035 - Cargill Cocoa & Chocolate, gevestigd in Noord-Holland, in 2019 een jaarvracht van 59.418 kg ammoniak uitstootte;
- Tata Steel, gevestigd in Noord-Holland, in 2019 een jaarvracht van 6.034.425 kg stikstofoxiden uitstootte;
- 4040 - Schiphol, gevestigd in Noord-Holland, in 2019 een jaarvracht van 3.634.505 kg stikstofoxiden uitstootte;
- na 2019 een aantal pogingen zijn ondernomen om de stikstofuitstoot van de veehoudende boerenbedrijven, de industrie en de luchtvaart terug te dringen;
- een aantal van deze pogingen gekwalificeerd kan worden als matig succesvol;
- het echter voor de meeste bedrijven mogelijk is om via vergunningen nog meer stikstof uit te stoten dan in 2019 het geval was.
- 4045

Overwegende dat:

- de stikstofcrisis niet alleen aan de veehoudende agrarische bedrijven te wijten is;
- de indruk wordt gewekt dat de agrarische bedrijven op onevenredige wijze worden aangepakt om nog meer verspreiding van ammoniak op de natuur te voorkomen;
- 4050 - er in de afgelopen drie jaar in Provinciale Staten van Noord-Holland regelmatig op de rol van Olam, Cargill, Tata en Schiphol in de stikstofcrisis is gewezen;
- deze bedrijven niet vrijuit kunnen gaan, zowel voor wat betreft het terugbrengen van de stikstofuitstoot als in de publieke opinie;
- het onhandig is om in deze stikstofcrisis allereerst de agrarische bedrijven en dan pas de
- 4055 - industrie aan te pakken.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- met spoed over te gaan tot het verder en vooruitstrevend aanpakken van de vier grootste stikstofuitstotende (industriële) bedrijven in Noord-Holland;
- 4060 - samen met gemeenten, het Rijk en de waterschappen elke mogelijkheid aan te grijpen om hun te ruime vergunningenpakket tot proporties te reduceren die gezond zijn voor mens en natuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP)

4065

De **VOORZITTER**: Deze moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik begrijp dat u klaar bent met uw bijdrage. We gaan naar de heer Klein van de ChristenUnie.

4070 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik had geen bijdrage bij de jaarstukken, dus ik wil beginnen met het college en de ambtenaren te bedanken voor de zorgvuldige verantwoording en het positieve oordeel van de accountant daarover. Dan de Kaderbrief. Daarin schetst de provincie de trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de provincie en de uitgangspunten voor de begroting. Die gaan wij natuurlijk vaststellen; daarom is het nogal relevant. Het college kiest ervoor om in deze Kaderbrief geen nieuwe investeringen te doen

4075 dan wat strikt noodzakelijk is vanwege alle onzekerheden die er spelen. Hoewel wij die financiële
voorzichtigheid best wel waarderen, denken wij dat het college daarin wat doorslaat. Waarom
denken wij dat? Omdat het college ons een brief heeft gestuurd waarin men laat zien welke plannen
niet zijn opgenomen in de Kaderbrief en welke consequenties dat heeft. Over de brief zelf een kort
intermezzo. Wij waarderen die brief enorm. Deze brief helpt ons als Staten namelijk om goed te
4080 begrijpen wat er gebeurt als we wel of niet bepaalde investeringen doen. De brief helpt ons om
prioriteiten te stellen. Wij willen u dus vragen of u hiervan een gewoonte kan maken en ook voortaan
bij de Kaderbrief volgend jaar, maar misschien ook wel bij ander beleid, ons die alternatieve
beleidskeuzes voor te leggen. Zo kunnen wij, zonder dat het gratis is, proberen die prioriteiten te
stellen waarvoor we staan. Dan terug naar het beleid voor 2023. Wij zijn geschrokken van de
4085 effecten die het heeft als de provincie de bijdrage aan de bibliotheken en de uitkeringen van de
erfgoedmiddelen niet indexeert. Want de inflatie is op dit moment heel erg hoog. Doordat de salaris-
en materiaalkosten gewoon stijgen, is een bevrozing van hun bijdrage dus de facto een bezuiniging.
Wij zijn nog meer geschrokken van de consequenties die het heeft als we niet verder investeren in
het Huis van Hilde. Uit de brief van GS blijkt dat daarmee de museale functie niet meer goed in de
4090 lucht te houden is. Dat is nogal wat, na alle energie die we daar de afgelopen jaren in hebben
gestoken en de moeite die wij hebben gedaan om hier ook echt een museum van te maken. Onze
investeringen in de cultuur zijn heel beperkt. Wij vinden dat wij daarop niet verder moeten
beknibbelen. Daarom wil ik heel graag een motie indienen. De titel is 'Geen bezuiniging op cultuur'.
In het dictum vragen wij GS om Wij vragen ons eerlijk gezegd af of dat nog wel passend is in deze
4095 tijden van hoge inflatie. Het staat ook op gespannen voet Wij denken dat het beter is Wij moeten er
nog over nadenken hoe dat Daarom willen wij een motie indienen En dat, terwijl het voor het
grootste deel om Wij denken daarmee voldoende basis te hebben Wij vragen GS om bij het opstellen
van de begroting voor 2023 haar uiterste best te doen om daar in de voorstellen 3, 4 en 5 uit de
brief waarin de verschillende overwegingen staan, op te nemen en daarbij de actuele
4100 indexatiepercentages te hanteren.

Motie 158/4 juli 2022

'Geen bezuiniging op cultuur'

4105 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van
agendapunt 10 'Kaderbrief 2023 (VD-40)';
constaterende dat:*

- *het college van GS ervoor heeft gekozen terughoudend te zijn met het opnemen van nieuw
beleid in de kaderbrief;*
- 4110 - *er in de kaderbrief geen indexatie is opgenomen voor de bijdragen aan bibliotheken en
decentralisatiemiddelen erfgoed;*
- *er in de kaderbrief geen bijdrage is opgenomen voor de noodzakelijke doorontwikkeling van
het Huis van Hilde;*
- *de inflatie ongekend hoog is;*
- 4115 *overwegende dat:*
- *het niet-indexeren van de bijdrage aan culturele instellingen in tijden van hoge inflatie de
facto een bezuiniging inhoudt;*
- *Probiblio belangrijke taken uitvoert voor de provincie Noord-Holland en dat de kosten voor de
4120 uitvoering van deze taken stijgen door de inflatie, waardoor het voorgenomen beleid ertoe
kan leiden dat Probiblio deze taken niet meer naar behoren kan uitvoeren;*
- *de kosten voor restauratie van monumenten enorm zijn toegenomen, waardoor het
voorgenomen beleid ertoe kan leiden dat er minder restauratieprojecten kunnen worden
gefinancierd en het "steunpunt monumenten en archeologie" gemeenten minder goed kan
4125 ondersteunen;*
- *er een noodzaak is om het Huis van Hilde door te ontwikkelen, waardoor het voorgenomen
beleid er toe kan leiden dat het niet meer mogelijk is om de wettelijke taak van
collectiebeheer en de museale taak in de lucht te houden;*

vragen GS: om:

- *bij het opstellen van de begroting voor 2023 haar uiterste best te doen om daarin de
4130 voorstellen 3, 4 en 5 uit de brief "Overwegingen GS bij kaderbrief 2023" op te nemen en
daarbij de actuele indexatie-percentages te hanteren,
en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

4135

De **VOORZITTER**: Dank u wel, deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Door de beschrijving van deze keuzes hebben GS ons ook op het spoor gezet van het indexatiebeleid. Dat wij een nee-tenzijbeleid hadden waarbij slechts een beperkt
4140 aantal posten standaard geïndexeerd worden. Dat was mij niet zo duidelijk. Wij vragen ons eerlijk gezegd af of dat nog wel passend is in deze tijden van hoge inflatie. Want als je dan niet indexeert, ben je de facto aan het bezuinigen, zonder dat daarover een expliciete keuze gemaakt is. Het staat eerlijk gezegd ook op gespannen voet met het uitgangspunt dat we reëel proberen te begroten. Want als er bepaalde plannen zijn die uiteindelijk meer gaan kosten en je doet in de begroting net
4145 alsof je de verwachte uitgave niet indexeert, krijg je het later toch als een boemerang terug. Wij denken dus dat het beter is om dat gewoon in de begroting op te nemen en zo inzichtelijk te maken. We moeten nog even goed nadenken over de vraag hoe het precies moet. Wat ons betreft gaan GS de komende tijd nadenken hoe we een verantwoorde keuze kunnen maken over welke posten we standaard wel en standaard niet willen indexeren. Daarom wil ik een motie indienen die heet
4150 'Herziening beleid indexatie'. Daarin worden GS verzocht het provinciale indexeringsbeleid te herzien volgens de uitgangspunten die ik net beschreven heb, en uiterlijk dit kalenderjaar een voorstel te doen aan PS, zodat dit meegenomen kan worden in de volgende begrotingscyclus.

Motie 159/4 juli 2022

4155 'Herziening beleid indexaties'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 10 'Kaderbrief 2023 (VD-40)';

constaterende dat:

- 4160 - *het college een 'nee tenzij beleid' hanteert voor het indexeren van provinciale bijdragen;*
 - *op dit moment volgens de kaderbrief alleen rekening wordt gehouden met indexatie van een 5-tal posten (zie pagina 15 kaderbrief 2023);*
 - *de inflatie momenteel zeer hoog is;*
 - 4165 - *het niet-indexeren van provinciale bijdragen in tijden van hoge inflatie de facto tot een bezuiniging leidt;*
 - *één van de uitgangspunten van de begroting is 'duurzaam structureel en reëel evenwicht';*
- overwegende dat:*
- *het geen rekening houden met indexatie in tijden van hoge inflatie op gespannen voet staat met het uitgangspunt 'reëel evenwicht', omdat kostenstijgingen in veel gevallen uiteindelijk toch doorberekend zullen worden (uit de toelichting: "De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren-)ramingen");*
 - 4170 - *impliciete bezuinigingen door het niet-indexeren onbedoelde effecten kunnen hebben en niet gebaseerd zijn op bewuste keuzes van de Provinciale Staten,*

verzoeken GS:

- 4175 - *het provinciale indexeringsbeleid te herzien en uiterlijk dit kalenderjaar een voorstel te doen aan PS, zodat dit meegenomen kan worden bij begroting voor 2024, en gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

4180

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Een ander onderwerp betreft de mobiliteitstransitie. De provincie heeft een ambitieus beleid opgesteld om onder andere het fietsgebruik te stimuleren. Maar in deze
4185 Kaderbrief worden de middelen die daarvoor nodig zijn nog niet beschikbaar gesteld. Die staan weer in de brief van opties die overwogen zijn, maar nog niet opgenomen zijn. Dat is wat ons betreft een gemiste kans. Gemeenten kunnen daardoor geen subsidies krijgen voor kleine fietsverbeterprojecten. Dat kan langdurig effect hebben. Het regionale fietsnetwerk wordt niet verder verbeterd en we dreigen koppelkansen te gaan missen. En dat, terwijl het allemaal grotendeels om
4190 incidentele investeringen gaat. Nu is uit de Meicirculaire duidelijk geworden dat we waarschijnlijk zo'n 15,1 miljoen extra inkomsten kunnen verwachten uit het provinciefonds. Wij denken dat we daarmee voldoende basis hebben om te besluiten om die investeringen in de mobiliteitstransitie wél te doen. Ik daarom een motie in die heet 'Blijven investeren in de mobiliteitstransitie'. Het dictum daarvan luidt: Wij vragen GS om bij het opstellen van de begroting voor 2023 haar uiterste best te
4195 doen om daarin de onder punt 7 genoemde voorstellen in de brief op te nemen, en voor de dekking van de 10 miljoen euro die daarvoor nodig is nadrukkelijk te kijken naar de meevaller, vanwege de bijstelling van de uitkering uit het provinciefonds van 15,1 miljoen euro.

Motie 160/4 juli 2022

4200 'Blijven investeren in de mobiliteitstransitie'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van agendapunt 10 'Kaderbrief 2023 (VD-40)'; constaterende dat:

- 4205
- *het college van GS ervoor heeft gekozen terughoudend te zijn met het opnemen van nieuw beleid in de kaderbrief;*
 - *er in de kaderbrief gekozen is om in 2023 niet te investeren in de versterking en verdere uitvoering van de mobiliteitstransitie;*
- overwegende dat:*
- 4210
- *de provinciale staten eerder hebben aangegeven belang te hechten aan de ontwikkeling van beleid voor veerponten;*
 - *het niet-aanvullen van de subsidieregeling kleine infrastructuur tot gevolg zal hebben dat vele kleinere projecten ter verbetering van de fietsinfrastructuur niet door zullen gaan, en dit mogelijk meerjarige gevolgen heeft;*
- 4215
- *door het bevriezen van de bijdragen vele verbeteringen aan het regionale fietsnetwerk niet kunnen worden gerealiseerd, en de provincie bovendien meekoppelkansen dreigt te missen;*
- vragen GS:*
- 4220
- *om bij het opstellen van de begroting voor 2023 haar uiterste best te doen om daarin de voorstellen onder punt 7 uit de brief "Overwegingen GS bij kaderbrief 2023" op te nemen; voor de dekking van € 10 miljoen die nodig is voor deze incidentele uitgaven nadrukkelijk te kijken naar meevaller vanwege bijstelling van de uitkering uit het provinciefonds van € 15,1 miljoen zoals aangekondigd in de meicirculaire van 31 mei 2022, en gaan over tot de orde van de dag.*

4225 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel, ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslaging.

4230 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan ten slotte nog de faunaschade, zoals al eerder genoemd door mijn collega's van het CDA. We stellen in deze Kaderbrief de verwachte schade bij tot 10 miljoen euro per jaar. 10 miljoen euro per jaar! Daar krijgen we niets voor. Dat zijn kosten die we maken om boeren te compenseren voor eten dat eigenlijk voor mensen bedoeld was, maar wat opgevreten is door de ganzen. Dat is echt zondegeld. Wij willen GS vragen om nog eens heel goed na te denken bij de uitwerking van de begroting of wij niet meer kunnen investeren in preventie, in plaats van alleen

4235 maar het compenseren van de schade. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u. Ik kijk naar mevrouw Van Soest van 50PLUS/PvdO.

4240 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel voorzitter. Er is een positief resultaat in de Kaderbrief, maar men wil door alle onzekerheden, zoals Oekraïne, inflatie, noem maar op, vooral niets aan extra uitgaven doen. Alleen bij sommige punten wordt voorgesteld om de inflatie en gestegen kosten, waaronder de bouwkosten, mee te rekenen, wat niet standaard gebeurt. Men hanteert normaal als principe 'nee'. Geen inflatie, tenzij. In de Kaderbrief is de volgende toezegging opgenomen: 'Wel maken wij voor de Staten inzichtelijk welke voorstellen op tafel hebben gelegen

4245 waar het positief begrotingssaldo ook voor ingezet zou kunnen worden. Wij zullen deze voorstellen, voorzien van een toelicht ter informatie aan de Staten toezenden voor de behandeling van de Kaderbrief in de commissies. Via deze brief geven wij invulling aan deze kadervoorstellen.'

4250 Voorzitter, een overzicht van niet-opgenomen kaderbriefvoorstellen. Prijsindexatie voor beter en uitbreidingsinvestering IMPI. 2. Cofinanciering Europese projecten van 2023 tot 2027. 3. De bibliotheekindexering. 4. Doorontwikkelen van Huis van Hilde. 5. Toepassing indicatie op de uitgave decentralisatiemiddelen erg goed. Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord fase I. Doorpakken van de mobiliteitstransitie, zoals meer laadpalen voor bezoekers. Een sterke gemeente en sterke regio's. Ook niet opgenomen! Het masterplan wonen.

4255 Voorzitter, de provincie Noord-Holland heeft 2,26 miljoen euro geïnvesteerd voor versnelde bouw van bijna 750 seniorenwoningen binnen drie jaar. Wij willen hiervoor ook een motie indienen, om de gedeputeerde misschien over te halen om die investeringen ook in Noord-Holland te doen.

4260 Voorzitter, het is aardig dat er voorlopig geen verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting komt, maar het was misschien nog aardiger geweest om alle Noord-Hollanders te helpen met deze gigantisch hoge benzineprijs, door een jaar helemaal geen opcenten te berekenen. 50PLUS vraagt u dit heeft overwogen, of wil overwegen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik vind het, moet ik zeggen, een heel creatief voorstel. Maar heeft u bedacht wat dat de provincie zou kosten?

4265 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Weet u, dat mogen de heren uitzoeken. Zover reikt mijn kennis nou ook weer niet.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan lijkt het me goed om, voor we daarover besluiten, de kosten wel even scherp hebben.

4270 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dat vraag ik in mijn motie.

De **VOORZITTER**: Even via de voorzitter, alstublieft.

4275 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Sorry voorzitter. Bij punt 5 staat 'faunaschade'. In 2021 bedroegen de kosten als gevolg van faunaschade circa 10 miljoen euro. Dit is aanzienlijk meer dan de circa 6 miljoen waar structureel rekening mee wordt gehouden in de vigerende begroting. Omdat de hoge kosten in 2021 een structureel karakter hebben en het niet in de lijn der verwachtingen ligt dat dit bedrag de komende jaren zal dalen, wordt het budget voor tegemoetkoming schade fraude
4280 meerjarig bijgesteld naar 10 miljoen euro. Maar mijn vraag is de volgende. Als de schade aan gewassen -ik meen dan de heer Klein van de ChristenUnie dat ook al gevraagd heeft- zo hard oplopen door met name de ganzen, is het aardig dat u die schade gaat vergoeden. Maar is het niet beter effectieve middelen te nemen om de schade zelf te beperken en te voorkomen? Welke mogelijkheden ziet de provincie nog om schade door ganzen te verminderen?

4285 Dan de uitvoering van de VTH-taken, inclusief Road Map Plus. De transitie naar groen staal, over Tata. Dan worden sommige bedragen gedekt door het naar voren halen van 2 miljoen euro voor 2023 en 2024, en voor de andere bedragen is nog geen dekking. Wanneer is deze gehele dekking compleet en volledig? Kunnen wij daarvan zo spoedig mogelijk op de hoogte worden gebracht?
4290 Dan hebben wij nog de Swung-2. De huidige regelgeving van de Wet geluidshinder voor geluid van spoorwegen, industrie etc., wordt inhoudelijk vernieuwd en straks geïntegreerd in het instrumentarium van de Omgevingswet. De provincie Noord-Holland is in het kader van Swung-2 verplicht mee te werken aan deze beleidsvernieuwing. Dit geldt voor onze provinciale wegen, maar ook voor de bestaande industrieterreinen en het regionale belang ervan. Dat zijn de zogenaamde
4295 gesoneerde bedrijventerreinen. Het Rijk heeft samen met de provincie en de gemeenten nieuwe geluidswetgeving opgesteld. Samenwerken aan de uitvoering en een nieuw geluidbeleid, daar zijn wij blij mee. De nieuwe wetgeving beoogt een betere bescherming te geven tegen geluidshinder, het bestaande stelsel van geluidswetgeving te vereenvoudigen en waar mogelijk de uitvoering verder te decentraliseren. Swung wordt gefaseerd uitgevoerd. Swung-1 gaat over de rijksinfrastructuur en is al sinds 2012 in werking. Swung-2 gaat over de provinciale wegen, gemeentelijke wegen en
4300 gesoneerde industrieterreinen en wordt met inwerkingtreding van de Omgevingswet geïmplementeerd. Voor weg, infrastructuur is de deadline van de implementatie 2024. Voor de gesoneerde industrieterreinen is dat tot 2029. Over de dekking en de inhoud is eigenlijk nog weinig bekend. Men zegt dat er in 2022 meer duidelijkheid komt. Mijn vraag luidt: wanneer mogen wij de stukken verwachten in 2022? Wij zitten namelijk al over de helft.

4305 Ik wil nog even drie moties indienen. Een motie heet: 'Laat bezoekers provincie niet voor paal staan: werkende laadpalen in garage voor bezoek' Het dictum luidt: Ervoor te zorgen dat er voor bezoek van de garage ook werkende laadpalen zijn; de kans op een werkende en beschikbare laadpaal voor bezoek of personeel meer in balans te brengen.

4310 Dan hebben wij een motie met als titel 'Wat levert het zonnepark op?' Wij zouden het volgende dolgraag willen weten: de Staten middels een duidelijk overzicht te informeren over de concrete opbrengst van elektra en het geplande zonnepark.

Ten slotte hebben wij de motie 'Seniorenwoningen in strijd tegen de wooncrisis'. Het dictum luidt als volgt. 'Te onderzoeken of, naar voorbeeld van de provincie Zuid-Holland, ook in Noord-Holland budget vrijgemaakt kan worden voor de versnelde bouw van seniorenwoningen en de Staten over de
4315 uitkomsten te informeren.'

Motie 161/4 juli 2022

'Laat bezoekers provincie niet voor paal staan: werkende laadpalen in garage voor bezoek'

4320 *Overwegende dat:*

- *provincie Noord Holland zegt voor duurzaam en groen te zijn, windmolens en zonne-energie wil. Duurzame energie en elektrische mobiliteit zegt na te streven.*

Van mening, dat:

- 4325 - de Provinciale garage aan de Dreef in Haarlem, wel veel werkende laadpalen voor PERSONEEL bevat, maar de enige laadpaal voor BEZOEK is afgeplakt en buiten werking staat;
- het hypocriet kan overkomen bij inwoners van de provincie Noord Holland, als er wel veel werkende laadpalen voor personeel van de provincie zijn, maar veel minder en niet werkende laadpalen voor de inwoners zelf;
- 4330 - het een gevoel van tweedeling en verdere kloof tussen bevolking en politiek kan creëren.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- ervoor te zorgen dat er voor bezoek van de garage ook werkende laadpalen zijn;
- de kans op een werkende en beschikbare laadpaal voor bezoek of personeel meer in balans te brengen.

En gaat over tot de orde van de dag.

4335

Ondertekening: Wil van Soest (SOPLUS/Partij van de Ouderen)

Motie 162/4 juli 2022

'Wat levert het zonnepark op?'

4340

Constaterende, dat:

- de provincie Noord-Holland ruimte wil maken voor de komst van een groot zonnepark ten oosten van Hoofddorp aan de AS.

Overwegende, dat:

4345

- de concrete elektraopbrengst van het zonnepark niet duidelijk is.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- de Staten middels een duidelijk overzicht, te informeren over de concrete opbrengst van elektra van het geplande zonnepark.

En gaat over tot de orde van de dag.

4350

Ondertekening: Wil van Soest (SOPLUS/Partij van de Ouderen)

Motie 163/4 juli 2022

'Seniorenwoningen in strijd tegen wooncrisis'

4355

Constaterende, dat:

- de provincie Zuid-Holland met een investering van €2,26 miljoen zorgt voor de versnelde bouw van bijna 750 seniorenwoningen binnen 3 jaar.

Overwegende, dat:

4360

- veel senioren die naar een seniorenwoning doorstromen een gezinswoning achterlaten;
- dit kansen biedt voor starters en jonge gezinnen die nu vaak klem zitten op de woningmarkt.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- te onderzoeken of, naar voorbeeld van de provincie Zuid-Holland, ook in Noord-Holland budget vrijgemaakt kan worden voor de versnelde bouw van seniorenwoningen en de Staten over de uitkomsten te informeren.

4365

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (SOPLUS/Partij van de Ouderen)

4370

De **VOORZITTER**: De drie door u ingediende moties maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage. Wij gaan naar de heer Koyuncu van DENK.

4375

De heer **KOYUNCU** (DENK): Dank u wel voorzitter. De Kaderbrief 2023 maakt duidelijk dat onzekere tijden nog lang niet voorbij zijn. Dat was ook allermindst de verwachting. Maar met de inmiddels sterk gestegen energiekosten, de inflatie, en oorlog in Oekraïne zijn de economische vooruitzichten nog minder voorspelbaar geworden. En binnen deze onzekere omstandigheden moeten Gedeputeerde Staten een robuust financieel overzicht presenteren. Dat is niet makkelijk. De complimenten daarom aan het college. De financiële situatie ziet er op zichzelf optimistisch uit. Zeker als ik de situatie vergelijk met die in een aantal gemeenten. In dat verband wil ik benadrukken dat er nog een vooruitzicht is waar wij met zijn allen ons nog wel zorgen om maken. Dat is het ravijn. Na 2026 staat alle gemeenten een fikse korting op het gemeentefonds te wachten. In totaal zo'n 5 miljard euro, oplopend tot 7,5 miljard euro jaarlijks. Tegen Follow the Money zegt 20% van de gemeenten dat men de begroting niet meer rond kan krijgen. Ik ben benieuwd of de provincie dit in beeld heeft. Hebben GS net zoals Follow the Money al in kaart gebracht hoeveel gemeenten in Noord-Holland zich

4380

- 4385 specifiek zorgen maken over hun begroting, en wat die zorgen precies zijn? Dat lijkt me verstandig voor het volgend college, om goed voorbereid te zijn op eventuele financiële problemen. Ik hoor het graag.
- Voorzitter. Er is een overschot dat naar de algemene reserve gaat. Daarbovenop komt een bedrag vanuit de meicirculaire. Dit geeft ons wat meer financiële ruimte om de doelstellingen te realiseren.
- 4390 Het college biedt tien voorstellen aan. DENK vindt het belangrijk dat lopende projecten zoveel mogelijk blijven doorgaan door te indexeren, bijvoorbeeld het meerjarenprogramma infrastructuur. En dat de indexatie voor de bibliotheken wordt voortgezet.
- Dan een ander actueel onderwerp. Wij hebben ons allemaal uitgesproken over de verwachte bezuiniging op het ov. Natuurlijk maakt DENK zich hierover enorm veel zorgen. Er zitten veel aspecten aan. Maar ik wil er een benadrukken. Ik lees dat er in bepaalde regio's mogelijk bezuinigd zal worden in de gebieden die nu al slecht bereikbaar zijn. Als die bezuinigingen doorgaan.
- 4395 Voorzitter, dat is niet uit te leggen. Als gebieden slecht bereikbaar zijn, moet je er niet op bezuinigen. Je moet er juist alles aan doen om de ov-verbindingen zoveel mogelijk te behouden, en als het even kan uit te breiden. Want er zijn in die gebieden vaak ook slechte alternatieve vervoersmogelijkheden, waardoor er dus vervoersarmoede kan ontstaan. Daarvoor dien ik samen met JA21 een motie in. 'Zodat het college haar best kan doen om bij mogelijke nieuwe bezuinigingen de minst bereikbare of toegankelijke gebieden zoveel mogelijk te ontzien'. Dit is dus een signaal dat wij afgeven voor de reserveplannen die nu gemaakt worden, voor het geval er geen geld komt uit het Rijk en de reizigers niet terugkomen. Voor de beeldvorming: dit is een motie die wij hebben
- 4400 ingediend in Amsterdam. Die is daar unaniem aangenomen.
- Tot slot. Op 1 juli was het Ketu Ketu en Dia di Abolishon. Onze commissaris bracht excuses uit namens de provincie Noord-Holland. Daarvoor wil ik hem bedanken. Het maken van excuses is een lang gekoesterde wens geweest van de nazaten van tot slaaf gemaakten. Dit zijn ook Noord-Hollanders. Onze burens, vrienden, familie. Het slavernijverleden is dus niet alleen van hen. Het is ook van ons. Het is Nederlandse geschiedenis. Het werd lang ontkend of genegeerd. Door het aanbieden van excuses is er erkenning gekomen voor dit deel van onze geschiedenis en kunnen we werken aan heling en verbinding. We zijn de eerste provincie die excuses heeft aangeboden, en daar ben ik erg trots op. De herdenking van de afschaffing van de slavernij krijgt elk jaar meer aandacht. Gezien de rol van de provincie en de geschiedenis van dit gebouw zijn wij van mening dat er een waardige plek moet gaan komen waar we ieder jaar stil kunnen staan. Denk aan een markering of een gedenksteen. Op die manier hebben we ieder jaar een plek om naartoe te komen en gezamenlijk te herdenken. Daarvoor dienen we samen met de PvdD een motie in. Ik reken op uw steun.
- 4415 Ik zal de moties voorlezen, voorzitter. Het eerste dictum luidt: met klem bij de vervoerregio aan te dringen om bij mogelijke bezuinigingen de minst bereikbare gebieden zoveel als mogelijk te ontzien. Het volgende dictum: verzoek het college in of rondom het provinciehuis een plek te creëren waar jaarlijks kan worden stilgestaan bij de herdenking van de afschaffing van de slavernij, Ketu Ketu c.q. Dia di Abolishon. Dank u wel.

Motie 164/4 juli 2022

- 4425 'Ontzie bezuinigingen ov in de minst bereikbare gebieden'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, kennis genomen hebbende van de discussie over de Kaderbrief 2023; constaterende dat:

- 4430 - *het Rijk hoogstwaarschijnlijk stopt met de coronasubsidies voor vervoersbedrijven waardoor hoogstwaarschijnlijk een bezuiniging van wel 30% aanstaande is;*
- *verschillende regio's als gevolg hiervan hebben aangegeven te willen bezuinigen in die gebieden die over het algemeen al minder goed bereikbaar zijn. Omdat het alternatieve vervoer in deze gebieden ook minder sterk aanwezig is, dreigt hierdoor vervoersarmoede te ontstaan.*
- 4435 *overwegende dat:*
- *het ontstaan van vervoersarmoede zoveel als mogelijk tegengegaan dient te worden; verzoeken het college:*
- *met klem bij de vervoersregio aan te dringen om bij een mogelijke bezuiniging de minst bereikbare gebieden zoveel als mogelijk te ontzien, en gaan over tot de orde van de dag.*
- 4440

Ondertekening: Süleyman Koyuncu (DENK), Eric Jensen (JA21)

Motie 165/4 juli 2022

- 4445 'Waardig gedenkteken slavernijverleden'

*Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022.
kennis genomen hebbende van de discussie over Kaderbrief 2023,*

4450 *constaterende dat:*

- *De geschiedenis van (Noord-)Holland verbonden is met het slavernijverleden;*
 - *de commissaris van de Koning excuses heeft aangeboden voor het slavernijverleden;*
 - *het aanbieden van excuses het belang weergeeft van een waardige plek om te herdenken;*
- overwegende dat:*

4455 - *het belang van het herdenken van het slavernijverleden (Keti Koti c.q. Dia di Abolishon) elk jaar toeneemt;*

- *er momenteel geen waardige plek is bij het Provinciehuis om jaarlijks gezamenlijk stil te staan bij dit verleden;*

verzoeken het college:

4460 - *in of rondom het Provinciehuis een plek te creëren waar jaarlijks kan worden stilgestaan bij de herdenking van de afschaffing van de slavernij (Keti Koti c.q. Dia di Abolishon); en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten;*

en gaan over tot de orde van de dag.

4465 *Ondertekening: Süleyman Koyuncu (DENK), Fabian Zoon (PvdD)*

De **VOORZITTER**: Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik zie een interruptie van de heer Heijnen van het CDA.

4470 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter dank u wel. Ik heb een vraag over de motie over de gedenksteen. Ik snap het heel goed en vind het eigenlijk wel een mooi initiatief. Maar ik vraag mij af hoe u dat voor zich ziet in relatie tot de nationale gedenkplek in het Oosterpark. Hoe verhoudt zich dat daartoe? Wat voor aanvulling verwacht u? Er is een mooie nationale herdenkplek en men gaat naar ik begreep -en dat is volgens mij ook goed nieuws- kijken of die niet groter moet. Er komen terecht

4475 jaarlijks steeds meer mensen op af.

De heer **KOYUNCU**: Voorzitter, ik wil heel erg danken voor de vraag van mijn collega. Dan kan ik deze motie verder toelichten. Zou het niet mooi zijn om naast zo'n groot gebouw, dat is gebouwd met de inkomsten van de slavernij, een gedenksteen, een monument, een waardig iets neer te zetten

4480 waar mensen heen kunnen komen? We hebben het over mobiliteitsarmoede. Niet iedereen kan helemaal naar Amsterdam gaan om mee te doen met de herdenkingen daar. We hebben het ook over dit gebouw, dat ergens voor staat. Wij vinden dat zo'n gedenkteken hierbij past. Dat is het minste dat we kunnen doen voor al die mensen die hier dagelijks reizen, hier voorbijlopen en kijken. Als ze naar het gebouw kijken, denken ze terug aan het leed dat hun voorouders hebben geleden. Ik hoop

4485 dat het duidelijk is.

De **VOORZITTER**: U was klaar met uw bijdrage?

4490 De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja, dank u wel voorzitter.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Voorzitter. Ik heb een wat kritische bijdrage, aangezien ik zojuist hoorde dat ik tot de oppositie behoor. Ik was zelf eerlijk gezegd nog niet zover. Ik hoop dat volgende week de rechter zal uitspreken dat dat misschien toch wat anders in elkaar zit. Verder wil ik in ieder geval benadrukken dat ik kritisch zijn altijd heb gezien als een vorm van loyaliteit. En dat

4495 het ook altijd zo bedoeld is.

In toenemende mate wordt het land, en ook de provincie Noord-Holland geregeerd door de maakbaarheidsgedachte. We leven in een tijd van grote transities en crises. Klimaatadaptatie, energietransitie, stikstof, woningen, ga zo maar door. Grote problemen komen voort uit het stellen van te korte en in feite onmogelijke deadlines. We willen van alles voor 2030, maar we weten ook nu

4500 al dat een flink deel van de ambities niet gehaald gaan worden. De druk wordt opgevoerd, alsof dat zou helpen. Daarmee ontstaat er veel onrust in de samenleving. Denk aan de ondernemers in de haven. Die willen elektrificeren om aan de milieuwet te voldoen, maar ze krijgen geen elektriciteit. Dorpen in onze provincie die door de regelgeving niet meer kunnen ontwikkelen, zoals ze zelf

4505 belangrijk achten, boeren die grip verliezen op de eigen toekomst en de toekomst van hun kinderen. Los van alle inhoudelijke politieke onderwerpen is de grootste opgave van de provincie mijns inziens dat meer in samenwerking en in partnerschap gezocht moet worden. Ik weet dat velen van ons de ervaring hebben dat ze dat al zo doen. Maar er is ook zoiets als de perceptie van de ander. Die kan ondanks alle inzet heel anders zijn. Toen ik van de week in gesprek ging bij de blokkade van de

- 4510 N247 door de boeren, heb ik na afloop ook nog gesproken met een aantal politiemensen, wegenspecteurs en wat andere functionarissen die daar waren. En ik koppelde een aantal dingen die ik gezien en gehoord had terug, en sloot af door te zeggen dat deze boeren heel weinig vertrouwen hadden in de politiek. Alle aanwezigen daar sprongen spontaan in de lach: haha, ja niet alleen de boeren! Op dat moment kon ik er ook om lachen, want ik heb natuurlijk zelfspot. Maar helaas denk ik dat het inderdaad waar is. Ook de functionarissen die daar stonden. Er wordt een woud aan regels
- 4515 en idealen over mensen uitgegoten, ook in deze provincie. Er zijn inmiddels heel wat coaches werkzaam om de verschillende beleidsdoelen te helpen implementeren. Vanuit de maakbaarheidsgedachte worden vooral die partners gezocht die het wereldbeeld delen. Gelijk opgeleiden, gelijk gestemden.
- 4520 Dat kan anders. Ons VVD-verkiezingsprogramma staat bol van de woorden 'ondernemers' en 'ondernemerschap'. De Kaderbrief helaas niet. We zien een keer het woord 'ondernemer' in de algemene analyse. En verder nog een keer, hoe symbolisch, 'de ondernemer in relatie tot faunaschade. Ondernemende mensen, ondernemers, vormen potentieel sterke partners voor het provinciale beleid. En dat vraagt wel meer bereidheid om te luisteren, samen te werken en te faciliteren. Het feit dat de Kaderbrief beleidsarm is, is op zichzelf goed. Als je geen geld hebt, moet
- 4525 je de tering naar de nering zetten. Zo werkt het voor burgers en ondernemers, en ook voor de overheid. De neiging om dat eventueel niet te doen en dan maar de belasting te verhogen, kan bij de overheid altijd aanwezig zijn. Bij de provincie zou dat betekenen dat de bezitters van diesel- en benzineauto's ervoor opdraaien, terwijl ze er relatief weinig voor terugkrijgen. Immers, juist voor de kerntaak 'mobiliteit' zijn er problemen.
- 4530 Deze coalitie heeft zo'n 250 miljoen euro uit de mobiliteitsreserves en vergelijkbare mobiliteitspotten gehaald en aan andere zaken besteed. Om nu te constateren dat er voor de komende jaren te weinig middelen zijn. We zien bovendien een personeelsbestand dat in onze provincie harder groeit dan bij andere overheden. De provincie heeft de afgelopen jaren boven haar stand geleefd en daarvan worden nu de consequenties zichtbaar. Goed dus dat er een beleidsarme
- 4535 Kadernota ligt. En kijk in dat kader ook nog eens kritisch naar de uitgaven bij het opstellen van de nieuwe begroting, want er zit nog wel ruimte in de bestaande middelen. Zeker als je uitgangspunt is om meer te werken vanuit de energie van ondernemende mensen, en minder vanuit de overheid die de samenleving ontwerpt en die maakbaarheid uitrolt. Dank u wel.
- 4540 Statenlid **DULFER** (GL): Voorzitter. Wij hebben hier de Kaderbrief voor ons liggen. Na de laatste jaarstukken ook de laatste Kaderbrief van deze coalitie. We kunnen zien dat we er financieel goed voorstaan. Dat gaven de jaarstukken ook al aan. Maar desondanks verhaalt het college over de onzekerheden waarin wij terecht zijn gekomen. Die onzekerheden hebben wij de afgelopen jaren ook meegemaakt. Sterker nog, die onzekerheden lijken wel het nieuwe normaal geworden. In alle
- 4545 eerlijkheid: het is eigenlijk ons vak om met onzekerheid om te gaan. Op zichzelf mogen wij ons door deze onzekerheden niet van de wijs laten brengen. GroenLinks is het wel eens en accepteren dat dankzij die onzekerheden wij voorlopig even pas op de plaats maken bij het invullen van de financiële ruimte in deze Kaderbrief voor nieuw beleid. De bijstellingen die we in de Kaderbrief tegenkomen nemen een groot deel van de ruimte in. En terecht. Als je kijkt naar wat er voor ons ligt
- 4550 aan nieuwe investeringen die we moeten doen in de komende jaren op het gebied van stikstof of Tata Steel etc., zijn die immens.
- Ik heb een vraag aan het college. Ondanks het feit dat we een beleidsarme Kaderbrief hebben, heb ik nog niet goed gezien dat we volgens het college het coalitieakkoord wel kunnen realiseren. Die bevestiging zou ik nog even van het college willen horen. Dat ondanks de beleidsarmoede van de
- 4555 Kaderbrief het collegeakkoord op zichzelf, en de uitvoering daarvan -we zitten nu in het laatste jaar- niet in het geding is. Ik zie behalve financiële risico's eigenlijk een groter risico als het gaat over het toekomstige beleid van de provincie. Dat gaat met name over personeel en capaciteit. Als je ziet wat voor een investeringen we moeten doen en wat bijvoorbeeld de Omgevingsdienst moet doen om de toekomstige ontwikkeling bij Tata Steel, maar ook rond stikstof, te gaan realiseren, en als je ziet dat
- 4560 dat niet alleen bij de provincie tot knelpunten in de capaciteit leidt, maar ook bij andere provincies en overheden, dan kan je je afvragen of we in onze Kaderbrief niet wat breder moeten kijken dan het puur financiële. Meer in de zin van bedrijfsvoering. We zouden ook moeten kijken naar een soort realisatietoets. Kunnen wij ondanks de financiële ruimte die we hebben, op basis van de problemen die we zien in de capaciteit, het aangekondigde beleid überhaupt wel uitvoeren? Zouden we niet wat
- 4565 breder moeten toetsen in het kader van de Kaderbrief? Daar zou ik nog een reflectie van het college over willen horen.
- Dan de brief die we hebben gekregen rond de procedure voor nieuw beleid, nieuwe voorstellen etc. Dat gebeurde in het kader van wat wij de bestuurlijke vernieuwing noemen. Voor ons als GroenLinks was die bestuurlijke vernieuwing een heel belangrijke component van het coalitieakkoord. Wij waren
- 4570 de afgelopen jaren bezig om te kijken of we een daadwerkelijke discussie rond de begroting over

4575 voorstellen zowel van het college als van de Staten, in alle openheid konden faciliteren. Daarvoor hebben we vorig jaar een eerste stap gezet rond de begroting. Dat bleek lastig. Op basis daarvan hebben we gezegd dat we in 2022 zouden kijken of we het rond de Kaderbrief kunnen organiseren. In EFB is daarvoor een format gecreëerd. Maar helaas moeten we constateren dat we met elkaar accepteren dat de onzekerheid dusdanig is, dat we nu niet de financiële ruimte willen invullen. We gaan dat toch weer in de fase richting de begroting doen. Daarmee maken we het onszelf niet makkelijker. Ik wil in ieder geval aankondigen dat GroenLinks ook tijdens de begroting heel serieus gaat kijken naar de voorstellen die er dan liggen. De onzekerheid moet in die tijd sterk verminderd zijn. Wij willen in het kader van die bestuurlijke vernieuwing daadwerkelijk tijdens die begroting de discussie goed voeren. Ik wil dat alvast aankondigen.

4580 We hebben onzekerheid rond de financiën.

4585 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Dank aan het Statenlid Dulfer. Ik ben altijd groot supporter geweest van de inspanningen van vooral diens partij om dit ook rond de Kaderbrief in dit nieuwe bestuurlijke proces te gieten. Het CDA heeft er ook aan vastgehouden om gewoon maar zaken mee te geven. Ik vraag mij af waarom dat niet zou kunnen. Waarom zouden partijen op dit moment in het proces niet kunnen zeggen, vergelijkbaar met het lijstje van GS, om bepaalde punten mee te nemen in de afweging. Dan kunnen we alsnog een definitieve keuze maken bij de begroting. Waarom is dat uitstel eigenlijk nodig?

4590 Statenlid **DULFER** (GL): Wij als Staten hebben dat recht natuurlijk. Wij kunnen dat hier met elkaar besluiten. Maar ik heb net aangegeven dat wij als GroenLinks op dit moment accepteren, en ons hebben laten overtuigen door het college, dat de onzekerheden op dit moment nog zo groot zijn dat we op dit moment die financiële ruimte nog niet willen invullen.

4595 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik ken u als een positief mens. U hoopt natuurlijk dat de onzekerheid straks bij de begroting weg is. Dat hoop ik met u. Ik vrees alleen dat het niet zo is. Maar nogmaals dank. Ik ben blij dat u zegt dat u er op dat moment naar gaat kijken. Ik hoop dat u dan, ook al is er onzekerheid, dus als die onzekerheid niet weg is bij het proces van de begroting, hoe gaat u dan invulling geven aan uw wens? Een wens die ik deel naar de nieuwe bestuurlijke omgeving, ook rondom Kaderbrief en begroting.

4600 Statenlid **DULFER** (GL): Ik hoor geen vraag, voorzitter.

4605 De **VOORZITTER**: De heer Heijnen zal het nog een keer herhalen. Er zat een vraagteken achter, maar je moest er goed naar luisteren.

4610 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik doe het korter. U zegt te verwachten dat we bij de begroting meer zekerheid hebben. Dan kijk ik naar uw voorstellen. Wat als er dezelfde onzekerheid is op dat moment als nu? Wat doet u dan met voorstellen die uit de Staten komen?

4615 Statenlid **DULFER** (GL): We zullen op dat moment naar bevindingen handelen en met het college daarover in discussie gaan. Nee, ik wil daar verder op dit moment niet op vooruitlopen. Ik wil in het kader van deze voorstellen met een motie komen. Die gaat in dit geval niet over het uitgeven van geld, maar juist over het ontvangen van geld. Dat is een voorstel naar een onderzoek naar de verhoging van de inkomsten rond de grondwaterheffing. Wij hebben eerder dit jaar het regionaal waterprogramma vastgesteld. Daar maakt ook het grondwater een belangrijk deel van uit. Op grond van de grondwaterverordening van Noord-Holland leggen wij onttrekkers van grote hoeveelheden grondwater, groter dan 25.000 kuub, een heffing op. Dat grondwater heeft een belangrijke rol als het gaat om de ondersteuning van allerlei functies in de provincie. Of het nou gaat over natuur, of over landbouw, of het overeind houden van onze steden. Grondwater is buitengewoon belangrijk en maakt ook onderdeel uit van de KRW.

4620 Op dit moment, en in de komende jaren, zal het grondwater onder steeds grotere druk komen te staan van de klimaatveranderingen en de verdroging die die met zich meebrengt. Dat zal het grondwater onder druk zetten. Dat zal de functies van de landbouw, de natuur, maar ook de fundering onder onze huizen in gevaar brengen. Wij moeten dus zuinig omgaan met ons grondwater. Wij hebben financiële armslag nodig om problemen die met dat grondwater gaan spelen het hoofd te bieden. Of het nou gaat over kwaliteitsproblemen, verzilting, of andere risico's die wij met het grondwater lopen. Om die reden willen wij graag een onderzoek, om te kijken of we grotere financiële armslag onder het grondwaterbeheer kunnen leggen. Daarom hebben wij samen met D66 en PvdD een motie ingediend met het volgende dictum. Wij vragen GS om ten behoeve van de

4630 Begroting 2023 om met een voorstel te komen voor een serieuze verhoging van de

4635 grondwaterheffing, zodanig dat uit de meeropbrengsten nieuwe maatregelen kunnen worden genomen die passen binnen de kaders van de waterwet. Wij verzoeken GS ook om de meeropbrengsten toe te voegen aan de middelen van het provinciaal waterprogramma en met voorrang te bestemmen voor maatregelen inzake het op peil houden van het grondwatervolume en het bestrijden van verdroging in met name natuurgebieden en randzones zoals de binnenduinrand en het Gooi.

4640 **Motie 166/4 juli 2022**
'Verhoging inkomsten uit grondwaterheffing'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, constaterende dat;

4645 - *bescherming van waterveiligheid, -kwantiteit- en -kwaliteit een provinciaal belang is,*
- *de provincie eindverantwoordelijk is voor kwaliteit en kwantiteit van het grondwater-*
maatregelen voor duurzaam beheer en gebruik van water en voor de waterveiligheid in
Noord-Holland zijn opgenomen in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (RWP),
4650 - *deze maatregelen o.a. worden gefinancierd uit de opbrengsten van de provinciale*
grondwaterheffing conform de Grondwaterheffingsverordening 2010,

overwegende dat:

- *we in Noord-Holland niet voldoen aan de wettelijke doelen van de Europese Kaderrichtlijn*
Water en de eindtermijn van de KRW (2027) snel nadert,
- *vrijwel alle 'waterpartijen', waaronder Waterschappen en drinkwaterbedrijven, de urgentie*
4655 - *van extra maatregelen met kracht onderstrepen,*
- *in het RWP maatregelen worden benoemd waarvoor op dit moment nog onvoldoende*
structurele financiering is,
- *door klimaatverandering zich steeds vaker periodes van hevige droogte of wateroverlast*
voordoen waarop we nog onvoldoende zijn voorbereid,
4660 - *toenemende droogte vraagt om het beter opslaan en vasthouden van water,*
- *er onderzoeken lopen naar nieuwe drinkwaterwinningen die bij realisatie invloed hebben op*
het grondwaterpeil in de betrokken gebieden en de zones daaromheen en dus zullen vragen
om mitigerende maatregelen waaronder meer en betere mogelijkheden voor waterinfiltratie -
4665 - *het tarief van de grondwaterheffing al vele jaren stabiel is en een verhoging van het tarief*
zeer beperkte gevolgen zal hebben voor de inkomenspositie van bewoners,

verzoeken GS:

- *ten behoeve van de begroting 2023 met een voorstel te komen voor een serieuze verhoging*
van de grondwaterheffing zodanig dat uit de meeropbrengst nieuwe maatregelen die passen
binnen de kaders van de Waterwet structureel gefinancierd kunnen worden,
4670 - *de meeropbrengst toe te voegen aan de middelen voor het Provinciaal Waterprogramma en*
met voorrang te bestemmen voor de aanpak van verdroging die verband houdt met
grondwateronttrekking of daarvoor benodigde onderzoeken,
en gaan over tot de orde van de dag.

4675 *Ondertekening: Rien Cardol (GroenLinks), Linde Gonggrijp (D66), Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)*

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hartog van JA21.

4680 De heer **HARTOG** (JA21): Begrijp ik het goed dat het de bedoeling is om zorgvuldig om te gaan met het grondwater? Dat hoorde ik u net zeggen, maar tegelijkertijd komt u met een heffing die eigenlijk alleen maar iets oplevert als je niet zo zorgvuldig bent met dat schaarse grondwater.

4685 Statenlid **DULFER** (GL): Een heffing is een middel voor de overheid die aan twee kanten snijdt. Ten eerste organiseert het dat de initiatiefnemer zuinig omgaat met grondwater in dit geval, omdat het geld kost. Dus dat stuurt op zuinig omgaan, en dat is wat we willen. Ten tweede biedt het ons als overheid een financiële ruimte om maatregelen te nemen om het grondwater verder te beschermen.

4690 De heer **HARTOG** (JA21): Wat is nu belangrijker? De extra inkomsten? Of het tegengaan van een teveel onttrekken aan grondwater?

Statenlid **DULFER** (GL): De inhoud is belangrijk, voorzitter. Het gaat om het kunnen nemen en het hebben van de financiële ruimte om de maatregelen te nemen. Ten tweede gaat het om het afremmen van het gebruik.

- 4695 De heer **HARTOG** (JA21): Het was misschien aardig geweest als we hierover in de commissie van gedachten hadden kunnen wisselen. Nu is het een wat bijzonder moment om dit zo aan de orde te stellen.
- 4700 De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag. Ik heb de motie van Statenlid Dulfer ontvangen. Die maakt deel uit van de beraadslagingen.
- 4705 De heer **DESSING** (FvD): Een klein punt van orde. Ik vroeg mij af of de heer Kohler niet de woordvoerder was van JA21, terwijl ik nu de heer Hartog naar de interruptiemicrofoon gaan. Ik dacht: ik laat hem even uitpraten.
- De **VOORZITTER**: U hebt gelijk! U betrapte de voorzitter op een fout. Ik zal die niet meer maken en voortaan opletten.
- 4710 De heer **HARTOG** (JA21): Excuses.
- De **VOORZITTER**: Ik aanvaard de excuses van de heer Hartog. Dan heeft u een extra spreektijd gehad. Ik zal beter opletten. De heer Roosendaal van de VVD. Nu begrijp ik ook waarom de heer Kohler zo wegdook!
- 4715 De heer **ROOSEDAAL**: Dank u wel voorzitter. De taken van de provincie in onze uitvoeringsorganisaties en samenwerkingsverbanden, zoals de omgevingsdiensten, recreatieschappen en MRA, nemen toe. Daarbovenop stegen de prijzen voor goederen en diensten aanzienlijk. Ze blijven aangewakkerd worden door grote zorgen over vrede en veiligheid in de wereld en een verlamming van politiek beleid, door de stapeling van schijnbaar onoplosbare crises
- 4720 waaronder de stikstof-, energie- en klimaatcrisis. De continuïteit van handelsstromen wordt bedreigd door geopolitieke ontwikkelingen en epidemieën met mogelijk grote negatieve consequenties voor onze huidige en toekomstige welvaart. Een stabiele koers varen en voorzichtig financieel beleid uitvoeren dat rekening houdt met de werkelijkheid is van groot belang.
- 4725 De Kaderbrief geen richting aan de realisatie van ambities van de provincie. In die realisatie worden we gehinderd door personeelstekorten bij ons en onze partners, en door sterk stijgende prijzen. De problemen op de krappe arbeidsmarkt zijn nog niet voorbij. Het zal lastig blijven om voldoende opgeleide en ervaren medewerkers te vinden. Ook de gierende inflatie dreigt de prijzen op. Omdat de inkomsten niet in gelijke mate zullen stijgen, zal het gevolgen hebben voor onze taak en ambities als overheid. En toch is er ook goed nieuws. Soms kunnen overheidsinspanningen worden
- 4730 teruggeschroefd zonder dat ambities hoeven te worden losgelaten, omdat de marktsector het beter kan. Het grootkapitaal heeft soms wel wat goeds te brengen! Vooral wat betreft fondsen zoals PDNH en het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds zijn wij blij te zien dat evaluaties aangeven dat de huidige marktontwikkelingen interventies door de overheid minder noodzakelijk maken, en dat de provincie daar ook naar handelt. Bijvoorbeeld door de derde tranche voor het Herstel- en
- 4735 duurzaamheidsfonds niet te besteden. Noord-Holland blijft een populaire plaats voor mensen en bedrijven om zich te vestigen. Ook de komende jaren zal de bevolking van Noord-Holland blijven groeien, evenals het aantal bedrijven. Daarmee stijgt ook de behoefte en noodzaak aan meer investeringen in infrastructuur, elektriciteits-, data- en waterstofnetwerken. Maar ook wegen en andere verbindingen. Onderhoud en aanleg van
- 4740 infrastructuur wordt veel duurder. En toch moeten wij daarmee doorgaan, want goede infrastructuur is noodzakelijk. Noodzakelijk als we echt werk willen maken van een versterking van het duurzame vestigingsklimaat, zodat er banen zijn voor iedereen, de kwaliteit van de leefomgeving beter wordt en publieke en private voorzieningen betaalbaar en bereikbaar blijven. Noodzakelijk opdat de
- 4745 industrie kan vergroenen en de waterstof transitie een echte kans krijgt, waardoor we voorop kunnen lopen in het versterken van een innovatief en gezond investeringsklimaat, en ons minder afhankelijk te maken van landen ver weg. Een stabiel en voorspelbaar vestigingsklimaat met ruimte voor innovatie door een duidelijke taakverdeling tussen overheid en marktpartijen is een voorwaarde zonder welke we niet kunnen blijven werken aan een duurzame, gezonde economische ontwikkeling van Noord-Holland. Alleen zo kunnen we blijven investeren in de ontwikkeling van
- 4750 woningbouwlocaties, versterking van natuur, recreatie en milieu voor deze en volgende generaties. Wij wensen het college veel wijsheid toe voor de verdere uitwerking van de begroting van het komende jaar. Dank u wel.
- 4755 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter. D66 deelt de zorgen van ons college omtrent de vele onzekerheden bij de financiële ontwikkelingen op korte termijn, met als gevolg dat we nu een Kaderbrief hebben die kiest voor grote terughoudendheid voor alles wat boven op onze

4760 verplichtingen en ons belangrijke reeds ingezette beleid komt. We kunnen nu dus nog niet positief besluiten voor extra kaders, als deze extra middelen vragen. Hoewel de Kaderbrief hier bij uitstek geschikt voor is. Maar het is niet anders vanwege de vele onzekerheden. Voor D66 is het ook niet de sterke gemeenten en sterke regio's, nog niet vrijgemaakt kunnen worden. Net als de indexeringen voor de bibliotheken het Huis van Hilde. Maar het zijn gelukkig geen negatieve besluiten. Het is te zien als een uitstel, waarbij je, zodra er ruimte blijkt te zijn bij de begroting, dit soort zaken direct mee kan nemen.

4765 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wilde precies dezelfde vraag stellen. U zegt dat er gelukkig geen negatieve bezuinigingen zijn. Maar dan vraag ik mij toch af, als mensen hun lonen indiceren, de kosten van bibliotheken stijgen en ze krijgen dat niet geïndexeerd, dan moet er wel iemand uit. Dat noem ik een negatieve bezuiniging.

4770 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Nee, zo bedoelde ik het niet. Dank u wel voor deze vraag. Wij bedoelen dat als er enigszins ruimte is, dat geld er wel aan uitgegeven kan worden. We nemen nu niet het besluit om niet te indiceren. Dat komt bij de integrale afweging bij de begroting. Dus het is niet dat we het nu aan de kant zetten. Nee, we stellen het besluit nog even uit.

4775 De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat snap ik. Maar heeft u een prioritering in dat lijstje van die brief van tien punten? Die zou ik dan wel graag horen.

4780 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dat lijstje van GS is voor ons eerste prioriteit, met alle punten die daarbij staan. Er komen nu nog wat meer zaken die naar voren komen met andere moties. Wij vertrouwen GS dat zij deze punten uit hun lijstje met prioriteit gaan uitvoeren, als er ook maar enigszins ruimte is.

4785 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben ook wat verbaasd over uw opmerking dat dit niet een negatieve keuze is. Ik denk dat we ook kansen gaan missen. Maar ik begrijp hoe u het uitlegt. U zegt dat het een keuze is die nog niet gemaakt is, en daarom is het negatief. Toch zou ik willen weten waar u uw prioriteit legt. Wij hebben heel veel wensen in dat lijstje. Misschien kan niet alles. Wij hebben daar een voorstel voor gedaan in onze bijdrage. Ik hoor ook graag waar uw prioriteit dan ligt. Als alles mogelijk is, dan ben ik heel dankbaar als GS daarmee komen. Maar ik zou wel graag wat meer inzicht krijgen in uw overwegingen.

4795 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Als u mij het mes op de keel zou zetten, en ik hoop dat dat niet nodig is, dan zou ik zeggen dat bovenaan voor ons de fietsinfrastructuur en de bestuurskracht staan. En vervolgens natuurlijk ook de cofinanciering van de Europese projecten. Het is doodzonde als we dat niet doen. En het Huis van Hilde, en de bibliotheken. Want ik ben het met u eens dat het doodzonde is om dat eigenlijk te doen. Alleen is er het grotere belang van de grotere onzekerheden. Dat accepteren wij ook. Wij snappen dus dat we daar nu nog geen besluit voor kunnen nemen. U moet het dus niet zien als een negatief besluit. Dat is het niet.

4800 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee. Mag ik daaruit concluderen dat u positief staat tegenover de voorstellen die gedaan zijn? Want eigenlijk is dat precies het lijstje dat wij hier op tafel hebben gelegd.

4805 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Op het moment dat er enige ruimte is, willen we dat deze voorstellen van GS ook uitgevoerd gaan worden. In die zin staan we daar positief tegenover, maar niet alleen tegenover uw twee voorstellen. Ook tegenover bestuurskracht en de fietsinfrastructuur en de Europese projecten.

4810 De **VOORZITTER**: U heeft beide heren in de banken gekregen. Gaat u verder.

4815 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): In tweede termijn willen we reageren op de ingediende moties, met uitzondering van de motie van GroenLinks over de grondwaterheffing. Voor D66 is bescherming van waterkwantiteit en -kwaliteit een provinciaal belang. Dit zal de komende jaren extra maatregelen gaan vragen. Mijnheer Hartog, dit hebben wij uitgebreid in de commissie NLG besproken. Dus het is besproken geweest. En daarom zijn wij mede-indiener van deze motie.

De heer **CARTON** (PvdA): Voorzitter. Kan je in 2023 nog met het openbaar vervoer naar school? Of rijdt er in het landelijk gebied straks nog een bus om een boodschap te doen, nu de ov-bedrijven in

4820 problemen komen door het aflopen van de steun van het Rijk, waardoor 30% van het openbaar vervoer dreigt te verdwijnen. Lukt het de komende winter nog om de energierekening te betalen, nu een derde van de huishoudens in problemen dreigt te komen door de stijgende energieprijzen en de toenemende inflatie, zowel voor lage- als middeninkomens? Slagen wij er als maatschappij in om de duizenden vacatures in te vullen en zijn we door de tekorten aan arbeidskrachten wel in staat om onze provinciale ambities te realiseren? Bijvoorbeeld de energietransitie of de woningbouw?

4825 De PvdA maakt zich grote zorgen over deze maatschappelijke gevolgen van deze actuele ontwikkelingen. En niet alleen wij. Dit is ook meer en meer onderdeel van de gesprekken die wij voeren met onze inwoners. De leefbaarheid in Noord-Holland staat onder druk. Ontwikkelingen die ook van invloed zijn op de kaders van de Begroting 2023. De Kaderbrief staat dan ook in het teken van voorzichtigheid richting de begroting. Een Kaderbrief met onzekerheden door onder andere de

4830 stijgende energie- en grondstofprijzen, hoge inflatie en tekorten aan arbeidskrachten. Wel is mijn fractie blij dat we steeds meer naar de ontwikkelingen van de brede welvaart kijken in de Kaderbrief, op onder andere leefbaarheid. En niet alleen naar dat macro-economische vergezicht. Verbeteringen die we ook weer meenemen in de P&C-cyclus. Overigens maakt de PvdA zich nog grotere zorgen over de financiële ontwikkelingen op de lange termijn. Zowel aan de inkomsten- als aan de

4835 uitgavenkant. Maar daarover spreken we nog na de zomer via het meerjarenperspectief. Er zijn voor de PvdA ook belangrijke zaken die niet zijn meegenomen in de kaders, de brief waar steeds naar wordt verwezen. Zoals de indexering van de bibliotheken, het Huis van Hilde en actieve mobiliteit. En om de discussie van daarnet te voorkomen, zou dat ook onze prioritering zijn. Het liefst zagen we dit anders, maar mijn fractie snapt ook dat we voorzichtig naar het positieve saldo

4840 moeten kijken richting de begroting. Door de onzekerheden, en wat ons nog te wachten staat, en voor enige flexibiliteit om financiële tegenvallers op te vangen. Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen, zoals een positieve bijstelling via de meicirculaire van ruim 15 miljoen euro om mee te nemen richting de Begroting 2023. Al met al is mijn fractie vanwege de ontwikkelingen

4845 terughoudend en volgt de lijn om, als we meer duidelijkheid hebben over de onzekerheden en waar we naartoe gaan, bij de Begroting 2023 die integrale afweging te maken, zodat we voorstellen kunnen steunen die de provincie Noord-Holland en de leefbaarheid versterken. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was de bijdrage van de Staten in eerste termijn. Ik weet niet hoe het met u staat, maar de voorzitter heeft even behoefte om zijn benen te gaan strekken. We

4850 gebruiken die tijd gelijk ook om het college de gelegenheid te geven om naar de moties te laten kijken voor een eerste reactie in eerste termijn. Ik stel voor om tot 17.15 uur te schorsen. Ik schors de vergadering.

Schorsing: 16.55-17.20 uur.

4855

De **VOORZITTER**: Welkom terug voor de luisteraars en kijkers die via de website meekijken. Wij waren aanbeland bij de reactie in eerste termijn van het college op de Kaderbrief 2023. Als eerste geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof, want die zal zo straks nog even een overleg hebben met een van onze ministers. We stellen hem daarom even in de gelegenheid om als eerste een reactie te

4860 geven, met name ook op die moties die zijn portefeuille regarderden.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u voorzitter. Er zijn een paar vragen of opmerkingen waarop ik wil reageren. Dan heb ik twee moties waarop ik zal reageren. In de eerste plaats wil ik reageren op FvD, met name de opmerking over groen staal. Ik vind dat u daarmee geen recht doet aan waarmee we bezig zijn. Deze discussie rondom de fabriek en groen staal gaat niet alleen over klimaat of over milieu. Het gaat ook over gezondheid en een gezonde leefomgeving. En uiteindelijk die transitie naar een andere fabriek. Die zorgt er juist voor dat de meest vervuilende onderdelen van die fabriek

4870 kunnen verdwijnen. U doet dus, met het oog op klimaat en milieu, geen recht aan dat waarmee we bezig zijn. Ook deze Staten staan in grote meerderheid achter het mogelijk maken van die transitie, dus uiteindelijk ook te zorgen dat naast de klimaat- en milieuambities de omgeving gezond wordt. Zonder groen staal is dat bijna onmogelijk. Ik vind het belangrijk om dat te melden. Het gaat niet alleen over klimaat. Het gaat over veel meer.

4875 Dan een opmerking van GroenLinks, waar mijn collega straks ook nog verder op in zal gaan. Als het gaat over breder kijken dan financieel, hebben we het uiteraard niet, met name als het gaat om de uitvoering van projecten in de infrastructuur, alleen over geld. Het gaat ook over capaciteit en kwaliteit, om uiteindelijk de juiste dingen te kunnen blijven doen. Het gaat ook over regelgeving. Het is dus een brede discussie die we moeten voeren, niet alleen over geld om onze ambities waar te

- 4880 maken. Dat nemen we ook wel mee als het gaat om de plannen die we hebben en als het gaat om de begroting die we opstellen om hiermee verder te kunnen gaan.
- 4885 Dan een opmerking van 50PLUS/PvdO over de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de financiering om het mogelijk te maken een goede vergunning af te geven om iets als groen staal mogelijk te maken. Daarop heb ik ook al in de commissie gereageerd. Dat doen we nu om uiteindelijk de Omgevingsdienst in een positie te brengen om de eerste investeringen te kunnen doen, kennis op te bouwen. Maar wij hebben ook gezegd, waarover collega Stigter met het Rijk in gesprek is, dat het voor een deel ook vastzit aan de klimaatambities. Dus zou daar niet een stuk financiering vandaan kunnen komen? En we krijgen als de Omgevingsdienst doorgaat nog uiteindelijk de leges op milieu. Wij hebben al gezegd dat dit gefinancierd moet worden, maar we
- 4890 wachten heel even wat de ontwikkelingen zijn op die verschillende onderdelen.
- 4895 Dan twee moties. De motie van de SP over Tata Steel wil ik ontraden. Dat is niet omdat wij het oneens zijn met de ambities die erin zitten, maar die 2050 is wel heel erg ver weg. Daarom zijn we juist bezig om in 2028 al te zorgen dat we de eerste stap kunnen zetten naar een schone, groene fabriek. We hebben die 2050 al heel erg van ons afgeduwd. Het moet veel eerder gebeuren. We zijn er dus volop mee bezig. Dan wordt gevraagd Tata Steel te stimuleren om desnoods met regelgeving te dwingen om de emissies onmiddellijk... We zijn met het programma Tata Steel bezig. We zijn bezig om al die vergunningen aan te scherpen. Om de juiste maatregelen af te kunnen dwingen en de best beschikbare technieken toe te passen. Hier gaat het ook over het woordje 'onmiddellijk'. We hebben daarover vaker een discussie gehad. Ik kan niet vandaag zorgen dat die emissies naar beneden gaan. We zijn er druk mee bezig en er wordt zoveel mogelijk druk op gezet om het zo snel mogelijk te doen. Daarover is geen enkel misverstand. Maar onmiddellijk is heel veel gevraagd. En het derde kan ik niet uitvoeren. Ook daarover hebben wij het vaker gehad. Ik heb geen instrumenten, geen regelgeving, om nu bepaalde onderdelen van die fabriek te sluiten. Daarom raad ik deze motie ook af.
- 4900 Ik heb een vraag over de motie van DENK over het openbaar vervoer. De indiener had het over de Vervoersregio. De Vervoersregio is volgens mij Amsterdam en omstreken. Volgens mij is er in Amsterdam al een motie aangenomen. Wat is dan de toegevoegde waarde van deze motie?
- 4910 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter, zou de gedeputeerde de nummers van de moties willen vermelden?
- De **VOORZITTER**: U wilt interrumpen? Ik begrijp dat u de nummers van de moties wilt. Dat was dus een ordevoorstel. Het verzoek aan de gedeputeerde is de nummers te noemen van de moties waarop hij reageert.
- 4915 Gedeputeerde **OLTHOF**: De eerste motie van de SP is nummer 156. De motie van DENK is nummer 164.
- 4920 De **VOORZITTER**: Dan nu de heer Koyuncu die werd uitgedaagd door gedeputeerde Olthof.
- 4925 De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja voorzitter, de motie is inderdaad aangenomen in Amsterdam. Niet in de Vervoerregio, maar wel in Amsterdam. Op die manier heeft Amsterdam een oproep gedaan richting Vervoerregio. Hetzelfde wil ik hier gaan doen. Ik wil hier, vanuit de Staten, een oproep doen naar de Vervoerregio. Ik wil de gedeputeerde vragen of er op dit moment plannen worden gemaakt voor het geval het Rijk de coronasteun niet verlengt en de reizigers niet terugkomen in de verwachte getalen.
- 4930 Gedeputeerde **OLTHOF**: Het antwoord op die laatste vraag is 'ja'. We zijn met scenario's bezig in voor ons drie verschillende deelregio's, om te kijken hoe we ermee zouden kunnen omgaan. Er wordt naar gekeken. Er worden verschillende scenario's uitgewerkt. En als het gaat om uw toelichting op de motie, dan heb ik haar goed gelezen en wil ik haar ontraden. Amsterdam begrijp ik heel goed, want die gemeente is een onderdeel van de Vervoersregio. De provincie Noord-Holland is geen onderdeel van de Vervoersregio. Natuurlijk zijn we in gesprek. We zullen zelf ook kijken. Als we lijnen moeten afschalen doen we dat natuurlijk niet op de lijnen die al nauwelijks rijden. Daar kijken we serieus naar. Alles moet beschikbaar en bereikbaar blijven. Amsterdam heeft de juiste motie aangenomen, maar ik zou het wel in de Vervoersregio willen laten liggen.
- 4935 De heer **KOYUNCU** (DENK): Daar ben ik het niet mee eens. Officieel gaat de Vervoerregio erover, en niet de gemeente Amsterdam. Maar die doet wel een oproep, omdat vervoer niet stopt bij de gemeentegrens. Dat geldt ook voor ons. Wij zouden ook prima een oproep kunnen doen richting de Vervoerregio. De gedeputeerde geeft aan dat er plannen worden gemaakt. Een plan B voor het geval
- 4940

dat er straks niet genoeg geld is. Dan is het toch logisch dat wij een signaal meegeven, dat wij niet willen dat er bezuinigd wordt in die gebieden waar het ov op dit moment al niet goed is?

4945 Gedeputeerde **OLTHOF**: Daarover verschillen wij niet van mening, maar de provincie Noord-Holland is geen onderdeel van de Vervoersregio, en de gemeente Amsterdam wel. In dat opzicht is de motie van Amsterdam prima. Als onderdeel van de Vervoersregio, als lid ervan. Dat is de provincie Noord-Holland niet. Wij praten er met elkaar over. Ik denk dat de Vervoersregio dezelfde afweging maakt. Dat is mijn enige argument.

4950 De heer **KOYUNCU** (DENK): De gedeputeerde geeft zelf aan dat er gesprekken gaande zijn. Ik denk dat de gedeputeerde prima in die gesprekken kan meegeven hoe wij dat heel graag zien. Deelt de gedeputeerde dat met mij?

4955 De **VOORZITTER**: U mag nog even antwoord geven of u dat deelt, maar ik denk dat ik uw antwoord al weet.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nogmaals: wij zijn geen onderdeel van de Vervoersregio. Laten we het vooral bij de Vervoersregio en de leden daarvan laten. Zoals Amsterdam.

4960 De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel voorzitter. Dan mag ik nu voor het eerst over de Kaderbrief met u spreken. Dat heeft gedeputeerde Olthof eerder voor mij gedaan. En daarvoor heeft mevrouw Pels het zelfs nog even gedaan. Dat is dus een, zoals sommigen misschien zeiden, een wat rommelig proces. Ik hoop dat het desalniettemin tot tevredenheid bij iedereen gaat leiden. We hebben in ieder geval geprobeerd het toch nog een beetje te stroomlijnen.

4970 Ik constateer in ieder geval dat er vrij brede steun is voor de voorzichtigheid die vanuit GS is betracht. Een enkeling noemt het te voorzichtig. Dat kan, maar wij denken dat het verstandig is. Dat is ingegeven door alle onzekerheden die er op dit moment zijn. Statenlid Dulfer gaf aan dat die onzekerheid bij je werk hoort, want er zijn altijd onzekerheden. Dat klopt op zichzelf, maar de onzekerheden op dit moment zijn wel groter dan ze de afgelopen jaren zijn geweest. Wij hebben ons tot die onzekerheden te verhouden. Ik ben dus op zichzelf blij dat daar begrip voor is. Ik zal proberen om al uw vragen te beantwoorden. Als ik iets mis, laat het dan weten.

4975 Ik begin met de vraag van het CDA met welke scenario's GS rekenen. Wij zijn voor de Kaderbrief uitgegaan van de ramingen van het CPB, en dan van het basisscenario. Dat is dus op basis waarvan wij nu hebben gerekend. Maar eigenlijk kun je nu, met die grote onzekerheid, wel zeggen dat de cijfers bijna dagelijks veranderen. De inflatie staat niet stil, is geen gegeven. Niet op het moment van het opstellen van de Kaderbrief en ook niet op het moment van vaststellen. En ook niet morgen. In die zin blijft dat die onzekerheid ook richting de begroting niet helemaal weg zal zijn. Wel hopen wij tegen die tijd net iets meer zekerheid te hebben, bijvoorbeeld doordat dan de contourennota er ligt die net wat meer zicht geeft op waar wij tegenaan kijken.

4980 De heer Koyuncu vroeg of de provincie zich eigenlijk wel realiseert hoe gemeenten ervoor staan met zicht op het ravijn. Ik kan dan eigenlijk alleen maar nog meer onheil uitspreken. Wijzelf staan namelijk ook voor dat ravijn. Het geld ook voor de financiën van de provincie. Het woord 'ravijn' is echter wel héél onheilspellend. Er is op een heleboel plekken wel een beetje vertrouwen dat we straks niet daadwerkelijk aan een afgrond staan waar we allemaal indonderen. Maar dat neemt niet weg dat de onzekerheid, zowel voor gemeenten als voor provincies en dus ook Noord-Holland, op dit moment een realiteit is die het heel lastig maakt. Het maakt het voor ons als provincie lastig om

4990 naar gemeentebegrotingen te kijken, maar het maakt ook ons eigen begrotingsproces lastig. Diverse partijen zeiden dat ze zich zorgen maken over de stijgende prijzen en de inflatie. Ik kan alleen maar zeggen dat wij die zorgen delen. Wij vrezen net als u hogere kosten en onzekerheid. Dat betekent niet dat we al uw zorgen ook vertalen op de manier zoals u dat doet. Voor sommigen is dat reden om -in uw woorden- met allerlei onzinnige projecten te stoppen. Stop maar met de energietransitie, stop maar met de circulaire economie. Maar zo zien GS dat niet. Wij hebben een coalitieakkoord waarin wij een aantal ambities hebben uitgesproken. Wij proberen dat voor zover dat mogelijk is uit te voeren. Daar verschillen wij misschien van mening, of dat wel of niet verstandig is. Dat is nu eenmaal zo. Ook zien wij de oplossing niet in een jaartje afzien van opcenten. Ik zou mevrouw Van Soest willen vragen waar we dat vandaan zouden moeten halen. De opcenten voor een jaar zijn

4995 ongeveer, iets ruim genomen, de helft van de inkomsten van de provincie. Als u aanwijst waar wij 5000 230 miljoen euro kunnen bezuinigen, dus welke structurele uitgaven wij een jaartje kunnen laten zitten, kunnen we verder praten. Onze begroting is nogal afhankelijk van die opcenten. Die kunnen

wij niet zomaar een jaar even niet meer doen. Hoewel het sympathiek klinkt, denk ik dat wij onszelf voor grotere problemen zouden stellen als we dit nu zouden beslissen.

5005

Mevrouw **VAN SOEST**: Mijn vraag was of u erover nagedacht hebt om dat te doen. Ik heb helemaal geen opdracht gegeven om dat te doen. Anders was ik wel met een motie gekomen. Bent u dat met mij eens?

5010

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dat ben ik zeker met u eens. Als u wilt dat wij dat doen, komt u met een motie. Ik ben blij dat u dat niet doet. Ik heb niet de indruk dat wij daarover lang nagedacht hebben. U bracht het op. Wij hebben er heel kort over gesproken en de conclusie was dat dit niet de oplossing was die wij voorstaan.

5015

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie. De heer Dessing van Forum.

5020

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel voorzitter. Ik sla even aan op het verhaal over het ambitieniveau uit het coalitieakkoord en dat je daarom sommige, volgens sommigen, onzinnige dingen niet zou moeten zien. Maar ik vraag me af, als we echt zo op het ravijn afkoersen, in het najaar krijgen we daar hopelijk meer duidelijkheid over, is dan het coûté que coûté vasthouden aan het ambitieniveau wel zo verstandig? Is het dan op voorhand zeggen dat het misschien weleens ter discussie zou kunnen staan ook een optie voor deze gedeputeerde?

5025

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat wij aan de ene kant financiële onzekerheid hebben, maar aan de andere kant hebben wij ook grote maatschappelijke opgaven. Die kunnen we niet zomaar allemaal stil zetten. Die opgaven blijven er liggen. Gelukkig zijn we nu nog in de situatie dat we het beleid dat we hebben ingezet kunnen continueren. Ik zou hopen dat dat zo blijft. Misschien dat het uiteindelijk anders blijkt te zijn. Nu hebben we de keuze gemaakt om het heel droog te houden en alleen die dingen te doen waartoe wij verplicht zijn en niets extra's. Hopelijk komen we binnenkort weer in iets betere en zekerder tijden en kunnen wij daar misschien ruimere keuzes in maken. Maar op dit moment zijn dit de verantwoorde keuzes.

5030

5035

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Een andere optie is eigenlijk het tegenovergestelde van wat mevrouw Van Soest suggereert. Dit zijn onzekere tijden met zoveel belangrijke taken voor de provincie. Wij zeggen allemaal -ik refereer even aan een brief die u heeft gestuurd- dat wij die heel belangrijk vinden. Je zou dan ook kunnen zeggen dat wij het doen. En als we dan écht in problemen komen, zullen we de opcenten wellicht verhogen met een cent. Dat is 33 cent per inwoner die een auto heeft per kwartaal. Is dat niet een mooi idee? Heeft u daarover nagedacht?

5040

5045

Gedeputeerde **KOCKEN**: Zoals u ook weet hebben wij een coalitieakkoord waarin een duidelijk uitgangspunt is geformuleerd, namelijk dat de opcenten niet omhoog gaan. Er is daarover al eerder hier discussie geweest. Als er schuivende panelen zijn, mag u dat met elkaar aan ons meegeven. Maar vooralsnog hebben we een akkoord waarin een duidelijke afspraak staat. Wij houden ons dus aan het uitgangspunt dat de opcenten deze periode niet omhooggaan.

5050

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat is heel helder. Dan ben ik bij u aan het verkeerde adres, als ik het wil veranderen.

5055

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat u dat al wist. GL vroeg of de capaciteit niet een grotere bottleneck zal worden dan de financiën. Dat moeten wij zeker heel goed in de gaten houden. Ook daar ziet de provincie grote uitdagingen. Nog even terug naar het ravijn dat werd aangehaald. De PVV kwam met de vaststelling dat er een toezegging is geweest dat wij u goed op de hoogte zullen houden van de ontwikkelingen en onderhandelingen met het Rijk. Die toezegging is al gedaan, maar ik kan haar zeker nog een keer bekrachtigen. Uiteraard houden wij u op de hoogte zodra er aanleiding toe is. Ik moet er wel bij zeggen dat het op dit moment bijna dagelijks lijkt te veranderen. Ik zal u dus niet elke dag komen lastigvallen met een update, maar u mag erop vertrouwen dat u van mij met regelmaat hoort hoe het ervoor staat.

5060

Dan nog ter correctie op wat mevrouw Van Geffen naar voren bracht, alsof wij de mobiliteitsreserves enorm hebben uitgeput en daar nu de zure vruchten van plukken. Wat er gebeurd is, is bij de eerste begrotingswijziging in 2021 uitgebreid besproken. Tegenover het bedrag uit de mobiliteitsreserves staat een verhoging van de kapitaallasten, zodat de facto hetzelfde bedrag nog steeds beschikbaar is. Dat is dus niet een bezuiniging geweest, maar een boekhoudkundige verandering. Ik heb

- 5065 daarmee de meeste vragen wel even aangestipt. Ik ben u nog een reactie schuldig op een drietal moties.
Het gaat om de moties 158 en 160 van de heer Klein. Die neem ik gezamenlijk. Daarna motie 159 ook van de heer Klein. Wat betreft de moties die gaan over het prioriteitenlijstje van GS, kan ik alleen maar zeggen dat die moties niet nodig zijn. Dat dit belangrijke zaken zijn is door GS juist
- 5070 uitgesproken in dat lijstje. Zodra wij het comfort voelen om iets meer te kunnen doen dan wij nu in de Kaderbrief hebben opgenomen, zijn dit de zaken waarnaar we het eerst zullen kijken. Ik neem de moties wel mee; ik begrijp dat u het ook belangrijk vindt. Ik zie dat alleen als een aanmoediging. In die zin zijn de moties 158 en 160 overbodig.
- 5075 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): ik heb een vraag over de financiën. Er is 175 miljoen euro uit de reserves gehaald. Dat is blijkbaar naar de kapitaallasten gegaan, maar dat heeft andere bestemmingen gekregen. Daar is dan volgens mij een lening tegenover gezet. Ik weet niet hoe dat precies werkt. Maar als je iets uit de reserves haalt en daarna bestem je het ergens anders, is dat geld toch weg. Dat ging over 175 miljoen euro, maar ik had het over 250 miljoen euro. Het geld
- 5080 bestemd voor de Duinpolderweg is ook naar andere doelen gegaan. Dat is dus over van 75 miljoen euro.
- Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik kan niet precies reageren op de getallen die u nu aanhaalt. Globaal gaat het er echter over dat er inderdaad geld uit mobiliteitsreserves naar de kapitaallasten is gegaan en dat er per saldo wat dat betreft geen verandering is opgetreden. Wat de Duinpolderweg betreft ligt het denk ik iets anders, omdat we daar inmiddels een andere conclusie aan hebben verbonden dan eerder.
- 5085
- Mevrouw **VAN GEFFEN**: Wat ik niet begrijp is hoe je 175 miljoen euro uit de reserves kan halen en in andere reserves stoppen, en dan zeggen dat het geen verschil maakt. Dat kan volgens mij niet.
- 5090
- Gedeputeerde **KOCKEN**: Nee, maar dat is volgens mij ook niet gebeurd. Het is niet in andere reserves gestopt, maar naar de kapitaallasten gegaan.
- 5095 Mevrouw **VAN GEFFEN**: Het is naar POP-3 gegaan, naar de natuurreserves gegaan voor de N2000-gebieden, dat soort bestemmingen heeft het gekregen.
- Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij verschillen we hierover van mening. Ik zal er nog eens op kauen. Wellicht heeft u meer gelijk dan ik. Ik kom er dan bij u op terug.
- 5100
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Het rommelige proces kwam zeker niet door de gedeputeerde Kocken. Het is fijn dat zij hier vandaag staat om de Kaderbrief te bespreken. Volgens mij komen de heer Klein en ik voor hetzelfde punt. Het gaat over die brief die u heeft toegevoegd met die tien voorstellen. Nu zegt u dat die tien voorstellen worden meegenomen zodra er geld is. Ik doe het met een inbreng, en de heer Klein doet het met een aantal moties. Wij beiden hebben geprobeerd om in dat lijstje van tien ook prioritering mee te geven aan u. Neemt u de opmerkingen mee die hier vandaag zijn gemaakt? Of komt u op een later moment in de Staten terug om met ons te discussiëren. Stel dat er geen voldoende middelen zijn voor al die tien projecten, maar voor slechts een deel daarvan, hoe stellen wij dan met elkaar de prioritering ervan vast?
- 5105
- 5110 Gedeputeerde **KOCKEN**: Als alles mee zou vallen en we kunnen alles doen, dan zijn er natuurlijk ook geen heel grote problemen. Dan kan iedereen bediend worden. Op het moment dat dat niet zo is, zullen GS in principe een afweging maken en die aan u voorleggen. Dan kunt u het daarmee eens zijn of niet, uiteraard zoals dat met begroten werkt. Natuurlijk krijgt u dat terug!
- 5115
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Uiteraard komt alles altijd bij de begroting terug. Maar u zegt zelf in die brief, gestuurd aan deze vergadering, dat u de Staten vraagt om GS prioriteiten mee te geven richting het opstellen van de begroting. Liever vooraf bij de kaders, dan achteraf nog bijsturen als het al in de begroting staat. Dat is het adagium. Dat heeft een aantal partijen nu gedaan over dat lijstje van tien punten. Hoe weegt u dat in het vervolgproces?
- 5120
- Gedeputeerde **KOCKEN**: Het lijstje van GS heeft een gewicht op zichzelf. Ook als daar geen voorstellen voor worden gedaan. U hebt er inderdaad een aantal dingen uitgehaald. Dat betekent niet dat die nu per definitie prioritair zijn aan de andere voorstellen. U vroeg aan D66 wat hun prioriteiten waren. Die zullen misschien overal een beetje verschillend liggen in dat lijstje. Daar zullen GS met een appreciatie komen, afhankelijk van de ruimte die er is. U krijgt dat terug en wij
- 5125

nemen zeker mee wat u hier aandraagt. En niet alleen de dingen uit het lijstje, maar ook een idee als de erfcoaches. Daarop komt zo direct nog een reactie op. GS nemen alle voorstellen mee en voelen zich gesteund dat een aantal voorstellen uit dat GS-lijstje, ook wat de Staten betreft groot belang hebben.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Deze discussie maakt het toch weer wat rommelig. Ik heb het ook zo gelezen dat u ons vroeg om in dat lijstje van ons, dat niet een package deal is, maar een aantal losse ideeën, een prioritering aan te brengen. Wij zouden een prioritering kunnen meegeven, zodat GS ermee aan de slag kunnen. Dat vond ik heel erg fijn, want dat zou heel erg recht doen aan onze kaderstellende rol. En nu zegt u eigenlijk, in reactie op onze moties dat het niet nodig is. Het is sowieso wel goed. Maar stel dat maar de helft van het geld beschikbaar is? Dan moet u toch die belangrijke dingen, op basis van onze prioriteiten. Dat hebben wij geprobeerd te doen. Ik zou het dus heel fijn vinden als u dat meeneemt in het vervolgproces. Ik heb eerlijk gezegd al een redelijke consensus gehoord over welke onderdelen binnen dat lijstje prioriteit hebben. Mocht alles kunnen, is dat natuurlijk heel erg fijn.

Gedeputeerde **KOCKEN**: In die zin zeg ik tegen u: ik neem zeker mee wat u als prioriteit heeft aangemerkt. En ook hoe daar over het algemeen op gereageerd is.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Even heel praktisch qua procedure. Zegt u dan dat wij moties aanhouden, zodat het nog ergens op schrift is gesteld. Of kunnen we dan de moties gewoon in stemming brengen? Of zegt u: trek ze maar terug, want ik heb goed geluisterd en het staat ook in de notulen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat zijn smaakverschillen. Wat mij betreft houden we dan de lijn aan die we eerder hebben ingestoken. Houd u de moties aan; wij nemen ze zeker mee. Mijnheer Klein, ik kom terug bij u. U had nog een andere motie waarover ik iets mag zeggen, namelijk over de herziening van het beleid voor het indexeren. Ik wil kijken of ik u kan vinden in een toezegging. Ik begrijp op zichzelf dat u dit voorstelt, maar als het voorstel is om alles voortaan even te indexeren, dan zal dat enorm in de papieren lopen. Dat is denk ik niet wat u beoogt. Maar als u nu zegt: kom met een notitie zodat het geregeld kan zijn in de volgende begroting, dan veronderstel ik dat u het simpeler ziet dan het zal zijn. Ik stel daarom voor dat ik inderdaad met een notitie kom voor de Staten, waarin het huidige indexeringsbeleid en de consequenties die veranderingen daarin zouden meebrengen aan u duidelijk gemaakt worden, zodat u met een nog diepere kennis daarvan uw standpunt daarover zou kunnen innemen. Op dit moment indexeren wij onze subsidies niet. Van sommige subsidies vindt u misschien dat dat moet. Van een andere kan een ander dat vinden. Ik denk niet dat wij op zo korte termijn daarover overeenstemming krijgen, omdat het nogal in de papieren loopt. Het is sowieso een cumulatieve kostenpost. Daartegenover staat dan nog dat onze inkomsten niet geïndexeerd worden. Het is een behoorlijke claim, zeg maar. Ik stel voor dat ik u een notitie aanlever op basis waarvan u en u allemaal kunnen beoordelen of wij op andere gronden tot andere nee-tenzijregels moeten komen, zodat u dat mee kunt nemen naar de campagne en de onderhandelingen. U moet daar dan ook een dekking bij hebben. Ik denk dat ik iedereen beantwoord heb, en anders hoor ik het vast zo direct.

De **VOORZITTER**: We gaan naar gedeputeerde Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dank u wel voorzitter. Er zijn eigenlijk niet zo heel veel vragen gesteld. Er zijn meer wat opmerkingen gemaakt. Toch zijn er een paar vragen in een categorie waarop ik antwoord kan geven. Ten eerste was er de opmerking van het CDA met betrekking tot het masterplan Wonen. Ik vroeg mij af of het al weer anderhalf jaar is. Volgens mij is het de helft daarvan. Bij de vorige begroting is er, als ik mij goed herinner, voor het eerst over gesproken. Er is in ieder geval heel hard aan gewerkt. Dat er nog geen dekking is heeft te maken dat er nog geen instrumentenmix -zoals u weet uit versie 1 en versie 1,5- is die nog vertaald moet worden naar een financieel plaatje. Pas als dat inzichtelijk is, kunnen GS naar de Staten toe om te zeggen dat ze aan een bepaalde omvang denken die op een bepaalde manier gedekt kan worden. Daar is het echter nog veel te vroeg voor, vooral omdat de Staten nog een keuze moeten maken in de instrumentenmix.

Dan hebben we FvD en de PVV die iets zeiden over de asielzoekers. Daarbij werd motie 155 ingediend, waarin opgeroepen werd dat de provincie het Rijk ging verzoeken de taakstelling voor Noord-Holland stop te zetten. Dat is net zoiets dat je bij een dijkdoorbraak het Rijk oproept dat het water niet meer door de dijk mag stromen. Onze taakstelling is door het Rijk juist verhoogd. Ik heb

5190 geen enkele indicatie dat het Rijk voornemens is om daar op enigerlei wijze coulance in te gaan betrachten. De noodzaak is namelijk erg hoog. Je kunt van alles vinden over de oorzaak van de instroom, etc. Maar daar heeft de provincie niets aan. De provincie heeft geen eigen buitenlands beleid. Wij zullen als middenbestuur ons moeten verhouden tot de opdrachten die wij in deze van het Rijk krijgen. Uiteindelijk daalt het dan neer in de gemeenten. We hebben in het verleden weleens kritische geluiden richting het Rijk laten horen middels brieven. Dat was nog voor de Oekraïne-crisis.

5195 Het ging dan over de moeilijkheid van de taakstelling gerekend van de tweede helft 2021.

De heer **DESSING** (FvD): De gedeputeerde geeft voor een deel antwoord op de vraag die ik inderdaad wil stellen. Dit is precies het punt. Als het zo piept en kraakt om zo'n taakstelling uit te voeren, dan kan het signaal richting Den Haag, en via Den Haag richting Brussel toch zijn dat dit haast tegen de grenzen van het uitvoerbare aanloopt? Is dat dan niet een signaal dat misschien toch in alle oprechtheid misschien afgegeven kan worden?

5200

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, dat zou een signaal zijn dat nergens op gebaseerd is. Wij hebben wel vorige keer, op basis van de inzichten die we hebben en oplopende lijsten, gemeend om voor de tweede helft van 2021 een kritisch signaal te moeten laten horen richting het Rijk. Dat hebben we inmiddels via twee brieven gedaan. We hebben noch op de eerste noch op de tweede brief antwoord gekregen middels een formeel schrijven terug. Dat geeft ook aan dat het Rijk behoorlijk met zijn eigen opdracht in zijn maag zit. Zo komt het althans op mij over. Ik kan wel een vraag stellen waarop ik het antwoord al weet. Dat verstevigt onze positie als Staten van Noord-Holland niet, voorzitter. Ik denk dat wij met elkaar in overleg met de gemeenten moeten kijken wat wij binnen het redelijke en billijke met elkaar kunnen doen. Zeggen dat we het niet meer doen, zou een buitengewoon onverstandige move zijn.

5205

5210

De heer **DESSING** (FvD): Een vraag stellen is één, maar een signaal afgeven is iets anders. En met name dat laatste bedoel ik. Hoe weet Den Haag dan dat in die uitvoeringsagenda er zoveel problemen zouden zijn? Is dat signaal duidelijk overgekomen?

5215

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik zit met de verantwoordelijke minister aan tafel. Die is op de hoogte van de uitdagingen waarvoor de provincie Noord-Holland met onze gemeenten voorstaan. Die heeft dus een beeld van waar wij voor staan. Wij zitten zeer periodiek met deze minister aan tafel. De uitdagingen waarvoor wij staan, staan redelijk goed bij de minister op het netvlies. Maar ook het kabinet wordt geconfronteerd met een situatie waarin nog heel veel mensen in een systeem zitten, die ook uit het systeem gehaald moeten worden en door moeten stromen in onze samenleving. Op het moment dat zij status hebben gekregen zijn ze voor de wet gewoon Nederlander. Ze zijn dan in ieder geval inwoners in ons land en kunnen instromen op onze woningmarkt. Of u dat nou leuk vindt of niet, dat is hoe het gaat in Nederland. En als u dan wat wilt doen, heeft u ook een vertegenwoordiging in de Tweede Kamer. Ook daar kan het debat gevoerd worden. Dat is ook de plek waar het thuis hoort. Het hoort niet thuis in de Staten, maar in de Tweede Kamer. U heeft daar allemaal ingangen.

5220

5225

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, gedeputeerde Loggen.

5230

Gedeputeerde **LOGGEN**: GS ontraden motie 155. Ik maak even een sprongetje. De PvdO had een vraag en een motie. Het ging daarbij om de vraag of seniorenhuisvesting bij kon dragen in de wooncrisis. Ik denk dat wij in Noord-Holland al een stuk verder zijn dan elders. Met onze flexibele schil kunnen wij gemeenten in staat stellen om capaciteit in te huren, om iets te doen op de woningmarkt, zoals het versnellen van vergunningen, vergunningen voorbereiden, projecten voorbereiden. Dat is een. Ten tweede maken wij al afspraken over doelgroepen in onze woonakkoorden, zoals u hebt kunnen lezen in de woonakkoorden die wij in Noord-Holland hebben afgesproken. Ten derde, en dat is de belangrijkste reden voor mij om de motie te ontraden, zijn wij op dit ogenblik in gesprek met het Rijk over woondeals, waarbij wij ook over doelgroepen praten. Wij verwachten ook dat wij vanuit het Rijk middelen krijgen. Op het moment dat wij nu zelf middelen ter beschikking gaan stellen, weet je op voorhand al dat je korting krijgt op de rijksbijdrage. Dus ook vanuit de strategische invalshoek zou ik de motie willen ontraden.

5235

5240

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik wilde eigenlijk vragen of u even wilt kijken hoe Noord-Holland dat heeft gedaan. Men heeft specifiek zelf geld uitgetrokken om de woningbouw voor senioren zo snel mogelijk op gang te brengen. Heeft de provincie dit ook al gedaan?

5245

- 5250 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik heb een redelijk goed beeld wat in Noord-Holland gebeurt. Ik denk dat u Zuid-Holland bedoelde. Wij hebben onze eigen verantwoordelijkheid en onze eigen instrumentenmix. Ik geef net drie overwegingen waarom wij uw motie ontraden. Zuid-Holland heeft geen woonakkoorden zoals wij die afsluiten met gemeenten, waarover heel duidelijke afspraken worden gemaakt over doelgroepen.
- 5255 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dan stel ik de vraag nog een keer. Bent u bereid om eventueel geld uit te trekken om alsnog, zo snel mogelijk, de seniorenwoningen te realiseren? Het bereikt namelijk ook direct een andere doelgroep. Er komen dan woningen vrij voor grotere gezinnen. En dat is ook mijn streven. Bent u ook bereid om er zelf nog eens over na te denken? Wilt u er nog extra iets aan gaan doen?
- 5260 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik steek altijd de hand in eigen boezem als ik niet duidelijk ben geweest. Ik heb net drie redenen gegeven waarom wij op dit ogenblik denken dat het in Noord-Holland niet op zijn plaats is om daarvoor geld uit te trekken. Wij hebben namelijk al een generiek instrument om gemeenten te ondersteunen als het gaat over woningbouw. Onder andere de flexibele schil. Dat is een. Twee maken wij hierover al heel gericht afspraken over doelgroepen in woonakkoorden, zodat ook in gemeenten en de regio die doorstroming bewerkstelligd kan worden. Drie zijn wij al in gesprek met het Rijk over het verkrijgen van middelen voor doelgroepen. Het antwoord is nu dus 'nee'.
- 5270 De **VOORZITTER**: Nog een aanvullende vraag?
- 5275 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Kunt u een overzicht geven waar het eventueel al gelukt is? Misschien dat we dan naar de resultaten kunnen gaan kijken. Nogmaals, het duurt zo lang voordat er eigenlijk woningen voor ouderen worden gerealiseerd. Ik zou toch graag inzicht krijgen hoe u het een en ander heeft kunnen realiseren.
- 5280 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik roep 50PLUS/PvdO op om wat vaker te kijken naar de voortgangsrapportages die wij hebben middels woonakkoorden. Daarin wordt het namelijk gerapporteerd. Die kunt u erbij pakken. Dan kunt er ook naar kijken. Ik hoef dat niet apart aan te leveren; het zit al in de cyclus die wij met elkaar hebben afgesproken.
- De **VOORZITTER**: Gaat u verder.
- 5285 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter. Ik weet niet of dit op mijn pad past, of dat collega Kocken daarover iets heeft gezegd. Er was vanuit GroenLinks de oproep om wat meer focus te hebben. Die partij had het over 'realistische prognoses'. Daar heeft Noord-Holland in wat generieke zin al over gezegd dat we moeten gaan focussen. We hebben kort geleden een BOT-sessie gehad in de commissie over drie punten van beleid. We hebben toen gezegd dat we aansluiten bij de drie
- 5290 focuspunten van het Rijk, als het gaat over woningbouw, klimaat en stikstof. Dat is ook de focus voor Noord-Holland. De prognose zal uiteindelijk daaraan teruggerekend moeten worden. Maar ik weet niet of ik dat zo precies kan zeggen als de portefeuillehouder Financiën dat zou doen. Als u dat bedoelt, zou dit mijn antwoord zijn.
- 5295 Het belangrijkste zal voor u de motie over de grondwaterheffing zijn. Wij hebben daarover al eerder in de commissie van gedachten gewisseld. Wij liepen toen niet aan tegen onwil vanuit GS, maar tegen onmogelijkheden op basis van de Waterwet. Dat lopen we nu weer. Wij lopen met wat u beoogt aan tegen artikel 7.7 van de Waterwet. Ik onderschrijf echter wel de gedachte van u die in de motie opgesloten zit. Ik zou graag de motie zoals ze er ligt willen ontraden, maar met de toezegging dat
- 5300 GS komen met een voorstel voor verhoging als er concrete maatregelen zijn, die passen binnen het bestaande wettelijk kader. GS zullen zich daarbij maximaal inspannen om de negatieve gevolgen van de onttrekking van grondwater en infiltratie te voorkomen. Ik handel dan denk ik wel in geest met wat u beoogt in uw motie, maar we plaatsen het dan wel binnen het wettelijk kader, waaraan de provincie zich ook dient te houden. Dit ging om motie 166. Ik doe dus een toezegging, en anders moet ik de motie ontraden.
- 5305 Gedeputeerde **ZAAL**: Voorzitter. Voor mij drie verschillende onderwerpen uit mijn portefeuilles. Ik begin met de vraag van de heer Dessing over de empathie voor de boeren. En zeker, ik heb ontzettend veel empathie voor de boeren. We hebben ze vanmorgen ook weer uitgebreid gesproken en ik snap ook hun zorgen. Betekent dat dat ik, net zoals heel veel, vooral landelijke bestuurders de
- 5310 afgelopen decennia, tegen ze ga zeggen dat ze zo maar door moeten gaan? Nee! Die verandering is echt nodig en ik wil ze heel graag helpen, op weg naar een duurzamer voedselsysteem. Maar het

- moet op dit moment anders. De wijze waarop we nu voedsel produceren, maar ook de wijze waarop wij voedsel verwerken en voedsel consumeren, moet nodig veranderen, Daarbij gaan wij de boeren helpen. Zoals ik ook vanmorgen al heb aangegeven, bieden wij daarvoor ook een perspectief.
- 5315 De erfcoaches, dus de motie van het CDA, zouden een interessant instrument kunnen zijn om dat perspectief ook te bieden en de boeren erbij te helpen. Ik adviseer het CDA wel om nog even verder te kijken hoe dit zich verhoudt tot bijvoorbeeld andere initiatieven vanuit het Landbouwportaal of vanuit de Voedselvisie. Op zichzelf is het een interessant instrument en sta ik ervoor open om verder te kijken wat we kunnen doen. Het is wel een van de moties die middelen vraagt. Daarvan heeft
- 5320 gedeputeerde Kocken al uitgelegd dat we bij de begroting een afweging moeten maken. Van dit voorstel zou ik zelf wel willen kijken of we ook bestaande middelen kunnen aanwenden. Mocht dat niet zo zijn, dan zal die worden meegenomen bij de afweging. Hiervoor geldt dus dat het aannemen van de motie niet per definitie betekent dat ze ook gerealiseerd kan worden, omdat we te maken hebben met die onzekerheden. Maar ik zal nog wel een poging willen wagen om te kijken of er
- 5325 bestaande middelen voor kunnen worden aangewend.
- Ik kom bij het thema Dierenwelzijn. Er liggen twee moties van het Statenlid Kostić. Allereerst de bescherming van dieren bij extreem weer. Ik kan daar kort over zijn. Ik geef de motie een positief advies. Dat geldt ook voor de rapportage over de ambities van dierenwelzijn en het gesprek met de Staten over het concretiseren van die doelen. Krijg ik dan street credits? Ik weet niet wat dat zijn. Ik
- 5330 heb ook geen kinderen, maar ik hoop dat ik die street credits nu heb verdiend. En anders heb ik bij mijn huisdieren vandaag een goede indruk gemaakt.
- Dan het laatste punt, uit de portefeuille Bestuur: het ravijn van 2026. Met de gemeenten hebben we daarover al heel goede gesprekken. Hoe het ravijn er precies uit gaat zien voor de gemeenten weten we eigenlijk pas na de septembercirculaire van het Rijk. We zullen het dan ook terugvinden in de
- 5335 begrotingen van 2023 die in november naar ons toe komen. We hebben wel in het algemeen een heel goed beeld van de begrotingen van de gemeenten. Dat het een zorgwekkende situatie gaat zijn, daarover zijn we het eens. Daar waarschuwen we gemeenten ook voor. Dat waren de punten uit mijn portefeuilles, voorzitter.
- 5340 De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie van de heer Dessing van Forum.
- De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel voorzitter. Ik kom nog even terug op het antwoord dat in eerste instantie was gegeven. Ik moest er even op kauwen. Ik waardeer een empathisch antwoord, maar ik mis toch, zoals ik ook tegen gedeputeerde Loggen probeerde te zeggen, die signaalwerking die we
- 5345 zouden kunnen geven. Het signaal dat we zouden kunnen afgeven is dat juist de combinatie van maatregelen die er zijn verhoudingsgewijze heel hard de boeren raakt, en dusdanig zwaar is dat het onuitvoerbaar wordt. Is dat geen signaal dat we ook in verband met deze portefeuille zouden moeten afgeven?
- 5350 Gedeputeerde **ZAAL**: Ik realiseer me dat het pakket ontzettend zwaar is. Ik deel denk ik niet de conclusie dat het onuitvoerbaar is, ook al is het een enorme opgave. Maar we gaan ook bij het Rijk aangeven dat dit een enorme opgave is voor de boeren. De volgende stap zou dan zijn dat we van het Rijk meer inzet verwachten, en samen met ons optrekken, om dat perspectief te bieden en het verdienmodel te realiseren met inachtneming van al die opgaven waarvoor de sector staat.
- 5355 De heer **DESSING** (FvD): Dan ben ik blij dat gedeputeerde Zaal dat signaal wel wil afgeven. Ik denk dat dat essentieel is en dat de boeren het zullen waarderen dat dit signaal luid en duidelijk overkomt in Den Haag.
- 5360 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, gedeputeerde Zaal.
- Gedeputeerde **ZAAL**: Een laatste opmerking daarover: zeker, we zien met elkaar dat de opgave enorm is. Voor de vervolgstap, van wat we daarmee gaan doen, hebben we misschien een andere richting. Ikzelf zou dat perspectief willen bieden aan de boeren die door willen naar dat duurzamer voedselsysteem in de hele keten.
- 5365 Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Er zijn een paar punten, met name met betrekking tot de faunaschade in N2000-gebied. Ik kijk dan eerst even naar de vragen van JA21. De actualisatie van N2000-gebieden is wettelijk verplicht. Daar komen we dus niet onderuit. De actualisatie is inderdaad
- 5370 belangrijk, omdat de natuur niet statisch is. Bij de update van de beheerplannen kijken wij ook naar hoe de natuur eruitziet en of er naar aanleiding van de evaluatie nog wat aan moet veranderen. Ik kom er zo bij uw motie nog op terug. Er is wel geld voor nodig, vandaar dat het ook in de Kaderbrief staat.

5375 Dan met betrekking tot de heer Klein en mevrouw Van Soest. Er moet in verband met de faunaschade inderdaad een hoop geld betaald worden, maar dat zijn we ook verplicht. Als we belemmeren zijn we dat ook verplicht. We hebben al heel ruime ontheffingen, waar eigenlijk bijna geen rek meer in zit. Maar met u, hebben wij ook onze zorgen over het toenemende schadebedrag. Ik kan u zeggen dat 88% over grasschade gaat. Die prijs blijft ook maar stijgen. Wij zien als GS het probleem en beraden ons daar ook op. Het is ook zeker voor een volgende periode verstandig om daar nog eens een keer goed naar te kijken.

5380 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voor de goede orde, het lijkt bijna of ons voorstel was om maar minder schadevergoeding te gaan uitkeren. Nee, dat is het voorstel van GS geweest, niet van ons. Mij gaat het er vooral om dat we meer aan preventie gaan doen. Ik zie nu dat we weer de schadevergoedingsverwachtingen gaan ophogen. We hebben inderdaad geen keuze; we moeten het betalen. Maar GS hebben wel de keuze om te kijken hoe er meer preventieve maatregelen genomen kunnen worden. Daarover hebben wij het eerder gehad.

5390 Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is aan de eigenaren om preventief te handelen. Dat gaat in overleg met het FBE. Daarin hebben wij geen rol. Wij hebben alleen de rol om zo breed mogelijk de mogelijkheid daartoe te bieden.

5395 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Wij kunnen die rol toch pakken? We kunnen toch met eigenaren gaan kijken hoe die preventie beter georganiseerd kan worden? Door veel meer dat gebiedsgericht te gaan doen en te gaan werken aan subsidieregelingen. Want dat geld betaalt zich drie keer terug als dat leidt tot minder schade. Wilt u die rol gaan pakken?

5400 Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij hebben ons ganzenplan gegeven aan het FBE. Het is aan het FBE om met de grondeigenaar in overleg te gaan en die ontheffingen te geven voor de manier waarop het aantal ganzen wordt verminderd.
5405 Dan de moties. Motie 149, Schadefonds ganzen in duingebied. Wij kennen die tegemoetkoming voor de ganzen. Dat is voor de hele provincie, dus het wordt dubbelop als we er één gebied extra bijhalen. Wij hebben daarvoor dekking gevraagd in de Kadernota. Het budget voor de N2000-beheerplannen is nodig voor die evaluatie en actualisatie die uitgevoerd moeten worden. Daarom ontraden wij de motie.

5410 De heer **KOHLER** (JA21): Dat faunaschadefonds is toch alleen gericht op akkerbouwers en de veehouders? Kunnen ook natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer ervan gebruikmaken? Het kan namelijk zijn dat ik het helemaal mis heb.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij hebben in sommige gebieden dat wij de schade vergoeden. Het moet heel specifiek zijn. Maar ook wij hebben in de TBO's gecoördineerd beheer. Samen met hen regelen wij dan dat zij de schade kunnen beperken.

5415 De heer **KOHLER** (JA21): Een prima antwoord, dank u.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Motie 150 is overbodig. Het is precies hoe de actualisatie van beheerplannen werkt. Dat is evaluatie en dan eventueel aanpassingen in de natuurdoelen.

5420 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik kom nog even terug op de opmerking van de heer Klein. Ik hoor hem eigenlijk zeggen dat we met elkaar hebben afgesproken dat we met de ganzen terug zouden gaan naar de populatie van 2005. Wanneer kunt u toezeggen dat we naar een brede evaluatie gaan om een antwoord te vinden op de vraag waarom dat niet gelukt is en waarom de schades blijven oplopen. En wat is de rol van de FBE's daarin? De heer Klein suggereert dat de gedeputeerde daarin een grote rol moet gaan vervullen. Daarmee zegt de heer Klein eigenlijk ook dat de manier waarop we er nu mee omgaan niet voldoende werkt. Dat constateren we eigenlijk met zijn allen. Ik zou het prettig vinden om te horen wanneer we tot evaluatie kunnen overgaan voor de vraag waarom we de aantallen van 2005 niet halen. En wat is de rol van de FBE's daarbinnen? Kunt u dat toezeggen?

5430 Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij gaan ons daarop beraden. Ik wil het zelf ook wel weten. Wij zijn constant in gesprek met FBE's en hebben nu ook landelijk overleggen opgestart. Daar ben ik portefeuillehouder voor. Ik hoop dat we in het najaar weer wat meer kunnen zeggen. Dat lijkt me ook goed om voor een volgende periode helder te hebben.

- 5435 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wij hebben met zijn allen besloten dat we het dierenwelzijn hoog in het vaandel hebben en dat we in principe inzetten op preventieve methodes. Als we conflicten hebben tussen mens en dier, zetten we in op niet-dodelijke middelen. Zijn GS bereid om daar ook naar te kijken? Ik hoor allemaal hele en halve toezeggingen over iets wat richting schieten of vergassen gaat. Zijn GS bereid om ook naar de preventieve niet-dodelijke middelen te kijken?
- 5440 Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij kijken zeker ook naar preventieve middelen; dat weet u ook. Maar dat is niet voldoende. Ik denk dat we naar een totaalpakket moeten kijken. Hoe gaan we de schade door de ganzen verminderen? Daarbij kijken we naar alle mogelijkheden.
- 5445 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het is mij bekend dat GS van mening zijn dat nu niet-dodelijke middelen onvoldoende zijn. Maar tijden veranderen. We hebben prachtige ondernemers, innovatieve maatregelen, creatieve geesten. Ik kan mij niet voorstellen dat wij tot in de eeuwigheid met deze barbaarse praktijk door blijven gaan. Ik kan mij ook niet voorstellen dat de gedeputeerde dat denkt. Kan ik van u de toezegging krijgen dat u in ieder geval uw best gaat doen in de komende maanden om te kijken of er toch nog extra mogelijkheden zijn om in te zetten op die niet-dodelijke middelen?
- 5450 Gedeputeerde **ROMMEL**: Hier staat niet een gedeputeerde die niet creatief nadenkt. Wij kijken naar alles wat mogelijk is.
- 5455 De laatste motie, nummer 157, is van de SP. Die gaat over 'niet alleen boeren'. Wij hebben daarover net een uitgebreid debat gehad bij de actualiteiten. Daarbij heb ik al aangegeven dat wij kijken naar de evenredigheid die u hebt vastgesteld in de Stikstofstrategie. Ik ben zelf in overleg met de tien stikstofpiekbelasters. Ik kom in het najaar met een Road Map over de industrie, wat we daar kunnen gaan betekenen. Er wordt aan gewerkt. Dat betekent dat deze motie overbodig is. Dank u voorzitter.
- 5460 Gedeputeerde **STIGTER**: Passend bij mijn karakter een bescheiden bijdrage van mij, vandaag. Ik heb geen vraag gehoord. Wel had ik een tweetal moties. Motie 152 vraagt om de klimaat- en biodiversiteitscrisis uit te spreken. Ik hoop dat u in de aanpak en ambitie van dit college herkent dat wij dat met alle ernst oppakken. De motie zelf doet een oproep aan de Staten om te komen tot het uitroepen van de klimaat- en biodiversiteitscrisis. Ik zou de motie daarom 'oordeel Staten' willen geven.
- 5465 Dan motie 162 van mevrouw Van Soest over de opbrengsten van het zonnepark in Hoofddorp.
- 5470 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik dank u dat u het oordeel over de motie overlaat aan de Staten. Maar ik had een vraag over een mogelijke toezegging. Wij zien de inspanningen van GS, zoals we hebben aangegeven. Maar wij zien niet de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis en alles waar we naartoe moeten werken in de Kaderbrief. Die uitstraling heeft de Kaderbrief niet. Ik heb de Kaderbrief een paar keer doorgenomen, ook op het woordje 'klimaat'. Meestal wordt het gebruikt in de zin dat het Rijk allemaal ambities heeft waar wij iets mee moeten. Mijn verzoek aan GS is om in toekomstige belangrijke stukken zoals de Kaderbrief die urgentie iets meer naar voren te laten komen.
- 5475 Gedeputeerde **STIGTER**: Dit zal de laatste Kaderbrief zijn van dit college. Over de volgende Kaderbrief gaan wij vooralsnog niet. We zullen de ernst van de problematiek tot uitdrukking brengen in het stuk dat daarvoor noodzakelijk is. Er is geen discussie over de ernst van de problematiek en het belang om niet alleen te kijken naar het Rijk, maar ons ook zelf uit te spreken.
- 5480 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ziet u ook kans om dit tot uitdrukking te brengen in de begroting? Bijvoorbeeld in de inleiding. Een begroting heeft altijd een inleiding met een mooi betoog over de stand van zaken in Noord-Holland.
- 5485 Gedeputeerde **STIGTER**: Ik zal uw opmerkingen meenemen. We moeten nog gaan schrijven in deze zomermaanden.
- 5490 Dan ben ik bij motie 162 over de opbrengst van het zonnepark in Hoofddorp Oost. Dat is een vrij technische vraag, maar ze kan wel goed beantwoord worden. Het zonnepark levert zo'n 57 miljoen kWh op. Dat is grosso modo zo'n 60 mW. Onthoud dat makkelijke rekensommetje, want u kunt het ook gebruiken bij andere zonneparken. Dat levert ongeveer voor 17.000 huishoudens stroom op, en een kleine 30.000 ton reductie CO₂ per jaar. Grosso modo kunt u ervan uitgaan dat 1 hectare zonnepanelen ongeveer 1 mW aan stroom oplevert. Dat is goed voor 300 huishoudens. Afhankelijk van de grootte van het zonnepark kunt u in het vervolg het rekensommetje zelf maken. Ik zal dan
- 5495 kijken of u goed heeft gerekend. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik heb zelf twee moties. De kersverse vicevoorzitter van de Staten zal mij heel even vervangen, zodat u kunt interrumperen. Ik geef het voorzitterschap even over aan mevrouw Van der Waart.

5500

Vicevoorzitter Van der Waart neemt het voorzitterschap over van de heer Van Dijk (cvdK)

De **VICEVOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef graag meteen het woord aan de commissaris.

5505

De heer **VAN DIJK** (cvdK): Dank u wel voorzitter. Motie 161 met als titel 'Laat bezoekers van de provincie niet voor paal staan' zou ik als een ondersteuningsmotie willen zien. Voor alle duidelijkheid: het is niet onze parkeergarage. De garage is in het bezit van de gemeente. Op min twee hebben wij een laadpaal. Die heeft een tijdje niet gefunctioneerd, maar is ondertussen weer gemaakt door Spaarnelanden. Zojuist heb ik ambtelijk vernomen dat in 2023 de gemeente Haarlem voornemens is om in haar parkeergarages waar geen laadvoorzieningen zijn, die palen te gaan plaatsen. Uiteraard zeg ik toe dat wij dat nog eens extra zullen aanstippen voor de parkeergarage naast ons.

5510

5515

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): In de parkeergarage is bezoekersaansluiting. Maar die is buiten gebruik. Dat is al een aantal weken zo. Ik wil er graag gebruik van maken omdat ik een elektrische auto heb. Kunt u er iets aan doen?

5520

De heer **VAN DIJK** (cvdK): Ik denk dat u het net niet hebt begrepen. Spaarnelanden heeft ons verzekerd dat het weer is aangesloten. Er zal waarschijnlijk een stekkertje hebben losgezeten, maar hij doet het weer. Het enige nadeel is nu dat je naar min twee moet als bezoeker. Wij gaan ervoor pleiten dat de gemeente ook op de eerste laag voorzieningen gaat aanbrengen voor elektrische auto's. Vandaar dat ik zei dat uw motie wordt gezien als ondersteuningsmotie voor waar we al mee bezig zijn.

5525

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ook buiten de garage zijn parkeerplaatsen. Die zijn ook voor werknemers. Gaat u daar wel over?

5530

De heer **VAN DIJK** (cvdK): Er is een laadpaal buiten, maar het is niet de bedoeling dat daarvan een openbare parkeerplaats wordt gemaakt. Dat zou een heel bijzondere situatie opleveren. Wij stimuleren vooral het gebruik van de parkeergarage. Er is hier een laadpaal buiten.

De **VICEVOORZITTER**: Gaat u door.

5535

De heer **VAN DIJK** (cvdK): De tweede motie is motie 165, ingediend door DENK. Die gaat over het gedenkteken in het kader van Ketu Koti. Wij hebben afgelopen vrijdag inderdaad een heel mooie bijeenkomst gehad. Toch ga ik deze motie ontraden, gesteund door wat ik die dag zelf heb gehoord van Dwight Fransman, een winti-priester die een plengoffer bracht tijdens deze mooie bijeenkomst. Eigenlijk zei hij: In Huize Welgelegen hangt artikel 1 van de Grondwet aan de muur. Koester dat. Met de Grondwet als leidraad zal het ons lukken met respect voor elkaar in vrijheid samen te bouwen aan de geschiedenis en de toekomst van Nederland. Een van de zaken die wij afgelopen vrijdag hebben afgesproken is dat Ketu Koti niet stopt in 2022. Volgend jaar is het 160 jaar geleden dat de slavernij werd afgeschaft. En 150 jaar geleden kwam die feitelijk tot een einde. Wij zullen er dus ook volgend jaar weer aandacht aan gaan besteden. Wij hebben ook besloten dat een van de schilderijen, gemaakt door de kunstenaar, ook een definitieve plek zal krijgen in het gebouw. Daarmee denken wij met dit gebouw er voldoende recht aan hebben gedaan. Het is verder al eerder gezegd: in het Oosterpark is het nationale gedenkmontument. Dat zal men de komende jaren ongetwijfeld proberen verder te vergroten.

5540

5545

5550

De heer **KOYUNCU**: Voorzitter. Ik zou de commissaris graag willen vragen waar hij de herdenking volgend jaar wil laten plaatsvinden. Wat is de locatie? Volgend jaar zal er ook aandacht besteed worden aan Ketu Koti.

5555

De heer **VAN DIJK** (cvdK): U kunt in ieder geval van mij verwachten dat ik, net als dit jaar, in het Oosterpark aanwezig zal zijn. Het was wel even snel rijden om hier weer op tijd terug te zijn. Het is zeker de moeite waard om daarbij aanwezig te zijn. Ik vind ook dat wij daar volgend jaar een krans zullen moeten leggen. Dat hebben we dit jaar niet gedaan. En wat betreft het provinciehuis hebben we afgesproken om jaarlijks hier een tentoonstelling te houden. We hebben nu een deel van ons slavernijverleden laten zien. Het is zeker de bedoeling dat te verbreden. Het is ons heel goed

5560 bevallen om de schoolklassen hier afgelopen vrijdag vroeg in de ochtend te ontvangen. Samen met de ontwerper en de kunstenaar zijn ze door de tentoonstelling heen gelopen. Het zal dus zeker in dit pand plaatsvinden, maar dan in relatie tot dit pand. Met name om mensen te laten luisteren naar het pand. Daarmee bedoel ik ook dat ze vragen gaan stellen, waarom er op een bepaalde manier inhoud en vorm wordt gegeven aan ons verleden.

5565 De **VICEVOORZITTER**: Mijnheer Koyuncu, nog eenmaal.

5570 De heer **KOYUNCU** (DENK): Het is heel fijn dat er jaarlijks aandacht aan wordt besteed. Bent u het met mij eens dat als mensen toch hier zijn, omdat er hier een herdenking plaatsvindt, er een waardige plek moeten zijn waar mensen kunnen herdenken. Bent u dat met mij eens?

5575 De heer **VAN DIJK** (cvdK): Dat kun je natuurlijk op verschillende manieren doen. Wij zullen een van de schilderijen van de schilder een vaste plek geven in het gebouw. Dat zou een mogelijkheid kunnen zijn. Maar afgelopen vrijdag heb ik ook tegen de pers gezegd: u kent allemaal het boekje van Paviljoen Welgelegen. Toen vroeg men of ik daarop een addendum ging invullen. Ik antwoordde van niet. Er zal een nieuw hoofdstuk moeten worden geschreven. Dat betekent dat wij in de nieuwe uitgave van het boekje -die overigens commissarisproof gemaakt gaat worden, zodat er niet meer een voorwoord van een oude commissaris in kan zitten- een nieuw hoofdstuk maken. Dat is ook een manier om uit te leggen dat dit huis van de democratie, wat het nu is, ook een donker verleden kent.
5580 En behalve dat ook een toekomst. Die toekomst maken wij hier met elkaar.

5585 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dit is een vervolgvraag naar aanleiding van een discussie die zich net ontspon. Een van mijn fractieleden was ook aanwezig bij de opening en was onder de indruk van de tentoonstelling. Die suggereerde om de tentoonstelling, die ook gemakkelijk verplaatsbaar is, ook nog op andere manier te gaan gebruiken. Bijvoorbeeld door hem nog eens op een andere plek ten toon te stellen.

5590 De heer **VAN DIJK** (cvdK): Wij hebben hem sowieso gedigitaliseerd. De tentoonstelling stopt hier na drie maanden. Dat komt er weer een andere tentoonstelling. Na Keti Koti volgend jaar zullen we weer een nieuwe tentoonstelling maken. Maar wij hebben de tentoonstelling juist gedigitaliseerd om ervoor te zorgen dat ze bij scholen en onderwijsprogramma's heel educatief te gebruiken zal zijn. Het nadeel is dat je een namenmonument, zoals het er nu staat, na afbraak niet zo makkelijk meer terug kunt zetten. Het wordt wel met foto's en digitaal vastgelegd. Alle andere borden lijken makkelijk verplaatsbaar, maar het zal waarschijnlijk naar een paar verplaatsingen snel achteruitgaan.
5595 Heel belangrijk is ook dat je het niet zomaar ergens kunt neerzetten. Je hebt daarbij heel goede begeleiding nodig. De mensen zijn getraind in hoe je door de tentoonstelling moet worden heen geleid. Je voelt dat precies waarom de route is zoals die nu is. Het is eigenlijk helemaal afgestemd op de kleine ruimte. U zult het met mij eens zijn dat wij geen echt grote tentoonstellingsruimte hebben. Het is vrij klein. Ik wil kijken wat wij met die tentoonstelling zouden kunnen doen, maar de bedoeling is vooral dat die een digitaal leven gaat krijgen. En daardoor tijdloos wordt.
5600

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja helder. Bedankt voor die positieve reactie.

5605 De **VICEVOORZITTER**: Dat was ook het einde van uw beantwoording denk ik. Dan ga ik weer plaatsmaken voor de commissaris.

De heer Van Dijk (cvdK) neemt het voorzitterschap over van vicevoorzitter Van der Waart.

5610 De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Waart, het was geen maidenspeech, maar ik vind dat u het fantastisch heeft gedaan. Hiermee komt een einde aan de eerste termijn. We kunnen twee dingen doen. Het eten staat klaar. U kunt ervoor kiezen om nu te gaan dineren en daarna de tweede termijn te gaan doen. We kunnen er ook voor kiezen om nu de tweede termijn af te maken, dan dineren, en dan als laatste agendapunt 11 behandelen. Ik zie mensen voor 'doorgaan!' Ja? En waarschijnlijk helpt het ook enorm als u een knorrige maag heeft, omdat u weet wat voor lekkers er op u staat te wachten. Dan gaan we door met de tweede termijn. Ik ga kijken of er behoefte is aan een tweede termijn. Ja?
5615

Tweede termijn

- 5620 De heer **KOHLER** (JA21): Dank u wel voorzitter. In de hoop een trend te gaan zetten heb ik een heel korte bijdrage, hoewel ik nog tijd genoeg heb. Ik wil beide moties die wij ingediend hebben aanhouden. Dit agendapunt leent zich niet om uitvoerig in te gaan op beheerplannen. Het faunabeheer en ganzenproblematiek kunnen beter eerst in de commissie aan de orde worden gesteld, ook al is dat dan pas volgend jaar. En dan ben ik er niet meer. Of ik ben er wel, maar niet
- 5625 hier! Dat is dan iets voor mijn opvolger. Het is wel een heel groot probleem. Ook in mijn eigen partij is er veel discussie over. Laatst werd mij nog verweten dat ik een randstedelijk bambisyndroom heb. Dat is dan, naar ik begreep, de strijd tussen oost- en west-Nederland. We zijn er hier nog helemaal niet over uit over hoe we met die ganzenproblematiek om moeten gaan. Dank u wel voorzitter.
- 5630 De **VOORZITTER**: Even voor uw collega's. De moties 149 en 150 worden aangehouden. De heer Heijnen van het CDA.
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik houd het ook heel kort. Gedeputeerde Loggen zei dat het geen anderhalf, maar slechts drie kwart jaar was. Wij hebben een actieve fractiemedewerker die zegt dat het eigenlijk zelfs bijna twee jaar is. De toezegging was van 29 september 2020 en
- 5635 versie 1 van het masterplan van 30 juli 2021. Voor wat het waard is! Ik heb nog een serieuze vraag. Zeg ik iets heel gek als ik zeg dat die instrumentenmix waarmee de gedeputeerde naar de Staten komt in de versie 2.0 zomaar input kan zijn voor een nieuw coalitieprogramma? Of zijn deze gedeputeerde en het college nog voornemens om daadwerkelijk de budgettaire invulling van die
- 5640 instrumentenkoffer in deze coalitieperiode in te vullen?
Dan nog even over erfcoaches. Ik ga iets gevaarlijks doen. De gedeputeerde zei dat aannemen niet per se realiseren was. Als je dat weggeeft als Statenlid kan je alles wel weggeven. Maar mijn vertrouwen is groot en het voorstel biedt volgens mij ruimte. We hebben het aangepast in de zin dat het ook uit reeds bestaande programma's gefinancierd kon worden. In het dictum staat dat wij GS
- 5645 verzoeken het mee te nemen bij het opstellen van de begroting. Dat is dus ruim geformuleerd. Volgens mij kan de gedeputeerde daarmee goed uit de voeten. Zo heb ik haar althans gehoord. Wij laten de motie dus staan en bevelen die van harte bij u aan. Ik heb er alle vertrouwen in dat de gedeputeerde en het college van GS daarin een goede afweging maken. Dank u wel, voorzitter.
- 5650 De **VOORZITTER**: U beveelt dus motie 151 aan. Dat u dat allemaal weet. Ik ga naar de heer Dessing van FvD.
- De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel. Ik zal ook proberen het kort te houden. Dank ook voor de beantwoording van Gedeputeerde Staten. Ik hoor, en dat moest ik eruit trekken, dat bij problemen in
- 5655 de uitvoeringsagenda Gedeputeerde Staten er niet passief mee om zouden moeten gaan. Ik zou Gedeputeerde Staten het volgende echt willen meegeven. Mocht de situatie in de komende tijd toch richting het ravijn gaan, dus als er echt negatieve ontwikkelingen zijn die ertoe nopen te kijken naar de uitvoeringsagenda's, dan zou ik toch graag een proactief GS zien die dat signaal alsnog naar Den Haag kunnen afgeven, omdat we dan toch zouden moeten afwegen wat we moeten doen om de
- 5660 burgers van Noord-Holland te beschermen tegen alle maatregelen die op hun af komen.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Even heel kort. Wij hebben moties ingediend waarin we prioriteit vroegen voor een aantal van uw onderwerpen. We hebben blijkbaar een wat verschillende interpretatie van hoe die brief gelezen moet worden. Wat ons betreft is het akkoord om die moties nu aan te houden. U hebt duidelijk gehoord dat wij prioriteit willen geven aan cultuur en de
- 5665 mobiliteitstransitie. Voor uw afwegingen wil ik wel meegeven dat het ene incidenteel geld is, en het andere structureel. Dat lijkt mij een heel belangrijk onderscheid. Wij vragen u dat ook zo te verantwoorden als u straks een voorstel doet.
- Dan over de herziening van het indexatiebeleid. Het is fijn dat u herkent dat er een probleem is. Het
- 5670 is inderdaad niet de bedoeling om alles zomaar te indexeren, maar wel om daar eens goed over na te denken. Ik denk dat uw toezegging om daar een notitie over te schrijven een heel mooi startpunt is. Wel zou ik dat willen betrekken bij het begrotingsproces volgend jaar. Dat heeft als risico dat het nog wat rommeliger verloopt dan het begrotingsproces van dit jaar, want dan hebben we niet een, maar misschien wel zes gedeputeerden die wisselen. Wij weten het niet! Het is wel goed om in het
- 5675 proces wel rekening te houden met het feit dat het fijn is om hierover in het voorjaar een keer in een commissie te kunnen spreken.
- Dan nog iets over de reactie in verband met de faunaschade. Ik ben wel teleurgesteld in de reactie van de gedeputeerde op onze oproep om meer aan preventie te doen. Ik denk echt dat we daar iets kunnen doen. Ik ga een gewaagd voorstel doen. Ik kijk schuin voor mij en zie daar vriendelijke
- 5680 gezichten van mensen van het CDA en de PvdD. Misschien moeten wij eens met zijn drieën om tafel

gaan zitten om te kijken of we niet een voorstel kunnen doen. Ik denk dat we daar echt iets kunnen bereiken.

5685 Dan ten slotte iets over de erfcoaches. Het is een mooi idee. Er ligt ook een leuke suggestie om even te kijken hoe Brabant dat doet. Men heeft daar ook mooie suggesties. Die helpen boeren met het nadenken over een businessplan voor de opzet. Ze hebben daar 10.000 euro subsidie voor. In die eerste fase worden ze daar echt mee geholpen.

De **VOORZITTER**: Even een vraag, mijnheer Klein.

5690 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik wil alle moties aanhouden.

De **VOORZITTER**: De moties 158, 159 en 160 worden aangehouden. Mijnheer Klein, u had nog een interruptie.

5695 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Voorzitter. Alle voorstellen die de heer Klein heeft gedaan in combinatie met het indexeren gaat eigenlijk voorbij aan de vrij ruimte die nog beschikbaar is om in te kunnen vullen voor de begroting van volgend jaar. Vindt u het belangrijker om bij uw voorstellen te blijven, of om te indexeren? Dat is de vraag.

5700 De heer **KLEIN**: Dank u wel voorzitter. Heel goed dat u dat vraagt. De voorstellen zijn voor de begroting van het komend jaar. De indexeringsdiscussie wil ik graag gaan voeren ten behoeve van de volgende P&C-cyclus. Dat staat elkaar dus niet in de weg. Ik realiseer mij heel erg dat dit grote financiële consequenties kan hebben. Maar als wij straks een notitie hebben waarin dat inzichtelijk is gemaakt kunnen wij die discussie in het voorjaar voeren ten behoeve van het begrotingsproces 2024.

5705

De **VOORZITTER**: Dank voor deze verheldering. De heer Koyuncu.

5710 De heer **KOYUNCU** (DENK): Dank u wel voorzitter. Wij erkennen onze rol in het slavernijverleden. Wij erkennen dat dit gebouw is gebouwd met geld uit slavernij. En wat voor rol het heeft gehad? Wij weten dat er Noord-Hollanders zijn die hier graag Keti Koti willen herdenken. Het lijkt dan toch een kleine moeite om hier een gedenkteken te realiseren. Ik begrijp dat er een schilderij is aangeschaft. Dat is ook heel erg sympathiek, maar het heeft niet dezelfde functie als een gedenkteken waar mensen heen kunnen komen. De vorm heb ik juist zo algemeen mogelijk gehouden. Ik hoop dat de Staten hier gehoor aan geven. Ik wil afsluiten met de woorden van de commissaris afgelopen vrijdag. 'Het verleden zit in ons, maar de toekomst maken we samen'.

5715

5720 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Voorzitter. Er is 175 miljoen euro teruggevonden. In de jaarrekening van 2019 was het saldo van de kapitaallastenreserves 176,4 miljoen euro. 175 miljoen euro is dan vrijgevallen naar de algemene middelen en bestemd naar de 5 miljoen euro van POP-3 en een N43-taakstelling 9,6, motie 4: 10 miljoen euro en motie 42: 100 miljoen euro. Voor de dekking van de kapitaallasten van 2022 en 2023 is 7,4 miljoen euro bestemd. Daarbij is de winstwaarschuwing afgegeven dat de consequentie van deze exercitie is dat de kapitaallasten waarvoor deze reserves bedoeld waren voortaan uit de algemene middelen gedekt worden. Dat heeft een negatief effect op het begrotingssaldo. Dat betekent dat dingen die wij hadden kunnen betalen uit die 175 miljoen euro nu op een andere manier betaald moeten worden. Daarbij kan gedacht worden aan bepaalde tegenvallers bij infra, of het aanleggen van nieuwe fietspaden etc.

5725

5730 Statenlid **DULFER**: Dank u voorzitter. Ik dank ook het college voor de uitgebreide beantwoording en de discussie die we hadden over de Kaderbrief. Ik heb eerlijk gezegd het vertrouwen dat we richting begroting nog echt goed zaken kunnen doen. Daar kijk ik naar uit. Ik wilde nog wel even terugkomen op de motie over de verhoging van de inkomsten uit grondwaterheffing. Dat gaat over motie 166, als ik correct ben. Ik begrijp van de gedeputeerde dat GS bereid zijn tot het doen van een voorstel tot een verhoging, als er daadwerkelijk een concreet onderwerp voorligt, een project zich aandient. Die past dan in de wettelijke kaders van de Waterwet. In dat geval wil ik de motie aanhouden. Ik moet wel zeggen dat ik de gedeputeerde ietwat benauwd vind kijken naar de interpretatie van de Waterwet. Ik denk dat hij dat wat ruimer kan nemen. Ik vraag hem daarover met name contact op te nemen met zijn collega uit Brabant, omdat daar in de praktijk wat ruimer wordt gekeken naar de Waterwet. Daardoor kunnen ook wij leren dat er misschien wat meer mogelijkheden zijn dan de gedeputeerde in eerste instantie voor ogen heeft. Dank u wel.

5735

5740

5745 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel voorzitter. In eerste termijn gaf ik aan dat wij ons zorgen maken over de stijgingen van de kosten in combinatie met de aanleg en het onderhoud van de infrastructuur. Ik wil daarbij nog de link leggen met de opmerkingen van mevrouw Van Geffen. Het is goed om die verduidelijking te hebben. Wij hebben als coalitie destijds, gelet op de ernst van de situatie op dat moment, besproken om de 175 miljoen euro kapitaallastenreserve te bestemmen voor andere doeleinden, waaronder ook de dekking in de eerste twee jaar. Daarna wisten wij dat er 3,5 miljoen euro structureel moest worden bezuinigd om dat op te kunnen vangen in de lopende middelen. Dat gezegd hebbende, is de situatie van vandaag dat een groot deel van dat bedrag, die 5750 100 miljoen euro aan het coronaherstelfonds is besteed. Dat zullen we niet helemaal uitnutten. Ik zou het college de suggestie willen doen om dat geld, dat we niet meer nodig hebben uit het coronaherstelfonds, opnieuw te bestemmen om extra investeringen te kunnen doen in het energienet en in de wegen. Wat nodig is om de welvaart in Noord-Holland op langere termijn te kunnen schragen. Ik hoor graag de mening van het college.

5755 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dank u voorzitter. Ik wil nog reageren op een paar moties. Allereerst dank aan de ChristenUnie voor hun moties over de indexaties. Wij vinden het van GS een prima voorstel om met een notitie te komen. Hopelijk wordt het wat eerder dan het voorjaar, zodat wij in deze Staten er nog wat mee kunnen doen.

5760 De motie over de klimaat- en biodiversiteitscrisis komt neer op iets wat wij al heel lang en vaak roepen, als sinds Jan Terlouw. Het klopt ook dat GS zich hiervoor heel erg inspanssen. De reacties van iedereen zijn zeer herkenbaar.

De motie om het dierenwelzijn concreter te maken juicht zij toe. Voor D66 is dierenwelzijn ook belangrijk.

5765 Ik ben blij dat het CDA wat betreft de erfcoaches het voorstel van GS overnemen. In de commissie hadden we ook al aangegeven dat we er sympathiek tegenover staan. Maar het moet liefst gecombineerd worden met ander beleid en andere middelen die er zijn.

5770 De toezegging van GS op het punt van de motie over de grondwaterheffing, die wij samen met GroenLinks hebben ingediend, spreekt ons aan. Als GS inderdaad met een voorstel komen voor concrete stappen. Nog een klein vraagje aan GS: gaan jullie dit ook daadwerkelijk doen? Wij sluiten af met de complimenten aan de commissaris over de wijze waarop die omgaat met de herdenking van de slavernij. Wat ons betreft is die motie daarmee overbodig.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

5775 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, heel kort. Ik zal proberen niet angstig te kijken. Ik ben van tal van dingen beschuldigd, maar nog nooit van angstig kijken. Laat ik beginnen met het masterplan wonen. Het is de bedoeling dat het nog in deze collegeperiode tot besluiten komt, inclusief de financiële paragraaf. Maar daarin hebben wij een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wij bieden 5780 straks een instrumentenmix aan die doorgerekend en bekeken is qua juridische en financiële haalbaarheid. Maar als er nog meer wensen of instrumenten worden gevraagd, kan het natuurlijk uitlopen. Het is echter de bedoeling dat op basis van het masterplan 1.0 en 1.5 nog in deze bestuursperiode een masterplan 2.0, inclusief financiële paragraaf, kan worden vastgesteld. Ik zal eerst ambtelijk nog een navragen hoe men het in Brabant heeft gedaan. Daar kan dan naar 5785 gekeken worden. Mocht men daar ruimhartiger, zonder in strijd te komen met de wet, ermee omgaan, kan dat wellicht tot inspiratie bij ons leiden. Daarmee kom ik dan terug bij u. Anders zou ik willen vasthouden aan de gedane toezegging dat op het moment dat er concrete projecten zijn -die wij niet zelf bedenken, die moeten eerst aangevraagd worden- wij aan de hand daarvan de heffing doen. Dat is dus niet iets wat wij actief kunnen gaan doen. Als er concrete projecten zijn waar dit 5790 kan, nemen wij die actieve rol aan. Zodra er concrete maatregelen zijn, zullen wij met de heffing komen.

5795 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel voorzitter. Als mede-indiener heb ik toch nog een vraag. U zegt net dat u gaat kijken wat Brabant precies doet en hoe dat precies past. Daarover rapporteert u dan. Kunt aangeven wanneer dat ongeveer komt? Na de zomer? Oktober, voor de begroting?

5800 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat vind ik heel erg lastig. Wij zitten vlak voor het reces. Wij hebben ook binnen de provincie Noord-Holland momenteel te maken met te weinig handen. Ik laat contact opnemen met de collega's in Brabant om te kijken hoe zij de Waterwet daar interpreteren, en of dat niet op gespannen voet met de wet staat. Ik wil er op dit moment geen termijn aan verbinden. Ik probeer op een qua uitvoerbaarheid redelijke termijn met informatie te komen. Mocht het heel ver in de toekomst zijn, dan laat ik dat nog weten. Maar het is niet de bedoeling dit eindeloos voor ons uit

te schuiven. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik nu geen concrete datum of een tijdstip kan noemen.

5805

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik begrijp het. Ik hoor ook de problemen met de ambtelijke capaciteit in het algemeen. Ik heb hierover met mijn fractie in Brabant afgestemd en hoor heel goede berichten over wat men daar heeft gedaan. Volgens mij hoeft het niet zoveel werk te vergen qua uren. Ik ben op zoek naar een indicatie. Het hoeft niet een precieze dag of week te zijn. Zou een maand voor de begroting dit jaar mogelijk zijn?

5810

Gedeputeerde **LOGGEN**: Veiligheidshalve houd ik het op ergens in deze bestuursperiode. Ik doe het zo vroeg als mogelijk is. Als ik zeg dat het 1 september wordt, moet ik u misschien eind augustus een briefje sturen dat ik het toch niet red. Dan creëren we met elkaar nog meer werk. Ik probeer het zo spoedig mogelijk te doen.

5815

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Is er nog behoefte aan wijzigingen in moties? Ik zie de heer Roosendaal zijn hand opsteken.

5820

De heer **ROOSEDAAL**: Ik heb nog een vraag uitstaan. Mijn suggestie was om meer middelen vrij te maken voor de noodzakelijke infrastructuur door te verwijzen naar dat deel van het coronafonds dat mogelijk niet wordt ingezet.

5825

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik heb de herhaling van de vraag niet goed gehoord. Kunt het nog een keer zeggen?

5830

De heer **ROOSEDAAL**: De coalitie heeft de 175 miljoen kapitaallastenreserve indertijd voor andere zaken bestemd. Daar staan wij nog helemaal achter. Een groot deel daarvan, namelijk 100 miljoen euro, was voor het coronaherstelfonds. Dat geld zullen wij waarschijnlijk niet helemaal nodig hebben voor dat doel. Mijn verzoek is om mee te nemen bij uw overwegingen voor de begroting om het deel dat niet nodig is te bestemmen voor de noodzakelijke investeringen in infrastructuur die we moeten doen, voor elektriciteit en wegen, en andere zaken rondom infra, mobiliteit en infrastructuur. Dat was de suggestie en in hoor graag uw antwoord.

5835

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik hoor die suggestie van u aan. Wij zullen het ook overwogen, maar ik doe geen toezegging.

5840

De **VOORZITTER**: Daarmee is dan wel een eind gekomen aan de beraadslagingen. Ik kijk even rond of iemand nog iets aan een motie wil veranderen, of intrekken dan wel aanhouden. Ik zie geen handjes. Het is nu bijna 19.00 uur. Ik stel voor dat wij tot 19.45 uur schorsten. U moet zelf vandaag het eten opscheppen. Het is een echt lopend buffet. Ik schors de vergadering.

5845

Schorsing: 18.52-19.45 uur.

De **VOORZITTER**: Goedenavond. Ik heropen de Statenvergadering van 4 juli 2022. We hebben al een behoorlijke vergaderdag achter de rug. We zijn aangekomen bij het laatste agendapunt van vanavond. Daarna schors ik de vergadering tot 11 juli.

5850

11. Meerjarenbegroting MRA (VD-43)

5855

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de Meerjarenbegroting MRA. In het kader van de nieuwe samenwerkingsafspraken MRA ligt hier de conceptmeerjarenbegroting MRA voor. U kunt wensen en opvattingen meegeven. Die zullen dan worden ingebracht in de algemene vergadering van 16 september. GS hebben voor u een conceptbrief opgesteld. Graag hoor ik van u of u daarmee kunt instemmen, of nog opmerkingen of aanvullingen heeft. In de PS-vergadering van 14 november zal de definitieve Meerjarenbegroting MRA op de agenda staan, voor inbreng in de algemene vergadering van 18 november.

5860

Er staat in de GS-brief wel een foutje. U leest aan het eind van de brief dat de conceptsamenvattingen in de definitieve versie worden aangepast. Dat moet natuurlijk zijn 'de Meerjarenbegroting'. Die fout zal na afloop van de PS-vergadering, voor verzending van de brief, gecorrigeerd worden.

Er heeft zich een aantal sprekers gemeld voor voordracht 43. Dat zijn de heer Mulder van D66, mevrouw De Groot van de SP, de heer Carton van de PvdA, Statenlid Dulfer van GroenLinks, mevrouw

- 5865 Van Meerten van de VVD, Statenlid Kostić van de PvdD, de heer Dekker van Forum voor Democratie en de heer Klein van de ChristenUnie.
We gaan beginnen aan de eerste termijn en ik geef het woord aan de heer Mülder van D66.
- 5870 De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter. Ik mag mijn collega Kapitein vervangen voor het mooie stuk over MRA. Naar de mening van D66 is deze eerste Meerjarenbegroting van de MRA wel erg beknopt. Hoewel wij weinig aanmerkingen hebben op de cijfers, is de tekstuele uitleg minimaal. Daarom vinden wij het zeer terecht dat GS dat als aandachtspunt meegeven. Wij kunnen met deze begroting niet goed beoordelen waar wij precies geld voor vrijmaken. Vooral omdat de MRA als netwerkorganisatie nogal wat capaciteit om niet gebruikt. Wij hopen hierin de volgende keren meer inzicht te krijgen. D66 deelt de zorg van GS over de structurele bezuiniging van de gemeente Amsterdam die men wil doorvoeren bij de afdracht van de platformeconomie. Dit kan niet eenzijdig verlaagd worden. We hebben al wat moties en amendementen voorbij zien komen. Wij vinden de twee moties te inhoudelijke keuzes. Daar hebben wij moeite mee, want we willen de MRA vooral als netwerkorganisatie behouden. Een samenwerking tussen gemeenten, en de provincies Noord-Holland en Flevoland. Wij willen daar sturen vanuit ons eigen beleid. Wij willen zo min mogelijk extra andere kaders in dat eigen beleid. Dezelfde kaders meegeven zoals in ons beleid vinden wij overbodig en verwarrend. Dank u wel.
- 5885 Mevrouw **DE GROOT** (SP): De Meerjarenbegroting van de MRA zegt niet zoveel. Het is een verzameling cijfers met een aantal verwijzingen. Ook is er nog een beknopte inhoudelijke toelichting. Dat is veel te weinig om een goed oordeel te kunnen vormen. Wij verwachten van een Meerjarenbegroting dat er een document met een toelichting komt. En dat een begroting voldoet aan de 3W-vragen. Wat hebben we bereikt? Wat willen we bereiken met ons geld? En zijn we een beetje op koers? En dat dan behalve in cijfers, ook graag in woorden. Als de MRA een beetje inzichtelijk wil zijn voor de Staten, de raden en de inwoners, lijkt mij dat toch een eerste vereiste.
- 5890 We begrijpen uit de aanbiedingsbrief dat de Meerjarenbegroting in samenhang zou moeten met de MRA-agenda, maar dit deze keer niet kan. Wij vinden dat een zwaktebod. De brief aan de MRA, de zienswijze, vertelt hetzelfde verhaal. Maar vreemd genoeg is het voorstel van Noord-Holland om begin 2023, wanneer termijnagenda en de voortgangsnota ook beschikbaar zijn, nader te besluiten over de invulling van de financiële kaders van 2023 en 2024.
- 5895 De SP kan zich hier niet in vinden en wil een Meerjarenbegroting die wel aan de 3W-vragen voldoet. We komen daarom met een motie, zodat wij de inhoud van de brief aan de MRA aan kunnen passen en wij alsnog een leesbare en duidelijke Meerjarenbegroting ontvangen. Onze motie heet 'Meer inzicht in de Meerjarenbegroting van de MRA'. Het dictum van deze motie luidt als volgt. 'Besluit in de antwoordbrief betreffende opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de conceptmeerjarenbegroting MRA, de tekst onder 2 zodanig aan te passen dat duidelijk wordt dat PS ruim voorafgaand aan de algemene vergadering van 16 september 2022 een Meerjarenbegroting MRA tegemoetziet die uitgebreide antwoorden geeft op de vragen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag dat kosten? En gaat over tot de orde van de dag.' En met de overige in de zienswijzebrief gemaakte opmerkingen zijn wij het eens.
- 5900
- 5905

Motie 167/4 juli 2022

'Meer inzicht in de Meerjarenbegroting van de MRA'

- 5910 *Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen, constaterende dat:*
- *de concept-Meerjarenbegroting MRA slechts summier onderbouwd is;*
 - *deze de leden van Provinciale Staten onvoldoende inzicht biedt in de prestaties die conform de Meerjarenbegroting geleverd zullen worden;*
 - 5915 - *een goede meerjarenbegroting is opgebouwd rond de 3W -vragen, te weten: Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag het kosten?;*
 - *de Meerjarenbegroting MRA geen antwoord geeft op deze 3W- vragen.*
- Overwegende dat:*
- *van Provinciale Staten van Noord-Holland een afgewogen oordeel over de Meerjarenbegroting MRA wordt verwacht;*
 - 5920 - *Provinciale Staten geen afgewogen oordeel kan geven aan de Meerjarenbegroting MRA als deze geen antwoorden geeft op de 3W- vragen;*
 - *in de antwoordbrief betreffende 'opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de concept-meerjarenbegroting MRA' wordt vermeld dat begin 2023, wanneer de*
 - 5925 *Termijnagenda en de Voortgangsnota ook beschikbaar zijn, een nader besluit genomen wordt over de invulling van de financiële kaders 2023 en 2024;*

- *de huidige concept-meerjarenbegroting MRA niet aan de voorwaarden voor een goede begroting voldoet.*

Besluit:

- 5930 - *in de antwoordbrief betreffende 'opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de concept-meerjarenbegroting MRA' de tekst onder 2. zodanig aan te passen dat duidelijk wordt dat: Provinciale Staten ruim voorafgaand aan de Algemene Vergadering van 16 september 2022 een Meerjarenbegroting MRA tegemoet ziet die uitgebreide antwoorden geeft op de vragen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag het kosten?*
- 5935 *En gaat over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Wil van Soest (5OPLUS/PvdO), Anna de Groot (SP)

- 5940 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. De heer Carton van de PvdA.

5945 De heer **CARTON** (PvdA): Voorzitter, bedankt. Een korte bijdrage van de PvdA. De PvdA gaat akkoord met de voordracht Meerjarenbegroting MRA, maar de begroting is wel wat erg beknopt. Wij maken ons ook zorgen over de onder andere de bezuiniging van de gemeente Amsterdam, waarover ook vorige sprekers het hadden. Wij kunnen ons zeker vinden in de meegegeven aandachtspunten die door GS zijn opgesteld. Ik wil eigenlijk reageren op de moties, maar er is nog maar één ingediend. Ik kom later op de andere moties terug.

5950 Er is een motie van de SP ingediend met een richting voor de toelichting op de komende begroting. Ik snap het idee van het willen meegeven van een richting, maar volgens mij is het aandachtspunt dat GS meegeven, dat de toelichting op de Meerjarenbegroting te beknopt is, voldoende om er verder invulling aan te geven.

5955 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Begrijp ik dat de heer Carton zijn fiat aan de voordracht wil geven zonder precies te weten wat het antwoord is op de 3W-vragen? Waar gaan wij naartoe met de MRA?

De heer **CARTON** (PvdA): Ik denk dat de MRA zeker in staat is om op die vragen antwoord te geven. Ik denk niet dat we daarvoor een motie met die richting nodig hebben.

5960 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dan zegt u eigenlijk tegen de MRA dat men een blanco cheque krijgt voor deze Meerjarenbegroting. Ik weet als Statenlid, raadslid of burger helemaal niet waarover dit gaat en waar het naartoe gaat. Het is een verzameling cijfers. Meer is het niet. En dan wilt u niet in een zienswijzebrief laten blijken dat u het daarmee eigenlijk niet eens bent? Dat u eigenlijk van de MRA dat men met een volledige Meerjarenbegroting komt. De MRA is een lobbyorganisatie.

5965 De heer **CARTON**: Volgens mij zijn alle partijen die samen richting geven aan de MRA daarmee ook samen richting geven met de begroting. Voor ons is de toelichting met daarbij de aandachtspunten voldoende.

5970 Statenlid **DULFER** (GL): Dank u wel voorzitter. Wij hebben in de commissie EFB in verband met de MRA twee onderwerpen uitgebreid gesproken. Een ging over de inhoudelijke onderbouwing van de begroting. Een aantal sprekers noemde dat al. Een tweede onderwerp ging over de bezuinigingen vanuit Amsterdam. Wij delen het ongenoegen over de beperkte inhoudelijke onderbouwing, zoals die nu in de Meerjarenbegroting zit. Wij delen dan ook de reactie van GS. Maar voor ons is het nog helemaal duidelijk –en misschien dat GS daarop in kunnen gaan- wat de consequentie zijn van de

5975 stelling die wij nemen in onze reactie. Wij willen namelijk begin volgend jaar, begin 2023, een heroverweging van de jaren 2023 en 2024. Beteken dit nou dat we een voorlopige toestemming geven voor een Meerjarenbegroting? Of dat we een toestemming geven onder voorwaarden? Wat is nu precies het standpunt van Noord-Holland op 16 september in die algemene vergadering? Het tweede gaat over de bezuiniging die Amsterdam heeft doorgevoerd. Dat vinden wij ook wel lastig. Maar Amsterdam heeft het grootste recht in zo'n netwerkorganisatie om zelfstandig zo'n besluit te nemen. Maar wij vinden het wel een heel slecht signaal. Je merkt dat het voor die samenwerking in de MRA gaat om het onderlinge vertrouwen van de verschillende gemeenten en de provincie gaat. Je weet dat het voor een heleboel gemeenten heel lastig is om dat vertrouwen te hebben en te houden, met wat daarvoor nodig is om te organiseren binnen gemeenteraden. Dan is

5985 zo'n eenzijdige bezuiniging wel een heel slecht signaal in het vertrouwen naar de buitenwereld.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Mag ik Statenlid Dulfer vragen of hij niet vindt dat het vertrouwen aanmerkelijk zou vergroten als er ook een duidelijke begroting komt die voldoet aan de 3W-eisen? Er

5990 is nu een begroting waarmee men akkoord gaat. U moet bedenken dat de MRA geen organisatie is die duidelijk is met wat ze gaat bereiken. Ik heb nog nooit in mijn leven een lijstje van de MRA gezien met wat men bereikt heeft. Dat heb ik nooit gezien. Ze zeggen altijd dat ze zoveel bereiken, maar ik weet niet wat! Ik heb nog nooit gezien wat de MRA bereikt heeft.

5995 Statenlid **DULFER** (GL): Wat dat laatste betreft: twee jaar geleden is er een uitgebreide evaluatie van de MRA geweest. Daarbij is onder andere juist daarnaar gekeken. Dat doet echter niets af aan het feit dat daar de discussie over gaat, ook rond die inhoudelijke onderbouwing. Het zou het onderling vertrouwen van de verschillende gemeenten binnen dat netwerk wel versterken. Om die reden voeren wij ook hier met elkaar die discussie over de inhoudelijke onderbouwing. Uiteindelijk hebben wij ook rond de onderlinge afspraken onze zorgen al geuit over de duurzame invulling van het economisch perspectief van de MRA. Dat wordt wel overtuigend overal genoemd. Maar eigenlijk wordt het toch weinig op papier vastgelegd. Er komt daarover een amendement. Wij zijn erg geïnteresseerd in de reactie van GS op dat amendement.

6005 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): In 2022, dus dit jaar, zijn er constructieve stappen genomen om raden en Staten beter te betrekken bij de MRA. Wij bespreken dus nu voor het eerst in deze Staten de Meerjarenbegroting. Dat is goed, want zo kunnen wij onze bestuurders beter controleren. Wat minder goed is aan deze Meerjarenbegroting, wat al voorbij gekomen is, is de inhoudelijke onderbouwing. Dat moet gewoonweg snel veel beter. Dat staat gelukkig ook in de reactie van GS aan de MRA. We hebben het ook uitgebreid in de commissie besproken. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij zich gaat inzetten om die inhaalslag te maken. We zullen deze voortgang dan ook scherp monitoren.

6010 Verder heb ik dezelfde vraag als mijn collega Dulfer. Wat betekent het nou precies voor de Meerjarenbegroting voor de komende twee jaar als we dat gaan aanpassen? Krijgen we dan een nieuwe Meerjarenbegroting voorgeschoteld? De VVD vindt het teleurstellend om in het verslag van de AV te lezen dat het niet wenselijk en mogelijk is om de gevolgen van individuele gemeenten van de gevraagde om niet-inzet in de Meerjarenbegroting inzichtelijk te maken. De reden die wordt gegeven is dat deze inzet geen deel uitmaakt van de MRA-begroting, maar van de begroting van de deelnemers. Dat is natuurlijk logisch, maar dat maakt de controle op de MRA-begroting als geheel heel lastig. In de commissie heeft u juist toegezegd om deze inzet wél op te nemen in de

6015 de eerstkomende begroting. Deze wens is ook door een meerderheid van de raadstafel aangegeven. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook hoe zich dat precies verhoudt. Ik zou in die zin een bevestiging van de gedeputeerde willen krijgen om zich in te blijven zetten voor een zo transparant mogelijke begroting waarin ook de inzet om niet een plek krijgt.

6020 De VVD kan zich goed vinden in de overige punten in de reactie van GS, zeker als het gaat om de bezuiniging van de gemeente Amsterdam aangaande vaste extra afdracht aan het platform economie. Uiteraard staat het iedere gemeente vrij om een bezuiniging toe te passen. Echter, de VVD vindt deze bezuiniging in het licht van de huidige ongewisse economische tijden -we hebben immers te maken met een krappe arbeidsmarkt en oplopende inflatie- onbegrijpelijk. Op zijn zachtst gezegd ongewenst. Juist in moeilijke tijden zouden de twee grootste spelers in de MRA, de gemeente

6025 Amsterdam en de provincie, de zwaarste lasten moeten dragen. Dat ben je aan je stand verplicht. Daarnaast is het een slecht signaal naar de kleinere gemeenten die alle zeilen moeten bijzetten om hun financiële en ambtelijke bijdrage te leveren. Dus vanaf deze plek: Amsterdam, pak je verantwoordelijkheid!

6030 Er komen nog een aantal amendement voorbij, maar die zijn nog niet ingediend. Daar ga ik later op in.

6035 Statenlid **KOSTIC**: Voorzitter Wij hebben vandaag gepraat over de manier waarop geld van burgers in de komende vier jaar besteed gaat worden binnen de MRA. Ik zal namens de fractie eerst op de hoofdlijnen iets zeggen. Vervolgens zal ik de twee voorstellen toelichten. De MRA is er voor samenwerking, zoals net ook al werd gezegd. Er zit een grote kracht in die samenwerking. Maar waarvoor gebruiken wij die kracht? Mensen willen schone lucht en water, een groene leefomgeving, een dak boven hun hoofd, eerlijk brood op de plank en een gezonde toekomst. Dat kan alleen als we de transitie versnellen naar een systeem waarin wij in harmonie met de natuur leven. Daarvoor moet je slim omgaan met het geld van burgers, zodat we straks allemaal een mooiere toekomst kunnen hebben. Gelukkig erkent de MRA zelf dat we voor een grote urgente en complexe opgave staan. En dat de leefkwaliteit onder druk staat. Op papier ligt er ook de ambitie om dat aan te pakken, namelijk met de MRA-agenda waar deze Meerjarenbegroting op gebaseerd is. Maar op welke manier dat terugkomt in de Meerjarenbegroting is onduidelijk. Over het algemeen is nu niet duidelijk waar het MRA-geld naartoe gaat. Daarom onderschrijven zowel GS als de SP in hun oproep richting MRA

6050 om de doelen en plannen die achter de begroting zitten duidelijker te maken. De ChristenUnie dient straks namens ons een amendement in. Voorzitter, dan onze twee voorstellen. We zien dat GS bezwaar hebben tegen de bezuiniging van Amsterdam op het Platform Economie. Dat horen we ook van andere partijen. GS geven daarvoor twee argumenten. Ten eerste is er de huidige situatie met economische tegenwind. Ten tweede de
6055 gemaakte gentleman's agreement. Het is te begrijpen dat de provincie bij die keuzes van Amsterdam vraagtekens plaatst. Maar de onderbouwing kan echt wel wat steviger. Met de oude economie gaat het namelijk goed. Er is economische groei. Echt slecht gaat het met alles wat ons bestaan mogelijk maakt. Onze natuur, ons water, ons klimaat. Juist daarom is een versnelde transitie naar een duurzame, brede welvaartseconomie nodig. Onze eigen uitvoeringsagenda Economie wijst zo mooi
6060 de weg. Ik citeer: 'Iedere Noord-Hollander moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen in de economie en bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Een economie die de brede welvaart versterkt en geen schade toebrengt aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn.' Dat zou het argument van de provincie richting Amsterdam moeten zijn om de bezuinigingen te heroverwegen.

6065 Met ons amendement laten we de brief hierover beter aansluiten bij de provinciale ambities en herinneren wij onze partners aan onze gezamenlijke ambities voor de transitie naar de groene economie. Wij willen de gedeputeerde daarin ook een steuntje in de rug geven. Vandaar het amendement, samen met ChristenUnie en DENK. Daarin staat dat het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA Platform Economie. Hiermee wordt de afspraak doorbroken dat Amsterdam
6070 en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag funderen. Dan de tekst van het amendement: 'Gezien de verschillende crises die zich hebben opgestapeld is er noodzaak om de transitie te versnellen naar een brede welvaartseconomie binnen ecologische grenzen. Om die transitie te versnellen kunnen bedrijven bijvoorbeeld positief worden gestimuleerd een bijdrage te leveren aan maatschappelijke doelen en naast economische ook sociale en ecologische waarden toe te voegen. Het zou tegen die
6075 achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdige afgekondigde bezuiniging weer ongedaan zou maken.' Dat lijkt me helder. D66 had het erover dat het niet gaat om het wel of niet bevestigen van ons beleid, maar gewoon een beter argument te geven richting MRA. Wij zien dat er bezuinigingen worden gemaakt op die transitieopgave voor een gezonde leefomgeving. Dat willen wij natuurlijk voorkomen. In de commissie kon daarover geen toezegging worden gedaan. Vandaar de motie samen met DENK. Het dictum luidt: 'verzoeken GS om bij MRA in te brengen dat de provincie bezuinigingen op transitieopgave leefomgeving ongewenst vindt als die ten koste gaan van MRA-inspanningen om de biodiversiteits- en klimaatcrisis het hoofd te bieden. Dank u wel.

6085 **Amendement A56/4 juli 2022**
'Slimmer en groener omgaan met maatschappelijk geld bij MRA'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling van de voordracht Meerjarenbegroting MRA 2021-2024;

6090 *besluiten om besluit 2 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen;*

- *2. wensen en opvattingen naar voren te brengen, die per brief zullen worden toegezonden aan de voorzitter van de MRA, en zullen worden ingebracht door de vertegenwoordiger van de provincie Noord-Holland in de Algemene Vergadering van de MRA die zal plaatsvinden op 16 september 2022, en die als volgt in de bij deze voordracht behorende conceptbrief van GS
6095 aan het MRA, inzake opmerkingen Noord-Holland betreffende de concept-meerjarenbegroting, te verwerken: De volgende tekst op blz. 3 van de brief: "Als gevolg hiervan daalt nu het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA-Platform economie. Zeker in de huidige situatie van economische tegenwind is dat niet wenselijk. Daarnaast wordt hiermee ook de afspraak doorbroken dat Amsterdam en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag funderen. Het zou tegen die achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdig afgekondigde bezuiniging weer ongedaan zou kunnen maken."*

Te vervangen door:

- *"Als gevolg hiervan daalt nu het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA-Platform economie. Hiermee wordt de afspraak doorbroken dat Amsterdam en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag funderen. Gezien de verschillende crises die zich hebben opgestapeld, is er noodzaak om de transitie te versnellen naar een brede welvaart-economie, binnen ecologische grenzen. Om die transitie te versnellen kunnen bedrijven bijvoorbeeld positief worden gestimuleerd een bijdrage te leveren aan maatschappelijke doelen, en naast economische ook sociale en ecologische waarde toe te voegen. Het zou tegen die achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdig afgekondigde bezuiniging weer ongedaan
6105 zou kunnen maken."*

6110

Toelichting

6115 De afspraak met Amsterdam is een gentlemen's agreement en het gaat om extra budget (boven op de reguliere bijdrage per inwoner) dat de gemeente Amsterdam in eerdere jaren voor activiteiten in het economisch domein ter beschikking heeft gesteld. Amsterdam heeft wellicht goede, maatschappelijke redenen om op dit dossier te bezuinigen. Het is voor de provincie niet heel gebruikelijk zich te mengen in de democratische besluiten van een andere overheidslaag. Als ze dat wel doet moeten de redenen zwaarwegend zijn. In de oorspronkelijke tekst wordt naast een verwijzing naar de gentlemen's agreement ook "de huidige situatie van economische tegenwind" als argument gebruikt. Het CBS meldde echter eind vorige maand dat de economie in 2022 in alle regio's gegroeid is ten opzichte van een jaar eerder en aan het eind van het jaar zal nog steeds sprake zijn van economische groei. 1 Waar het wel slecht mee gaat is onze biodiversiteit en klimaat. Juist omdat we met een biodiversiteits- en klimaatcrisis en zelfs mogelijke watercrisis te maken hebben, is een versnelde transitie naar een duurzame brede welvaart economie binnen de ecologische draagkracht van groot belang. Ook de MRA-Agenda verwijst naar de noodzakelijke transitie van de economie: "Een regionale economie die op de langere termijn internationaal succesvol is, is een schone economie. Daarnaast vraagt het waarborgen van een veilige leefomgeving met hoge leefkwaliteit dat we ons wapenen tegen klimaatverandering en dat we het gebruik en de inrichting van onze leefomgeving verduurzamen. De nationale ambitie is om in 30 jaar klimaatneutraal, volledig circulair en klimaatbestendig te zijn. Op het lokale schaalniveau moeten deze ambities geconcretiseerd en gerealiseerd worden." Dit zou hét argument van de provincie richting Amsterdam en MRA moeten zijn. Dat is ook in lijn met de provinciale ambities met betrekking tot brede welvaart, natuur en klimaat. Zo stelt de Uitvoeringsagenda Economie: "Iedere Noord-Hollander moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen in de economie en bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn." En in de Actieagenda Circulaire Economie: "Het moet sneller anders: versnelling van de transitie.[..] Voor een volledig circulaire economie is een systeemverandering nodig: een verandering van het hele economische systeem." Ons amendement is dus een correctie om de tekst van de brief meer in de geest van onze gezamenlijke ambities te brengen.

Ondertekening: Ines Kostic (PvdD), Michel Klein (ChristenUnie), Süleyman Koyuncu (DENK)

Motie 168/4 juli 2022

6145 'Geen bezuinigen MRA ten koste van klimaat en biodiversiteit'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 4 juli 2022, ter behandeling van de voordracht Meerjarenbegroting MRA 2021-2024;

constaterende dat:

- 6150 - de MRA bezuinigt op het budget voor 'Transitieopgaven Leefomgeving';
- als reden wordt genoemd dat de energietransitie minder een rol gaat spelen in MRA samenwerking;
- de MRA-Agenda onder 'transitieopgaven leefomgeving' niet alleen de energietransitie verstaat, maar ook versterking van biodiversiteit en aanpak van klimaatproblemen;
- 6155 - er volgens wetenschappelijk consensus geen tijd meer te verliezen is bij de aanpak van de biodiversiteits- en klimaatcrises;

overwegende dat:

- Provinciale Staten wensen en opvattingen over de meerjarenbegroting naar voren kunnen brengen;
- 6160 - onder andere de gemeente Zaanstad in haar wensen en opvattingen ook heeft aangegeven dat een bezuiniging op 'transitieopgaven leefomgeving' prematuur is;
- GS in de commissievergadering niet kon verzekeren dat deze bezuiniging niet ten koste zou gaan van MRA-inspanningen om de biodiversiteits- en klimaatcrisis het hoofd te bieden;
- 6165 gehoord de discussie, verzoeken GS:
 - om bij MRA in te brengen dat de provincie bezuinigen op 'transitieopgaven leefomgeving' ongewenst vindt, als die ten koste gaan van MRA-inspanningen om de biodiversiteits- en klimaatcrises het hoofd te bieden; en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostic (PvdD), Süleyman Koyuncu (DENK)

6170

De **VOORZITTER**: Uw amendement en uw motie maken beide onderdeel uit van deze beraadslaging.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter. Wij hebben in de commissie gesproken over de voorgestelde reactie van GS op de Meerjarenbegroting van de MRA. Wij kunnen ons daarin in grote lijnen vinden. Er is meer inhoudelijke onderbouwing nodig. Het is verstandig om de inflatiecorrectie vast te zetten. Het is ook goed om Amsterdam aan te spreken op haar bezuiniging. De PvdD heeft net samen met ons een amendement ingediend om de tekst over die economische tegenwind te vervangen door een tekst over de noodzaak van een economische transitie.

6175 Wij willen daarnaast een tekst over de doorwerking van de termijnagenda in de begroting voor 2023 en 2024 wat steviger maken. Er staat nu: 'Wij suggereren om op basis van de termijnagenda en de voortgangsrapportage de precieze financiële kaders nog eens te bekijken.' Maar wij denken dat het goed is dat we duidelijk zeggen dat we alleen voor 2022 de kaders vaststellen en daarna de ruimte nemen om de precieze invulling te bepalen op basis van het gesprek over de voortgangsnota en de termijnagenda. Wij dienen daarom het volgende amendement in. Aan de tekst op pagina 2 van de brief voegen wij de volgende zinnen toe. Er stond dat begin 2023 een nader besluit wordt genomen over de invulling van de financiële kaders. Daarvan maken wij: 'Wij stellen voor om nu alleen de financiële kaders voor 2022 vast te stellen en dat begin 2023, wanneer de termijnagenda en de voortgangsnota beschikbaar zijn, een nader besluit genomen wordt over de precieze invulling van de financiële kaders voor 2023.'

6180

6185

6190

Amendement A57/4 juli 2022

'MRA Financieel kader alleen vastleggen voor 2022'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 4 juli 2022, ter behandeling van voordracht VD-43, 'Meerjarenbegroting MRA';

6195

besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te vullen:

- 3. de bij deze voordracht behorende conceptbrief van GS aan het MRA, inzake 'opmerkingen Noord-Holland betreffende de concept-meerjarenbegroting MRA', als volgt aan te passen:

de volgende tekst op pagina 2 van de brief:

6200

- We stellen voor dat begin 2023, wanneer de Termijnagenda en de Voortgangsnota ook beschikbaar zijn, een nader besluit genomen wordt over de invulling van deze financiële kaders van 2023 en 2024. Een bijkomend voordeel is dat de nieuwe raden zich op dat moment de regionale problematiek eigen hebben gemaakt, net als de dit voorjaar begonnen wethouders die regionaal actief zijn. Een weloverwogen oordeel is daarmee beter mogelijk.

6205

wordt vervangen door:

- We stellen voor om nu alleen de financiële kaders voor 2022 vast te leggen, en dat begin 2023, wanneer de Termijnagenda en de Voortgangsnota ook beschikbaar zijn, een nader besluit genomen wordt over de precieze invulling van deze financiële kaders van 2023 en 2024. Een bijkomend voordeel is dat de nieuwe raden zich op dat moment de regionale problematiek eigen hebben gemaakt, net als de dit voorjaar begonnen wethouders die regionaal actief zijn. Een weloverwogen oordeel is daarmee beter mogelijk.

6210

Toelichting Per 1 januari van dit jaar zijn nieuwe samenwerkingsafspraken in de MRA van kracht. Onderdeel van die afspraken is dat raden en Staten elk jaar kunnen bijsturen op basis van een Voortgangsnota in het voorjaar en een Termijnagenda in het najaar. Vanwege de start van de afspraken per 1 januari is dit voor 2022 niet gebeurd. In het najaar van 2022 ontvangen de raden en staten de Termijnagenda en in het voorjaar van 2023 de eerste versie van de Voortgangsnota. Op basis daarvan kunnen er wensen zijn voor bijsturing. Het is daarom verstandig de financiële kaders voor 2023 en 2024 op dit moment nog niet vast te leggen, maar ruimte te houden voor nadere invulling naar aanleiding van deze documenten. De oorspronkelijke tekst in de brief was hier onvoldoende duidelijk over.

6215

6220

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Ines Kostic (Partij voor de Dieren)

6225 De **VOORZITTER**: Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Er is een interruptie van mevrouw De Groot van de SP.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik ben heel benieuwd welke financiële kaders mijnheer Klein dan nu gaat vaststellen over 2022. Ik zei het al: het is een verzameling cijfers en verder is het niets. We weten helemaal niet waar we naartoe gaan of wat er is gebeurd. Wat willen we voor de toekomst? Dat weten we niet. Ik vind eigenlijk dat uw amendement wat slapjes is. U geeft ze dan weer andere ruimte, terwijl ze toch ten minste tot september 2022 nog de gelegenheid hebben een begroting op te stellen. Ze kunnen wel een lijstje met cijfers opstellen. Daar hoort een boekje bij met een toekomstvisie.

6230

6235

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Uw interpretatie van de financiële kaders laat ik deels voor uw rekening. Deels sluit ik mij er ook bij aan. Ik heb ook gezegd dat ik het heel belangrijk vind dat de onderbouwing voor volgend jaar beter wordt. Ik zie dit wel als een ingroeiproces. De reden is dat wij per 1 januari die nieuwe samenwerkingsafspraken hebben. Daarin staat dat we die begroting vaststellen op basis van de voortgangsnota en de termijnagenda. En die zijn er nu gewoon nog niet, omdat we de afspraken pas per 1 januari hebben. Daarom vind ik het heel logisch om te zeggen dat we nu in een overgangsjaar zitten waarin we wel de kaders vaststellen op basis van de beperkte onderbouwing die er nu ligt voor 2022. Voor 2023 maken we dan wel even expliciet een pas op de plaats, zodat we dan even goed kunnen nadenken over de vraag of de prioriteiten op de juiste manier op de juiste plekken liggen.

6240

6245

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u voorzitter. Ik wilde de heer Klein ook nog zeggen dat we wel samenwerkingsafspraken gemaakt hebben, maar dat ik het proces om tot de MRA te komen toch zeker al een jaar of vier volg. Daarvoor hadden we de Stadsregio. We hebben nu een uitbreiding met ongelofelijk veel personeel: 23 mensen. En dan doet men ook nog een beroep op het personeel van gemeenten. Je moet toch een keer laten zien...

6250

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben een optimistisch mens. We hebben nu afspraken gemaakt om het proces te verbeteren. Daarover hebben we veel gesproken en ik wil het graag een kans geven. Maar dan moeten we ons er wel aan houden. Vandaar dat ik met dit amendement kom, zonder nu een blokkade op te werpen tegen alles wat de MRA doet.

6255

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter. Ik heb in de commissie al gezegd dat de MRA een samenwerkingsverband is en geen zelfstandige organisatie met zelfstandige ontwikkelingslijnen en zelfstandig beleid. Dat heb ik toen ook aan gevraagd aan de gedeputeerde. Die onderschreef dat. Dat vinden wij belangrijk. Er is een samenwerkingsverband tussen de Vervoersregio Amsterdam, Flevoland, Noord-Holland en 32 gemeenten. Niemand is er eigenaar van. Het is wel een organisatie met een eigen logo, een eigen staf. Er zijn een hoop mensen bijgekomen. Voor je het weet ontstaat er zelf een richting, ontstaat er zelf beleid. De elementen die de MRA vormen hebben allemaal een democratisch mandaat, maar de MRA niet. Geen van die elementen is owner. Je krijgt dan toch een soort zelfsturende organisatie waar niemand van het electoraat enig zicht op heeft. Wij zijn bevreesd dat we dan toch een soort waterhoofd creëren dat een eigen richting uitgaat. Wij zijn dus eigenlijk wel blij met deze brief, die een heel lage ambitie heeft. Dat hoort ook zo vinden wij. Er moet zo min mogelijk richting worden gegeven, want het moet een optelsom zijn van individuele, al bestaande richtingen die een mandaat hebben. Iedereen die vraagt om een betere onderbouwing, uitgebreidere toelichting, meer langjarige planning werkt daarmee een eigen beleidsrichting van de MRA in de hand. Dat willen wij eigenlijk vermijden. Ik zou de gedeputeerde graag nog een keer willen horen zeggen dat de MRA geen eigen beleidsrichtingen heeft en ontwikkeld. Wij zijn tevreden met deze formulering in de brief. Dank u wel.

6260

6265

6270

6275

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Mag ik de heer Dekker erop wijzen dat het wel gemeenschapsgeld is wat hij aan het uitgeven is zonder onderbouwing?

6280

De heer **DEKKER** (FvD): Ik ben het eens dat er geen goede controle is op de 8 miljoen euro die uitgeven wordt. Ik vind het dus juist heel goed als er van elkaar wordt ingeleend en zo min mogelijk geld apart wordt vrijgemaakt voor de MRA. Het zou een optimalisatieslag moeten zijn tussen bestaande units die allemaal hun eigen gemandateerde begroting hebben. Ik ben het dus eens. Die 8 miljoen euro zou eerder minder moeten worden dan meer. Dat bedrag zou eigenlijk bij elkaar gebracht moeten worden door de reguliere begrotingen van de samenstellende componenten.

6285

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren volgens mij de Staten in eerste termijn. We gaan naar gedeputeerde Olthof voor een reactie namens het college in eerste termijn.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

6290

Gedeputeerde **OLTHOF**: De MRA gaat als samenwerkingsverband al terug naar de jaren negentig van de vorige eeuw. Vanaf 2006-2007 bestaat de huidige vorm, met iets andere namen. Zo lang werken wij al samen. Volgens ons is het ook goed om in een complexe omgeving met Amsterdam en veel omliggende gemeenten samen te werken om de gemeenschappelijke doelen te bereiken. Een wereld waarin iedereen zijn eigen ding doet ligt volgens mij ver achter ons. We zouden dan absoluut niet halen wat we nu wel met elkaar binnenhalen. Er mag geen misverstand over zijn dat er meer

6295

6300 transparantie moet zijn. Dat schrijven wij ook in onze brief. We moeten elke keer streven naar
transparantie. Dat er nu eindelijk een Meerjarenbegroting ligt is een goede stap. Mevrouw De Groot
van de SP doet net alsof we met iets nieuws beginnen en dat er even een hoop geld beschikbaar
wordt gesteld, wat niet zomaar kan. Maar mevrouw De Groot is, ook vanuit haar andere positie als
bestuurder, al jarenlang akkoord gegaan met een MRA en wat daar gebeurde. Wat dat betreft moet u
niet doen alsof we met iets heel nieuws te maken hebben. Ook deze Staten hebben in 2019 de MRA-
agenda voor 2020-2024 voorgesteld. Het is jammer dat u beeld neer alsof dit totaal niet transparant
is, dat je niet weet wat er gebeurt. Dit komt vier keer per jaar terug in deze Staten. Ook de agenda is
6305 door deze Staten vastgesteld.

6310 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Een korte opmerking. Ik denk dat de heer Olthof de fantasie een beetje te
vrij laat gaan als hij denkt dat ik dat zomaar allemaal laat gaan. Dat is natuurlijk niet het geval.
Integendeel, ik zit er bovenop.

6315 Gedeputeerde **OLTHOF**: Blijkbaar bent u niet op de hoogte dat er een MRA-agenda is vastgesteld in
2019. U doet alsof er nooit wat gebeurt. Die agenda is vastgesteld en loopt van 2020-2024. Het
gekke was dat we die wel vaststelden. We hadden elk jaar onze bijdrage, maar er was geen
Meerjarenbegroting. Daarvan heeft u terecht gezegd dat er een meerjarenbegroting moest komen en
dat het transparanter moest. En dat die MRA-termijnagenda gekoppeld moest worden aan de
Meerjarenbegroting. Dat was terecht. Daarom is er nu ook een Meerjarenbegroting tot en met 2024.
De Meerjarenbegroting loopt door tot eind 2024. Er ligt nu de begroting. Die geeft een volledig
inzicht in de middelen. Begin volgend jaar komt er ook een evaluatie van de termijnagenda en de
voortgangsnota. Dan willen we ook de transparantie hieraan koppelen, zodat u ook een beter beeld
6320 heeft van wat er gebeurt. Medio 2023 gaan we beginnen met de eerste gesprekken voor de MRA-
termijnagenda 2025-2028. Dat proces gaan we dus doorlopen. Daar wordt dan tegelijkertijd met de
nieuwe termijnagenda een Meerjarenbegroting aan gekoppeld. Vanaf dat moment heb je een
transparant beeld. Je weet dan wat de MRA-termijnagenda is en wat uiteindelijk de begroting is die
daarbij hoort. De komende jaren gaan we jaarlijks een voortgangsrapportage doen over die lopende
6325 termijnagenda en de voortgangsnota. Dat is het proces.

De VVD en GroenLinks hadden een vraag over de huidige financiën. Wij stellen nu deze
Meerjarenbegroting vast. Dat is een Meerjarenbegroting 2022-2023 en 2024. Niet onder
voorbehoud, want het zou gek zijn een begroting vast te stellen onder voorbehoud. Er zitten
namelijk ook verplichtingen aan vast naar het personeel toe, met salarissen en andere vaste
6330 uitgaven. Maar het kan wel zo zijn dat op het moment dat wij begin volgend jaar het gesprek gaan
voeren over de inhoud en die evaluatie en de termijnagenda bespreken, er op basis daarvan
begrotingswijzigingen kunnen komen. We zouden die dan kunnen inbrengen in het reguliere proces
bij de MRA. Volgens mij is dat iets wat wij hier gewend zijn. Dat moeten we daar ook normaal gaan
doen. We stellen hier alleen ieder jaar een Meerjarenbegroting vast, wat te maken heeft met de
6335 context van een provincie, terwijl hij in de MRA voor vier jaar vastgesteld, met zo nodig tussentijdse
bijstellingen. Dat is over het algemeen het beeld. Er is dus inderdaad een beknopte toelichting. Die
moet transparanter. Dit is de eerste keer. Ik vond het wel mooi dat de heer Klein sprak van het
'ingroeiproces'. Daar zitten wij inderdaad middenin. Ik denk dat wij vooral moeten koesteren waar
we nu staan en de stappen die wij nu gaan zetten met elkaar.

6340 Statenlid **DULFER**: De gedeputeerde zegt nu dat er eigenlijk niets bijzonders aan de hand is met het
jaar 2023, want er is een Meerjarenbegroting en je kunt ieder jaar een begrotingswijziging maken. Is
het dan in zijn ogen ook zo dat als wij straks die Meerjarenbegroting 2025-2028 vaststellen,
dezelfde procedure dan ook gewoon doorloopt? En dat wij dan in 2026 en 2027 ook zo'n
6345 tussentijdse wijziging zouden kunnen toepassen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dit proces, ook als het gaat over die tussentijdse aanpassing, moet zich in
de komende tijd gaan ontwikkelen. Maar we moeten ook niet naïef zijn. In vier jaar tijd kunnen er
uiteindelijk zaken veranderen, waardoor je de begroting iets wilt bijstellen. Dan heb je een
6350 begrotingswijziging nodig. Of dat iets structureels wordt dat twee keer per jaar terug gaat komen,
zullen wij de komende tijd verder uitwerken. U zult ook geïnformeerd worden over de P&C-cyclus die
eraan vast zit. We gaan niet elk jaar een nieuwe begroting vaststellen. Die is voor vier jaar, met als
het nodig is een tussentijdse aanpassing. Daarvoor opteren wij in ieder geval. In die zin: er is geen
blanco cheque. Er is inzicht. Het kan wel beter. Daar werken we ook hard aan met elkaar.
6355 Amsterdam gaat over haar eigen begroting. Wij gaan daar niet over. Er is ook in die zin geen
koppeling, dat als Amsterdam niet betaalt, wij ook niet betalen, of andersom. Die afspraak ligt er
niet. Maar als twee grootste partijen binnen de MRA een afspraak maken, en je vindt het economisch
belang heel erg belangrijk, dan is het niet gek dat je een partner die eenzijdig besluit om uiteindelijk

- 6360 de middelen daarvoor niet meer beschikbaar te stellen, erop aanspreekt. En dat je dan wel met elkaar moet bekijken wat het uiteindelijk betekent voor de samenwerking en het economisch belang. Als Amsterdam dan toch besluit om het niet te doen, dan zullen wij een nieuwe afweging moeten maken over wat dat betekent voor de bijdrage van de provincie Noord-Holland. Je mag binnen de samenwerking en de gemaakte afspraken je partner erop aanspreken. Dat lijkt mij een gezonde zaak.
- 6365 De VVD had het over de begroting. De inzet van de gemeente zit in de eigen begroting. Maar in het kader van de transparantie moeten we wel duidelijk zijn hoe het loopt. De vorige keer heb ik gezegd dat dat vorige keer nog niet kon, omdat een aantal gemeenten een voorbehoud had gemaakt in verband met nieuwe coalitieonderhandelingen. Maar het of het nou in de begroting zit of in een toelichting, het is wel netjes om transparant te maken hoe het werkt en hoe het uiteindelijk heeft uitgedrukt als het gaat om het meewerken aan het bureau.
- 6370 Ik heb de meeste punten genoemd, maar ik kom aan de motie van de SP. U zult begrijpen dat ik die moet ontraden, ook met de toelichting die ik heb gegeven. Wij komen begin volgend jaar met de termijnagenda en de voorgangsnota. Dan willen wij ook meer transparantie en duidelijkheid geven. Maar het is ook niet reëel wat u vraagt. Wij gaan nu het reces in. Als we terugkomen begin september en u wilt voor september de hele begroting ingevuld hebben... Dat is onmogelijk. Ik stel dus voor dat wij het proces volgen dat wij hebben afgesproken. Ik ontraad motie 167.
- 6375 De PvdD kwam met motie 168 over de financiële middelen, met name over de biodiversiteit en de transitieopgave leefomgeving. Ik wil daarover duidelijk zijn. Er was in totaal 170.000 euro voor klimaat en biodiversiteit in de begroting. Dat bedrag blijft staan. We stoppen met het deel dat
- 6380 betrekking had op de energietransitie. Dat is naar nul gegaan, omdat enerzijds de gemeente er in haar eigen beleid mee bezig is en anderzijds de provincie. De MRA had daarvoor middelen beschikbaar, maar liep eigenlijk alleen de gemeente en de provincie voor de voeten. De MRA voegde er inhoudelijk niets aan toe. Daarom hebben we besloten dat dit niet meer gebeurt vanuit de MRA. Het ligt bij de gemeente en bij de provincie. Daarmee is deze motie overbodig.
- 6385 De PvdD, ChristenUnie en DENK kwamen met amendement 56 waarin iets werd toegevoegd aan de argumentatie die wij hebben richting Amsterdam. Als het alleen gaat over de economie die onder druk staat... De punten die u toevoegt staan ook in ons eigen beleid. Ik laat dat amendement graag aan de Staten over. Die kunnen beslissen over meer argumentatie richting Amsterdam om toch maar die bijdrage te blijven leveren.
- 6390 De ChristenUnie kwam met amendement 57. Ik hoop dat u op grond van wat ik net zei begrijpt dat ik dit amendement moet ontraden. Je zou dan voor alleen 2022 de begroting vaststellen, terwijl je een Meerjarenbegroting wilt hebben. We gaan over die agenda praten. We gaan die transparantie geven. Het is niet een jaarlijkse begroting. Er ligt nu een Meerjarenbegroting. Als wij begin volgend jaar vinden dat er reden is om met een voorstel te komen tot wijziging van de begroting, dan
- 6395 moeten we dat dan met elkaar bespreken. Om nu een begroting aan te gaan voor een jaar en een voorbehoud te maken voor 2023 en 2024, lijkt mij niet passend gezien de toelichting die ik net heb gegeven.
- 6400 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik snap die overweging. Ik heb er ook zelf over zitten puzzelen. Maar eigenlijk doet u in uw voorstelde tekst precies hetzelfde. Het leek mij daarom zuiverder om te zeggen dat wij 2022 vaststellen, en we gaan nog praten over 2023 en 2024. Nu zegt u in de voorgestelde brief dat we het vaststellen, maar er ook nog over willen gaan praten. Dat geeft lijkt mij meer onduidelijk dat een scherpe knip te maken tussen 2022 en de volgende jaren.
- 6405 Gedeputeerde **OLTHOF**: Wij stellen hier een Meerjarenbegroting vast. Wij stellen voor dat de Staten meer transparantie krijgen over wat er zit achter de financiële kaders. Dat doen wij ook aan de bestaande MRA-agenda. Dat brengen wij begin volgend jaar bij elkaar. Dan kunnen we ook over de inhoud gaan praten. Dan ligt de begroting er. Ik heb al gezegd dat op het moment dat er op basis van de inhoud aanleiding is om te veronderstellen dat er financiële consequenties zijn, we naar de MRA kunnen gaan om te kijken of er een begrotingswijziging mogelijk is. Maar wij stellen niet voor om de hele begroting dan opnieuw te doen. Dan is het vooral een inhoudelijk gesprek met elkaar. Het moet duidelijk zijn dat er al een MRA-agenda ligt. Er gebeurt al heel veel. En als het gaat over samen bouwen en bereikbaarheid, over bereikbare steden, mobiliteit, doet de MRA in samenwerking ontzettend veel. Als MRA bereik je dan meer dan als losse gemeente of losse provincie. Er is dus al
- 6415 een jarenlange samenwerking. Ik ontraad dit amendement dus, maar ik begrijp de inhoud: we gaan volgend jaar met elkaar praten, en wat betekent dat dan? We beperken dus nu niet het financiële kader voor een jaar, maar gaan volgend jaar over de inhoud praten. We kijken wat dat betekent. Ik ontraad het amendement.
- 6420 *Tweede termijn*

6425 De heer **CARTON** (PvdA): Ik zal nog even kort reageren op de andere moties en amendementen. De ene motie heb ik al gehad. Het lijkt ons dat amendement 56 heel goed past binnen de ambities van de provincie Noord-Holland en helemaal bij de inbreng van de PvdA in relatie tot de brede welvaart en binnen de ecologische grenzen. Wij zijn er dus positief over. Wat betreft amendement 57, de Meerjarenbegroting, kunnen wij GS heel goed volgen. Er zijn in het proces meerdere mogelijkheden om het beleid bij te stellen. Met de toelichting van GS is ons verder duidelijk dat motie 168 overbodig is.

6430 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ook even onze reactie op de moties en amendementen. Wij volgen in ieder geval bij de motie van de SP, amendement 168 en de andere motie het advies van de gedeputeerde. Bij het amendement over slimmer groen, waar ik wel in kan meegaan, vind ik de tweede zin juist de boodschap ontkrachten. Wat mij betreft wijd je daarmee te ver uit, wat de argumentatie juist de argumentatie. Ik onderschrijf wat de gedeputeerde al zei: duurzame groei staat in onze MRA-agenda. Wij gaan het amendement dus niet steunen.

6440 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Motie 168 trekken wij in, want die lijkt inderdaad overbodig. Dank voor de positieve houding wat betreft amendement 56. Het is mooi dat wij het argument richting Amsterdam sterker kunnen maken vanuit een provinciaal geluid. Ik hoop dat u het allemaal omarmt, ook de VVD. Die open houding is fijn. Alles wat in het amendement staat, staat ook ergens in de provinciale stukken. Ik heb goed gekeken wat de provincie ooit heeft geschreven, of een van onze projecten. Wij vertellen dus helemaal niets nieuws. Stem vooral voor het amendement! Dank u wel.

6445 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik dank GS voor de reactie. Ik houd het nog even in beraad, want wij stemmen toch pas volgende week.

De **VOORZITTER**: Ja, nieuwe moties of amendementen kunt u niet meer indienen, maar intrekken of aanhouden kan altijd.

6450 De heer **DEKKER** (FvD): Heel kort. Ik heb goed geluisterd, maar denk niet dat ik zo'n duidelijke uitspraak van de gedeputeerde heb gekregen als vorige keer. Ik wil graag nog eens horen dat er geen zelfstandige beleidsrol is voor de MRA.

6455 De **VOORZITTER**: Dan mag als laatste gedeputeerde Olthof deze vergadering besluiten voor de schorsing.

Reactie namens het college van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

6460 Gedeputeerde **OLTHOF**: De MRA is een samenwerkingsverband. Ik breng hier in wat de Staten mij meegeven. Dat wil niet zeggen dat altijd gebeurt wat de Staten willen. Het is niet een zelfstandige organisatie zoals de VRA. Het bureau is vooral ter ondersteuning van het werk dat de samenwerkende overheden met elkaar doen.

6465 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk nog even rond of iemand van de Staten iets wil wijzigen in een motie of amendement. Moties of amendementen kunnen ook nog ingetrokken worden; dat mag altijd. Ik zie dat niet. Ik sluit de beraadslaging over dit agendapunt. Stemming zal plaatsvinden op 11 juli. Wij zullen dan starten om 13.00 uur. Ik denk niet dat het nodig is om eerder te beginnen. Aan het eind zullen dan de stemmingen plaatsvinden over de vandaag en op 11 juli ingediende moties, amendementen en voordrachten. Als wij dan klaar zijn -en dat is de appetizer om u snel te doen laten praten en besluiten- hebben wij onze jaarlijkse barbecue om het politieke seizoen af te gaan sluiten. Ik zie u graag weer terug in de volgende vergadering.

12. Schorsing vergadering naar 11 juli 2022

6475 Ik schors de vergadering tot 11 juli. Dank u wel voor uw aanwezigheid en veilig naar huis!

Schorsing om 20.39 uur